

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

2021

Redno letno poročilo
PREGLED PRIMEROV

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Redno letno poročilo za leto 2021

PREGLED PRIMEROV

Ljubljana, april 2022

Miha Lobnik, zagovornik načela enakosti

Predgovor predstojnika Zagovornika načela enakosti

Redno letno poročilo za leto 2021 je sestavljeno iz dveh delov. Prvi del poročila »Sistemiški pregled« predstavlja pregled delovanja organa v lanskem letu, tako na posamičnih primerih kot tudi na družbeni ravni. Vsebuje statistične podatke o opravljenem delu v preteklem letu ter prikazuje širok razpon nalog, ki jih je Zagovornik opravil na področju enakopravnosti, enakih možnosti in enake obravnave.

Drugi del poročila »Pregled primerov« se podrobneje posveti izdelkom Zagovornika. Pri tem odgovarja na vprašanje, zakaj je bil kdo slabše obravnavan. Vzrok je lahko ena ali več osebnih okoliščin, ki predstavljajo tako značilnost, ki je človek ne izbere sam, npr. spol, starost, invalidnost itn. V okviru obravnavanih primerov je vedno tudi razvidno, na katerem od področij družbenega življenja je do diskriminacije prišlo. Poglavlje o ministrstvih in drugih institucijah pa vsebuje ugotovitve, priporočila in pregled Zagovornikovega sodelovanja z njimi.

V poročilu predstavljamo tudi primere, ki so jih ljudje doživljali kot krivice, a ne izpolnjujejo pogojev, ki jih Zakon o varstvu pred diskriminacijo določa kot bistvene pri prepoznavanju ali gre za diskriminacijo ali ne. Gre za pomembna družbena vprašanja, za reševanje katerih pa v okviru pristojnosti, ki jih predpisuje zakon, Zagovornik nima pooblastil. Hkrati pa jih v poročilu predstavljamo prav zato, ker so takšni primeri, čeprav ne ustrezajo zakonski definiciji diskriminacije, pomembni družbeni izzivi, s katerim se družba mora soočiti.

Na Zagovornikovo delo je tudi v letu 2021 pomembno vplivalo širjenje covida-19. Zaradi stisk prebivalcev Slovenije smo pri Zagovorniku opravili več svetovanj, prejeli in obravnavali več prijav diskriminacije in v primerjavi s preteklimi obdobji pripravili tudi več priporočil s predlogi za izboljšanje stanja na področju varstva pred diskriminacijo. Iz poročila je razvidno, da smo bili kljub zahtevnim razmeram pri reševanju težav posameznikov, pri sodelovanju z državo in civilno družbo uspešni.

Redno letno poročilo za leto 2021 na celovit način predstavlja prispevek Zagovornika k družbi enakih možnosti. Ob tej priložnosti se za profesionalno in prizadevno delo zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem. Zahvaljujem pa se tudi vsem, ki še naprej podpirajo delovanje, dejavnosti in razvoj Zagovornika načela enakosti.

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Ljubljana, april 2022

VSEBINA REDNEGA LETNEGA POROČILA ZA LETO 2021

Vsebina sistemskega pregleda

- 1 DELOVANJE ORGANA**
- 2 DEJAVNOSTI ORGANA**
- 3 DELO ZAGOVORNIKA S POSAMEZNIMI PRIMERI**
- 4 SVETOVANJE, INFORMIRANJE IN PODPORA**
- 5 ZASTOPANJE IN SPREMLJANJE V SODNIH POSTOPKIH**
- 6 UGOTAVLJANJE DISKRIMINACIJE**
- 7 OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV**
- 8 PODATKI O OBRAVNAVANIH PRIMERIH DISKRIMINACIJE PRI DRUGIH DRŽAVNIH ORGANIH**
- 9 VARSTVO PRED DISKRIMINACIJO NA DRUŽBENI RAVNI**
- 10 PRIPOROČILA ZAGOVORNIKA**
- 11 UKREPI ZA ODPRAVO DISKRIMINACIJE IN SPODBUJANJE ENAKEGA OBRAVNAVANJA**
- 12 RAZISKOVALNA DEJAVNOST ZAGOVORNIKA**
- 13 IZOBRAŽEVANJE, OSVEŠČANJE IN OBVEŠČANJE**
- 14 SODELOVANJE ZAGOVORNIKA S CIVILNO DRUŽBO**
- 15 SODELOVANJE ZAGOVORNIKA NA DRŽAVNI RAVNI**
- 16 MEDNARODNO SODELOVANJE ZAGOVORNIKA**

Vsebina pregleda primerov

1 OSEBNE OKOLIŠČINE DISKRIMINACIJE

- 1.1 SPOL
- 1.2 NARODNOST
- 1.3 RASA ALI ETNIČNO POREKLO
- 1.4 JEZIK
- 1.5 VERA ALI PREPRIČANJE
- 1.6 INVALIDNOST
- 1.7 STAROST
- 1.8 SPOLNA USMERJENOST, SPOLNA IDENTITETA IN SPOLNI IZRAZ
- 1.9 DRUŽBENI POLOŽAJ
- 1.10 PREMOŽENJSKO STANJE
- 1.11 IZOBRAZBA
- 1.12 ZDRAVSTVENO STANJE
- 1.13 NOSEČNOST IN/ALI STARŠEVSTVO
- 1.14 DRŽAVLJANSTVO
- 1.15 KRAJ BIVANJA ALI STALNO PREBIVALIŠČE
- 1.16 ZAKONSKI STAN
- 1.17 VSE OSEBNE OKOLIŠČINE
- 1.18 DRUGE OKOLIŠČINE, KI NISO OSEBNE OKOLIŠČINE PO ZVARD

2 MINISTRSTVA IN DRUGE INSTITUCIJE

- 2.1 MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI (MDDSZ)
- 2.2 MINISTRSTVO ZA FINANCE (MF)
- 2.3 MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO (MGRT)
- 2.4 MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO (Mzi)
- 2.5 MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT (MIZŠ)
- 2.6 MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO (MJU)
- 2.7 MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO (MKGP)
- 2.8 MINISTRSTVO ZA KULTURO (MK)
- 2.9 MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE (MNZ)
- 2.10 MINISTRSTVO ZA OBRAMBO (MORS)
- 2.11 MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR (MOP)
- 2.12 MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE (MP)
- 2.13 MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE (MZ)
- 2.14 MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE (MZZ)
- 2.15 VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE
- 2.16 URAD VLADE ZA NARODNOSTI
- 2.17 URAD VLADE ZA OSKRBO IN INTEGRACIJO MIGRANTOV
- 2.18 URAD VLADE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU
- 2.19 DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Kazalo

1	OSEBNE OKOLIŠČINE DISKRIMINACIJE	18
1.1	SPOL	20
1.1.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine spola	20
1.1.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine spola	23
1.1.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine spola	25
1.1.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine spola	25
1.1.5	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine spola	27
1.1.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine spola	28
1.2	NARODNOST	29
1.2.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine narodnosti	29
1.2.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine narodnosti	30
1.2.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine narodnosti	31
1.2.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine narodnosti	32
1.2.5	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine narodnosti	33
1.2.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine narodnosti	34
1.3	RASA ALI ETNIČNO POREKLO	36
1.3.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine rase ali etničnega porekla	36
1.3.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine rase ali etničnega porekla	38
1.3.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine rase ali etničnega porekla	39
1.3.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine rase ali etničnega porekla	40
1.3.5	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine rase ali etničnega porekla	41
1.3.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine rase ali etničnega porekla	41
1.4	JEZIK	42
1.4.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine jezika	42
1.4.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine jezika	42
1.4.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine jezika	42
1.4.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine jezika	43
1.4.5	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine jezika	43
1.4.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine jezika	43

1.5	VERA ALI PREPRIČANJE	44
1.5.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine vere ali prepričanja	44
1.5.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine vere ali prepričanja	46
1.5.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine vere ali prepričanja	47
1.5.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine vere ali prepričanja	47
1.5.5	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine vere ali prepričanja	47
1.5.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine vere ali prepričanja	47
1.6	INVALIDNOST	48
1.6.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine invalidnosti	48
1.6.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine invalidnosti	52
1.6.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine invalidnosti	54
1.6.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine invalidnosti	56
1.6.5	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine invalidnosti	59
1.6.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine invalidnosti	59
1.7	STAROST	61
1.7.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine starosti	61
1.7.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine starosti	64
1.7.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede na osebno okoliščino starosti	66
1.7.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine starosti	70
1.7.5	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine starosti	73
1.7.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine starosti	74
1.8	SPOLNA USMERJENOST, SPOLNA IDENTITETA IN SPOLNI IZRAZ	75
1.8.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza	75
1.8.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza	77
1.8.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza	78
1.8.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza	79
1.8.5	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza	81
1.8.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza	81

1.9	DRUŽBENI POLOŽAJ	82
1.9.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine družbenega položaja	82
1.9.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine družbenega položaja	82
1.9.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine družbenega položaja	82
1.9.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine družbenega položaja	83
1.9.5	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine družbenega položaja	84
1.9.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine družbenega položaja	84
1.10	PREMOŽENJSKO STANJE	85
1.10.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine premoženjskega stanja	85
1.10.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine premoženjskega stanja	87
1.10.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine premoženjskega stanja	88
1.10.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine premoženjskega stanja	89
1.10.5	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine premoženjskega stanja	90
1.10.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine premoženjskega stanja	90
1.11	IZOBRAZBA	91
1.11.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine izobrazbe	91
1.11.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine izobrazbe	92
1.11.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine izobrazbe	93
1.11.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine izobrazbe	94
1.11.5	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine izobrazbe	94
1.11.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine izobrazbe	94
1.12	ZDRAVSTVENO STANJE	95
1.12.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine zdravstvenega stanja	95
1.12.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine zdravstvenega stanja	99
1.12.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine zdravstvenega stanja	99
1.12.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine zdravstvenega stanja	100
1.12.5	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine zdravstvenega stanja	101
1.12.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine zdravstvenega stanja	102

1.13	NOSEČNOST IN/ALI STARŠEVSTVO	103
1.13.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine nosečnosti in/ali starševstva	103
1.13.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine nosečnosti in/ali starševstva	105
1.13.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine nosečnosti in/ali starševstva	106
1.13.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine nosečnosti in/ali starševstva	107
1.14	DRŽAVLJANSTVO	107
1.14.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine državljanstva	107
1.14.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine državljanstva	109
1.14.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine državljanstva	109
1.14.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine državljanstva	111
1.15	KRAJ BIVANJA ALI STALNO PREBIVALIŠČE	113
1.15.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine kraja bivanja ali stalnega prebivališča	113
1.15.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine kraja bivanja ali stalnega prebivališča	114
1.15.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine kraja bivanja ali stalnega prebivališča	115
1.15.4	Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine kraja bivanja ali stalnega prebivališča	115
1.16	ZAKONSKI STAN	116
1.16.1	Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine zakonskega stanu	116
1.16.2	Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine zakonskega stanu	116
1.16.3	Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine zakonskega stanu	116
1.17	VSE OSEBNE OKOLIŠČINE	117
1.17.1	Svetovanje, informiranje in podpora	117
1.17.2	Ugotavljanje diskriminacije	117
1.17.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	117
1.17.4	Priporočila Zagovornika	117
1.17.5	Izobraževanje in osveščanje Zagovornika	118
1.17.6	Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo	121

1.18	DRUGE OKOLIŠČINE, KI NISO OSEBNE OKOLIŠČINE PO ZVARD	122
1.18.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	122
1.18.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	131
1.18.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	132
2	MINISTRSTVA IN DRUGE INSTITUCIJE	136
2.1	MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI (MDDSZ)	138
2.1.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	138
2.1.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	148
2.1.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	151
2.1.4	Priporočila Zagovornika	156
2.1.5	Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	159
2.1.6	Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom	160
2.2	MINISTRSTVO ZA FINANCE (MF)	165
2.2.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	165
2.2.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	165
2.2.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	167
2.2.4	Priporočila Zagovornika	167
2.2.5	Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	167
2.2.6	Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom	167
2.3	MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO (MGRT)	168
2.3.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	168
2.3.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	171
2.3.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	171
2.3.4	Priporočila Zagovornika	172
2.3.5	Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	172
2.3.6	Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom	173
2.4	MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO (MZI)	175
2.4.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	175
2.4.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	175
2.4.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	176
2.4.4	Priporočila Zagovornika	176
2.4.5	Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	176
2.4.6	Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom	176

2.5	MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT (MIZŠ)	177
2.5.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	177
2.5.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	182
2.5.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	184
2.5.4	Priporočila Zagovornika	187
2.5.5	Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	188
2.5.6	Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom	190
2.6	MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO (MJU)	192
2.6.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	192
2.6.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	193
2.6.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	194
2.6.4	Priporočila Zagovornika	195
2.6.5	Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	195
2.6.6	Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom	196
2.7	MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO (MKGP)	197
2.7.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	197
2.7.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	197
2.7.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	197
2.7.4	Priporočila Zagovornika	197
2.7.5	Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	197
2.7.6	Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom	198
2.8	MINISTRSTVO ZA KULTURO (MK)	199
2.8.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	199
2.8.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	200
2.8.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	202
2.8.4	Priporočila Zagovornika	202
2.8.5	Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	202
2.8.6	Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom	203
2.9	MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE (MNZ)	204
2.9.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	204
2.9.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	206
2.9.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	206
2.9.4	Priporočila Zagovornika	209
2.9.5	Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	210
2.9.6	Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom	210

2.10	MINISTRSTVO ZA OBRAMBO (MORS)	216
2.10.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	216
2.10.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	216
2.10.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	216
2.10.4	Priporočila Zagovornika	216
2.10.5	Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	217
2.10.6	Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom	217
2.11	MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR (MOP)	218
2.11.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	218
2.11.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	219
2.11.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	219
2.11.4	Priporočila Zagovornika	220
2.11.5	Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	220
2.11.6	Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom	221
2.12	MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE (MP)	222
2.12.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	222
2.12.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	222
2.12.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	222
2.12.4	Priporočila Zagovornika	223
2.12.5	Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	224
2.12.6	Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom	224
2.13	MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE (MZ)	226
2.13.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	226
2.13.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	231
2.13.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	232
2.13.4	Priporočila Zagovornika	233
2.13.5	Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	234
2.13.6	Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom	234
2.14	MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE (MZZ)	236
2.14.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	236
2.14.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	236
2.14.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	236
2.14.4	Priporočila Zagovornika	236
2.14.5	Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	237
2.14.6	Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom	237

2.15	VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE	239
2.15.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	239
2.15.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	240
2.15.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	241
2.15.4	Priporočila Zagovornika	241
2.15.5	Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	242
2.15.6	Sodelovanje Zagovornika z vlado	242
2.16	URAD VLADE ZA NARODNOSTI	243
2.16.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	243
2.16.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	243
2.16.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	243
2.16.4	Priporočila Zagovornika	243
2.16.5	Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	244
2.16.6	Sodelovanje Zagovornika z uradom	244
2.17	URAD VLADE ZA OSKRBO IN INTEGRACIJO MIGRANTOV	245
2.17.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	245
2.17.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	246
2.17.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	246
2.17.4	Priporočila Zagovornika	246
2.17.5	Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	246
2.17.6	Sodelovanje Zagovornika z uradom	246
2.18	URAD VLADE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU	247
2.18.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	247
2.18.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	247
2.18.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	247
2.18.4	Priporočila Zagovornika	247
2.18.5	Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	247
2.18.6	Sodelovanje Zagovornika z uradom	248

2.19	DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE	249
2.19.1	Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri	249
2.19.2	Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri	249
2.19.3	Ocene diskriminatornosti predpisov	249
2.19.4	Priporočila Zagovornika	249
2.19.5	Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja	252
2.19.6	Sodelovanje Zagovornika z Državnim zborom	252
3	KRATICE IN OKRAJŠAVE	254

1 OSEBNE OKOLIŠČINE DISKRIMINACIJE

V nadaljevanju je predstavljen pregled dela in rezultatov po osebnih okoliščinah diskriminacije, kakor so naštetje v Zakonu o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD).

Osebne okoliščine po ZVarD so: spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali katera koli druga osebna okoliščina.

Poglavje predstavi bistvene rezultate dela organa:

1. svetovanje, informiranje in podpora,
2. ugotavljanje diskriminacije,
3. ocene diskriminatornosti predpisov,
4. priporočila Zagovornika,
5. izobraževanje in osveščanje Zagovornika,
6. sodelovanje Zagovornika s civilno družbo.

ZVarD v 2. členu določa tudi področja družbenega življenja, na katerih morajo državni organi, lokalne skupnosti, nosilci javnih pooblastil ter pravne in fizične osebe spoštovati prepoved diskriminacije. Področja (številke zadev) so označena z naslednjimi barvami:

Delo in zaposlovanje

- Pogoji za dostop do zaposlitve, samozaposlitve in poklica (vključno z izbirnimi merili in pogoji zaposlovanja, ne glede na vrsto dejavnosti in na vseh ravneh poklicne hierarhije, vključno z napredovanjem);
- dostop do vseh oblik in do vseh ravni karijerne orientacije in svetovanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, nadaljnega poklicnega usposabljanja in preusposabljanja, vključno z delovno prakso;
- zaposlitveni pogoji in pogoji dela, vključno s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi in plačami.

Članstvo v sindikatih

- Članstvo in vključevanje v organizacijo delavcev ali delodajalcev ali v vsako organizacijo, katere člani opravljajo določen poklic, vključno z ugodnostmi, ki jih zagotavljajo take organizacije.

Socialne pravice

- Socialna zaščita, vključno s socialno varnostjo;
- socialne ugodnosti.

Zdravstveno varstvo

- Zdravstveno varstvo.

Izobraževanje

- Vzgoja in izobraževanje.

Trg dobrin in storitev

- Dostop do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji, in preskrbo z njimi.

Drugo

- V to področje spadajo zadeve, ki jih ni mogoče uvrstiti v zgornje kategorije in zadeve, ki naslavlja vsa področja hkrati ali pa splošno področje varstva pred diskriminacijo.

1.1 Spol

1.1.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine spola

Slabša obravnava žensk na delovnem mestu ter predsodek o neprimernosti žensk za tehnične poklice kaže na možno diskriminatorno obravnavo

Na Zagovornika sta se zaradi domnevne diskriminacije na delovnem mestu obrnili dve posameznici, zaposleni pri različnih delodajalcih. Prva je opisala premestitev, sklenitev nove pogodbe za določen čas ter grožnje nadrejenega ob njeni prijavi na delovno mesto inženirja za analize v tehničnem sektorju podjetja, ki naj bi bilo rezervirano za moškega kolega. Druga je opisala svoje primarno delo po pogodbi o zaposlitvi in zahtevano usposabljanje za delo na stroju, pri čemer naj ji delodajalec ne bi želel dati v podpis »pogodbe za strojnika«, ker je ženska, četudi to delo zdaj dejansko opravlja. Zagovornik je strankama pojasnil, da diskriminacijo na področju delovnih razmerij poleg številnih mednarodnih aktov prepovedujeta tudi ZVarD in delovnopravna zakonodaja. Slovenska zakonodaja situacije, pri katerih gre za slabšo obravnavo posameznic zaradi osebne okoliščine spola, jasno, vnaprej in nedvoumno opredeljuje kot nezakonite, prepovedane oziroma diskriminatorne. Strankama je predstavil njune pravne možnosti in ju seznanil z institutom obrnjenega dokaznega bremena. Stranki se za vodenje postopka pred Zagovornikom nista odločili. Postopka svetovanja sta bila s tem zaključena. **(0702-57/2021, 0702-163/2021)**

Vprašanja o načrtovanju družine v postopku izbire kandidatov za delovno mesto niso dopustna

Na Zagovornika se je obrnila kandidatka v postopku izbire za delovno mesto pri enem od delodajalcev. Vprašala je, ali jo je imel na razgovoru za delovno mesto delodajalec pravico spraševati o morebitnem načrtovanju družine. Zagovornik je pojasnil, da tovrstna vprašanja niso dopustna. V obravnavanem primeru kot osebne okoliščine, na podlagi katerih posameznica uživa varstvo pred diskriminacijo, lahko prepozna spol, nosečnost in starševstvo, vendar je Zagovornik stranko opozoril, da lahko obstoj diskriminacije potrdi šele po zaključenem ugotovitvenem upravnem postopku ugotavljanja diskriminacije. Zagovornik je stranki pojasnil postopek in jo pozval, naj natančno in konkretizirano opiše dogodke. Za začetek postopka ugotavljanja diskriminacije pa mora stranka podati lastnoročno podpisan predlog za ugotavljanje diskriminacije. Stranka se za nadaljnji postopek po zaključenem svetovanju ni odločila. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-275/2021)**

Vidik diskriminacije pri zbiranju osebnih in drugih podatkov pri delodajalcih

Na Zagovornika se je obrnila starejša delavka v podjetju glede vprašalnika, ki ji ga je poslal delodajalec. Vprašalnik je bil poslan samo starejšim delavkam, čeprav so v kolektivu tudi starejši delavci moškega spola. Delavka je menila, da vprašalnik ni korekten z vidika varstva osebnih podatkov, ter prosila za nasvet. Zagovornik je stranki pojasnil, da je varstvo osebnih podatkov v pristojnosti Informacijskega pooblaščenca, vendar je lahko področje osebnih podatkov v povezavi z določeno osebno okoliščino (stranka je navedla osebni okoliščini spola in starosti) povezano tudi s področjem varstva pred diskriminacijo. Zagovornik je stranko povabil, da se lahko v primeru, če bi bile starejše delavke zaradi vprašalnika oz. zaradi odklonitve izpolnitve vprašalnika ali pa tudi sicer v delovnem razmerju manj ugodno obravnavane (v primerjavi s starejšimi delavci ali v primerjavi z mlajšimi delavci ne glede na spol), ponovno obrne nanj. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-162/2021)**

Božičnica, vezana na prisotnost delavca na delovnem mestu, lahko pomeni nedopustno diskriminacijo

Na Zagovornika se je obrnilo več strank, ki zaradi manjše prisotnosti na delovnem mestu iz razlogov starševskega dopusta niso bile upravičene do božičnice ali poslovne uspešnosti oz. so prejele sorazmerno nižjo božičnico. Zagovornik je stranke seznanil z anonimiziranimi ugotovitvenimi odločbami, v katerih je že zavzel stališče, da kriteriji za določitev upravičenosti in deleža za poslovno uspešnost ali božičnico, ki so vezani na prisotnost posameznega delavca na delu, kršijo prepoved posredne diskriminacije. Če pa je med kriteriji neposredno zapisano, da nižjo božičnico prejmejo zaposleni, ki so bili odsotni zaradi bolniškega staleža ali starševskega dopusta, gre za neposredno diskriminacijo. Varovane osebne okoliščine, na podlagi katerih v teh primerih prihaja do diskriminacije, so raznolike, npr. zdravstveno stanje, nosečnost, starševstvo, tudi spol, ker starševski dopust še vedno koristijo predvsem ženske, očetovski dopust pa samo moški. Zagovornik je strankam svetoval, naj se s predstavljenimi argumenti obrnejo na delodajalca, če bi želeli, da Zagovornik začne z obravnavo diskriminacije, pa naj vložijo konkretiziran predlog za obravnavo in priložijo dokumentacijo, ki potrjuje njihove navedbe. V dveh konkretnih primerih se stranki za postopek nista odločili. Drugi primeri, v katerih so se stranke odločile za začetek postopka, so predstavljeni pod točkami 1.12.2. in 1.13.2. **(0702-144/2020, 0702-163/2020)**

Kolektivna pogodba za dejavnost vzgoje in izobraževanja v RS ne sledi trendom pokojninske zakonodaje na področju enakopravnosti glede na spol

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je zatrjevala diskriminatornost 62. člena Kolektivne pogodbe za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji. Ta namreč določa, da se učna obveznost zmanjšuje za dve uri, in sicer za moške po 35 letih delovne dobe, za ženske pa po 30 letih delovne dobe. V praksi takšna določba učinkuje na način, da moški pet let prejeto nižje plačilo za enako število opravljenih učnih ur kot ženske. Zagovornik je ugotovil, da gre za določbo kolektivne pogodbe, ki sledi pokojninski zakonodaji iz leta 1992, ni pa skladna z novimi trendi s tega področja. Zagovornik je stranki pojasnil, da s svojimi ugotovitvami formalno ne more posegati v kolektivno dogovarjanje med delodajalci in predstavniki zaposlenih oz. v vsebino kolektivnih pogodb. Zagovornik je po zaključenem svetovanju na Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter reprezentativne sindikate, organizirane v dejavnosti vzgoje in izobraževanje, naslovil Priporočilo za spremembo 62. člena Kolektivne pogodbe za dejavnost vzgoje in izobraževanja. Odgovora na priporočilo ni prejel. Postopek svetovanja stranki je bil s tem zaključen. [\(0702-16/2021/2\)](#)

Različni odmerni odstotek za določitev pokojnine za moške in ženske

Na Zagovornika sta se obrnili dve stranki, ki sta zatrjevali diskriminacijo moških v zvezi z odmernim odstotkom pokojnine po ZPIZ-2. Zagovornik je strankama pojasnil, da se je do navedenega vprašanja že opredelil v Oceni diskriminatornosti Zakona o spremembi ZPIZ-2 št. 050-4/2019, v kateri je ocenil, da razlika v odmerjenih odstotkih ne pomeni neposredne diskriminacije moških v primerjavi z ženskami, temveč pomeni izjemo od prepovedi diskriminacije. Dodal je, da gre za posebni spodbujevalni ukrep, s katerim se preprečuje posredna diskriminacija žensk. V oceni je sledil odločbi Ustavnega sodišča U-I-298/96 z dne 11. 11. 1999, ki je med drugim navedlo, da bi formalna enakopravnost zaradi dejanskih razlik med moškimi in ženskami povzročila neenakost. Zakonodajalec je ob različni obravnavi moških in žensk namreč upošteval slabši družbeni položaj žensk, ki izhaja iz tradicionalno in zgodovinsko pogojenih različnih družbenih vlog spolov. Zagovornik je stranko opozoril tudi na plačno in pokojninsko vrzel med spoloma, ki kažeta na dejanske ekonomske in socialne razlike med njima. Kljub temu pa je treba slediti postopnemu uveljavljanju enakosti moških in žensk: ko razlik v ekonomskem in socialnem položaju žensk in moških ne bo več oz. bodo bistveno manjše, tudi potrebe po različni zakonski ureditvi ne bo več. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-162/2020/2, 0702-292/2021\)](#)

1.1.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine spola

Diskriminacija javne uslužbenke na porodniškem dopustu pri dodelitvi letne ocene dela

Zagovornik načela enakosti je ugotovil diskriminacijo javne uslužbenke pri dodelitvi letne ocene dela. Njena nadrejena je pri ocenjevanju upoštevala tudi njeno odsotnost zaradi koriščenja dopusta za nego in varstvo novorojenca. Uslužbenka je bila tako deležna slabše obravnavane zaradi osebnih okoliščin starševstva in spola. Zagovornik je diskriminacijo v tem primeru potrdil na podlagi statistične analize, ki je pokazala očitno vzročno povezavo med odsotnostjo oziroma prisotnostjo na delovnem mestu in oceno dela velike večine uslužbencev konkretnega javnega zavoda. Na podlagi obravnavanega primera in možnosti, da se kriterij odsotnosti pri dodeljevanju letnih ocen dela lahko pojavi tudi v državnih organih in drugih javnih zavodih, je Zagovornik Ministrstvu za javno upravo, skladno s svojo pristojnostjo po drugi alineji 21. člena ZVarD, priporočil izdajo okrožnice, v kateri naj vse državne organe in javne zavode opozori, da zniževanje letnih ocen dela zaradi upravičene odsotnosti z dela pomeni posredno diskriminacijo, ki je zakonsko prepovedana, in da morajo osebe, pristojne za ocenjevanje uslužbencev to upoštevati pri dodeljevanju letnih ocen dela. Priporočilo je bilo upoštevano. Kršiteljica je proti odločbi Zagovornika vložila tožbo na Upravno sodišče, kjer postopek še poteka. (Odločba št. **0700-26/2020/41** z dne 1. 7. 2021)

Zavrnitev izdaje soglasja k napredovanju raziskovalke zaradi neizpolnjevanja pogoja uspešno zaključenega mentorstva ni diskriminacija

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je predlagateljica navajala, da ji je bilo s strani Znanstvenega sveta Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (v nadaljevanju: ZSA) zavrjneno napredovanje v naziv višje znanstvene sodelavke iz razloga neizpolnjevanja zahtevanega kriterija mentorske dejavnosti. Predlagateljica je menila, da je mnenje ZSA neupravičeno, saj odločitev za materinstvo njene mlade raziskovalke, ki sicer svoje obveznosti opravlja redno in uspešno, in bi, če ne bi rodila, doktorirala v roku, ne sme predstavljati ovire pri napredovanju njene mentorice, če želimo biti družba z enakimi možnostmi. Pri tem se je predlagateljica oprla na 33. člen Pravilnika o pogojih in postopkih za napredovanje delavcev v raziskovalnih nazivih na Znanstveno raziskovalnem centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti (v nadaljevanju: ZRC SAZU), ki dovoljuje napredovanje brez enega kriterija ob večkratnem preseganju drugih kriterijev. ZSA je izdalo soglasja zavrnil z obrazložitvijo, da je uspešno zaključena mentorska dejavnost kazalnik, ki ga pri napredovanju ni mogoče spregledati ne glede na preseganje drugih kazalnikov. Zagovornik je v postopku ugotovil, da je ZSA v okviru pooblastila o diskreciji, ki mu ga daje Pravilnik o raziskovalnih nazivih, smel skleniti, da nedokončanih mentorstev ne bo spregledal pri preverjanju izpolnjevanja pogojev. Neuporaba diskrecije pa sama po sebi ne pomeni, da je ZSA ravnal proti predpisom ali da je predlagateljico obravnavala neenako v primerjavi z drugimi kandidati. Prav tako preseganje drugih meril ne vzpostavlja upravičenja predlagateljice, da se ji neizpolnjevanje enega od pogojev spregleda. Glede na navedeno Zagovornik diskriminacije ni ugotovil. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. **0700-40/2020/12** z dne 7. 9. 2021)

Zaposlitvena agencija po posredovanju Zagovornika upošteva, da morajo biti oglasi za delo spolno nevtralni

Zagovornik je bil s strani tretje osebe obveščen o oglasu za delo, ki je k zaposlitvi v kavarni vabil ženske. Zagovornik je uvedel postopek ugotavljanja diskriminacije po 34. členu ZVarD. V zadevi je bilo ugotovljeno, da kavarna več ne obratuje, oglas je bil umaknjen, podatka o pravnem lastniku kavarne pa ni bilo mogoče pridobiti. Skladno s četrtem odstavkom 135. člena ZUP lahko organ postopek, ki se je začel po uradni dolžnosti, ustavi, če niso več izpolnjeni pogoji za njegovo vodenje, oziroma če organ glede na okoliščine primera presodi, da ni več javnega interesa za njegovo nadaljevanje. Glede na vse navedeno je Zagovornik s sklepom odločil, da se postopek ugotovitve obstoja diskriminacije po ZVarD ustavi. Sklep je postal pravnomočen. (Sklep št. **0700-32/2021/8** z dne 24. 11. 2021)

Zavod RS za zaposlovanje po posredovanju Zagovornika strokovne sodelavce usposablja za prepoznavanje in odpravo diskriminatornih meril v oglasih za delo

Zagovornika je tretja oseba obvestila o spornem oglasu za delo. Podjetje je na spletni strani Zavoda RS za zaposlovanje objavilo razpis za delovno mesto, v katerem je navedeno, da išče disponenta – moškega. Zagovornik je uvedel postopek ugotavljanja diskriminacije po uradni dolžnosti. V postopku je Zagovornik ugotovil, da podjetje v oglas ni uvrstilo pogoja moškega spola, temveč je pogoj v procesu objave oglasa dodal Zavod RS za zaposlovanje. Zavod RS za zaposlovanje je v postopku pojasnil, da je bil vzrok napaka tehnične narave s strani zavoda, do katere je prišlo v postopku napotovanja brezposelnih oseb na delovno mesto disponenta. Zavod je navedel, da se želijo v prihodnje izogniti takšnim napakam, zato bodo še bolj pozorni na vse morebitne nepravilnosti ter bodo strokovne sodelavce na naslednjem strokovnem usposabljanju še dodatno opozorili tudi na možnosti tovrstnih napak. Zagovornik je po prejetju pojasnil podjetja in Zavoda RS za zaposlovanje ocenil, da nadaljevanje postopka ugotavljanja diskriminacije proti podjetju v konkretni zadevi ni več utemeljeno, saj se je izkazalo, da podjetje dejansko ni postavilo spornega pogoja za zasedbo delovnega mesta. Glede na vse navedeno je Zagovornik s sklepom odločil, da se postopek ugotovitve obstoja diskriminacije po ZVarD ustavi. Sklep je postal pravnomočen. (Sklep št. **0700-42/2021/8** z dne 24. 11. 2021)

1.1.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine spola

Razlika v odmernih odstotkih za izračun pokojnine glede na spol ni diskriminacija

Zagovornik je prejel dva predloga za obravnavo, v katerih predlagatelja zatrjujeta diskriminacijo moških v primerjavi z ženskami glede odmernega odstotka. S spremembo 37. člena ZPIZ-2 se je z dnem 1. 1. 2020 začelo vsakoletno postopno izenačevanje odstotkov za odmero starostne pokojnine za moške in za ženske, z dnem 1. 1. 2025 pa bo doseženo izenačenje teh odstotkov za oba spola. Do takrat bo odmerni odstotek za moške pri isti zavarovalni dobi še vedno nižji od odmernega odstotka za ženske, čeprav bo ta razlika vsako leto manjša. Zagovornik je stališče o tej tematiki že sprejel z izvedeno oceno diskriminatornosti št. 050-4/2019 z dne 19. 9. 2019. Navedel je, da razlika po spolu ni pomenila neposredne diskriminacije moških v primerjavi z ženskami, ampak njeno izjemo. Določitev večjih odstotkov za odmero starostne pokojnine za ženske je dejansko predstavljala in še predstavlja relativno dalj časa trajajoči posebni (spodbujevalni) ukrep, s katerim se je preprečevala in se še vedno preprečuje dejanska posredna diskriminacija žensk v primerjavi z moškimi. Zdaj se ta ukrep z zmanjševanjem razlike postopoma ukinja, predpostavljajoč pri tem, da se tudi posredna diskriminacija žensk dejansko odpravlja. V svoji oceni je Zagovornik sledil odločitvi Ustavnega sodišča z dne 11. 11. 1999 št. U-I-298/96. Predlagatelja sta zatrjevala tudi slabši položaj glede na različne odmerne odstotke, ki so veljali v različnih obdobjih. Glede navedenega je Zagovornik pojasnil, da položaji oseb, ki se upokojujejo oz. so se upokojevali v različnih letih, v katerih so veljale različne zakonske določbe (ZPIZ, ZPIZ-1, ZPIZ-2 – s spremembami) o odmeri starostne pokojnine in različni odmerni odstotki, ne morejo biti dejansko primerljivi. Ne gre namreč za enake ali podobne situacije, ki jih predvideva določba ZVarD o neposredni diskriminaciji. Glede na navedeno je Zagovornik odločil, da podrobnejše ocene diskriminatornosti ne bo izvedel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-10/2021/6)

1.1.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine spola

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih družbah

Zagovornik je Državnemu zboru priporočil, da se v predlogu novele zakona o gospodarskih družbah določi zavezujoč mehanizem za zagotavljanje uravnotežene zastopanosti spolov v poslovnih in nadzornih organih gospodarskih družb. Zakonodajalca je opozoril, da Slovenija na tem področju v zadnjih letih nazaduje. (007-4/2019/3)

Status priporočila: ● Neupoštevano.¹

¹ Status priporočila ob zaključku redakcije Rednega letnega poročila za leto 2021 (31. 3. 2022).

Priporočilo glede izenačitve položaja moških in žensk v 62. členu Kolektivne pogodbe za dejavnost vzgoje in izobraževanja v RS

Zagovornik je MIZŠ podal priporočilo, da naj skupaj z reprezentativni sindikati pristopi k spremembi 62. člena kolektivne pogodbe na način, da položaj moških in ženskih vzgojiteljev, pomočnikov vzgojitelja, varuha, učitelja in predavatelja višje šole izenačijo pri zmanjšanju učne obveznosti, saj zdaj moški pet let prejema nižje plačilo za enako število opravljenih učnih ur kot ženske. **(0702-16/2021/2)**

Status priporočila: ● V teku.

Priporočilo glede pravnega varstva delavk, ki so pred kratkim rodile in delajo za določen čas

Zagovornik je MDDSZ priporočil, naj okrepi varstvo delavk, ki so pred kratkim rodile in delajo za določen čas. Zavzel se je zlasti za bolj učinkovito pravno varstvo žrtev diskriminacije zaradi spola in drugih oblik diskriminacije žensk in moških v delovnih razmerjih. Priporočil je tudi proučitev različnih možnih rešitev za bolj varne in kontinuirane zaposlitve. **(0709-20/2021/1)**

Status priporočila: ● Upoštevano.

Priporočilo glede ocenjevanja javnih uslužbencev

Zagovornik je MJU priporočil izdajo okrožnice, v kateri naj vse državne organe in javne zavode opozori, da zniževanje letnih ocen dela zaradi upravičene odsotnosti z dela pomeni posredno diskriminacijo, ki je zakonsko prepovedana, in da morajo osebe, pristojne za ocenjevanje uslužbencev, to upoštevati pri dodeljevanju letnih ocen dela. **(0700-26/2020/42)**

Status priporočila: ● Upoštevano.

Priporočilo glede neetičnega poročanja časnika Večer

V luči osveščevalne vloge je Zagovornik na časopis Večer naslovil priporočilo, da se članek glede domnevnega spolnega napada prestavi iz rubrike »Zabava« v ustrežnejšo rubriko. **(0705-1/2021/3)**

Status priporočila: ● Upoštevano

Priporočilo glede Predloga resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2021–2030

Zagovornik je MDDSZ priporočil odpravo pravnih pomanjkljivosti glede opredelitve prepovedi diskriminacije zaradi spola. Priporočil je tudi ukrepe za večjo transparentnost zagotavljanja enakega plačila za primerljivo delo in okrepitev učinkovitosti varstva v primerih kršitev. **(0709-19/2021/1)**

Status priporočila: ● Delno upoštevano z določitvijo političnih in normativnih ukrepov ter s spremembami Kazenskega zakonika.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Kazenskega zakonika

Zagovornik je poslankam in poslancem priporočil, da potrdijo novelo zakona, s katero se predlaga sprememba definicije kaznivih dejanj posilstva in spolnega nasilja skladno z modelom afirmativnega soglasja oziroma modelom »ja pomeni ja«. (0070-7/2021/1)

Status priporočila: ● Upoštevano s sprejetjem spremenjenega zakona.

Priporočilo glede video vsebin PU Kranj

Zagovornik je PU Kranj priporočil, da v prihodnje s svojimi objavami na družbenih omrežjih ne prispeva h krepitvi spolnih stereotipov. Prav tako je priporočil, da pri objavljanju vsebin preveri njihovo primernost tudi z vidika preprečevanja diskriminacije. (0702-290/2021/2)

Status priporočila: ● V teku.

1.1.5 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine spola

Okrogla miza o nasilju nad ženskami

Predstavniki Zagovornika se je udeležil dogodka »Sovražnost v besedi vodi k nasilju v dejanju – ustavimo nasilje nad ženskami!«, ki ga je pripravilo Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja 25. maja 2021. Udeleženci so razpravljali o številnih odprtih vprašanjih, denimo, kako razumeti naraščanje sovražnosti in sovražnega govora do žensk, kje je meja med svobodo govora in sovražnim govorom, ali se je nasilje med epidemijo covid-19 povečalo in kaj vse prispeva k tem spremembam. Predstojnik je spregovoril o oblikah diskriminacije, kot jih opredeljuje ZVarD, zlasti o pozivanju k diskriminaciji. Poudaril je problem uresničevanja nalog, ki jih določa ZVarD, zlasti inšpekcijskih pooblastil in nezmožnost sankcioniranja vseh kršitev, na primer spodbujanja k diskriminaciji. Izpostavil je še težavo pomanjkanja empiričnih podatkov glede sovražnega govora in orisal problematiko odpora do beleženja razčlenjenih podatkov pri kaznivih dejanjih iz sovraštva.

Predstavitve Zagovornika članom Posvetovalnega telesa za integracijo načela enakosti spolov v MNZ z organoma v sestavi

Predstavniki Zagovornika sta 23. novembra 2021 približno 20 članicam in članom Posvetovalnega telesa za integracijo načela enakosti spolov v MNZ, Policiji in Inšpektoratu za notranje zadeve pripravili spletno predstavitev pristojnosti Zagovornika in dela na tematiki enakosti spolov. Poleg sistemskih vidikov, predvsem priporočil, sta predstavili tudi praktičen prikaz obravnavanih primerov ugotovljene diskriminacije zaradi spola. Pojasnili sta, kako poteka postopek ugotavljanja diskriminacije, in predstavili nekatere aktualne zadeve ter podatke o statistiki obravnavanih primerov zatrdjevanja diskriminacije zaradi spola v praksi Zagovornika.

1.1.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine spola

Zagovornik se je srečal z neodvisno skupino študentk glede preprečevanja in obravnavanja spolnega nadlegovanja in spolnega nasilja

Sodelavki Zagovornika sta se 30. aprila sestali s članicami Rezistence. Gre za neformalno in samoorganizirano, neodvisno skupino študentk, ki si prizadevajo za sistemske spremembe preprečevanja in obravnavanja spolnega nadlegovanja in spolnega nasilja v izobraževalnih institucijah in širše v družbi. Opozorile so na pomanjkljivosti Zakona o visokem šolstvu z vidika prepovedi spolne diskriminacije, ki ne naslavlja zaščite študentov pred spolno diskriminacijo, kot je to področje urejeno za zaposlene na fakultetah v okviru Zakona o delovnih razmerjih. Predstavile so težave pri zagotavljanju pomoči polnoletnim dijakom, ki po njihovem mnenju nimajo sistemsko urejene možnosti pomoči in podpore v primerih spolnega nadlegovanja ali nasilja s strani profesorjev. Članice Rezistence so opozorile tudi na pomanjkljivo osveščanje o odnosih med spoli in o spolnih odnosih na vseh ravneh izvajanja šolskega kurikulumu. Predstavnici Zagovornika sta pojasnili pristojnosti Zagovornika, kakšne postopke vodi ter na kakšen način se lahko nanj obrnejo žrtve spolnega nadlegovanja.

1.2 Narodnost

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

61. člen Ustave Republike Slovenije
(izražanje narodne pripadnosti)

Vsakdo ima pravico, da svobodno izraža pripadnost k svojemu narodu ali narodni skupnosti, da goji in izraža svojo kulturo in uporablja svoj jezik in pisavo.

1.2.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine narodnosti

Za ugotovitev diskriminacije mora biti ugotovljeno, da je osebna okoliščina razlog slabšega oz. manj ugodnega obravnavanja

Na Zagovornika se je obrnila stranka zaradi morebitne diskriminacije na delovnem mestu. Zatrjevala je slabšo obravnavo zaradi članstva v sindikatu (stranka je opravljala funkcijo predsednice sindikata) ter narodnosti. Pojasnila je svoj položaj v času prvega in drugega vala epidemije novega koronavirusa, saj ni vedela, ali delo lahko opravlja od doma, ali je napotena na čakanje, ali mora koristiti letni dopust. Kasneje je bila napotena na čakanje, preostali sodelavci pa so delo lahko opravljali od doma, v čemer je prepoznala diskriminacijo. Zagovornik je pojasnil, da mora pri ugotavljanju diskriminacije obstajati vzročna zveza med osebno okoliščino in slabšo obravnavo, stranka pa jo mora tudi ustrezno izkazati. Zgolj dejstvo, da stranka pripada narodnosti, ki ni večinska, ne pomeni, da gre za diskriminacijo. Stranki je bilo razloženo, kakšne možnosti ukrepanja ima Zagovornik v primerih diskriminacije. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-142/2020\)](#)

Očitke diskriminacije, ki naj bi se zgodila v postopku pred centrom za socialno delo, je treba zatrjevati v pravnih sredstvih zoper odločitev centra

Na Zagovornika se je v imenu družine, ki ima priznan status mednarodne zaščite, obrnila nevladna organizacija zaradi morebitnega nezakonitega postopanja centra za socialno delo, ki naj bi temeljilo na diskriminaciji zaradi narodnosti družine. Center za socialno delo je namreč družini zavrnil vlogo za odobritev denarne socialne pomoči, otroškega dodatka, plačilo prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje in pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev ter izredno denarno socialno pomoč. Nevladna organizacija je zaradi takšnega postopanja zatrjevala diskriminacijo. Zagovornik je pojasnil, da ne sme vstopati v postopke pred drugimi pristojnimi organi in presojeti zakonitosti njihovih ravnanj. Nevladni organizaciji je pojasnil, da mora morebitne nezakonitosti in neskladja postopanja centra za socialno delo z načelom nediskriminacije nasloviti s pravnimi sredstvi v okviru konkretnega postopka. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-160/2020\)](#)

Učna pomoč učencem priseljencem lahko predstavlja posebni ukrep za zagotavljanje enakosti

Zagovornika je za pomoč prosila posameznica, ki želi nuditi učno pomoč učencem priseljencem. Zagovornik je pozdravil njeno proaktivno delovanje in željo po nudenju tovrstne pomoči učencem, ki so zaradi svojih osebnih okoliščin posebej ranljiva skupina otrok. Ne glede na vstopni položaj otrok priseljencev je ob vpisu v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem njihov pravni status izenačen z vsemi vključenimi otroki. Vendar so za večino učencev priseljencev potrebni posebni ukrepi pomoči, da se lahko tudi ta ranljiva skupina otrok učinkovito vključi v obstoječi izobraževalni sistem. Zagovornik je učno pomoč učencem priseljencev označil za poseben ukrep za zagotavljanje enakosti v skladu s 17. in 18. členom ZVarD, ki se izvaja z namenom podpore priseljencem pri integraciji. Zagovornik je stranki svetoval, naj se poveže z drugimi akterji, ki že delujejo na tem področju in jo usmeril v izobraževanje za prostovoljce, ki ga organizirajo nevladne organizacije. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-289/2021)

1.2.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine narodnosti

V zadevi zavrženega denarnega nakazila v tretjo državo diskriminacija ni bila ugotovljena

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije od predlagatelja, ki je navedel, da naj bi bil neenako obravnavan pri poskusu nakazila denarja v Libanon in da ga je banka neenako obravnavala na podlagi njegove narodnosti. Predlagatelj je v bančni poslovalnici želel svojemu bratu nakazati denar. Ko je uslužbenka začela postopek nakazila denarja s pomočjo mednarodne bančne storitve za prenos denarja Western Union, je predlagatelja zaprosila, da ji izroči na vpogled osebno izkaznico za namen preverjanja identitete. Po vnosu predlagateljevih podatkov v računalniški sistem je prišlo do določenih omejitev, na katere se je uslužbenka banke odzvala z besedami »denarja ne morete nakazati, ker prihajate iz take države, saj veste iz kake države prihajate, ali ste v svoji domovini član kakšne politične stranke ipd.« Banka je zavrnitev zatem utemeljila s predpisi o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma. Zagovornik je ocenil, da predlagatelj ni predložil vseh razpoložljivih dokazov za svoje trditve, čeprav je navedel, da z nekaterimi dokazi razpolaga. Prav tako se ni odzval na Zagovornikov dopis z vsemi ugotovitvami v seznanitev in izjasnitev. Glede na navedeno Zagovornik diskriminacije ni potrdil. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. 0700-48/2019/7 z dne 12. 2. 2021)

1.2.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine narodnosti

Omejitev izhoda iz države za zajezitev epidemije je bila po oceni Zagovornika diskriminatorna

Zagovornik je prejel dva predloga za obravnavo v zvezi z odlokom, s katerim je Vlada RS prebivalcem Slovenije zaradi slabe epidemiološke situacije v času epidemije covid-19 prepovedala potovanja v države na rdečem seznamu. Prepoved ni veljala za prebolevalce in cepljene osebe ter za nekaj posebnih izjem. Prvi pobudnik je navedel, da ga s tem Vlada RS diskriminira na podlagi njegovega zdravstvenega stanja, saj bolezni covid-19 ni prebolel, ker je upošteval ukrepe in se tako ni okužil z virusom SARS-CoV-2, prav tako pa mu še ni bilo omogočeno, da bi se lahko cepil. S tem mu je bil onemogočen dostop do nepremičnine v Republiki Hrvaški. Drugi pobudnik je v pobudi izpostavil izjavo ministra za notranje zadeve, da naj bi šlo za ukrep zaradi nevarnosti, če bi državljani čez velikonočne praznike odpotovali v države nekdanje Jugoslavije. Drugi pobudnik je menil, da gre za očitne ukrepe ustvarjanja neenakosti in Zagovornika pozval k ukrepanju.

Prepoved izhoda iz države je bila določena v Odloku o določitvi pogojev vstopa v Republiko Slovenijo zaradi zajezitve in obvladovanja nalezljive bolezni covid-19 (Uradni list RS, št. 46/2021). Odlok je veljal od 29. 3. 2021 do 11. 4. 2021. Zagovornik je ocenil, da je prepoved izhoda iz države oz. potovanja v države na rdečem seznamu, kot je to določal prvi odstavek 11. člena Odloka, glede na opravljeni tridelni test sorazmernosti sicer sledila legitimnemu cilju preprečevanja širjenja okužb, sredstvo za doseganje tega cilja pa je bilo le delno ustrezno, predvsem pa ni bilo (nujno) potrebno in sorazmerno v ožjem smislu za doseganje preprečitve nenadzorovanega širjenja bolezni covid-19 in preprečitve razpada zdravstvenega sistema ter s tem nenazadnje ogrožitve obstoja države.

Ker ni bila potrjena izjema od prepovedi (neposredne) diskriminacije, je Zagovornik ocenil, da je bil ukrep prvega odstavka 11. člena Odloka diskriminatoren. Diskriminatoren je bil do vseh oseb, ki takrat še niso prebolele covid-19 ali pa še niso bile cepljene proti tej nalezljivi bolezni (torej zaradi njihovega zdravstvenega stanja – nevarnosti protiteles proti virusu SARS-CoV-2) in hkrati niso spadale v nobeno od posebnih izjem (iz prvega odstavka 10. člena Odloka). Diskriminatoren pa je bil tudi do vseh posameznikov, ki po narodnosti oz. poreklu prihajajo iz drugih držav nekdanje Jugoslavije (torej z vidika njihovih osebnih okoliščin narodnosti in državljanstva), ki se niso uvrščali v nobeno izmed izjem od prepovedi izhoda iz države. V predmetni zadevi je Odlok s svojim 11. členom svobodo gibanja osebam pretirano omejil, saj je (glede na predstavljeni namen oz. cilj ukrepa) nesorazmerno posegel v pravico do uživanja zasebnosti v povezavi z zasebno lastnino v drugi državi in v pravico do zasebnega in družinskega življenja oseb, ki to pravico uresničujejo v drugi državi, kot je njihova država prebivališča. Glede na to, da ocenjevani Odlok v času postopka ocene pri Zagovorniku ni več veljal, in ker domnevno neustavnost 11. člena obravnavanega odloka Ustavno sodišče že obravnava, Zagovornik ni vložil zahteve za začetek postopka za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisa pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije po 38. členu ZVarD. Postopek ocene diskriminatornosti predpisa je bil s tem zaključen. (050-16/2021/4 in 050-18/2021/10)

1.2.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine narodnosti

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih

Zagovornik je MDDSZ priporočil, naj ob sodelovanju z drugimi deležniki in vključujoč romsko skupnost analizira raznolikost vzrokov za neopravičene izostanke romskih učencev, njihovega zgodnjega osipništva in nenadaljevanja šolanja v srednješolskih programih ter opredeli, kateri od že izvedenih programov so bili uspešni pri doseganju zastavljenih ciljev. Dodatno je priporočil, da opravi natančno oceno nujnosti in primernosti ukrepov in pripravi načrt ciljanih posebnih ukrepov za spodbujanje romskih otrok k doseganju osnovnošolske in višjih stopenj izobrazbe. (0070-13/2021/1)

Status priporočila: ● Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno-varstvenih prejemkih

Zagovornik je MDDSZ priporočil, da opravi celovito presojo učinkov na enakopravnost, enake možnosti in enako obravnavo (ang. equality impact assessment) pri merilu višine minimalnega dohodka, ki določa različne starostne pogoje glede na spol upravičencev; pri načrtovanju ukrepov, ki naj bi bili ciljno usmerjeni zlasti v pripadnike romske skupnosti (ki bi se jim v posebnih primerih denarna pomoč izplačevala v naravi) ter pri uvajanju krivdnega razloga za neopravičenost do denarne pomoči zaradi pravnomočne pogojne obsodbe na zaporno kazen, izrečene za naklepno kaznivo dejanje. (0070-12/2021/1)

Status priporočila: ● Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede osnutka Nacionalnega programa ukrepov za Rome za obdobje 2021–2030

Zagovornik je Uradu Vlade RS za narodnosti med drugim priporočil, naj se dokument nadgradi tako, da bo v skladu z usmeritvami iz »Strateškega okvira EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov«; da bodo ukrepi namenjeni vsem pripadnikom romske skupnosti, ki živijo v Sloveniji, vključno s Sintij; da bodo ukrepi vsebovali opredeljene načine vključevanja in sodelovanja z romsko skupnostjo ter organizacijami civilne družbe in da bodo dodani ukrepi, katerih cilj bo odprava posledic epidemije covid-19 v romski populaciji. (0709-28/2021/2)

Status priporočila: ● Delno upoštevano z odzivom Urada Vlade RS za narodnosti.

Priporočilo glede Predloga zakona o varstvu osebnih podatkov

Zagovornik je MP priporočil, da v obrazložitvi določbe, ki izjemoma dopuščajo zbiranje osebnih podatkov o narodni in/ali etnični pripadnosti, pojasni, da je zbiranje teh podatkov dopustno tudi v kontekstu izvajanja t.i. posebnih ukrepov za zagotavljanje enakosti ter ukrepanja na področju ugotavljanja in odpravljanja diskriminacije. Nazadnje je Zagovornik priporočil, da se v predlog zakona vključi dodatna določba, ki bo z vidika varstva temeljnih pravic in zlasti preprečitve diskriminacije urejala varstvo osebnih podatkov v okviru uporabe novih tehnologij, ki temeljijo na umetni inteligenci. (0070-1/2019/5)

Status priporočila: ● Upoštevano z dopolnitvijo osnutka predloga zakona.

1.2.5 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine narodnosti

Delavnica za ženske z migrantsko izkušnjo

Predstavnica Zagovornika sta se 13. aprila 2021 na povabilo Društva Odnos udeležila dvournega spletnega srečanja. Skupini 15 priseljenc iz turško in albansko govorečih skupnosti sta predstavila pristojnosti Zagovornika ter načine, kako jim lahko Zagovornik pomaga v primerih, ko menijo, da so diskriminirane. Predstavila sta svetovalno funkcijo Zagovornika in nekaj konkretnih primerov ugotavljanja diskriminacije zaradi rase in vere. Udeleženske so izpostavile povečevanje sovražnosti do muslimanskih žensk, ki se v javnosti pokrivajo z ruto, ter še vedno velike težave pri odpiranju bančnih računov.

Konferenca glede medkulturnega sobivanja v vrtcih, šolah in lokalnih okoljih

Konzorcij projektnih partnerjev pod vodstvom Inštituta za psihološko svetovanje in izobraževalno razvojne projekte (ISA) je 10. junija 2021 pripravil konferenco »Za medkulturno sobivanje v vrtcih, šolah in lokalnih okoljih« kot zaključni dogodek projekta »Izzivi medkulturnega sobivanja«, namenjenega uspešnejšemu vključevanju otrok priseljencev iz drugih jezikovnih in kulturnih okolij v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem. Predstavniki Zagovornika je predstavil delo organa, njegove pristojnosti in način dela. Pojasnil je, kako se vprašanja rasizma loteva protidiskriminacijsko pravo, zlasti v mednarodnem okviru. Predstavil je tudi nekaj odmevnejših primerov, v katerih je Zagovornik ugotovil diskriminacijo zaradi osebne okoliščine narodnosti in rase ali etnične pripadnosti.

Svetovni dan spomina na romske žrtve holokavsta

Predstojnik Zagovornika Miha Lobnik je bil 6. avgusta 2021 slavnostni govornik na prireditvi ob svetovnem dnevu spomina na romske žrtve holokavsta, ki je potekala v Murski Soboti. V svojem nagovoru je izpostavil pomembnost ohranjanja spomina na dogodke iz preteklosti: »V času Tretjega rajha je poleg mnogih drugih življenje izgubilo tudi pol milijona Romov in Sintov. Cilj teh nepojmljivih sovražnih dejanj je bil dokončen izbris Romov in Sintov ter mnogih drugih. Ob spominjanju na Porajmos moramo zato vedno znova odločno poudariti, da so bila ta dejanja okrutno nečloveška in da moramo storiti vse, da se ne bi nikoli več ponovila.« Poudaril je, da je treba o Porajmosu, kot romska skupnost imenuje nacistični genocid nad romskim prebivalstvom, vsakič znova govoriti kot o hudi človeški tragediji in imeti to prepričanje za enega od temeljev, na katerem lahko složno gradimo družbo varnosti in enakopravnosti za vse.

Predstavitve rezultatov projekta Diskriminacija na podlagi narodnosti, državljanstva, barve kože in religije

26. oktobra 2021 se je predstavica Zagovornika udeležila predstavitve rezultatov projekta Diskriminacija na podlagi narodnosti, državljanstva, barve kože in religije, ki ga je organiziral Mirovni inštitut. Izvajalci projekta so z izvedbo ankete ugotovili, da je diskriminacija v Sloveniji še vedno prisotna, najpogostejša je pri zaposlovanju in na delovnem mestu, v zdravstvu, pri dostopu do storitev, na stanovanjskem trgu in v upravnih postopkih. Najpogosteje jo doživljajo tujci in romska skupnost. 84 odstotkov anketirancev meni, da je že bilo diskriminiranih na podlagi vsaj ene od navedenih osebnih okoliščin.

Delavnica za ženske z migrantsko izkušnjo

Predstavnici Zagovornika sta 18. novembra 2021 na povabilo Društva Odnos izvedli spletno predstavitve pristojnosti Zagovornika s praktičnim prikazom obravnavanih primerov diskriminacije. Skupini desetih migrantskih žensk s Kosova, Iraka, Palestine, Rusije, Sirije in Turčije sta predstavili različne naloge Zagovornika, in načine, kako lahko Zagovornik pomaga v primerih, ko menijo, da so diskriminirane. Poudarili sta svetovalno funkcijo Zagovornika in predstavili nekaj konkretnih primerov ugotovljene diskriminacije zaradi osebnih okoliščin rase in vere. Udeleženke so izpostavile nekatere zaznane težave, denimo z zagotavljanjem prehrane v vrtcu, ki bi bila prilagojena verskim prepričanjem, z nestrpnim obnašanjem javnih uslužbencev, nadlegovanjem, odklonitvijo zaposlitve kandidatki zaradi nošenja naglavne rute.

1.2.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine narodnosti

Zaradi omejevanja širjenja okužb s covidom-19 je Zagovornik z organizacijami civilne družbe sodeloval večinoma pisno.

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

64. člen Ustave Republike Slovenije (posebne pravice avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti v Sloveniji)

Avtohtoni italijanski in madžarski narodni skupnosti ter njunim pripadnikom je zagotovljena pravica, da svobodno uporabljajo svoje narodne simbole in da za ohranjanje svoje narodne identitete ustanovljajo organizacije, razvijajo gospodarske, kulturne in znanstvenoraziskovalne dejavnosti ter dejavnosti na področju javnega obveščanja in založništva. V skladu z zakonom imata ti narodni skupnosti in njuni pripadniki pravico do vzgoje in izobraževanja v svojem jeziku ter do oblikovanja in razvijanja te vzgoje in izobraževanja. Zakon določa območja, na katerih je dvojezično šolstvo obvezno. Narodnima skupnostima in njunim pripadnikom je zagotovljena pravica, da gojijo odnose s svojima matičnima narodoma in njunima državama. Država gmotno in moralno podpira uveljavljanje teh pravic.

Na območjih, kjer ti skupnosti živita, ustanovijo njuni pripadniki za uresničevanje svojih pravic svoje samoupravne skupnosti. Na njihov predlog lahko država pooblasti samoupravne narodne skupnosti za opravljanje določenih nalog iz državne pristojnosti ter zagotavlja sredstva za njihovo uresničevanje.

Narodni skupnosti sta neposredno zastopani v predstavniških organih lokalne samouprave in v državnem zboru.

Zakon ureja položaj in način uresničevanja pravic italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti na območjih, kjer živita, obveznosti samoupravnih lokalnih skupnosti za uresničevanje teh pravic, ter tiste pravice, ki jih pripadniki teh narodnih skupnosti uresničujejo tudi zunaj teh območij. Pravice obeh narodnih skupnosti ter njunih pripadnikov so zagotovljene ne glede na število pripadnikov teh skupnosti.

Zakoni, drugi predpisi in splošni akti, ki zadevajo uresničevanje v ustavi določenih pravic in položaja zgolj narodnih skupnosti, ne morejo biti sprejeti brez soglasja predstavnikov narodnih skupnosti.

1.3 Rasa ali etnično poreklo

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

65. člen Ustave Republike Slovenije
(položaj in posebne pravice romske skupnosti v Sloveniji)

Položaj in posebne pravice romske skupnosti, ki živi v Sloveniji, ureja zakon.

1.3.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine rase ali etničnega porekla

Zgolj občutek diskriminiranosti kandidata za delovno mesto ne zadostuje za ugotovitev diskriminacije

Na Zagovornika se je obrnil neizbrani kandidat na razpisu za delovno mesto, ki je v dopisu navedel le, da ima občutek, da ni bil izbran zaradi svojega imena in priimka in nekoliko temnejše polti. Zagovornik je kot relevantne osebne okoliščine prepoznal raso ali etnično poreklo, v primeru, da stranka nima slovenskega državljanstva, pa tudi državljanstvo. Zagovornik je stranki pojasnil, da lahko vprašanje, ali gre v konkretnem primeru za diskriminacijo, potrdi šele po zaključenem ugotovitvenem postopku, zato jo je spodbudil k oddaji predloga za obravnavo diskriminacije. Stranki je predstavil institut obrnjenega dokaznega bremena, glede na formulacijo dopisa pa je stranko opozoril, da zgolj občutek, bodisi za upravni bodisi za sodni postopek ne zadostuje. Trditveno breme stranki nalaga, da poda jasne, konkretne in popolne trditve o dejstvih, na katere opira svoje navedbe. Šele potem se dokazno breme prevale na domnevnega kršitelja, ki mora dokazati, da ni diskriminiral. Stranka se za vložitev predloga za obravnavo ni odločila, postopek svetovanja pa je bil s tem zaključen. **(0702-103/2021)**

Morebitna diskriminacija v trgovini zaradi osebne okoliščine rase ali etnične pripadnosti

Na Zagovornika se je obrnila stranka romskega porekla, ki je zatrjevala diskriminacijo v trgovini. Trgovka je od stranke zahtevala, naj pokaže vsebino nahrbtnika. Prošnja, naj se ji izroči knjiga pritožb, je bila stranki zavrnjena. Zagovornik je stranko pozval, naj natančno in konkretizirano opiše dogodke, za ugotavljanje diskriminacije pa mora podati lastnoročno podpisani predlog za ugotavljanje diskriminacije ter navesti kontaktne podatke morebitnih prič za namen izvedbe dokaznega postopka. Stranka se na poziv Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-278/2021)**

Vsebina plakatov kampanje »Šola za vse« ne vsebuje elementov diskriminacije, potencialno pa spodbuja predsodke in stereotipe

V zvezi z grafično podobo kampanje »Šola za vse« se je na Zagovornika obrnil tako naročnik oglasov za nasvet, ali so oglasi res diskriminatorni kot društvo, ki jih je štelo za diskriminatorne. Šlo je za plakat s podobo dveh dečkov, pri čemer deček evrazijske rase s kretnjo, ki je pogosto uporabljena kot diskriminatorna proti pripadnikom azijske rase, oponaša drugega dečka na plakatu. Društvo je menilo, da je plakat žaljiv in diskriminatoren, naročnik oglasa pa je opozarjal na sporočilo kampanje »Vsi enaki, vsi enakopravni«. Zagovornik je poudaril, da bi lahko zadevo glede na vizualno podobo enega spornega plakata presojali z vidika morebitnega nadlegovanja iz prvega odstavka 8. člena ZVarD ali z vidika morebitnega pozivanja k diskriminaciji iz prvega odstavka 10. člena ZVarD, pri čemer pa ni razvidno, da bi bili v vsebini plakata podani vsi elementi navedenih oblik diskriminacije. Zagovornik je v pojasnilu izpostavil, da oglas v duhu sprejemanja različnosti sicer vsebuje globok pomen, vendar je ta prikazan na večpomenski in zato potencialno problematičen način predvsem s socio-kulturnega vidika ter posledično potencialno spodbuja predsodke in stereotipe. Nobena od strank se za vložitev predloga za obravnavo ni odločila, postopka svetovanja pa sta bila s tem zaključena. (0702-159/2021, 0702-164/2021)

Domnevno sporna obravnava stranke romskega porekla na policijski postaji

Na Zagovornika se je obrnila stranka romskega porekla, ki je zatrjevala sporno ravnanje zaposlenega na Specializiranem državnem tožilstvu in v njegovem ravnanju občutila diskriminacijo. Sklicevala se je tudi na obrnjeno dokazno breme iz 40. člena ZVarD. Zagovornik se je za pojasnila obrnil na pristojno policijsko postajo, na kateri je potekalo zaslišanje specializiranega državnega tožilstva, ki je navedbe stranke zanikalo. Zagovornik je stranki predal pojasnila policije in ji pojasnil, da občutek diskriminiranosti strank ne odvezuje trditvenega bremena, za ugotavljanje diskriminacije pa Zagovornik potrebuje ustrezne dokaze, kot so na primer vsaj navedba kontaktnih podatkov prič, ki pa jih stranka ni zagotovila. V postopku ugotavljanja diskriminacije mora Zagovornik po pravilih splošnega upravnega postopka z gotovostjo ugotoviti dejstva, na katerih temelji ugotovitev obstoja diskriminacije. Stranka se za vložitev predloga za obravnavo ni odločila, postopek svetovanja pa je bil s tem zaključen. (0702-232/2021)

1.3.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine rase ali etničnega porekla

Založniško podjetje je z medijsko objavo v reviji kršilo prepoved diskriminacije

Na Zagovornika se je obrnil predlagatelj v zvezi z medijsko objavo članka v tedniku Demokracija ter zatrjeval diskriminacijo zaradi rase in vere. Zagovornik je ocenil, da je primer pomemben za varstvo pred diskriminacijo zaradi rase ali etničnega porekla ter vere ali prepričanja, kar so pravno varovane osebne okoliščine po 1. členu ZVarD, zato je skladno s 34. členom ZVarD po uradni dolžnosti uvedel postopek ugotavljanja diskriminacije. Zagovornik je v postopku ugotavljanja diskriminacije z analizo besedila ugotovil, da je avtor zapisa v njem opravičeval ideje o prevladi in večvrednosti ljudi glede na barvo kože, etnično poreklo in versko prepričanje. S tem je kršil drugi odstavek 10. člena ZVarD. Zagovornik je zapis presodil tudi z vidika pravice do svobode govora in ugotovil, da gre za primer zlorabe te temeljne pravice iz EKČP. Vsebina zapisa zanika bistvo idej enakopravnosti in enakega dostojanstva vseh ljudi, ki so temeljne ideje konvencije. Odgovorni urednik revije se je skliceval na to, da je objava glosa oziroma satira. Zagovornik je ugotovil, da je objava zaradi opravičevanja idej o prevladi ali večvrednosti ene skupine oseb v primerjavi z drugimi skupinami oseb diskriminatorna ne glede na žanr, v katerem naj bi bila zapisana. Ker je kršitelj v Zagovoru zatrjeval, da gre za glosu ali satiro, zaradi česar naj objava ne bi pomenila diskriminacije, pa se je Zagovornik opredelil tudi do zagovora kršitelja. Z vključitvijo neodvisnega strokovnjaka za področje medijev, je ugotovil, da objava ni bila ne satira ne glosa, saj nima žanrskih značilnosti teh stalnih oblik novinarskega sporočanja. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. 0700-52/2020/11 z dne 20. 9. 2021)

Televizija TV3 je s predvajanjem oddaje Faktor dne 21. januarja 2021 kršila prepoved diskriminacije

Zagovornik načela enakosti je februarja 2021 prejel predlog za začetek postopka ugotavljanja diskriminacije zaradi domnevno neprimernih izjav voditeljice oddaje Faktor, ki je bila na televiziji TV3 predvajana 21. januarja 2021. Voditeljica je s svojimi trditvami ljudi razvrstila na podlagi njihove osebne okoliščine rase, jih vrednostno razdelila in ob tem podala jasno sporočilo o manjvrednosti ljudi določene rase. Zagovornik je izjavo voditeljice najprej obravnaval z vidika svobode izražanja po 39. členu Ustave RS in 10. členu Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP). Ti dve določbi varujeta tudi podajanje informacij in idej, ki šokirajo, žalijo in motijo državo oziroma kateri koli del prebivalstva. Zagovornik je ocenil, da izjava voditeljice v sklopu oddaje ne uživa varstva po EKČP. Izjava voditeljice namreč hudo posega v temeljne pravice nekaterih oseb, in sicer v pravico do osebnega dostojanstva in varnosti, pravico do nedotakljivosti telesne in duševne celovitosti, in v pravico do varstva pred spodbujanjem neenakopravnosti in nestrpnosti, kot to določa 63. člen Ustave RS. Zagovornik je zato v postopku ugotovil, da vsebina oddaje vsebuje prepovedano javno opravičevanje zapostavljanja in preziranja oseb zaradi osebnih okoliščin in tudi prepovedano opravičevanje idej o prevladi ali večvrednosti osebe ali skupine oseb z določenimi značilnostmi nad tistimi, ki niso člani te skupine. S predvajanjem te oddaje je zato televizija TV3 kršila 10. člen Zakona o varstvu pred diskriminacijo. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. 0700-15/2021/7 z dne 16. 7. 2021)

Pri policijski intervenciji v romskem naselju diskriminacija ni bila ugotovljena

Zagovornik je prejel v reševanje pet predlogov za obravnavo diskriminacije, ki so jih vložili stanovalci romskega naselja zaradi policijskega posredovanja. Predlog se je nanašal na posredovanje z dne 3. 4. 2020 okoli 23. ure, v času zaprtja države zaradi epidemije covid-19, ko naj bi policisti policijske uprave Novo mesto neupravičeno posredovali in pri tem glasno vpili, prebudili več mladoletnih otrok ter se preostalim Romom posmehovali, jih izzivali, enemu od kršiteljev naj bi osebno izkaznico po končanem postopku vrgli na tla. Do vseh prisotnih Romov naj bi se policisti neprimerno vedli ter enemu od njih neupravičeno izrekli denarno kazen. Po mnenju predlagateljice in drugih prebivalcev naselja naj bi bilo policijsko posredovanje nepotrebno, saj niso predvajali glasne glasbe. Njihova intervencija naj bi pri stanovalcih, še posebej pri otrocih, povzročila velik strah, zaradi česar policiji očitajo neenako obravnavo oziroma diskriminacijo. Zagovornik je v postopku ugotovil, da iz vseh zbranih dejstev in dokazov ne izhaja, da bi bilo pri posredovanju policistov v romskem naselju mogoče zaznati temeljni element diskriminacije, t.j. vzročno zvezo med osebnimi okoliščinami, ki naj bi bile razlog za obravnavo, in ostalimi uradno izvedenimi policijskimi postopki. Samo dejstvo, da so predlagateljica in ostali prebivalci naselja romske narodnosti, ni bil razlog za to, da so policisti izvedli posredovanje, temveč je bil razlog v kršitvah javnega reda in miru. V predlogih za obravnavo so bile navedene različne domnevne nepravilnosti pri ravnanju policistov pri njihovem posredovanju v naselju, npr. vpitje, razkazovanje orožja, metanje dokumentov na tla, vendar slednjega v ugotovitvenem postopku ni bilo mogoče z gotovostjo potrditi. Posledično Zagovornik diskriminacije ni mogel potrditi. Zagovornik je prijavitelje tudi informiral o pritožbenih postopkih zoper ravnanje policije, ki so namenjeni obravnavi očitkov o prekoračitvi pooblastil. Odločbe so postale pravnomočne. (Odločbe št. 0700-33/2020/24, 0700-33/2020/25, 0700-33/2020/26, 0700-33/2020/27, 0700-33/2020/28 z dne 30. 6. 2021)

1.3.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine rase ali etničnega porekla

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine rase ali etničnega porekla.

1.3.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine rase ali etničnega porekla

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih

Zagovornik je MDDSZ priporočil, naj ob sodelovanju z drugimi deležniki in vključujoč romsko skupnost analizira raznolikost vzrokov za neopravičene izostanke romskih učencev, njihovega zgodnjega osipništva in nenadaljevanja šolanja v srednješolskih programih ter opredeli, kateri od že izvedenih programov so bili uspešni pri doseganju zastavljenih ciljev. Dodatno je priporočil, da opravi natančno oceno nujnosti in primernosti ukrepov in pripravi načrt ciljanih posebnih ukrepov za spodbujanje romskih otrok k doseganju osnovnošolske in višjih stopenj izobrazbe. (0070-13/2021/1)

Status priporočila: ● Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno-varstvenih prejemkih

Zagovornik je MDDSZ priporočil, da opravi celovito presojo učinkov na enakopravnost, enake možnosti in enako obravnavo (ang. equality impact assessment) pri merilu višine minimalnega dohodka, ki določa različne starostne pogoje glede na spol upravičencev; pri načrtovanju ukrepov, ki naj bi bili ciljno usmerjeni zlasti v pripadnike romske skupnosti (ki bi se jim v posebnih primerih denarna pomoč izplačevala v naravi) ter pri uvajanju krivdnega razloga za neupravičenost do denarne pomoči zaradi pravnomočne pogojne obsodbe na zaporno kazen, izrečene za naklepno kaznivo dejanje. (0070-12/2021/1)

Status priporočila: ● Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede Predloga zakona o varstvu osebnih podatkov

Zagovornik je MP priporočil, da v obrazložitvi določbe, ki izjemoma dopušča zbiranje osebnih podatkov o narodni in/ali etnični pripadnosti, pojasni, da je zbiranje teh podatkov dopustno tudi v okviru izvajanja t.i. posebnih ukrepov za zagotavljanje enakosti ter ukrepanja na področju ugotavljanja in odpravljanja diskriminacije. Zagovornik je priporočil tudi, da se v predlog zakona vključi dodatna določba, ki bo urejala varstvo osebnih podatkov v okviru uporabe novih tehnologij, ki temeljijo na umetni inteligenci, z vidika varstva temeljnih pravic, zlasti prepovedi diskriminacije. (0070-1/2019/5)

Status priporočila: ● Upoštevano z dopolnitvijo osnutka predloga zakona.

Priporočilo glede osnutka Nacionalnega programa ukrepov za Rome za obdobje 2021–2030

Zagovornik je Uradu Vlade RS za narodnosti med drugim priporočil, naj se dokument nadgradi, da bo v skladu z usmeritvami iz »Strateškega okvira EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov«; da bodo ukrepi namenjeni vsem pripadnikom romske skupnosti, ki živijo v Sloveniji, vključno s Sinti; da bodo ukrepi vsebovali opredeljene načine vključevanja in sodelovanja z romsko skupnostjo ter organizacijami civilne družbe in da bodo dodani ukrepi, katerih cilj bo odprava posledic epidemije covid-19 v romski populaciji. (0709-28/2021/2)

Status priporočila: 🟡 Delno upoštevano z odzivom Urada Vlade RS za narodnosti.

1.3.5 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine rase ali etničnega porekla

Svetovni dan spomina na romske žrtve holokavsta

Predstojnik Zagovornika Miha Lobnik je bil 6. avgusta 2021 slavnostni govornik na prireditvi ob svetovnem dnevu spomina na romske žrtve holokavsta, ki je potekala v Murski Soboti. V svojem nagovoru je izpostavil pomembnost ohranjanja spomina na dogodke iz preteklosti: »V času Tretjega rajha je poleg mnogih drugih življenje izgubilo tudi pol milijona Romov in Sintov. Cilj teh nepojmljivih sovražnih dejanj je bil dokončen izbris Romov in Sintov ter mnogih drugih. Ob spominjanju na Porajmos moramo zato vedno znova odločno poudariti, da so bila ta dejanja okrutno nečloveška in da moramo storiti vse, da se ne bi nikoli več ponovila.« Poudaril je, da je treba o Porajmosu, kot romska skupnost imenuje nacistični genocid nad romskim prebivalstvom, vsakič znova govoriti kot o hudi človeški tragediji in imeti to prepričanje za enega od temeljev, na katerem lahko složno gradimo družbo varnosti in enakopravnosti za vse.

1.3.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine rase ali etničnega porekla

Zaradi omejevanja širjenja okužb s covidom-19 je Zagovornik z organizacijami civilne družbe sodeloval večinoma pisno.

1.4 Jezik

1.4.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine jezika

Možnost uporabe tolmača pri dostopu do zdravstvenega varstva za osebe, ki ne govorijo slovensko, ni diskriminacija slovensko govorečih oseb

Zagovornik je prejel dopis mame nedonošenega otroka, ki je zatrjevala neenako obravnavo pri obisku zdravstvenih ustanov. Te so staršem pojasnile, da na preglede z otrokom lahko pride zgolj eden od staršev, bodisi mama bodisi oče. Takšen ukrep je potreben zaradi zamejevanja širjenja epidemije covid-19. Izjema so starši otrok, ki slovenskega jezika ne govorijo, saj te lahko spremlja oseba, ki govori slovensko. Zagovornik je stranki pojasnil, da gre v tem primeru za ukrep, ki preprečuje posredno diskriminacijo zaradi jezika kot osebne okoliščine. Opozoril je, da institut primerne prilagoditve ne posega v pravice drugih in ne odpira vprašanja diskriminacije posameznikov, ki takšne prilagoditve ne potrebujejo. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-31/2021)

1.4.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine jezika

Zagovornik v letu 2021 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije zaradi osebne okoliščine jezika.

1.4.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine jezika

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine jezika.

1.4.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine jezika

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela

Zagovornik je MDDSZ priporočil, da v osnutku predloga zakona pojasni namene in cilje predlaganih sprememb zakonskih določb glede redefinicije primerne zaposlitve, podaljšanja obdobja javnih del in sprememb glede obravnave pritožb zoper odločbe Zavoda za zaposlovanje ter jih podkrepi s podatki in obrazloži, kako MDDSZ zagotavlja sorazmernost predlaganih ukrepov. Priporočil je tudi, da predlog zakona dopolni in odpravi določbo veljavnega zakona, ki določa zahtevo po vstopnem znanju slovenskega jezika za tujce, saj ta razlikuje med registrirano brezposelnimi osebami na podlagi (osebne okoliščine) državljanstva, posredno pa lahko tudi na podlagi drugih osebnih okoliščin. **(0709-29/2021/1)**

Status priporočila: ● Zakonodajni postopek še teče.

1.4.5 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine jezika

Zagovornik je v letu 2021 s pomočjo sredstev javnega obveščanja in objav na družabnih omrežjih posebej izpostavljaj položaj posameznih ranljivih skupin v času širjenja bolezni covid-19. Na različne načine je utemeljeval potrebo po prilagajanju protikoronskih ukrepov načelu, da kot družba ne smemo pozabiti na nikogar.

1.4.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine jezika

Zaradi omejevanja širjenja okužb s covidom-19 je Zagovornik z organizacijami civilne družbe sodeloval večinoma pisno.

1.5 Vera ali prepričanje

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

41. člen Ustave Republike Slovenije (svoboda vesti)

Izpovedovanje vere in drugih opredelitev v zasebnem in javnem življenju je svobodno.

Nihče se ni dolžan opredeliti glede svojega verskega ali drugega prepričanja.

Starši imajo pravico, da v skladu s svojim prepričanjem zagotavljajo svojim otrokom versko in moralno vzgojo. Usmerjanje otrok glede verske in moralne vzgoje mora biti v skladu z otrokovo starostjo in zrelostjo ter z njegovo svobodo vesti, verske in druge opredelitve ali prepričanja.

1.5.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine vere ali prepričanja

Odločitve za (ne)cepljenje ni mogoče primerjati z odločitvijo za izbiro vere

Zagovornik je prejel splošno vprašanje, ali je izbira vere osebna odločitev in ali je dopustna diskriminacija na podlagi vere na različnih področjih življenja, vključno z dostopom do dobrin in storitev. Stranka je odločitev za to, kateri veroizpovedi pripadati, primerjala z odločitvijo o cepljenju, saj da je oboje stvar svobodne izbire posameznika. Zagovornik je pojasnil, da je vera lahko prirojena ali pridobljena osebna okoliščina, ki je ni mogoče spremeniti oz. od posameznika ni dopustno zahtevati, da jo spremeni. Je namreč tesno povezana z njegovo identiteto. Med drugim gre za posebej zaščiten osebno okoliščino, kar izhaja iz Splošne deklaracije človekovih pravic, Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Evropske socialne listine in Listine EU o temeljnih pravicah. Zapisana je tudi v 14. členu Ustave Republike Slovenije. Zagovornik se je opredelil tudi do pojma prepričanje in pri tem izhajal iz sklepa Vrhovnega sodišča št. I Up 27/2008 z dne 23. 6. 2008. Slednje je zavzelo stališče, da je v okviru protidiskriminacijske zakonodaje varovan le eden od pomenov besede »prepričanje« po SSKJ in ne prepričanje kot sodba posameznika oz. prepričanost o določenem dejstvu. Zagovornik samega dejstva, da se posameznik ne želi cepiti, če v ozadju ni osebne okoliščine, ne more šteti za prepričanje. Stranki je pojasnil, da posledično pripadnosti določeni veroizpovedi ni mogoče primerjati z odločitvijo za (ne)cepljenje. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-185/2021)**

Nasprotovanje cepljenju proti covidu-19 iz verskih razlogov

Zagovornik je prejel odziv stranke, ki jo je vznemirilo pogojevanje dostopa do različnih pravic in ugodnosti s cepljenjem proti covidu-19. Stranka je navedla, da cepljenju nasprotuje iz verskih razlogov. Zagovornik je na stranko naslovil pojasnilo, da je s pogojem PCT (prebolewnost, cepljenost, testiranost), ki je namenjen obvladovanju epidemije covid-19, zajeta velika večina prebivalstva, saj je dostopanje do storitev in dobrin omogočeno tako cepljenim kot tudi prebolevnikom in osebam pod pogojem negativnega testa. Zagovornik je stranko pozval, naj – če želi sprožiti postopek za obravnavo diskriminacije – vložil predlog za obravnavo ter v njem podrobneje pojasni svoje versko prepričanje in navede dokazila za to, da vera, ki jo goji stranka, prepoveduje cepljenje oziroma testiranje. Stranka se za postopek ni odločila. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-86/2021)

PCT ne pomeni diskriminacije zaradi vere ali prepričanja

Zagovornik je prejel dopis posameznika, ki je poudaril, da pomeni pogoj PCT (prebolewnost, cepljenost, testiranost) diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine »prepričanja« v smislu »vere ali prepričanja«, zaradi katere se posameznik ne želi cepiti. Zagovornik je stranki pojasnil, da pri opredelitvi pojma »prepričanje« primarno izhaja iz sklepa Vrhovnega sodišča Republike Slovenije št. I Up 27/2008 z dne 23. 6. 2008. Slednje je zavzelo stališče, da je v okviru protidiskriminacijske zakonodaje varovan le eden od pomenov besede »prepričanje« po SSKJ in ne prepričanje kot sodba posameznika oz. prepričanost o določenem dejstvu. Zagovornik samega dejstva, da se posameznik ne želi cepiti, če v ozadju ni osebne okoliščine, ne more šteti za prepričanje. Protidiskriminacijska zakonodaja z namenom varstva pred diskriminacijo se je razvila zato, da ponudi varstvo zaščitenim skupinam, ki jim je skupna neka jasna in neizpodbitna osebna okoliščina. Necepljenost sama po sebi pa ni takšna osebna okoliščina. Posameznik se odloči, da se bo cepil, ali pa tudi ne. Ko se odloči, da se ne bo cepil, prevzame nase tudi vse posledice svoje odločitve, v tem primeru posledico obveznosti testiranja, kot zahteva pogoj PCT. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-208/2021)

Navedba »ateisti ne prenašajo kristjanov« ne vsebuje elementov diskriminacije

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je nasprotovala spornemu pisanju župana v občinskem glasilu. Ta je izrazil stališče, da v občini pripadniki drugih veroizpovedi, še posebej ateisti, niso zaželeni, saj da ti »ne prenašajo kristjanov«. Stranka je zatrjevala, da gre za sovražni govor. Zagovornik je pojasnil, da bi v zadevnem primeru lahko govorili o nadlegovanju po 8. členu ZVarD ali pozivanju k diskriminaciji iz 10. člena ZVarD, če bi bili podani potrebni elementi iz definicij katere od obeh navedenih oblik diskriminacije. Po preliminarni oceni ti elementi v zadevi niso bili podani. Postopek svetovanja stranki je bil zaključen. (0702-20/2021)

Nadlegovanje in pozivanje k diskriminaciji po družbenih omrežjih

Zagovornik je prejel anonimni predlog za obravnavo diskriminacije zaradi prepričanja, v katerem stranka vidnejši javni osebi očita nadlegovanje in pozivanje k diskriminaciji. Šlo je za »story« posnetek na spletišču Instagram, v katerem domnevni kršitelj žali t. i. petkove protestnike. Zagovornik je stranko pozval na dopolnitev predloga, na kar ni prejel odgovora. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-223/2021)

Prijava spornega članka na Inšpektorat za kulturo in medije

Na Zagovornika se je zaradi spornih izjav, zapisanih v članku, ki je bil objavljen na medijskem portalu, obrnila verska skupnost. Iz besedila namreč izhaja, da avtor posilstvo neposredno povezuje z begunci, še posebej če gre za pripadnike muslimanske vere. Zagovornik je v besedilu prepoznal morebitne elemente nadlegovanja, kot ga opredeljuje ZVarD. Ker je stranka navedla, da je že podala prijavo na Inšpektorat za kulturo in medije pri Ministrstvu za kulturo, jo je Zagovornik pozval, naj posreduje informacijo, kakšen je bil izid postopka. Zagovornik je stranko seznanil tudi z možnim postopkom prijave diskriminacije po ZVarD. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0705-39/2019)

Kritično opredeljevanje do muslimanov še ne pomeni javnega opravičevanja zapostavljanja ali preziranja oseb oz. skupine oseb zaradi osebnih okoliščin

Na Zagovornika se je obrnila stranka s statusom begunca, ki je islamske veroizpovedi. Opozorila je na sporno delovanje osebe v društvu, ki se primarno ukvarja z begunci. Domnevni kršitelj naj ne bi ustrezno obveščal pristojnih institucij o kršitvah, storjenih nad begunci, prav tako naj bi v medijih izražal negativne komentarje o muslimanih. Zagovornik je po preučitvi ugotovil, da v ravnanju niso prisotni elementi diskriminacije, ki morajo biti podani, da bi bila diskriminacija lahko ugotovljena. Pojasnil je, da to še ne pomeni, da takšna javno izjavljena stališča niso neprimerna, pomeni pa, da tovrstna stališča ne ustrezajo definiciji diskriminacije po ZVarD. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-154/2020)

1.5.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine vere ali prepričanja

Vrtec po posredovanju Zagovornika otroku omogoča prehrano, skladno z njegovo vero

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo od očeta, katerega otrok iz verskih razlogov družine ne uživa določene vrste mesa. Otrok je obiskoval vrtec, kjer pa mu prehrane niso prilagodili in ni prejel nadomestnega živila. Vrtec se je skliceval na smernice zdrave prehrane ter da je dolžan prilagoditi jedilnik le takrat, kadar to zahtevajo zdravstveni razlogi na strani otroka. Zagovornik je v zadevi prepoznal možno posredno diskriminacijo otroka zaradi vere ali prepričanja. Postopek se je zaključil s sklepom o ustavitvi postopka, saj je oče dosegel dogovor z vrtcem. Sklep je postal pravnomočen. (Sklep št. 0700-24/2021/6 z dne 22. 4. 2021)

1.5.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine vere ali prepričanja

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine vere ali prepričanja.

1.5.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine vere ali prepričanja

Zagovornik v letu 2021 ni izdal priporočil glede osebne okoliščine vere ali prepričanja.

1.5.5 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine vere ali prepričanja

Zagovornik je v letu 2021 s pomočjo sredstev javnega obveščanja in objav na družabnih omrežjih posebej izpostavljaj položaj posameznih ranljivih skupin v času širjenja bolezni covid-19. Na različne načine je utemeljeval potrebo po prilagajanju protikoronskih ukrepov načelu, da kot družba ne smemo pozabiti na nikogar.

1.5.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine vere ali prepričanja

Zaradi omejevanja širjenja okužb s covidom-19 je Zagovornik z organizacijami civilne družbe sodeloval večinoma pisno.

V okviru osebne okoliščine vere je zbiral pisne poizvedbe zabeleženih poškodovanj cerkva ter drugih verskih objektov in drugih oblik nestrpnosti ter zaznanih izkušenj pripadnikov registriranih cerkva in verskih skupnosti.

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

7. člen Ustave Republike Slovenije

Država in verske skupnosti so ločene.

Verske skupnosti so enakopravne; njihovo delovanje je svobodno.

1.6 Invalidnost

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

52. člen Ustave Republike Slovenije
(pravice invalidov)

Invalidom je v skladu z zakonom zagotovljeno varstvo ter usposabljanje za delo.

Otroci z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju ter druge huje prizadete osebe imajo pravico do izobraževanja in usposabljanja za dejavno življenje v družbi.

Izobraževanje in usposabljanje iz prejšnjega odstavka se financira iz javnih sredstev.

1.6.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine invalidnosti

Delavci, ki so starši otrok s posebnimi potrebami, imajo pravico do primerne prilagoditve

V imenu delavke in mame otroka s posebnimi potrebami se je na Zagovornika obrnila predsednica sindikata podjetja, v katerem je delavka zaposlena. Na oddelku, kamor je bila razporejena, je s sodelavkami oblikovala dogovor, ki je omogočal prilagoditev delovnega časa njeni družinski situaciji. Vodstvo jo je razporedilo na drug oddelek, kakršni koli dogovori in prilagoditve so bile prepovedane. Zagovornik je poudaril osebno okoliščino materinstva oz. starševstva v povezavi s pravico do primerne prilagoditve in osebno okoliščino invalidnosti v zvezi s t. i. diskriminacijo preko povezave. Zagovornik je stranki pojasnil, da imajo delavci starši otrok s posebnimi potrebami pravico do primerne prilagoditve po Konvenciji o pravicah invalidov in da bi v tem primeru lahko šlo za diskriminacijo. Zagovornik je predsednico sindikata spodbudil, naj odda prijavo oz. naj k prijavi spodbudi delavko samo. Delavka je prijavo oddala, zato se je obravnava zadeve nadaljevala v okviru postopka ugotavljanja diskriminacije po ZVarD. V slednjem je bila med delavko in delodajalcem dosežena poravnava o ugodnejši razporeditvi delovnega časa za delavko. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-110/2021)**

Odklanjanje izplačila prispevkov samostojnim podjetnikom invalidom s strani ZZS za čas upravičene odsotnosti z dela

Na Zagovornika se je obrnila samozaposlena oseba z invalidnostmi, ki prakso ZZS glede izplačevanja prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje prepoznava kot diskriminatorno. Gre za samozaposlenega, ki ima iz naslova invalidnosti priznано oprostitev plačila prispevkov. Ker je bil bolniško odsoten več kot 30 dni, je plačevanje nadomestila za bolniško odsotnost prešlo na ZZS, slednji pa ni štel, da je tudi ZZS oproščen plačila prispevkov za pobudnika. Zagovornik je v zadevi z namenom preverjanja informacij in pridobitve čim več relevantnih podatkov na ZZS poslal poizvedbo. Na njeni podlagi je ugotovil, da Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov določa oprostitev plačila prispevkov tudi za samozaposlene invalide, ki je finančna spodbuda za zaposlovanje invalidov in jo je mogoče razumeti kot pozitivni ukrep. ZZS pa šteje, da se oprostitev nanaša samo na samozaposleno osebo in ne tudi na ZZS. Zagovornik je pojasnila predal pobudniku, ta pa se je odločil za vložitev predloga za obravnavo, zato se bo obravnava tematike pred Zagovornikom nadaljevala v okviru ugotovljenega upravnega postopka. (0702-108/2021)

Starši oziroma skrbniki oseb s posebnimi potrebami naj od centra za usposabljanje zahtevajo vračilo stroškov oskrbnine zaradi umika v domačo oskrbo

Oče ene izmed oskrbovank centra za usposabljanje, delo in varstvo se je na Zagovornika obrnil v zvezi z vračilom stroškov oskrbnine zaradi umika oseb iz institucionalnega varstva zaradi epidemije covid-19. Zadeva se nanaša na relevantno tematiko, saj gre za posebej ranljivo skupino posameznikov, in sicer za osebe s posebnimi potrebami. Vendar Zagovornik ni prepoznal problema diskriminacije v smislu slabše obravnave ene skupine oseb v primerjavi z drugo, temveč problem financiranja socialnih pravic za starše oseb, nastanjenih v zavodu, ki je nastal zaradi umika v domačo oskrbo zaradi omejevanja okužb s covidom-19. Zagovornik je stranki predstavil relevantne člene t.i. krizne zakonodaje, ki ureja povračilo stroškov oskrbnine in javno dostopne dopise pristojnih institucij. Stranki je svetoval način zakonsko predvidenega ukrepanja v tovrstnih zadevah, in sicer, da od zavoda centra za usposabljanje zahteva preostanek oskrbnine ter nato uveljavlja pravna sredstva pred pristojnim ministrstvom. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-92/2021)

Predstavniki vseh kategorij invalidnosti, ki jih združenje reprezentativno zastopa, bi morali imeti možnost za kandidiranje na volitvah za vodstvo združenja

Posameznik je opozoril na zastarelo ureditev položaja predstavnikov v zvezi društev invalidov. Poudaril je, da obstoječi statut v svojih členih navaja dve kategoriji reprezentativnosti, in določa, da so delegati v skupščini zastopani v razmerju 50:50. Dokler je imela zveza društev priznana reprezentativnost le za dve kategoriji invalidnosti, je bilo to po mnenju posameznika sprejemljivo. Zaradi potreb članstva pa je zveza društev naknadno pridobila še dve kategoriji reprezentativnosti za uporabnike. Ti zdaj pri delovanju in odločanju nimajo enakopravnih možnosti, ker jim ni omogočeno kandidiranje na volitvah kot predstavnikom novonastalih invalidskih kategorij reprezentativnosti. Zagovornik je glede na navedeno zaznal možnost, da bi šlo lahko v konkretnem primeru za diskriminacijo oseb z določenimi kategorijami invalidnosti. Zagovornik je zato stranko spodbudil k oddaji Predloga za obravnavo diskriminacije in jo pozval h konkretizaciji dejstev ter k posredovanju dodatnih podatkov in informacij. Stranka se na Zagovornikovo pojasnilo ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-82/2021)**

Novela B Zakona o osebni asistenci potencialno lahko povzroči ukinitvev izvajalcev osebne asistencije

Na Zagovornika se je obrnilo društvo, ki nudi storitve osebne asistencije, in sicer v zvezi z novimi pogoji, kot jih za izvajanje osebne asistencije predvideva novela B Zakona o osebni asistenci. Ta pogoje bistveno zaostrejuje, društva, ki jih v ustreznem roku ne izpolnijo, pa so po novi ureditvi po uradni dolžnosti izbrisana iz registra izvajalcev. Zagovornik je pojasnil, da v zadevi o diskriminaciji načeloma ne moremo govoriti, vendar pa bi se vprašanje neskladnosti s protidiskriminacijskim pravom lahko odprlo, če bi pogoji povzročili, da izvajalci osebne asistencije za osebe z določenimi vrstami oz. oblikami invalidnostmi ne bi več izvajali osebne asistencije oz. bi se ta storitev bistveno poslabšala. Zagovornik je stranko pozval, naj ga obvesti, če bi novela zakona takšne posledice povzročila. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-261/2021)**

Brezplačni medkrajevni prevoz za upokojene, invalide in vojne veterane, ki niso v delovnem razmerju, ni diskriminacija

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je delno upokojeni invalid tretje kategorije. Stranka je navedla, da si tudi sama želi ugodnosti brezplačnega medkrajevnega prevoza, kot pripada polno upokojenim invalidom in upokojenecem. Zagovornik je ugotovil, da skladno z Zakonom o prevozih v cestnem prometu brezplačni medkrajevni prevoz pripada upokojenecem oz. osebam, starejšim od 65 let, imetnikom invalidske kartice ugodnosti in posameznikom s statusom vojnega veterana. Vsem kategorijam pa pripada pod pogojem, da niso v delovnem razmerju ali ne opravljajo samostojne registrirane dejavnosti. Če bi bila ugodnost priznana tudi posameznikom v delovnem razmerju, ti ne bi mogli biti več upravičeni do povračila stroškov. Zagovornik je pojasnil, da ne gre za primerljive skupine posameznikov (zaposlene in nezaposlene osebe z invalidnostmi), zato v zadevi ne gre za vprašanje diskriminacije po ZVarD. Zagovorniku je podobno vprašanje posredoval tudi eden od sindikatov. Postopka svetovanja sta bila zaključena. **(0702-248/2021/2, 0702-262/2021)**

Oprostitev plačila letne dajatve za osebna vozila

Zagovornik je prejel dopis pobudnika glede domnevno sporne in diskriminatorne ureditve uveljavljanja oprostitve plačila letne dajatve za osebna vozila, kot ga ureja peti odstavek 9. člena Zakona o dajatvah za motorna vozila (ZDajMV). Pobudnik je Zagovorniku poslal tudi zavrnilno odločbo upravne enote in ministrstva (pritožbenega organa) ter tožbo v upravnem sporu, ki je bila vložena v zadevi. Zagovornik je pobudniku svetoval, da v upravnem sporu opozori na namen instituta oprostitve plačila letne dajatve za vozila, tj. zagotovitev večje mobilnosti oseb z invalidnostmi. V zvezi s tem je Zagovornik stranko spodbudil, da v že obstoječem sodnem postopku izkaže tiste okoliščine, ki potrjujejo dejstvo, da vozilo, za katerega uveljavlja oprostitev dajatve, služi prav namenu prevoza pobudnikovega sina z invalidnostmi oziroma da gre za edino osebno vozilo, ki se uporablja za prevoz upravičenca po navedenem zakonu. Prav tako je Zagovornik pobudniku svetoval, naj v postopku opozarja na priporočilo Zagovornika (št. 070-87/2019/1 z dne 22. 8. 2019), v katerem je slednji v okviru svoje systemske funkcije že zavzel stališče glede kriterijev za upravičenost do oprostitve plačila letne dajatve za motorna vozila, kot jih ureja peti odstavek 9. člena ZDajMV. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-78/2021)**

Pri izvedbi gradbenih del morajo izvajalci omogočiti možnost dostopa za invalide

Na Zagovornika se je obrnila oseba z invalidnostmi v zvezi z izvedbo gradbenih del v eni od slovenskih občin, kjer je izvajalec del predvidel možen dostop do objekta s ponudniki storitev le po stopnišču in tako iz dostopa popolnoma izključil osebe z invalidnostmi. Zagovornik je na podlagi dopisa ugotovil, da stranka opozarja na relevantno dogajanje, ki je problematično z vidika načela enakosti iz 14. člena Ustave RS, Konvencije o pravicah invalidov ter slovenske zakonodaje. Zagovornik je stranko spodbudil, naj poda predlog za obravnavo diskriminacije, kar lahko stori tudi anonimno ter poda več podatkov o zadevi. Stranka se na dopis Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0705-7/2021)**

Pomanjkanje minimalnih standardov dostopnosti internetnih vsebin in televizijskih programov v tehnikah, prilagojenih senzorno oviranim osebam

Z dopisom se je na Zagovornika obrnilo več društev in združenj, ki so zatrjevali neposredno diskriminacijo zaradi avdizma, ko je ob dnevu slovenskega znakovnega jezika RTV Slovenija informativno oddajo o slovenskem znakovnem jeziku predvajala brez znakovnega jezika. Zagovornik je strankam pritrdil, da so nanj naslovile izjemno pomembno problematiko, ki zadeva osebe s senzornimi ovirami, ter da to področje v slovenskem prostoru za osebe s senzornimi ovirami ni optimalno urejeno. Zagovornik je pojasnil, da je na to temo že izvedel postopek ugotavljanja diskriminacije, vendar zaradi pomanjkanja konkretnih pravnih podlag, ki bi bile neposredno uporabljive, v konkretnem primeru ni mogel ugotoviti diskriminacije, saj svoje odločitve v nasprotnem primeru ne bi imel na čem utemeljiti. Eden od elementov diskriminacije je namreč poseg v konkretno opredeljeno zavarovano dobrotno. Zaradi pomanjkljive pravne ureditve je Zagovornik leta 2020 izdal Priporočilo Vladi RS na področju dostopnosti TV vsebin za senzorno ovirane osebe, sodeloval pa je tudi pri Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah. Odgovora na priporočilo ni prejel. Postopki svetovanja pa so bili zaključeni. **(0702-286/2021, 0702-41/2021)**

1.6.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine invalidnosti

Delavka in mati otroka s posebnimi potrebami ima po posredovanju Zagovornika pravico do posebne razporeditve delovnega časa

Na Zagovornika načela enakosti se je obrnila posameznica, mati otroka s posebnimi potrebami. Na oddelku, kamor je bila razporejena, je s sodelavkami oblikovala dogovor, ki je omogočal prilagoditev delovnega časa njeni družinski situaciji. Vodstvo jo je razporedilo na drug oddelk, kakršni koli dogovori in prilagoditve so bile prepovedane. Zagovornik je poudaril osebno okoliščino materinstva oz. starševstva v povezavi s pravico do primerne prilagoditve in osebno okoliščino invalidnosti v zvezi s t. i. diskriminacijo preko povezave. Na delodajalca je naslovil poziv za sporazumno rešitev zadeve. Predlagateljica je Zagovornika obvestila, da je z delodajalcem dosegla poravnavo, ki ji ustreza, in da je tudi že podpisala aneks k pogodbi. O uspešni poravnavi je Zagovornika obvestil tudi delodajalec, ki je dodatno pojasnil še, da do trenutka, ko je prejel poziv Zagovornika, s situacijo delavke ni bil seznanjen. (Sklep o ustavitvi postopka št. **0700-43/2021/11** z dne 18. 10. 2021)

Zavod za gluhe in naglušne ni diskriminiral učencev pri pouku

Zagovornik je vodil postopek ugotavljanja diskriminacije gluhih in naglušnih učencev na osnovni šoli, ki deluje v okviru enega od zavodov za gluhe in naglušne. Prejel je prijavo starša enega od učencev, da učitelji v šoli v času veljavnosti ukrepov za preprečevanje širjenja nalezljive bolezni covid-19 nosijo zaščitne maske. Zaradi tega naj bi imeli učenci težave pri sledenju učni snovi, saj je za njihovo razumevanje v komunikaciji poleg znakovnega jezika potrebno branje z ustnic. Med postopkom se je izkazalo, da učitelji v šoli ne nosijo »navadnih« zaščitnih mask, temveč vizirje – tako kot to predvideva izjema v posebnem odloku Vlade o zaščitnih ukrepih v času epidemije/pandemije covid-19. Ti predstavljajo primerno prilagoditev, s katero se dejansko preprečuje posredna diskriminacija gluhih in naglušnih učencev. Napačni predstavi starša, da gre za običajne maske, je botroval komunikacijski nesporazum med staršem in vodstvom šole, ki pa je bil tudi z Zagovornikovo pomočjo odpravljen. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. **0700-20/2021/11** z dne 17. 5. 2021)

Sodelovanje na športnem tekmovanju iz parakarateja je omogočeno vsem tekmovalcem ne glede na vrsto invalidnosti

Zagovornik je od nevladne organizacije prejel predlog za obravnavo domnevne diskriminacije, vezan na sodniška pravila za tekmovanja v parakarateju, ki jih je izdala sodniška komisija Karate zveze Slovenije (KZS) maja 2020. Omenjena pravila naj bi nastopanje na tekmovanjih omogočila trem kategorijam tekmovalcev, in sicer: 1) na invalidskih vozičkih, 2) slepim in slabovidnim, 3) z motnjami v duševnem razvoju. Po mnenju predlagatelja naj bi bila pravila diskriminatorna, saj med tekmovalce ne vključujejo vseh oseb z invalidnostmi, zlasti tistih tekmovalcev, ki so gibalno ovirani in za svoje gibanje ne potrebujejo invalidskega vozička, temveč druge pripomočke, kot so bergele in rolator oziroma za svoje gibanje ne potrebujejo nobenega od prej naštetih pripomočkov (osebe s cerebralno paralizo, mišično distrofijo, genske motnje, amputacije idr.). Skladno z omenjenimi pravili naj bi se tako le določenim osebam z invalidnostmi onemogočilo nastopanje na tekmovanjih v okviru KZS. Zagovornik je v postopku ugotovil, da se navkljub pisnim pravilom, ki jih je maja 2020 kot prevod pravil World Karate Federation izdala sodniška komisija KZS in ki predvidevajo tri kategorije tekmovalcev, državna prvenstva odvijajo po vsakokratnih razpisnih pravilih posameznega državnega prvenstva ter da so na podlagi teh do zdaj na tekmovanje lahko pristopili vsi tekmovalci, ne glede na vrsto invalidnosti. Ker Zagovornik v ravnanju KZS pri organizaciji državnih prvenstev v parakarateju ni zaznal omejevanja posameznikov na podlagi njihovih invalidnosti, z odločbo diskriminacije ni ugotovil. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. [0700-51/2020/18](#) z dne 15. 11. 2021)

Prepoved izvajanja fizične pomoči učenki v času šolanja na daljavo je diskriminacija

Zagovornik je ugotovil diskriminacijo učenke, ki je morala zaradi svojega zdravstvenega stanja v povezavi z invalidnostjo pouk deloma ali v celoti opravljati na daljavo. Zaradi gibalne oviranosti sta ji zavod, v katerem se izobražuje, in ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport priznala pravico do spremljevalke za fizično pomoč pri pouku. Ji pa ministrstvo te možnosti ni omogočilo koristiti v času, ko je zaradi varstva svojega zdravja šolske obveznosti opravljala doma. Kot je pojasnilo Zagovorniku, je menilo, da za to ni zakonske podlage. Zagovornik je ugotovil, da je bilo sklepanje ministrstva napačno. Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami in na njegovi podlagi sprejet pravilnik ne določata, da se sme fizična pomoč pri izobraževanju upravičencem nuditi izključno v prostorih zavoda, v katerem se sicer izobražujejo. Določata le, da jim ta pomoč pripada v obdobju šolanja. Zagovornik je tako odločil, da je bila učenka zaradi njenih osebnih okoliščin invalidnosti in zdravstvenega stanja, zaradi katerih se je morala šolati na daljavo, obravnavana slabše kot njeni sošolci, ki so se šolali v izobraževalnem zavodu in so imeli zato še naprej tudi dostop do fizične pomoči pri pouku. Učenka te pomoči v času šolanja na daljavo ni imela, pa čeprav ji je bila tudi s strani pristojnega ministrstva priznana kot bistvena za uspešno izvedbo izobraževalnega procesa. Zagovornik je v odločbi navedel, da gre v tem primeru za hujšo obliko diskriminacije, saj je bil diskriminatorne obravnave deležen otrok. Poudaril je, da je pravica do izobraževanja temeljna pravica. Po zakonu o izenačevanju možnosti invalidov imajo osebe z invalidnostmi pravico do ustreznih prilagoditev pri vključevanju v šolski proces in do prilagoditev šolskega procesa. Poudaril je še, da ima država tudi po mednarodnih konvencijah o pravicah otrok in invalidov dolžnost, da z aktivnimi ukrepi nevtralizira ovire, ki otrokom s posebnimi potrebami otežujejo enakopravno uresničevanje njihovih človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Na dan 31. 12. 2021 odločba še ni bila pravnomočna. (Odločba št. [0700-28/2021/13](#) z dne 21. 12. 2021)

Pri dostopnosti televizijskih vsebin za senzorno ovirane diskriminacija ni bila ugotovljena

Zagovornik je obravnaval domnevno diskriminacijo oseb z okvaro vida pri dostopu do televizijskih vsebin. Prijavitelj diskriminacije je zatrjeval, da mora biti senzorno oviranim osebam zagotovljena enaka dostopnost do vseh televizijskih vsebin RTV Slovenije in drugih izdajateljev televizijskih programov, kot je to zagotovljeno osebam brez invalidnosti. Zagovornik je v postopku ugotavljanja diskriminacije ugotovil, da je vsebine po sedanji zakonodaji, namenjene slepim in slabovidnim ter gluhim in naglušnim v njim prilagojenih tehnikah, dolžna pripravljati samo RTV Slovenija. Zakonodaja pa ne določa, kolikšen naj ta delež bo in katere vsebine naj bodo tako prilagojene. Zagovornik je sklenil še, da kljub temeljni ustavni pravici do obveščenosti ni možno trditi, da bi morali vsi izdajatelji televizijskih programov že po ustavi vse vsebine zagotavljati tudi na način, prilagojen senzorno oviranim osebam. Po Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov namreč ponudnikom dobrin in storitev ne sme biti naloženo nesorazmerno breme pri zagotavljanju dostopnosti teh dobrin in storitev osebam z invalidnostmi. Po drugi strani predpisi ne določajo standardov, kakšno dostopnost svojih vsebin morajo zagotavljati komercialne televizije ter kabelski operaterji. Zagovornik je zato odločil, da v tem primeru diskriminacije ne more ugotoviti. Je pa na pristojne organe naslovil Priporočilo Vladi RS na področju dostopnosti televizijskih vsebin za senzorno ovirane osebe z namenom določitve standardov dostopnosti za senzorno ovirane, ki jih morajo zagotavljati komercialni ponudniki televizijskih vsebin. Prijavitelj je proti odločbi Zagovornika vložil tožbo na Upravno sodišče, kjer postopek še poteka. (Odločba št. [0700-29/2019/49](#) z dne 24. 2. 2021)

1.6.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine invalidnosti

Zakon o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa je po oceni Zagovornika diskriminatoren do gluhih športnikov

Zagovornik je opravil oceno diskriminatornosti Zakona o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa (ZDPIDŠ). Predpis podrobneje ureja pogoje, po katerih lahko vrhunski športniki prejmejo poseben dodatek k pokojnini. Tako imajo športniki z medaljo s svetovnega prvenstva v olimpijski panogi ali disciplini pravico do dodatka k pokojnini. Gluhi športniki s primerljivim dosežkom pa ne. Po oceni Zagovornika so vrhunski gluhi športniki in negluhi športniki v primerljivem položaju, zato bi morali biti izenačeni tudi v pravicah. Zagovornik je ugotovil, da ureditev v ZDPIDŠ pomeni neposredno diskriminacijo gluhih športnikov. Upošteva vse navedeno, je Zagovornik v luči ocenjene diskriminatornosti predpisa pripravil priporočilo, v katerem je pristojne organe pozval k ustrezni spremembi zakonodaje oziroma odpravi diskriminacije. Priporočilo je bilo upoštevano s sprejemom poslanskega zakona, s katerim je bila diskriminatornost odpravljena. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. ([050-25/2021/1](#))

Ureditev plačevanja dohodnine v primeru osebe, ki dela štiri ure, za preostale štiri ure pa prejema nadomestilo za invalidnost, po oceni Zagovornika, ni diskriminacija

Zagovornik je prejel pobudo za izvedbo ocene diskriminatornosti določbe Zakona o dohodnini. Vložil jo je predlagatelj, ki je iz naslova invalidnosti zaposlen za skrajšan delovni čas, za preostanek delovnega časa do polnega pa prejema nadomestilo za invalidnost. Predlagatelj je zatrjeval, da je v primerjavi s primerljivimi prejemniki dohodka v slabšem položaju zaradi svoje invalidnosti, saj ob koncu dohodninskega leta doplačuje več dohodninske obveznosti kot navedene osebe. Svoj položaj je primerjal z osebami, ki delajo polni delovni čas. Zagovornik je v postopku ocene ugotovil, da za primerjavo položajev znesek o doplačilu dohodnine ni relevanten podatek, temveč je relevantno, koliko znaša odmerjena dohodnina v posameznem davčnem letu. Do razlike pri predlagatelju prihaja zato, ker prejema prihodek iz dveh naslovov, delodajalec pa iz naslova plače mesečno odmerja akontacijo dohodnine, kot da je ta njegov edini vir prihodka, saj ne ve, kakšen bo njegov skupni prihodek in na podlagi tega končna osnova za izračun dohodne in s tem povezana dohodninska stopnja. Davčni organ pa upošteva vse prihodke v letu ter na podlagi tega odmeri dohodnino. Ker predlagateljeva akontacija dohodnine ne ustreza dejansko odmerjeni dohodnini, jo mora doplačati, medtem ko je delodajalec za delavca, ki zanj dela polni delovni čas, in je plača njegov edini prihodek, sproti mesečno obračunaval akontacijo dohodnine in je delavec na ta račun prejemal nižje neto izplačilo plače že med letom, zato mu dohodnine na koncu leta praviloma ni treba doplačati. Zagovornik je ocenil, da je bil predlagatelj enakopravno obravnavan kot vsi davčni zavezanci v skladu z Zakonom o dohodnini. Med letom je plačeval zgolj akontacijo dohodnine, dohodnina pa mu odmerjena z odločbo o dohodnini, ta pa ni bila višja od odmerjene dohodnine primerljivih delavcev, ki imajo enake bruto prihodke kot predlagatelj. S tem je bil postopek ocene diskriminatornosti zaključen. [\(050-13/2021/11\)](#)

Različna obravnava oseb s slepoto in gibalno oviranih oseb pri načinu ugotavljanja upravičenosti do dodatka za pomoč in postrežbo ni diskriminacija

Na Zagovornika se je obrnil posameznik, ki je zatrjeval diskriminacijo zaradi invalidnosti. Kot gibalno ovirana oseba s priznano invalidnostjo I. kategorije je zatrjeval diskriminacijo v primerjavi s slepimi osebami pri kriterijih za dodelitev dodatka za pomoč in postrežbo. Pri slednjem naj bi bile slepe osebe pred njim v prednosti, ker dodatek prejmejo samodejno po tem, ko se njihova vloga za dodatek za pomoč in postrežbo obravnava na invalidski komisiji. Pogoji za pridobitev dodatka za pomoč in postrežbo so določeni v 99. členu ZPIZ-2, za osebe s slepoto pa ločeno v 100. členu ZPIZ-2. Zagovornik je ocenil, da položaja primerjanih skupin oseb nista primerljiva. Da gre za med seboj neprimerljivi skupini oseb (z različnimi invalidnostmi) kaže tudi dejstvo, da so v slovenski zakonodaji pravice slepih in slabovidnih oseb in pravice gibalno oviranih oseb urejene različno, glede na potrebe posamezne oblike invalidnosti. Poleg tega navedbe pobudnika, da je osebam s slepoto dodatek za pomoč in postrežbo dodeljen samodejno, ne držijo. Izvedenski organ ZPIZ obravnava tako slepe in slabovidne osebe, kot tudi osebe, ki jim je zmanjšana možnost premikanja za 70 %. Pri slepih potrdi slepoto ter določi datum njenega nastanka, pri zavarovancih z zmanjšano možnostjo premikanja potrdi zmanjšano možnost vsaj za 70 % in prav tako določi datum nastanka. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti ni izvedel. S tem je bil postopek ocene diskriminatornosti zaključen. [\(050-18/2020/20\)](#)

1.6.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine invalidnosti

Priporočilo glede Predloga zakona o izplačilu neizplačanega dodatka za pomoč in postrežbo

Zagovornik je MDDSZ priporočil, da predlog predloži v sprejem Vladi in da ga ta pošlje v zakonodajni postopek v Državni zbor z namenom, da se omogoči v čim večji meri odpraviti krivice zaradi neizplačevanja dodatka za pomoč in postrežbo v obdobju od 1. 1. 2003 do 31. 12. 2016 za tiste, katerih starši so takrat uveljavili pravico do dodatka za nego otroka. **(0070-1/2021/1)**

Status priporočila: ● Upoštevano s sprejemom Zakona o izplačilu neizplačanega dodatka za pomoč in postrežbo (Uradni list RS, št. 121/21).

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osebni asistenci

Zagovornik je MDDSZ podal priporočilo, s katerim je izrazil previdnost nad rešitvami, ki ne širijo, ampak ožijo ali so že doslej zoževale dostopnost osebne asistencije, npr. načrtovano zvišanje praga upravičenosti do osebne asistencije s 30 na 40 ur tedensko ter starostni prag, ki preprečuje pridobitev pravice do osebne asistencije starejšim od 65 let in mlajšim od 18 let. **(0070-2/2021/1)**

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o zagotavljanju sredstev za investicije v slovensko zdravstvo v letih 2021 do 2031

Zagovornik je MZ priporočil, naj se država zaveže k doseganju ključnih ciljev, določenih z Resolucijo o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016–2025, zlasti cilju preseganja neenakosti v zdravju. Zagovornik je priporočil tudi, da se v predlogu bolj konkretno določijo cilji razvoja zadostnih zmogljivosti negovalnih bolnišnic in negovalnih domov, potreb po ustrezni paliativni oskrbi bolnikov ter zagotovi sredstva za zagotavljanje dostopnosti zdravstvenih storitev za ljudi z invalidnostmi. **(0070-11/2021/1)**

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o izplačilu neizplačanega dodatka za pomoč in postrežbo

Zagovornik je priporočil, da se zakon sprejme in s tem omogoči odpravo krivice zaradi neizplačevanja dodatka za pomoč in postrežbo v obdobju od 2003 do 2016 za slepe otroke in tiste, ki so vključeni v posebni program vzgoje in izobraževanja do 26. leta starosti. **(0070-1/2021/3)**

Status priporočila: ● Upoštevano s sprejetjem zakona.

Priporočilo glede Zakona o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa

Zagovornik je na podlagi izvedene ocene diskriminatornosti zakona MIZŠ priporočil, da pripravi in v Državni zbor vloži predlog za spremembo zakona na način, da v krog upravičencev do dodatka k pokojnini vključi tudi gluhe vrhunske športnike invalide, dobitnike medalj s svetovnih prvenstev v olimpijskih kolektivnih in individualnih športnih panogah oziroma disciplinah gluhih športnikov (olimpijskih v smislu disciplin, zastopanih na olimpijadi gluhih).

(050-25/2021/2)

Status priporočila: ● Upoštevano s sprejetjem Zakona o spremembi Zakona o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa (ZDPIDŠ-A, Uradni list RS, št. 119/21), ki so ga predlagali poslanci.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembi Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami

Zagovornik je Odboru Državnega zbora za izobraževanje, znanost, šport in mladino priporočil, da se v okviru obravnave predloga novele zakona doseže čim širše soglasje med vsemi deležniki, predvsem s tistimi, ki se vsakodnevno srečujejo z izzivi otrok s posebnimi potrebami v okviru izobraževalnega procesa, in širše. Zagovornik je priporočil tudi, da odbor sprejme rešitve, ki bodo v največji možni meri odgovorile na najbolj pereče praktične izzive, s katerimi se vsi otroci s posebnimi potrebami soočajo v izobraževanju. (001-4/2021/8)

Status priporočila: ● Upoštevano.

Priporočilo glede izvajanja vzgojno-izobraževalnega procesa v času zaprtja šol za vse otroke s posebnimi potrebami

Zagovornik je MIZŠ priporočil, naj skladno z odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-473/20-14 zagotovi izvajanje izobraževalnega procesa za vse otroke s posebnimi potrebami v vseh vzgojno-izobraževalnih zavodih in ne samo za tiste, ki se izobražujejo v šolah s prilagojenim programom in specializiranih zavodih. MIZŠ je Zagovorniku sporočilo, da se ne strinja s priporočilom, saj si odločitev Ustavnega sodišča razlaga drugače. (0702-49/2021/3)

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede Predloga nacionalnega programa visokega šolstva 2021–2030

Zagovornik je MIZŠ priporočil, da se v nacionalni program dodajo novi cilji oziroma ukrepi spremljanja dejanskega zagotavljanja enakih možnosti študentov z različnimi osebnimi okoliščinami, uvedbe posebnih, namenskih štipendij za študente s posebnimi potrebami ter spodbude za usposabljanja in osveščanja pedagoškega osebja na področju uresničevanja človekovih pravic in varstva pred diskriminacijo študentov s posebnimi potrebami. (0070-19/2021/1)

Status priporočila: ● Akt je še v procesu sprejema.

Priporočilo glede izboljšanja dostopa do informacij in televizije za senzorno ovirane osebe

Zagovornik je na podlagi ugotovitev postopka ugotavljanja domnevne diskriminacije senzorno oviranih oseb pri dostopu do televizijskih vsebin vladi priporočil aktivnejšo vlogo pri zagotavljanju dostopnosti medijev osebam z invalidnostmi. Pravilnik pristojnega ministrstva, ki bi predpisoval tudi minimalne zahteve na tem področju, bi moral biti sprejet že konec leta 2011.

(0700-29/2019/50)

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah

Zagovornik se je v priporočilu glede predloga zakona zavzel za širšo dostopnost vseh storitev za zagotavljanje dostopa do avdiovizualnih medijskih storitev (tudi spletna mesta, spletne aplikacije in elektronski programski vodniki, zagotavljanje informacij o dostopnosti in v dostopnih formatih) ter predlagal razmislek o uzakonitvi strožjega nadzora nad izvajanjem zahtev po dostopnosti. **(0709-48/2020/7)**

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o varstvu potrošnikov

Zagovornik je MGRT priporočil, naj v zakon vključi jasno določbo o prepovedi diskriminacije potrošnikov; obveznosti glede zagotavljanja dostopnosti pri komunikaciji za potrošnike z invalidnostmi v ustreznih jezikih in pisavah ter prepoved oglaševanja, ki spodbuja k neenakopravnosti ali nestrpnosti in sovraštvu. **(0070-14/2021/1)**

Status priporočila: ● Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede priprave Akcijskega programa za invalide 2022–2026

Zagovornik je v priporočilih MP priporočil, naj predvidi ukrepe za odpravo obstoječih pravnih pomanjkljivosti glede opredelitve prepovedi diskriminacije zaradi invalidnosti in pripravi normativne in druge ukrepe za zagotavljanje varstva pravic pri komunikaciji ljudi z invalidnostmi v sodnih in drugih postopkih za vse ljudi z invalidnostmi. Predvidi naj tudi ukrepe za okrepitev pravnega varstva žrtev diskriminacije zaradi invalidnosti, zlasti zaradi nadlegovanja v delovnih razmerjih in v zvezi z delom ter pri preprečevanju povračilnih ukrepov. **(141-2/2021/2)**

Status priporočila: ● Delno upoštevano z dopolnitvijo akcijskega programa in napovedanimi spremembami predpisov.

Priporočilo glede predloga za začetek postopka za dopolnitev Ustave z 62.a členom

Zagovornik je Državnemu zboru priporočil sprejem Ustavnega zakona za dopolnitev Ustave z novim 62.a členom, saj ta jezikovnim manjšinam gluhih in gluhoslepih oziroma osebam z nekaterimi oblikami senzornih invalidnosti izrecno priznava pravico do rabe svojega jezika. Zagovornik je ob tem tudi priporočil sprejem ustreznih zakonov. (0070-6/2021/1)
Status priporočila: ● Upoštevano s sprejetjem Ustavnega zakona.

1.6.5 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine invalidnosti

Zaključni dogodek projekta EASIT (Easy Access for Social Inclusion Training) »Avdiovizualno novinarstvo in lahko razumljiv jezik«

Predstojnik Zagovornika Miha Lobnik je sodeloval na zaključnem dogodku Erasmus+ projekta EASIT (Easy Access for Social Inclusion Training), ki je 14. junija 2021 potekal v organizaciji RTV Slovenija in partnerjev projekta. Dogodek je bil namenjen promociji lahkega branja. V okviru projekta so pripravili učni načrt in učne materiale za izobraževanje strokovnjakov za lahko branje na področju avdiovizualnih medijev (novinarstvo, zvočni opisi in podnaslavljanje). Predstojnik je v svojem pozdravnem nagovoru poudaril pomen prizadevanj za enako obveščeno vseh ljudi brez vsake diskriminacije in o pomenu zagotavljanja dostopnosti ter razvoja novih znanj in pristopov na tem področju. Omenil je tudi lastna prizadevanja za informacije o enakih možnostih in storitvah Zagovornika v lahkem branju, kar lahko prispeva k preprečevanju in lažjemu varstvu ljudi, ki so žrtve diskriminacije.

1.6.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine invalidnosti

Zaradi omejevanja širjenja okužb s covidom-19 je Zagovornik z organizacijami civilne družbe sodeloval večinoma pisno.

Pisno sodelovanje o prostorski dostopnosti srednjih šol za gibalno ovirane dijake se je nanašalo na vprašanja o izkušnjah članov nevladnih organizacij s prostorsko dostopnostjo srednjih šol za gibalno ovirane dijake in številu primerov nedostopnosti, primerih zavrnitve vpisa gibalno oviranih dijakov na določeno srednjo šolo, morebitne aktivnosti svetovanja srednjim šolam o zagotavljanju dostopnosti, potrebnih drugih prilagoditvah srednjih šol za gibalno ovirane dijake ter o razlogih za omejeno dostopnost srednjih šol dijakom s težjo gibalno oviranostjo na ravni ustvarjanja politik na državni ravni.

Pisno sodelovanje o izzivih gluhih na področju izobraževanja se je nanašalo na vprašanja o zaznanih težavah gluhih na področju osnovnošolskega, srednješolskega in visokošolskega izobraževanja, razlogih za slabo izobraženost gluhih, o primerih dobrih praks za izboljšanje izobraženosti gluhih, vplivu epidemije covid-19 na izobraževanje gluhih. Zagovornik je prejete odgovore vključil v posebno poročilo Položaj gluhih v izobraževalnem sistemu.²

² Dostopno na: <https://www.zagovornik.si/posebna-porocila/>

Srečanje z Varuhinjo pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija

Sodelavci Zagovornika so se 26. maja 2021 na spletnem sestanku srečali z Varuhinjo pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija Ilinko Todorovski. Srečanje je bilo namenjeno vzajemni predstavitvi institucij, v pogovorih pa so se dotaknili nekaterih aktualnih tem, in sicer: dostopnost televizijskih programskih vsebin, varstvo pred diskriminacijo v kontekstu umetne inteligence, sovražni govor, posledice epidemije koronavirusne bolezni, zlasti porast politične nestrpnosti in krčenje prostora za javno strokovno razpravo.

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

62.a člen (znakovni jezik in jezik gluhoslepih)

Zagotovljena sta svobodna uporaba in razvoj slovenskega znakovnega jezika. Na območjih občin, kjer sta uradna jezika tudi italijanščina ali madžarščina, je zagotovljena svobodna uporaba italijanskega in madžarskega znakovnega jezika. Uporabo teh jezikov in položaj njihovih uporabnikov ureja zakon.

Svobodno uporabo in razvoj jezika gluhoslepih ureja zakon.

1.7 Starost

1.7.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine starosti

Zastavitev vprašanja »Ali veste letnico vašega rojstva?« kandidatu za prosto delovno mesto ni diskriminacija

Kandidatu za delovno mesto je članica komisije za razgovore zastavila vprašanje: »Ali veste letnico vašega rojstva?« Kandidat je vprašanje prepoznal kot nepotrebno in žaljivo v kontekstu njegovega neznanja, povezanega s prejšnjima dvema vprašanjema, in posledično diskriminatorno. Zagovornik je stranki potrdil, da kandidat v postopku zaposlovanja nedvomno uživa varstvo pred diskriminacijo, vendar postavitev spornega vprašanja ni mogoče opredeliti kot vprašanja, ki bi temeljilo na osebni okoliščini. Odgovor na vprašanje sicer determinira osebno okoliščino starosti, vendar pa je kandidatova starost delodajalcu oziroma komisiji razvidna že iz prijave kandidata. Poleg tega je stranka v konkretnem primeru kot diskriminatorno prepoznala vprašanje samo, pri čemer ni zatrjevala, da bi bila diskriminirana na podlagi starosti. Glede na to je Zagovornik zaključil, da iz zadeve ne izhaja, da bi šlo za diskriminacijo v smislu določb ZVarD. To seveda ne pomeni, da je postavitev takšnega vprašanja smiselna ali primerna. Prav tako ni izključeno, da ni bilo vprašanje postavljeno z namenom preizkušanja odziva kandidata. Vendar pa v vsakem primeru obravnava takšnega postopanja članice komisije za razgovore ne sodi med pristojnosti Zagovornika. S tem je bil postopek svetovanja stranki zaključen. (0702-102/2021)

Sorazmernost ukrepov doma za starejše, ki je v času epidemije covid-19 omejeval obiske

Na Zagovornika se je obrnil posameznik glede pravil za obiskovalce oskrbovancev doma starejših občanov in izpostavil njihov diskriminatorni učinek v primeru nepokretnih v primerjavi s pokretnimi oskrbovanci. MDDSZ je glede na resnost razmer v času tretjega vala epidemije in glede na dejstvo, da predstavljajo starejši izjemno ogroženo skupino v primeru okužbe z virusom, izdal poseben protokol. V takratni situaciji je ministrstvo za zdravje pozvalo k nadzorovanju obiskov oziroma celo k splošni omejitvi ali prepovedi obiskov. Ob tem je ministrstvo dodalo, da je treba pri izvajanju navedenih ukrepov upoštevati pravico pacienta do varstva njegove zasebnosti (osebnega dostojanstva), saj omejevalni posegi ne smejo biti nesorazmerni. V skladu s tem so posamezni domovi za starejše sprejeli svoja interna navodila. Zagovornik je stranki pojasnil, da lahko sorazmernost ukrepov konkretnega doma za ostarele presoja v posameznem postopku ugotavljanja diskriminacije. S tem je bil postopek svetovanja stranki zaključen. (0702-67/2021)

V primerih neprimerne in nestrokovne obravnave, ki ima znake nasilništva, je treba podati prijavo za to pristojnemu organu

Zagovornik je prejel dopis posameznice, ki ga je z anketo seznanila s problematikami konkretnega doma starejših občanov (DSO). Izpostavila je domnevno znašanje osebja nad oskrbovanci, nasilje med samimi oskrbovanci, pomanjkanje psihološke podpore, prekinitve fizioterapije, delovne terapije v času epidemije, omejeno gibanje oskrbovancev itn. Zagovornik je glede tega stranki pojasnil, da nadzor nad izvajanjem institucionalnega varstva za starejše na splošno, v zadevah, ki niso povezane z diskriminacijo, skladno z veljavno zakonodajo izvajajo različne inšpekcijske službe (socialna inšpekcija, zdravstvena inšpekcija). Opozoril je, da imajo skladno z Zakonom o socialnem varstvu varovanci (uporabniki), ki niso zadovoljni s posamezno storitvijo, možnost podaje ugovora zoper delo strokovnega delavca ali strokovnega sodelavca pri svetu socialnovarstvenega zavoda, zoper opravljeno storitev zasebnika pa na socialno zbornico. Posameznik, ki meni, da so mu bile pri uveljavljanju pravic na področju socialnega varstva kršene pravice iz Kodeksa etičnih načel v socialnem varstvu, pa lahko poda tudi pisno pobudo na Častno razsodišče Socialne zbornice Slovenije. Zagovornik je ob tem opozoril, da v primerih, ki jih izpostavlja stranka, ne more ukrepati, saj je v okviru podeljenih pristojnosti po ZVarD pristojen zgolj za tista ravnanja, ki izpolnjujejo elemente diskriminacije. V primerih neprimerne obravnave, ki ima znake nasilništva, je treba podati prijavo na policijo, v primeru nestrokovne obravnave s strani strokovnih delavcev DSO pa bodisi na svet varstvenega zavoda, socialno zbornico ali socialno inšpekcijo. Zagovornik je stranki ponudil, da lahko informacije (četudi anonimizirano) pošlje pristojnim nadzornim institucijam. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. S tem je bil postopek svetovanja stranki zaključen. **(0702-155/2020)**

Primernost uporabe vrste cepiva ni vprašanje diskriminacije

Zagovornik je bil kot eden od naslovnikov javnega pisma nevladne organizacije pozvan k podaji odgovorov na zastavljena javna vprašanja s področja cepljenja. Zagovornik je zastavljena vprašanja analiziral z vidika, kolikor so se nanašala na področje njegovega delovanja. Glede večine vprašanj je ugotovil, da gre za strokovna vprašanja zdravstvene stroke, glede katerih se ne more opredeljevati. Glede preostalih je pojasnil, da brez vodenja postopka ugotavljanja diskriminacije ne more odgovoriti in na splošno ugotoviti obstoja oziroma neobstoja diskriminacije. Eno od zastavljenih vprašanj je bilo, ali je primerno, da je oskrbovancem domov za starejše namenjeno cepivo AstraZeneca, vsem drugim starejšim, ki živijo doma, pa cepivo Pfizer. Zagovornik je pojasnil, da je mogoče diskriminacijo potrditi ali ne potrditi šele po zaključenem ugotovitvenem upravnem postopku ugotavljanja diskriminacije. Opozoril je še, da je primernost uporabe določene vrste cepiva vprašanje zdravstvene stroke in ne vprašanje diskriminacije. S tem je bil postopek svetovanja stranki zaključen. **(0705-12/2021)**

Omejeno število vpisnih mest na srednjih šolah ni diskriminacija

Na Zagovornika se je obrnila mati devetošolca, ki je izpostavila omejitve vpisa v Ljubljani na skorajda vseh gimnazijah, in da je število točk, potrebnih za vpis, veliko višje od prejšnjih let. Meni, da gre za sistemsko kršenje pravice otrok in diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine starosti v posameznem vpisnem letu. Zagovornik je pojasnil, da različne generacije otrok oz. mladostnikov, ki se vpisujejo v izobraževalne programe, med seboj niso v primerljivem položaju. Posamezno generacijo definira njihova številčnost, njihov uspeh ter drugi dejavniki, ki so spremljali njeno šolanje. Pravice do izobraževanja in šolanja ni mogoče razlagati na način, da je treba vsakemu kandidatu zagotoviti mesto na želeni izobraževalni ustanovi oziroma vrsti izobraževalne ustanove. Pravica zagotavlja možnost kandidiranja za mesto pod nediskriminatorskimi pogoji glede na ostale kandidate v določenem vpisnem roku. S tem je bil postopek svetovanja stranki zaključen. (0702-109/2021)

Neprimerna objava na spletu ne pomeni nujno pozivanja k diskriminaciji

Nevladna organizacija je Zagovornika opozorila na sporno objavo na spletnem forumu, ki jo je ocenila za pozivanje k diskriminaciji upokoјencev. Zagovornik je stranki obrazložil elemente, ki morajo biti podani, da je podano pozivanje k diskriminaciji po 10. členu ZVarD. Za konkreten primer je Zagovornik pojasnil, da lahko končno oceno, ali je v konkretnem primeru prišlo do diskriminacije, poda šele po končanem ugotovitvenem upravnem postopku. Poudaril je, da je marsikatera objava neprimerna, vendar pri tem ni nujno, da dosega standard oz. izpolnjuje znake pozivanja k diskriminaciji. Stranka se za prijavo ni odločila. S tem je bil postopek svetovanja stranki zaključen. (0702-157/2021)

Vsako ravnanje, ki spodbudi nestrinjanje, še ne pomeni katere od oblik diskriminacije

Zagovornik je bil s strani društva obveščten o neprimerni vsebini na spletnem portalu – predlagam.vladi.si glede predloga za ukinitve pokojnin. V društvu se niso strinjali z ugotovitvami Urada vlade RS za komuniciranje (UKOM) ter njihovimi pojasnili, prav tako pa so opozorili na številne neprimerne komentarje pod objavo. Zagovornik je stranki pojasnil, da pri presoji tovrstnih zapisov primarno izhaja iz doktrine, da je izražanje mnenj o družbeno pomembnih temah dopustno vse do takrat, dokler ne pomeni katere od oblik diskriminacije v smislu ZVarD ali prekorači meje katerega od kaznivih dejanj. Opozoril je tudi na pomen in vlogo svobode izražanja. Vsako ravnanje, ki spodbudi nestrinjanje oziroma sproži številne komentarje, še ne pomeni katere od oblik diskriminacije. Zagovornik je pojasnil, da v konkretnem primeru objave manjkajo elementi pozivanja k diskriminaciji, ki morajo biti izpolnjeni po ZVarD. Gre za predlog enega od uporabnikov portala, ki je vsekakor problematičen oziroma celo skrajno neprimeren, vendar pa je tudi neuresničljivo. Predlog ostaja na ravni zapisanih besed, zato sam po sebi ne povzroča slabše obravnave v primerjavi z ostalimi skupinami prebivalstva in tudi hipotetično ne more povzročiti slabše obravnave, t.j. ukinitve pokojnin. Zagovornik je poleg tega pri preučitvi zapisa ugotovil, da je upravljavec portala izbrisal žaljive komentarje pod zapisom, do zapisa kritične komentarje pa je ohranil, s čimer je bistveno prispeval k ravni komunikacije uporabnikov portala, hkrati pa je s tem zapisu odvzel potencial pozivanja in spodbujanja k diskriminaciji. To so bistveni razlogi, zaradi katerih je Zagovornik zadevo obravnaval v okviru svetovalne vloge in postopka ugotavljanja diskriminacije ni uvedel. S tem je bil postopek svetovanja stranki zaključen. (0702-5/2021)

1.7.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine starosti

S pomočjo Zagovornika je bila dosežena poravnava pri izplačilu dodatkov za uspešnost delavcu, ki izpolnjuje pogoje za starostno upokojitev

Zagovornik je obravnaval primer posameznika, ki je zatrjeval domnevno diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine starosti pri višini plačila za delo. Predlagatelj je pojasnil, da mu je delodajalec zaradi izpolnitev pogojev za starostno upokojitev znižal osebni dohodek iz naslova uspešnosti, za skoraj 30 %. Zdaj ima osebni dohodek nižji za nekaj plačnih razredov v primerjavi z drugimi delavci oziroma skoraj za toliko, kolikor sicer dobiva delne pokojnine od Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Zagovornik je na delodajalca naslovil poziv za podajo dokumentacije in pojasnil. V odgovoru je podjetje pojasnilo, da delavcu ni bila znižana osnovna plača, prenehala je le pravica do plačila nekaterih dodatkov, zanikal je tudi navedbe predlagatelja, da imajo ostali delavci na primerljivih položajih za nekaj razredov višji dohodek. Zagovornik se je po prejemu pojasnil s strani delodajalca ponovno obrnil na predlagatelja s prošnjo za nekatera dodatna pojasnila. Zagovornik je nato dodatno na predlagatelja naslovil tudi pojasnilo o vseh možnih poteh, ki jih ima ta kot stranka postopka, saj se predlagatelj ni mogel odločiti, ali bi postopek še nadaljeval. Naknadno je predlagatelj Zagovornika obvestil, da so se po dopisu Zagovornika v podjetju določene stvari začele premikati na bolje, prejel je polovico dodatkov, ki jih je imel prej, prav tako pa ni bil več deležen nikakršnih pritiskov za upokojitev. Ker je bila med strankama dosežena ustrezna poravnava, je Zagovornik postopek s sklepom ustavil. (Sklep o ustavitvi postopka št. **0700-23/2021** z dne 12. 10. 2021)

Zagovornik pri zdravstveni obravnavi oskrbovanke s covidom-19 ni ugotovil diskriminacije

Zagovornik je ugotovil, da zdravstveno osebje pri zdravstveni obravnavi 92-letne dementne in nepokretne oskrbovanke doma za starejše, ki je zbolela za covidom-19 in nato umrla v bolnišnici, ni kršilo prepovedi diskriminacije. Na podlagi mnenja izvedenke medicinske stroke je ugotovil, da način zdravstvene obravnave oskrbovanke ni bil povezan z njeno starostjo. Ugotovil je tudi, da je bila oskrbovanka prav zaradi svojega splošnega zdravstvenega stanja obravnavana drugače kot drugi hospitalizirani bolniki s covidom-19 z drugačnim zdravstvenim stanjem in prav zato ustrezno, kar ne more biti diskriminacija. Odločba na dan 31. 12. 2021 še ni bila pravnomočna. (Odločba št. **0700-9/2021/29** z dne 29. 11. 2021)

Pri zdravstveni obravnavi stanovalcev domov za starejše občane s covidom-19 diskriminacija ni bila potrjena

Zagovornik v postopku ugotavljanja diskriminacije stanovalcev domov za starejše občane, ki so zboleli za covidom-19, ni potrdil navedb, da jim je bilo zaradi njihove starosti, zdravstvenega stanja in kraja prebivanja bolnišnično zdravljenje onemogočeno, čeprav bi ga potrebovali. Zato je ugotovil, da ministrstvo za zdravje s priporočilom za pripravo ocen stabilnosti napredovane in neozdravljive kronične bolezni za stanovalce DSO v prvem valu epidemije ni povzročilo diskriminacije. Diskriminatorno niso ravnali niti zdravstveni delavci DSO, ki so delovali na podlagi priporočil ministrstva. Ugotovitve iz postopka ne pomenijo, da so bili vsi stanovalci DSO zagotovo deležni ustrezne zdravstvene obravnave, ko so zboleli za covidom-19, vendar je to vprašanje strokovne presoje posameznega zdravnika in presega pristojnosti Zagovornika. Odločba na dan 31. 12. 2021 še ni bila pravnomočna. (Odločba št. [0700-32/2020/119](#) z dne 21. 12. 2021)

Postavitev starostne meje za pridobitev potrošniškega kredita ne pomeni diskriminacije

Zagovornik načela enakosti je na podlagi informacije posameznika, da pri banki ni mogel najeti kredita zaradi svoje starosti (76 let), začel postopek ugotavljanja diskriminacije po uradni dolžnosti. Zagovornik je ugotovil, da banka različno obravnava kreditojemalce glede na njihovo starost, zato je ugotavljal, ali je takšna obravnava upravičena oziroma dopustna. Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) določa splošno izjemo od prepovedi neposredne diskriminacije. Neenako obravnavanje zaradi določene osebne okoliščine ne pomeni diskriminacije, če takšno različno obravnavanje temelji na legitimnem cilju in so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna, potrebna in sorazmerna. Zagovornik je ugotovil, da je cilj odgovornega kreditiranja banke, ki sledi zakonskim predpisom po uspešnem obvladovanju kreditnega tveganja, legitimen, zato je v nadaljevanju ugotavljal, ali je bila postavitev starostne omejitve za kreditojemalce ustrezno, potrebno in sorazmerno sredstvo. Zagovornik je v postopku ugotovil, da banka s tem, ko je sprejela Kreditno politiko, ki kot maksimalno starost kreditojemalca ob zapadlosti kreditnega posla potrošniškega kreditiranja določa starostno mejo 75 let, ni kršila prepovedi diskriminacije, saj je podana izjema, skladna z ZVarD. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. [0700-49/2020/4](#) z dne 5. 3. 2021)

1.7.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede na osebno okoliščino starosti

Odpušcanje delavcev, ki izpolnijo pogoje za starostno upokožitev, brez navajanja razlogov, je po oceni Zagovornika diskriminacija

Zagovornik je na podlagi prejetih pobud več sindikatov opravil oceno diskriminatornosti 21. in 22. člena Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covida-19 (PKP7), ki sta delodajalcu omogočila, da bi lahko brez navajanja razlogov odpustil samo delavce, ki so dopolnili 60 let in imajo 40 let pokojninske dobe oziroma 65 let in 15 let pokojninske dobe. Zagovornik je v postopku ocenil, da je takšna ureditev diskriminatorna in v neskladju z več členu ustave, saj posega v pravico do varstva pred neposredno diskriminacijo zaradi starosti pri odpušcanju in glede varnosti trajanja delovnega razmerja. Na Ustavno sodišče, ki dokončno odloči o tem, ali je predpis neskladen z ustavo ali ne, je podal zahtevo za oceno ustavnosti teh dveh členov PKP7. Zagovornik je sicer že v parlamentarnem postopku sprejemanja tega interventnega zakona poslancem in vladi priporočil ponovno proučitev in izvedbo testa sorazmernosti takrat še predlagane ureditve. Ustavno sodišče je z odločbo št. U-I-16/21-17 in U-I-27/21-12 z dne 18. 11. 2021 odločilo, da je ukrep neskladen z 8. členom Ustave. **(050-4/2021/12)**

Neenako obravnavanje oseb z invalidnostmi na podlagi starosti pri dostopu do osebne asistencije po oceni Zagovornika pomeni diskriminacijo

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je predlagatelj zatrjeval diskriminatornost 6. člena Zakona o osebni asistenci. Predlagatelj je navedel, da petnajst let neguje svojo ženo, ki je invalidsko upokožena in potrebuje neprekinjeno nego oziroma pomoč. Ker je žena presegla starost 65 let, ji je bila z odločbo zavrnjena pravica do pridobitve osebne asistencije. Meni, da bi bila zakonska omejitev starosti za pravico do osebne asistencije logična in primerna, če bi imeli urejeno dolgotrajno oskrbo. Dokler pa ni zakonsko urejene dolgotrajne oskrbe, pa je starostna omejitev neprimerna glede na to, da ZOA v četrtem odstavku 6. člena predpisuje delne izjeme. Zagovornik je v postopku ocenil, da postavitve starostne meje kot pogoja za pridobitev pravice do osebne asistencije sama po sebi še ne pomeni samodejno diskriminacije, če bi v državi obstajal sistem, po katerem bi imeli tudi upravičenci, ki postavljeno starostno mejo presegajo, dostop do primerljivih socialnih storitev s pomočjo katerih bi lahko enakovredno zadovoljili svoje potrebe po samostojnem življenju, v duhu deinstitucionalizacije, da bi lahko živeli neodvisno, aktivno in bi bili enakopravno vključeni v družbo. Ker pa za to skupino uporabnikov ni primerljivih socialnih storitev, niti po obsegu in naravi storitev niti po finančni obremenitvi z vidika upravičenca, je Zagovornik ocenil, da je ureditev ZOA diskriminatorna, in sicer gre za neposredno diskriminacijo zaradi starosti. S Priporočilom glede osnutka Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osebni asistenci št. 0070-2/2021/1 je Zagovornik Vladi RS priporočil, naj se osnutek predloga ZOA-B dopolni tako, da odpravi diskriminatorni starostni prag za pridobitev pravice do osebne asistencije starejšim od 65 let, ki ga določa veljavna 3. alineja drugega odstavka 6. člena veljavnega ZOA. Priporočilo ni bilo upoštevano. Postopek ocene diskriminatornosti je bil zaključen. **(050-16/2020/17)**

Prenehanje plačevanja prispevkov poklicnega zavarovanja, v primeru izpolnitve pogojev za starostno pokojnino ni diskriminacija

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo 10. odstavka 202. člena ZPIZ-2, po katerem lahko delodajalec preneha s plačevanjem prispevkov za poklicno zavarovanje za zavarovanca-člana, ki izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do poklicne pokojnine. Pobudnik je navedel, da kljub izpolnjenim pogojem nadaljuje delo, ker bi želel dopolniti polno pokojninsko dobo, ostaja na istem sistemiziranem delovnem mestu, z istim opisom del in nalog, isto odgovornostjo in istimi razporedi. Ukinja pa se mu pravica, katere namen je uvedba dodatnega pokojninskega zavarovanja. Zagovornik je ugotovil, da je o primerljivi zadevi že odločilo Višje delovno in socialno sodišče v sodbi št. Pdp 795/2019. Zavzelo je stališče, da je namen poklicnega zavarovanja v tem, da pridobijo tisti, ki opravljajo posebno težka in zdravju škodljiva dela ter dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče uspešno poklicno opravljati, pravico do poklicne pokojnine, ki jo pridobijo prej, kot bi pridobili pravico do starostne pokojnine. Po oceni sodišča po tem, ko zavarovanec-član izpolni pogoje za pridobitev pravice do poklicne pokojnine, ni več potrebe po plačevanju prispevkov za poklicno zavarovanje. Z vidika Zagovornikovih pristojnosti je relevantno še, da se predlagatelj, ki zatrjuje diskriminacijo, v zadevi primerja s sodelavci, ki niso v primerljivem položaju (npr. s sodelavcem, ki je pridobil pravico do starostne pokojnine, pa še naprej dela in prejema pokojninski dodatek k plači). Drži, da ima delodajalec po zakonu možnost, da s plačevanjem prispevkov preneha ali pa tudi ne. Dokler odločitev za prenehanje plačevanja prispevkov ne temelji na osebnih okoliščinah posameznikov, ne gre za vprašanje diskriminacije. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti ni izvedel. S tem je bil postopek ocene diskriminatornosti zaključen. [\(050-12/2021/3\)](#)

Prilagoditev načina upoštevanja dosežkov učencev, dijakov in študentov za pridobitev Zoisove štipendije glede na epidemijo covid-19 ni diskriminacija

Zagovornik je prejel pobudo, vezano na problematiko določil Zakona o interventnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic epidemije COVID-19 (ZIU00PE, Uradni list RS, št. 80/20). Pobudnica je opozorila na ureditev v času epidemije covid-19, po kateri so imeli v letu 2021 prednost pri dodelitvi štipendije tisti, ki so izjemne dosežke pridobili v šolskih letih 2017/2018 in 2018/2019. Dosežki, pridobljeni v šolskem letu 2019/2020 so bili razveljavljeni, čeprav so bila tekmovanja do razglasitve epidemije 15. marca 2020 izvedena. Ker tudi v šolskem letu 2020/2021 ni bilo tekmovanj na ravni, ki ustrezajo za pridobitev Zoisove štipendije, je pobudnica menila, da bosta na ta način dve generaciji učencev, dijakov in študentov neenakopravno obravnavani in ostali brez štipendije. Zagovornik je ocenil, da razlog v različni obravnavi niso osebne okoliščine posameznikov. Ureditev upošteva dejstvo nezmožnosti izvedbe tekmovanj ter izenačuje položaje vseh oseb, ki so se v šolskem letu 2019/2020 udeleževali ali imeli namen udeležiti tekmovanj. Okoliščine pridobljenega dosežka v določenem letu oziroma merila, po katerem kot relevantni ne štejejo izjemni dosežki v šolskem letu 2019/2020, po oceni Zagovornika ni mogoče opredeliti kot osebno okoliščino posameznika, kot jo opredeljuje ZVarD. Če ministrstvo ne bi pripravilo opisane rešitve iz ZIU00PE, bi bili tisti učenci, ki so se udeleževali ali imeli namen udeležiti tekmovanj, ki v prejšnjem šolskem letu niso bila zaključena, v slabšem položaju kot tisti, ki so se udeležili zaključenih tekmovanj. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti ni izvedel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. [\(050-33/2020/3\)](#)

Izključenost polnoletnih dijakov iz solidarnostnega dodatka za otroke ni diskriminacija

Zagovornik je prejel pobudo za preučitev enkratnega solidarnostnega dodatka za otroke iz Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (ZIUPOPĐVE, PKP7). Pobudnica je zatrjevala, da je zakonodajalec spregledal polnoletne dijake, ki so prav tako upravičeni do subvencionirane prehrane, pa vendar do solidarnostnega dodatka niso upravičeni. To po mnenju pobudnice pomeni diskriminacijo in kršitev ustave. Zagovornik je ocenil, da je v konkretnem primeru treba med seboj primerjati družine, ki imajo otroke – dijake starejše od 18 let in enkratnega solidarnostnega dodatka po PKP7 niso prejele, in družine, ki imajo otroke stare do 18 let in so po PKP7 upravičene do enkratnega solidarnostnega dodatka. Vprašanje, ali ima dijak subvencionirano prehrano ali ne, tako ni več bistveno, saj je solidarnostni dodatek vezan na mladoletnost otroka. Ti dve kategoriji upravičencev (družine oziroma polnoletni na eni in mladoletni otroci na drugi strani) pa med seboj nista v primerljivem položaju, niti v času, ko ni razglašene epidemije, niti v času, ko država s svojimi ukrepi blaži posledice epidemije. Da gre za med seboj neprimerljivi skupini upravičencev, kaže tudi dejstvo, da ZSDP-1 in ZUPJS urejata otroški dodatek za upravičence, ki imajo otroke, stare do 18 let, za otroke starejše od 18 let pa ne, ne glede na to, ali imajo subvencionirano malico ali ne. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti ni izvedel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-5/2021/5)

Izključenost otrok, rojenih leta 2020 pred razglasitvijo epidemije, iz solidarnostnega dodatka, je bila odpravljena in ni diskriminacija

Na Zagovornika se je obrnilo več pobudnikov, ki so opozorili na problematiko solidarnostnega dodatka za otroke v višini 500 evrov. Dodatek je v sedmi protikoronski paket (Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 oziroma PKP7) vključila Vlada RS, prejeli pa naj bi ga le otroci, ki so bili rojeni po razglasitvi epidemije, torej po 12. 3. 2020. Pobudniki so menili, da predlagani ukrep v neenak, slabši položaj postavlja vse tiste otroke, ki so bili v letu 2020 rojeni še pred razglasitvijo epidemije. Zagovornik je ugotovil, da je bila ureditev med postopkom že ustrezno spremenjena, in sicer na način, da so bili v Zakonu o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19, ki je začel veljati 31. 1. 2020, upoštevani vsi otroci, rojeni od vključno 1. januarja 2020 naprej. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti predpisa ni izvedel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-31/2020)

Urejanje pravic iz zdravstvenega zavarovanja s podzakonskim predpisom ni ustrezno

Zagovornik načela enakosti je prejel predlog posameznice za obravnavno domnevno diskriminatorne in neustavne določbe 34. člena Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja. Omenjena določba določa, da ima zavarovana oseba pravico do ortodontskega zdravljenja, ki vključuje tudi izdelavo ustreznega ortodontskega aparata, če je po doktrinarnih opredelitvah ortodontske stroke pri osebi prisotna srednja, težja ali zelo težka oblika nepravilnosti zob in čeljusti. Pravico do takšnega zdravljenja imajo zavarovane osebe do 18. leta starosti oz. tudi po tej starostni dobi, če je bila potreba po zdravljenju ugotovljena vsaj dve leti prej, preden je oseba dopolnila 18 let. Predlagateljica je menila, da so s tem diskriminirani vsi tisti, pri katerih pride do izpada mlečnih zob kasneje. Zagovornik je v zadevi ugotovil, da predlagateljica že vodi sodni postopek zaradi zavrnitve ortodontskega zdravljenja. Pri tem ji je svetoval, naj v sodnem postopku opozori, da pravic ni dopustno starostno omejevati s podzakonskim aktom. Starostno omejitev, ki ni nujno sporna, lahko določi le zakon. Glede na navedeno je postopek ocene diskriminatornosti ustavil. [\(050-24/2021/7\)](#)

Določitev minimalne starosti otroka za sprejem v vrtec po oceni Zagovornika ni diskriminacija

Zagovornik je prejel pobudo za obravnavo ureditve, ki za sprejem v vrtec postavlja spodnjo starostno mejo otrok. Predlagateljica je zatrjevala diskriminatornost občinskega Pravilnika o sprejemu otrok v vrtec in Pravilnika o spremembah Pravilnika o sprejemu otrok v vrtec. Poudarila je, da so otroci, ki so v vpisnem letu (npr. 2021/22) do vključno 1. 10. 2021 dopolnili starost enajst mesecev, kar je pogoj za sprejem v vrtec, obravnavani na Komisiji za sprejem v vrtec, ostali ne. Dodala je, da so otroci mlajši od 11. mesecev obravnavani zgolj v primeru, da odprejo novo enoto. Tako zaradi občinskega Pravilnika ostanejo brez mesta v vrtcu mlajši od enajst mesecev. Kot primer je navedla otroka, ki je dopolnil enajst mesecev 5. 10. 2021 in zato ni bil obravnavan pred Komisijo. Predlagateljica je Zagovornika prosila za obravnavo Pravilnika z vidika diskriminacije zaradi starosti. Zagovornik je ocenil, da starostna meja otrok za sprejem v vrtec iz drugega odstavka 20. člena Zakona o vrtcih ni diskriminatorna. Otroci pod 11 meseci starosti in otroci nad 11 meseci starosti zaradi različne stopnje psihofizičnega razvoja otrok v eni in drugi skupini ter različnih možnosti njihovega varstva s strani staršev niso v primerljivem položaju. Starostna meja sledi običajnemu psihofizičnemu razvoju otroka, da je otrok sploh sposoben vključitve v vrtec. Na drugi strani pa starostna meja primora starše ali skrbnike, da koristijo starševski dopust, s čimer je poskrbljeno, da je otrok v najnežnejšem obdobju s svojimi starši ali skrbniki in (še) ne v vrtcu. Starševstvo in starševska skrb ne zajema le pravic, ampak tudi dolžnosti, ki se nanašajo na skrb za otroka, torej tudi na vzgojo, varstvo in nego. Dodatno je Zagovornik ocenil, da je razlikovanje po starosti otrok pri možnosti vpisa v vrtec glede na načelo sorazmernosti upravičeno. Zagovornik je namreč (ob predpostavki primerljivosti položajev) ocenil, da minimalna starostna meja za sprejem otrok v vrtec ne pomeni diskriminacije, saj po njegovi oceni takšno različno obravnavanje temelji na legitimnem cilju, pri čemer so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna, potrebna sorazmerna. S tem je bil postopek ocene diskriminatornosti zaključen. [\(050-26/2021/3\)](#)

Pogojevanje uporabe aplikacije #Ostanizdrav za prehod občinskih meja po oceni Zagovornika pomeni diskriminacijo

Zagovornik načela enakosti je na podlagi 11 prijav domnevne diskriminacije opravil postopek ocene diskriminatornosti vladnega odloka o omejitvi gibanja, ki je veljal med 15. in 24. decembrom 2020. Odlok je poleg 13 vsebinskih izjem za prehajanje občinskih mej določil, da smejo meje med občinami znotraj nekaterih statističnih regij prehajati tudi osebe s pametnim telefonom in na njem nameščeno aplikacijo za sledenje stikov z okuženimi s koronavirusom #Ostanizdrav. Prijavitelji diskriminacije so zatrjevali neenako obravnavo na podlagi starosti in premoženjskega stanja. V oceni diskriminatornosti predpisa je Zagovornik s testom sorazmernosti ukrepa ocenil, da je bil cilj, ki ga je zasledovala vlada, legitimen. Način, kako je vlada poskušala dodatno zamejiti širjenje virusa, pa je bil po oceni Zagovornika le deloma ustrezen, saj cilja ni možno doseči zgolj z uporabo aplikacije. Ker aplikacije ne uporabljajo vsi, je Zagovornik še ocenil, da je uporaba aplikacije sicer lahko koristno, ne pa tudi nujno potrebno sredstvo za doseganje cilja zavezitve širjenja novega koronavirusa. Zagovornik je zato sklenil, da ureditev iz 6. člena odloka ne more predstavljati izjeme od prepovedi posredne diskriminacije starejših oseb in oseb s slabšim premoženjskim stanjem (ter tudi oseb z določenimi invalidnostmi), ki nimajo pametnih telefonov oz. jih ne zmorejo uporabljati. Te osebe je odlok postavil v slabši položaj v primerjavi z drugimi – nesorazmerno jim je onemogočal, da bi tudi zanje veljala sprostitev gibanja med občinami, saj pogoja namestitve aplikacije zaradi svojih osebnih okoliščin starosti in premoženjskega stanja (ali tudi invalidnosti) niso mogli izpolniti. Odlok je bil zato diskriminatoren. Glede na to, da odlok z diskriminatorno določbo ni bil več veljaven, je Zagovornik odločil, da ne bo podal zahteve za presojo ustavnosti na Ustavno sodišče Republike Slovenije. Kljub temu pa je Vladi RS priporočil, naj v prihodnje pri uvedbi ukrepov upošteva načelo enakih možnosti. Odgovora na priporočilo Zagovornik ni prejel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-30/2020/34)

1.7.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine starosti

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osebni asistenci

Zagovornik je MDDSZ podal priporočilo, s katerim je izrazil previdnost nad rešitvami, ki ne širijo, ampak ožijo ali so že do zdaj zoževale dostopnost osebne asistencije, npr. načrtovano zvišanje praga upravičenosti do osebne asistencije iz 30 na 40 ur tedensko ter starostni prag, ki preprečuje pridobitev pravice do osebne asistencije starejšim od 65 let in mlajšim od 18 let. (0070-2/2021/1)

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede izvajanja Nacionalne strategije cepljenja proti covidu-19

Zagovornik je Vladi priporočil, naj z vsemi razpoložljivimi viri in ukrepi zagotovi dosledno in čimprejšnje cepljenje najranljivejših skupin, še posebej starejših in oseb s kroničnimi boleznimi. Pri tem naj zagotovi tudi spoštovanje pravice do enake obravnave prebivalcev ne glede na njihov kraj bivanja. (0709-23/2021/1)

Status priporočila: ● Upoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o zagotavljanju sredstev za investicije v slovensko zdravstvo v letih 2021 do 2031

Zagovornik je MZ priporočil, naj se država zaveže k doseganju ključnih ciljev, določenih z Resolucijo o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016–2025, zlasti cilju preseganja neenakosti v zdravju. Zagovornik tudi priporoča, da se v predlogu bolj konkretno določijo cilji razvoja zadostnih zmogljivosti negovalnih bolnišnic in negovalnih domov, potreb po ustrezni paliativni oskrbi bolnikov ter zagotovi sredstva za zagotavljanje dostopnosti zdravstvenih storitev za ljudi z invalidnostmi. (0070-11/2021/1)

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o izplačilu neizplačanega dodatka za pomoč in postrežbo

Zagovornik je Državnemu zboru priporočil, da se zakon sprejme in s tem omogoči odpravo krivice zaradi neizplačevanja dodatka za pomoč in postrežbo v obdobju od 2003 do 2016 za slepe otroke in tiste, ki so vključeni v posebni program vzgoje in izobraževanja do 26. leta starosti. (0070-1/2021/3)

Status priporočila: ● Upoštevano s sprejetjem zakona.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osebni asistenci

Zagovornik je med drugim priporočil dopolnitev zakona tako, da odpravi diskriminatorni starostni prag za pridobitev pravice do osebne asistencije starejšim od 65 let in v zakonu podrobneje opredeli položaj otrok (oseb, mlajših od 18 let), ki jim bo zagotavljal uživanje vseh pravic in obveznosti skladno z njihovo starostjo in zrelostjo. (0070-2/2021/10)

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembi Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami

Zagovornik je Odboru Državnega zbora za izobraževanje, znanost, šport in mladino priporočil, da se v okviru obravnave predloga novele zakona doseže čim širše soglasje med vsemi deležniki, predvsem s tistimi, ki se vsakodnevno srečujejo z izzivi otrok s posebnimi potrebami v okviru izobraževalnega procesa in širše. Zagovornik je priporočil tudi, da odbor sprejme rešitve, ki bodo v največji možni meri odgovorile na najbolj pereče praktične izzive, s katerimi se vsi otroci s posebnimi potrebami soočajo v izobraževanju. (001-4/2021/8)

Status priporočila: ● Upoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o dolgotrajni oskrbi

V priporočilu na predlog zakona se je Zagovornik zavzel za to, da bi besedilo predpisa bolje upoštevalo pravico do enake obravnave in tudi prepovedovalo diskriminacijo pri koriščenju storitev dolgotrajne oskrbe. Priporočil je dopolnitev predloga zakona tako, da bo v njem opredeljena tudi pravica do dolgotrajne oskrbe kot take, da bodo razčlenjeni njeni temeljni elementi in s tem omogočeno njeno varstvo, kot je to omogočeno pri drugih človekovih pravicah. Priporočil je tudi uvedbo ustreznih načinov pravnega varstva za primere, ko storitve po oceni oskrbovancev ne bi bile na primerni ravni. Zagovornik je opozoril še, da v predlogu zakona manjka podrobnejša obrazložitev razlik med pravico do dolgotrajne oskrbe in pravico do osebne asistencije. [\(0701-14/2020/12\)](#)

Status priporočila: ● Delno upoštevano.

Priporočilo glede izvajanja izobraževanja zaradi zajejitve in obvladovanja epidemije covid-19

Zagovornik je opravil oceno diskriminatornosti predpisov, na podlagi katerih so se učenci in dijaki zaradi epidemije 47 tednov šolali na daljavo, in ocenil, da je zaprtje šol otroke in mladostnike postavilo v slabši položaj na podlagi njihove starosti v primerjavi z drugimi skupinami prebivalstva. Ocenil je tudi, da je imelo zaprtje šol negativne posledice še posebej za ranljive skupine otrok in mladostnike. Ukrepi so v primerjavi z drugimi prebivalci nesorazmerno prizadeli tudi starše in skrbnike šolajočih se otrok, ki so morali prevzeti skrb za izvajanje šolanja na daljavo, zlasti ženske. Zagovornik je zato Vladi in MIZŠ priporočil, naj se v prihodnje vzdržita dolgotrajnega zapiranja šol za vse. [\(050-15/2021/57\)](#)

Status priporočila: ● Upoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitve, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic covid-19

Zagovornik je glede urejanja šolanja na daljavo ter omejevanja delovanja vzgojno-izobraževalnih zavodov v času epidemije covid-19 priporočil, da se zagotovi zakonski okvir za urejanje s podzakonskimi akti, ki bo skladen z načelom sorazmernosti. Zagovornik je priporočil, naj se konkretnije določijo cilji teh ukrepov in naj bo odrejanje ukrepov dopustno le, če je to nujno treba. Pri odločanju o sprejemanju teh ukrepov naj se zagotovi sodelovanje vseh ključnih strok in deležnikov. [\(0070-18/2021/1\)](#)

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede spremembe Družinskega zakonika

Zagovornik je MDDSZ priporočil, naj pripravi ustrezno spremembo prehodnih določb Družinskega zakonika tako, da bi sodišča lahko t. i. deljena skrbništva odredila tudi v vseh primerih postopkov ločitev, začelih pred 15. 4. 2019, kadar je to v največjo otrokovo korist. [\(0709-34/2021/1\)](#)

Status priporočila: ● Neupoštevano.

1.7.5 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine starosti

Posvet za varovanje in krepitev duševnega zdravja otrok in mladostnikov v času epidemije

Predstavnica Zagovornika se je 1. junija 2021 udeležila Posveta za varovanje in krepitev duševnega zdravja otrok in mladostnikov v času epidemije, ki ga je organiziral NIJZ. Namen spletnega posveta je bil krepitev medsektorskega dialoga in povezovanje različnih deležnikov na področju duševnega zdravja otrok in mladostnikov. Na posvetu so bili izpostavljeni ukrepi in aktivnosti, ki so potrebni za varovanje duševnega zdravja otrok in mladostnikov. Del posveta je bil izveden interaktivno z razpravami v skupinah, kjer so sodelujoči razmišljali o vzrokih poslabšanja duševnega zdravja otrok in mladostnikov ter predlogih ukrepov za različne starostne skupine otrok in mladostnikov, kakor tudi za otroke in mladostnike, ki so v ranljivem položaju. To je omogočilo tudi predstavitev Zagovornikove perspektive.

Strokovni posvet glede zdravstvene in socialne obravnave starejših v času COVID-19

Dogodek v organizaciji Združenja za dostojno starost Srebrna nit je 15. septembra 2021 potekal po spletu. Sodelujoči so predstavili ključne težave, s katerimi so se v času dosedanjega poteka epidemije covid-19 soočali starejši, predvsem tisti v domovih za starejše. Izpostavljene so bile težave zaradi omejevanja stikov starejših s svojci, kadrovske težave v dolgotrajni oskrbi in zdravstveni negi, neprimernost domov za zagotavljanje oskrbe okuženih s covidom-19. Predstavniki Zagovornika je predstavil delovanje Zagovornika in raziskavo o razmerah v domovih za starejše v prvem valu epidemije covid-19.

Okrogla miza Digitalizirana družba in starejši

V okviru Festivala za tretje življenjsko obdobje je 30. septembra 2021 potekala okrogla miza Digitalizirana družba in starejši. Sodelujoči v panelu, med drugim tudi predstavnik Zagovornika, so razpravljali, kako informacijsko-komunikacijske tehnologije in digitalizacija ter z njo povezane storitve ustvarjajo in krepijo socialno razslojevanje ter neenakost. Hiter razvoj tehnologij in storitev je posegel v vse pore našega življenja, zato smo soočeni z dejstvom, da obvladovanje e-veščin vpliva na kakovost življenja, je opozoril predstavnik Zagovornika. Tisti državljani, ki jih ne obvladajo, so v različnih življenjskih situacijah prikrajšani. To je še posebej vidno v populaciji starejših. Razprava se je dotaknila ključnih težav in potreb starejših ter možnosti ukrepanja, tudi načrtovanih ukrepov za izboljšanje digitalnih veščin starejših s strani novoustanovljenega Strateškega sveta za digitalizacijo.

Sodelovanje Zagovornika na Festivalu za tretje življenjsko obdobje

Zagovornik je z lastnim razstavnim prostorom sodeloval tudi na 20. Festivalu za tretje življenjsko obdobje, ki je med 29. septembrom in 1. oktobrom 2021 potekal v Cankarjevem domu v Ljubljani v organizaciji podjetja Proevent in Mestne zveze upokojencev Ljubljana.

Strokovni sodelavci Zagovornika so na razstavnem prostoru informirali, svetovali, osveščali in predstavljali delo organa. Poudarek je bil na informiranju udeležencev o možnostih varstva pred diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine starosti. Na voljo so jim bili zloženka s predstavitvijo Zagovornika, obrazec za obravnavo diskriminacije, posebna poročila in letno poročilo Zagovornika.

Strokovni sodelavci Zagovornika so na razstavnem prostoru informirali, svetovali, osveščali in predstavljali delo institucije.

1.7.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine starosti

Zaradi omejevanja širjenja okužb s covidom-19 je Zagovornik z organizacijami civilne družbe sodeloval večinoma pisno.

1.8 Spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz

1.8.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza

Otroci, ki se identificirajo kot LGBTI osebe, so posebej ranljiva skupina

Zagovornik je prejel dopis, v katerem društvo izraža zaskrbljenost nad položajem LGBTI mladine v javnem šolstvu ob opazno naraščajoči homofobiji v političnem in medijskem prostoru. Kot posebej zaskrbljujoče dopis izpostavlja govor poslanca Državnega zbora, ki je rohnel proti »kulturnemu marksizmu in LGBT ideologiji« v slovenskih šolah ter naslovnico tednika Demokracija, ki je izšla 26. 8. 2021, na kateri v črno obarvana družina drži dežnik, ki jih »varuje« pred »mavrico«, z naslovom Kako šolarje obvarovati pred indoktrinacijo LGBT+. Zagovornik je poudaril, da so otroci, ki se identificirajo kot LGBTI-osebe, zaradi spleta več dejavnikov posebej ranljiva skupina, ki ji je, kot opozarja društvo, treba nameniti posebno varstvo. Pojasnil je, da izjave posameznikov in objave različnih medijev, ki se pogosto razumejo kot sovražni govor, Zagovornik navadno presoja z vidika morebitnega nadlegovanja iz prvega odstavka 8. člena ZVarD ali z vidika morebitnega pozivanja k diskriminaciji iz prvega odstavka 10. člena ZVarD. Pošiljatelja je povabil, da v enem ali drugem primeru poda predlog za obravnavo diskriminacije. Društvo se za uvedbo postopka ni odločilo. S tem je bil postopek svetovanja zaključen. [\(0702-183/2021\)](#)

Namestitev nalepk »LGBT prijazno« prispeva k uresničevanju načela enakega obravnavanja in preprečuje diskriminacijo

Zagovornik je prejel vprašanje v zvezi z dopustnostjo namestitve nalepke »LGBT prijazno« na vrata občinskega javnega zavoda. Zagovornik je pojasnil, da je namestitev takšne nalepke in podobnih oznak dobrodošla. Zaradi globoko vgrajenih in ukoreninjenih homofobnih ter transfobnih pogledov v zvezi s spolno usmeritvijo in spolno identiteto posameznikov veljajo LGBTIQ+ skupine za posebej ranljive skupine, ki so še posebej izpostavljene tveganju diskriminacije. LGBT prijazno pomeni ustvarjanje varnega javnega prostora za osebe, ki se identificirajo kot del LGBTIQ+ skupnosti. To je še posebej pomembno zato, ker v preteklosti in tudi še danes številni javni prostori (zanje) niso (bili) varni. Ker gre za ranljivo skupino, takšne oznake pomenijo odpiranje javnih prostorov ter prispevajo k uresničevanju načela enakega obravnavanja in preprečujejo diskriminacijo. Zaradi navedenega so take oznake že simbolno same po sebi skladne z ZVarD. S tem je bil postopek svetovanja zaključen. [\(0702-122/2021\)](#)

Zagovornik je svetoval varnostni službi, ki se pri svojem delu srečuje s situacijami ločevanja po spolu, spolni usmerjenosti in spolni identiteti

Zagovornik je prejel več dopisov varnostne službe, ki varuje gostinske lokale in diskoteke. Pri svojem delu se v varnostni službi srečujejo z različnimi situacijami, za katere so želeli preveriti, ali predstavljajo diskriminacijo. V svojem dopisu so našteali različne situacije, ki so z vidika prava varstva pred diskriminacijo različno relevantne, kot je na primer klub, rezerviran za moške, in klub, rezerviran za istospolno usmerjene ženske, in vprašanje ločenih sanitarij po spolu ter na to vezano vprašanje, kako ravnati v primeru transspolne osebe. Zagovornik je v zvezi z izpostavljenimi vprašanji podal nekatere splošne usmeritve. Pri tem je opozoril, da navedenih situacij ne more na splošno razglasiti za diskriminacijo oziroma nediskriminacijo. Ali gre v nekem konkretnem primeru za diskriminacijo ali ne, Zagovornik potrdi šele po zaključenem ugotovitvenem upravnem postopku ugotavljanja diskriminacije. Varnostno službo je povabil, naj vloži Predlog za obravnavo diskriminacije v primeru t.i. »kluba lezbijk«, »cigara kluba«, saj gre za prostore ali storitve, ki so rezervirani oz. rezervirane le za en spol oziroma spolno usmeritev, saj Zagovornik podobnega primera še ni obravnaval. Varnostna služba na poziv Zagovornika ni odgovorila. S tem je bil postopek svetovanja zaključen. **(0702-242/2021)**

Izjave, izrečene v televizijski oddaji v zvezi s skupnostjo LGBT

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je bila zaskrbljena zaradi izjav, zapisanih za promocijo oddaje Intervju na RTV Slovenija in izjav v oddaji. Šlo je za ostra stališča do skupnosti LGBT. Zagovornik je pojasnil, da tovrstna izražanja presoja v okviru svobode izražanja, in opozoril, da slednja velja tudi za informacije in ideje, ki so lahko žaljive, šokantne in moteče. Opredelil se je tudi do nadlegovanja in pozivanja k diskriminaciji. Stranko je pozval, naj dopis dopolni s pojasnilom, kako so sporni zapisi in izjave vplivali nanjo, saj se bo le tako lahko opredelil, ali so izpolnjeni objektivni in subjektivni znaki pozivanja k diskriminaciji. Odgovora ali konkretizirane predloga za obravnavo Zagovornik ni prejel. S tem je bil postopek svetovanja zaključen. **(0702-132/2021)**

Materina partnerica v sklenjeni istospolni partnerski zvezi z materjo ima pravico do avtomatskega vpisa v rojstni list otroka

Zagovornik je prejel prošnjo odvetniške pisarne za svetovanje v zvezi z avtomatskim priznanjem starševstva otroka, rojenega v sklenjeni partnerski zvezi dveh partnerk. Zagovornik je v zadevi naslovil dopis na Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ), v katerem je predstavil svoje razumevanje določb s tega področja. MNZ je posredovalo mnenje Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ), iz katerega je razvidno, da je treba določila Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih kot Družinskega zakonika tolmačiti na način, da se za starša otroka, rojenega v partnerski zvezi dveh žensk, štejeta obe partnerki. To mnenje MDDSZ je MNZ poslalo v vednost vsem upravnim enotam kot usmeritev pri njihovem delu. Matičar mora ob vpisu rojstva v matični register predhodno preveriti, ali sta starša otroka v veljavni zakonski ali partnerski zvezi, nato pa v skladu s poizvedbo podatke o očetu oz. drugem staršu vpisati v matični register. Če ugotovi, da je mati otroka v sklenjeni istospolni partnerski zvezi, mora materino partnerko vpisati kot drugega starša. Stranka je Zagovornika obvestila, da je bil vpis uspešen. S tem je bil postopek svetovanja zaključen. **(0702-15/2019)**

Diskreditacija novinarjev na družabnih omrežjih na podlagi osebnih okoliščin

Zagovornik je prejel dopis, v katerem stranka opozarja na diskreditacijo novinarjev na družabnih omrežjih na podlagi osebnih okoliščin novinarjev, natančneje etnične pripadnosti in spolne usmerjenosti. Zagovornik je pojasnil, kako lahko stranka vložijo predlog za obravnavo oz. kako ravnati v primeru anonimnega predloga. Opozoril je tudi na zahteve trditvenega bremena. Zagovornik je izpostavil še elemente nadlegovanja po 8. členu ZVarD, ki jih mora stranka izkazati v okviru ugotovitvenega postopka. Zagovornik je stranko tudi opozoril, da ker gre za očitke diskriminacije v zvezi s konkretno osebo, mora predlog za obravnavo vložiti bodisi ta oseba bodisi druga oseba, vendar mora Zagovornik po 34. členu ZVarD v tem primeru za vodenje postopka pridobiti soglasje diskriminirane osebe. Stranka oziroma konkretni novinar, ki je bil deležen diskreditacije, predloga za obravnavo nista vložila. S tem je bil postopek svetovanja zaključen. (0702-231/2021)

1.8.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza

V postopku ugotavljanja diskriminacija zaradi spolne identitete ta osebna okoliščina ni bila izkazana

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo domnevne diskriminacije transspolne ženske, ki je zatrjevala diskriminacijo na delovnem mestu zaradi svoje spolne identitete. Izvedla je namreč postopek tranzicije in potrditve spolne identitete, s čimer je seznanila svojega nadrejenega in ga prosila, da jo odslej naslavlja z ženskimi zaimki in imenom. Nadrejeni naj bi jo kljub temu ves čas naslavljal kot moškega, podatke o njeni tranziciji pa naj bi razkrival ostalim zaposlenim. Ker je delala pogodbeno, so kasneje zanjo našli zamenjavo in jo pozvali k podpisu odstopne izjave. Da bi Zagovornik v konkretni zadevi lahko bodisi potrdil bodisi ovrigel navedbe o obstoju diskriminacije oziroma nadlegovanja kot obliko diskriminacije po prvem odstavku 8. člena ZVarD, ki opredeljuje nadlegovanje, bi moral primarno razpolagati z ustreznimi podatki, ki bi domnevno sporno, diskriminatorno ravnanje časovno in vsebinsko konkretizirali do te mere, da bi bila presoja sploh mogoča. Ker predlagateljica kljub večkratnim pozivom svojih navedb ni dopolnila oziroma ustrezno konkretizirala, in torej svojega trditvenega bremena ni izpolnila (kar je tudi predpogoj za prealitev dokaznega bremena na domnevnega kršitelja), je Zagovornik v konkretni zadevi predlog za obravnavo diskriminacije zavrnil. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. 0700-61/2019/16 z dne 26. 3. 2021)

Trajna izključitev vseh istospolno usmerjenih moških iz krvodajalstva je diskriminacija

Zagovornik načela enakosti je v postopku ugotavljanja diskriminacije odločil, da je trajna prepoved darovanja krvi, ki velja za vse moške, ki so imeli spolne odnose z moškimi, diskriminatorna. Čeprav se hiv in drugi krvno prenosljivi virusi prenašajo tudi v heterospolnih spolnih odnosih, je krvodajalstvo vnaprej in trajno prepovedano le vsem istospolno in biseksualno usmerjenim moškim. Iz možnosti sodelovanja pri tej pomembni človekoljubni dejavnosti so izključeni, čeprav se varnost krvodajalstva zagotavlja tudi s testiranjem vse odvzete krvi na prisotnost virusov. Zagovornik je najprej ocenil, da je cilj uvedene prepovedi darovanja krvi legitim, saj je prav, da je prejemnikom zagotovljena neoporečna kri. Je pa nato ocenil tudi, da samodejna in trajna prepoved darovanja krvi za vse moške, ki so imeli spolne odnose z moškimi, ni popolnoma ustrezen, niti edini možen in tudi ne sorazmeren ukrep za doseganje zastavljenega cilja. Zagovornik je tako ugotovil, da je trajna prepoved, da bi kri darovali vsi moški, ki so imeli spolne odnose z moškimi, diskriminatorna. Za diskriminacijo sta odgovorna Ministrstvo za zdravje in Zavod za transfuzijsko medicino, ki ju je Varuh človekovih pravic že leta 2018 opozoril na potencialno neustreznost veljavne ureditve. Po pojasnilih Zavoda za transfuzijsko medicino, ki jih je Zagovornik prejel med postopkom ugotavljanja diskriminacije, naj bi z letom 2022 tudi v Sloveniji imeli le še začasne prepovedi darovanja krvi, izbor krvodajalcev pa bo odvisen od tveganosti njihovega spolnega vedenja, ne glede na njihov spol ali spolno usmerjenost. Odločba na dan 31. 12. 2021 še ni bila pravnomočna. (Odločba št. [0700-41/2020/15](#) z dne 3. 12. 2021)

1.8.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza

Predpisi, ki urejajo dostop do postopkov oploditve z biomedicinsko pomočjo, so po oceni Zagovornika diskriminatorni do neplodnih žensk, ki niso v zakonski ali zunajzakonski skupnosti

Zagovornik je ocenil, da je zakonodaja, ki ureja dostop do postopkov oploditve z biomedicinsko pomočjo (OBMP), diskriminatorna do neplodnih žensk, ki niso v zakonski ali zunajzakonski skupnosti. Tem ženskam pomoč pri zanositvi ni na voljo le zato, ker so samske, razvezane, ovdovele ali pa živijo v druge vrste partnerstvu oziroma življenjski skupnosti, vključno z istospolno partnersko zvezo. Po oceni Zagovornika je manj ugodna obravnava, ki so je na področju zdravstvene oskrbe deležne samo zaradi te njihove osebne okoliščine, neutemeljena in torej neupravičena. Na ustavno sodišče je zato vložil zahtevo za izvedbo ocene ustavnosti delov zakonov, ki urejata dostop do postopkov OBMP. Po 14. členu ustave so namreč človekove pravice zagotovljene vsem, ne glede na njihove osebne okoliščine, 55. člen Ustave pa vsem zagotavlja svobodno odločanje o rojstvu otrok. Postopek pred Ustavnim sodiščem še poteka. ([050-1/2017/24](#))

1.8.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza

Priporočilo glede okrepitve informiranja zdravstvenega osebja o transspolnosti

Zagovornik je Interdisciplinarnemu konziliju za potrditev spolne identitete priporočil, da okrepi svoje dejavnosti na področju informiranja zdravstvenega osebja o problematiki transspolnih ljudi, pri tem naj po potrebi k sodelovanju povabi strokovnjake drugih strok in nevladne organizacije. (0709-14/2021/268)

Status priporočila: ● V teku.

Priporočilo glede imenovanja nadomestnih članov za vse specialiste interdisciplinarnega konzilija

Zagovornik je Univerzitetni psihiatrični kliniki Ljubljana priporočil, da z imenovanjem nadomestnih članov za vsakega izmed specialistov Interdisciplinarnega konzilija za potrditev spolne identitete zagotovi nemoteno delovanje konzilija v primeru daljših odsotnosti njegovih članov. (0709-14/2021/288)

Status priporočila: ● V teku.

Priporočilo glede izboljšanja zdravstvene obravnave transspolnih ljudi

Zagovornik je Ministrstvu za zdravje priporočil, da zagotovi finančna sredstva za ustanovitev nacionalne kontaktne točke; ustanovi delovno skupino z namenom priprave nacionalnih smernic za obravnavo pacientov v postopkih medicinske potrditve spolne identitete; transspolnim pacientom pri zdravljenju spolne disforije omogoči primerljiv dostop do specialistov ter zaposlenim v zdravstvu omogoči izobraževanja in usposabljanja o primerni obravnavi transspolnih oseb. (0709-14/2021/265)

Status priporočila: ● V teku.

Priporočilo glede uveljavitve enajste revizije Mednarodne klasifikacije bolezni MKB-11

Zagovornik je NIJZ priporočil čimprejšnjo uveljavitev enajste revizije Mednarodne klasifikacije bolezni MKB-11. (0709-14/2021/266)

Status priporočila: ● V teku.

Priporočilo glede ohranjanja enake ravni kritja zdravstvenih storitev za transspolne ljudi po uveljavitvi MKB-11

Zagovornik je ZZS priporočil, da ob uveljavitvi enajste revizije Mednarodne klasifikacije bolezni MKB-11 zagotovi vsaj tako raven kritja stroškov zdravstvenih posegov pacientov v postopkih medicinske potrditve spolne identitete, kot so je bili deležni pred tem. (0709-14/2021/267)

Status priporočila: ● V teku.

Priporočilo glede priprave celovitega zakona o pravnem priznanju spola

Zagovornik je MDDSZ priporočil, da pripravi celovit zakon o pravnem priznanju spola, v okviru katerega naj med drugim smiselno uredi upravni postopek pravnega priznanja spola tako, da bo zadostovala samoopredelitev osebe, v okviru enega postopka na upravnih enotah in tako, da se omogoči tudi vpis tretje, nevtralne možnosti pri označevanju spola za transspolne in interspolne ljudi. **(0709-14/2021/284)**

Status priporočila: ● V teku.

Priporočilo za odpravo krajevne pristojnost za spremembo podatka o spolu; odprava takse pri spremembi že vpisanega matičnega dejstva

Zagovornik je MNZ priporočil, da odpravi krajevno pristojnost za postopke pravnega priznanja spola in zagotovi, da bo sprememba že vpisanega matičnega dejstva brezplačna in poenotena na vseh upravnih enotah. **(0709-14/2021/285)**

Status priporočila: ● V teku.

Priporočilo za usposabljanje uslužbencev upravnih enot o primerni obravnavi transspolnih oseb

Zagovornik je MJU priporočil, da javnim uslužbencem na upravnih enotah omogoči usposabljanja o primerni obravnavi transspolnih oseb. **(0709-14/2021/286)**

Status priporočila: ● V teku.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu javnega reda in miru

Zagovornik je podprl rešitve v predlogu zakona, ki so v celoti sledile dvema priporočiloma Zagovornika, podanima k osnutkom v času priprave zakona (glej priporočilo št. 0070-6/2020/1 z dne 22. 12. 2020 in priporočilo 0070-6/2020/6 z dne 12. 3. 2021). Ta so se nanašala na usklajitev z določbami Zakona o partnerski zvezi, omejevanje prenočevanja na javnem kraju in opredelitev prekrška na način, ki bo z odprto definicijo zaobjel vse osebne okoliščine. Državnemu zboru je priporočil, da predlagane rešitve sprejme. **(0070-6/2020/16)**

Status priporočila: ● Upoštevano.

1.8.5 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza

Tretje izobraževanje iz spolne medicine in seksologije

Predstavniki Zagovornika so se 16. decembra udeležili spletnega izobraževalnega dogodka z naslovom Tretje izobraževanje iz spolne medicine in seksologije na UPKL, ki ga je organizirala Univerzitetna psihiatrična klinika Ljubljana. Predstojnik Zagovornika je udeležencem predstavil vlogo in funkcijo Zagovornika v družbi, vodja oddelka za ugotavljanje diskriminacije in zagovorništvo je pojasnila svetovanja Zagovornika in postopek ugotavljanja diskriminacij, vodja oddelka spremljanja, ozaveščanja in preventive pa je predstavila način priprave posebnega poročila Zagovornika o položaju transspolnih ljudi v medicinskih in upravnih postopkih ter ključne izsledke Zagovornikovega posebnega poročila Položaj interspolnih ljudi v medicinskih postopkih.

1.8.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza

Zaradi omejevanja širjenja okužb s covidom-19 je Zagovornik z organizacijami civilne družbe sodeloval večinoma pisno.

Pisno sodelovanje o položaju transspolnih ljudi v postopkih medicinske potrditve spolne identitete in pravnega priznanja spola, se je nanašalo na vprašanja o težavah, s katerimi se soočajo transspolni ljudje v navedenih postopkih in možnih rešitvah, dejavnostih nevladnih organizacij v zvezi s tem ter o morebitnih lastnih študijah in raziskavah s tega področja. Zagovornik je odgovore vključil v posebno poročilo Položaj transspolnih ljudi v postopkih medicinske potrditve spola in pravnega priznanja spola v Sloveniji.³

Zagovornik na predstavitvi raziskovalnega poročila Bivanjske razmere LGBTIQ+ oseb v Sloveniji

Zagovornik se je 1. oktobra odzval povabilu in se sestal s predstavnicama Društva Parada ponosa, ki sta predstavili raziskovalno poročilo Bivanjske razmere LGBTIQ+ oseb v Sloveniji.⁴ Brezdomnost in stanovanjska izključenost mladih LGBTIQ+ oseb je po ugotovitvah poročila družbena problematika, ki sega od primarnih družinskih okolij preko šolskega in zdravstvenega sistema, nepremičninskega trga, nevladnega sektorja, državnih institucij vse do lokalnih, nacionalnih in evropskih strategij in politik. Močno je obremenjena tudi z diskriminacijo in stigmatizacijo LGBTIQ+ oseb. Zagotavljanje varnega, stabilnega, dostopnega in primerne bivališča je izziv, s katerim se soočajo številni mladi ne glede na svoje druge osebne okoliščine. Sta pa spolna usmerjenost in identiteta okoliščini, ki predstavljata dodatna dejavnika tveganja za stanovanjsko izključenost in brezdomnost.

³ Dostopno na: <https://www.zagovornik.si/posebna-porocila/>

⁴ Dostopno na: https://www.sqvot.si/wp-content/uploads/2021/06/Raziskovalno-porocilo_web.pdf

1.9 Družbeni položaj

1.9.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine družbenega položaja

Zagovornik v letu 2021 ni zaključil s svetovanji v zvezi z diskriminacijo zaradi osebne okoliščine družbeni položaj.

1.9.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine družbenega položaja

Zagovornik v letu 2021 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije zaradi osebne okoliščine družbenega položaja.

1.9.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine družbenega položaja

Dolgotrajno zaprtje šol v času epidemije covid-19 je po oceni Zagovornika povzročilo diskriminacijo otrok, ranljivih skupin otrok in staršev, zlasti žensk

Zagovornik načela enakosti je opravil oceno diskriminatornosti predpisov, na podlagi katerih so se učenci in dijaki zaradi epidemije v obdobju 47 tednov od marca 2020 do vključno junija 2021 (ko bi morale biti šole odprte 52 tednov) šolali na daljavo. Ocenil je, da je zaprtje šol otroke in mladostnike postavilo v slabši položaj na podlagi njihove starosti, v primerjavi z drugimi skupinami prebivalstva na področju dostopa do ustavne pravice do izobrazbe in šolanja iz 57. člena ustave. Ocenil je tudi, da je imelo zaprtje šol negativne posledice še posebej za ranljive skupine otrok in mladostnike na podlagi njihovega premoženjskega stanja, invalidnosti, rase ali etničnega porekla, narodnosti, državljanstva, jezika, družbenega položaja in kraja bivanja. Ukrepi so v primerjavi z drugimi prebivalci nesorazmerno prizadeli tudi starše in skrbnike šolajočih se otrok, ki so morali prevzeti skrb za izvajanje šolanja na daljavo, zlasti ženske. Zagovornik je cilje ocenjevanega ukrepa prepoznal kot legitimne, saj je država z njimi želela varovati in je dejansko varovala zdravje in življenje ljudi. Vendar sredstva za doseganje tega cilja – dolgotrajnega zaprtja šol – Zagovornik naknadno v tej oceni ni prepoznal kot primernega oziroma ustreznega, saj šole niso predstavljale pomembnega vira okužb med otroki in mladostniki, NIJZ pa je namesto zapiranja šol zaradi pomena šolanja predlagal zapiranje ostalih dejavnosti. Zagovornik sredstva dolgotrajnega, še zlasti popolnega zaprtja šol tudi ni prepoznal kot nujno potrebnega. Po mnenju NIJZ zaprtje šol v tako dolgem obdobju ni bilo nujno, Vlada in MIZŠ pa sta imela na voljo različne možnosti oziroma modele izobraževanja.

Uporabila pa sta najskrajnejši model popolnega zaprtja vzgojno-izobraževalnih zavodov, ki je prizadel veliko večino učencev in dijakov. Prav tako Zagovornik sredstva dolgotrajnega zaprtja šol ni prepoznal kot sorazmernega, saj teža posledic izobraževanja na daljavo na otroke ter starše ali skrbnike (zlasti ženske) ni bila sorazmerna glede na koristi tega ukrepa. Zagovornik je zato vladi in MIZŠ priporočil, naj se v prihodnje vzdržita dolgotrajnega zapiranja šol za vse. Odgovora Zagovornik ni prejel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil zaključen. [\(050-15/2021/56\)](#)

1.9.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine družbenega položaja

Priporočilo glede izboljšanja položaja brezdomnih oseb

Brezdomni ljudje so zaradi svojega družbenega statusa pogosto diskriminirani in tarče različnih oblik nasilja. Zagovornik je MDDSZ ob svetovnem dnevu brezdomcev priporočil sprejetje ukrepov, med drugim tudi Resolucije o nacionalnem programu socialnega varstva 2021–2030, za izboljšanje njihovega položaja in preprečevanje brezdomstva. [\(0709-38/2020/43\)](#)
Status priporočila: ● Akt je še v procesu sprejemanja.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela

Zagovornik je MDDSZ priporočil, da v osnutku predloga zakona pojasni namene in cilje predlaganih sprememb zakonskih določb glede redefinicije primerne zaposlitve, podaljšanja obdobja javnih del in sprememb glede obravnave pritožb zoper odločbe Zavoda za zaposlovanje ter jih podkrepiti s podatki in obrazloži, kako MDDSZ zagotavlja sorazmernost predlaganih ukrepov. Priporočil je tudi, da predlog zakona dopolni in odpravi določbo veljavnega zakona, ki določa zahtevo po vstopnem znanju slovenskega jezika za tujce, saj ta razlikuje med registrirano brezposelnimi osebami na podlagi (osebne okoliščine) državljanstva, posredno pa lahko tudi na podlagi drugih osebnih okoliščin. [\(0709-29/2021/1\)](#)
Status priporočila: ● Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu javnega reda in miru

Zagovornik je v svojem priporočilu pozdravil, da je MNZ pri pripravi novega osnutka novele zakona upoštevalo predloge, ki jih je Zagovornik podal na prvi osnutek sprememb zakona in so se nanašale na prekršek spodbujanja nestrpnosti. V zvezi z novim osnutkom pa je Zagovornik ministrstvu priporočil, da pri oblikovanju določb, ki urejajo prekršek nasilnega in drznega vedenja, kadar je ta storjen med osebami v sorodstvenem ali drugem razmerju, upoštevajo določbe Zakona o partnerski zvezi. Prav tako je priporočil, naj pripravljavec razmisli o določitvi zakonskih pogojev, pod katerimi lahko samoupravne lokalne skupnosti s svojimi predpisi določijo območja ali objekte, kjer prenočevanje na javnem kraju ni dovoljeno. [\(0070-6/2020/6\)](#)
Status priporočila: ● Upoštevano v predlogu zakona.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu javnega reda in miru

Zagovornik je podprl rešitve v predlogu zakona, ki so v celoti sledile dvema priporočiloma Zagovornika, podanima k osnutkom v času priprave zakona (glej priporočilo št. 0070-6/2020/1 z dne 22. 12. 2020 in priporočilo 0070-6/2020/6 z dne 12. 3. 2021). Ta so se nanašala na usklajitev z določbami Zakona o partnerski zvezi, omejevanje prenočevanja na javnem kraju in opredelitev prekrška na način, ki bo z odprto definicijo zaobjel vse osebne okoliščine. Državnemu zboru je priporočil, da predlagane rešitve sprejme. (0070-6/2020/16)

Status priporočila: ● Upoštevano.

1.9.5 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine družbenega položaja

Zagovornik je v letu 2021 s pomočjo sredstev javnega obveščanja in objav na družabnih omrežjih posebej izpostavljal položaj posameznih ranljivih skupin v času širjenja bolezni covid-19. Na različne načine je utemeljeval potrebo po prilagajanju protikoronskih ukrepov načelu, da kot družba ne smemo pozabiti na nikogar.

1.9.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine družbenega položaja

Zaradi omejevanja širjenja okužb s covidom-19 je Zagovornik z organizacijami civilne družbe sodeloval večinoma pisno.

Pisno sodelovanje o položaju brezdomcev se je nanašalo na vprašanja o številu brezdomnih ljudi, ključnih razlogih za brezdomnost, izvajanju preventivnih in podpornih programov, izvajanju posebnih aktivnosti in ukrepov v času epidemije covid-19, načinih in obsegu financiranja programov za brezdomce ter ovire in izzive pri preprečevanju brezdomstva. Zagovornik je analizo odgovorov v okviru tega pisnega sodelovanja vključil v priporočilo glede izboljšanja položaja brezdomnih oseb.⁵

5 Dostopno na: www.zagovornik.si/priporocila-2021-2/

1.10 Premoženjsko stanje

1.10.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine premoženjskega stanja

Položaj upravičencev obveznega zdravstvenega zavarovanja in dodatnega prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja medsebojno ni primerljiv

Zagovornik je prejel prijavo domnevno sporne ureditve triaže napotnic v zdravstvenem sistemu. Posameznik je izpostavil, da gre za diskriminacijo, saj se lahko s triažo stopnja nujnosti napotnice spremeni na slabše (npr. iz zelo hitro na hitro) in tako posameznik na storitev čaka dlje časa, medtem ko v primeru sklenjenega dodatnega zavarovanja pri kateri od zavarovalnic posameznik na vrsto pride hitreje, čeprav ima lahko tak posameznik v izhodišču morda samo napotnico stopnje nujnosti »redno«. Prijavitelj je tak sistem označil kot diskriminatoren, saj omogoča, da nekateri brez čakanja pridejo na vrsto, drugim, ki si dodatnega zavarovanja ne morejo privoščiti, pa tovrstno »krajšanje« čakalne vrste ni omogočeno. Zagovornik je stranki pojasnil, da problematike, ki jo izpostavlja, ni mogoče obravnavati oziroma presojsati z vidika ZVarD, saj položaji, ki jih stranka izpostavlja, niso primerljivi. Treba je ločiti obvezno zdravstveno zavarovanje in dodatna oz. nadstandardna zdravstvena zavarovanja. Država je skladno z Ustavo dolžna vzpostaviti zdravstveni sistem in skrbeti za njegovo delovanje ter državljanom omogočati dostop do zdravstvenih storitev. V okviru sistema javnega zdravstva država (tudi z obveznim zdravstvenim zavarovanjem) uresničuje ustavne zaveze. Drugače kot pri obveznem pa pri dodatnem prostovoljnem zdravstvenem zavarovanju ne gre za izpolnjevanje obveznosti države, vezane na uresničevanje ustavne pravice do socialne varnosti in pravice do zdravstvenega varstva (50., 51. člen Ustave), temveč gre za omogočanje dodatnih možnosti oziroma dostopa do storitev višjega standarda oziroma dodatnih pravic, ki presegajo obseg pravic, ki morajo biti zagotovljene v okviru javnega zdravstvenega sistema. Opisanega triažnega sistema ni mogoče oceniti kot diskriminatornega zaradi premoženjskega stanja. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-158/2021)

Slabši položaj otrok, ki zaradi slabega premoženjskega stanja nimajo opreme za šolanje na daljavo

Na Zagovornika se je obrnila mati, ki je prejela obvestilo šole, da smejo zaradi okuženega sošolca k pouku le preboleli in cepljeni dijaki. Menila je, da je ukrep diskriminatoren do necepljenih dijakov, ki se testirajo, saj z negativnim testom prav oni dokazujejo, da v šolo prihajajo zdravi (česar ne morejo zagotoviti prebolewniki in cepljeni). Zagovornik je stranki predstavil ureditev, ki velja za vzgojno-izobraževalne ustanove v zvezi z odzivanjem na potrjen primer okužbe s covidom-19. V skladu z navedenim mora šolar oz. dijak, ki je prepoznan kot visoko rizični telesni kontakt in ne spada v katero izmed izjem (ni ne prebolevnik in ne cepljen), v karanteno na domu. Stranki je pojasnil, da sam ni pristojen za sprejetje takšne ureditve. Je pa izpostavil problematiko družin, ki svojim otrokom zaradi slabega premoženjskega stanja ne morejo zagotoviti nujno potrebne opreme za šolanje na daljavo. V takšnih primerih lahko pride do diskriminacije na podlagi premoženjskega stanja. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-212/2021\)](#)

Zaračunavanje tiskanih računov lahko učinkuje diskriminatorno

Na Zagovornika se je obrnil posameznik v zvezi z zaračunavanjem prejemanja klasičnih papirnatih računov. Uporabniki so namreč poleg položnice od podjetja, ponudnika storitev, prejeli poziv, naj se prijavijo na e-račun, sicer jim bodo zaračunani dodatni stroški. Zagovornik je stranki pojasnil, da ima podjetje sicer legitimni interes vzpostaviti elektronsko poslovanje, vendar mora pri tem paziti, da je enak dostop do njegovih storitev omogočen vsem posameznikom ne glede na njihove osebne okoliščine. Izpostavil je možnost, da bi lahko šlo v konkretnem primeru za posredno diskriminacijo zaradi premoženjskega stanja (nimajo vsi posamezniki dostopa do interneta in do računalnika oziroma druge ustrezne elektronske naprave ter s tem elektronske pošte), starosti (starejši pogosto niso računalniško pismeni, nimajo dostopa do interneta in do računalnika oziroma druge ustrezne elektronske naprave ter s tem elektronske pošte) ali invalidnosti (nekateri zaradi gibalnih, senzoričnih oziroma psihosocialnih vzrokov nimajo sposobnosti, da bi uporabljali internet, računalnik oziroma drugo ustrezno elektronsko napravo in s tem elektronsko pošto). Stranko je spodbudil k vložitvi Predloga za obravnavo diskriminacije, jo seznanil z možnostjo sprožitve postopka po uradni dolžnosti ter ji zastavil nekatera dodatna vprašanja. Stranka se za postopek ugotavljanja diskriminacije ni odločila. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-18/2021\)](#)

(Ne)imetništvo bančne plačilne kartice oz. bančnega računa ni mogoče enoznačno opredeliti kot osebno okoliščino premoženjskega stanja

Zagovornik je prejel dopis posameznice, ki se je pritožila, da se v zdravstvenem domu plačilo za test na covid-19, ki je eden od pogojev PCT za dostop do številnih storitev, lahko izvede samo s plačilno kartico. Pojasnila je, da sredstev na plačilni kartici nima, ima pa gotovino. Ker storitve ne more opraviti, se počuti diskriminirano. Na zagovornika je naslovila vprašanje, ali to pomeni diskriminacijo ljudi, ki nimajo transakcijskega računa ali plačilne kartice. Zagovornik je stranki pojasnil, da po predpisih ponudniki dobrin in storitev niso dolžni omogočati obeh načinov plačevanja, tj. s kartico in z gotovino. (Ne)imetništvo bančne plačilne kartice oz. (ne)imetništvo bančnega računa ni mogoče enoznačno opredeliti kot osebno okoliščino v smislu določb ZVarD. Je stvar izbire posameznika, saj so bančni računi dostopni. Poleg tega je vsaka banka dolžna odpreti osnovni plačilni račun, če potrošnik to zahteva, banke lahko zavrnejo prošnjo za odprtje osnovnega računa le v nekaterih zakonsko določenih izjemnih primerih. Osnovni plačilni račun je bil uveden na podlagi Direktive 2014/92/EU, katere namen je, da se potrošnikom zagotovi dostop do plačilnega računa ne glede na njihove finančne okoliščine. Nizko stanje na računu oz. nedelovanje kartice bi lahko bila posledica osebne okoliščine premoženjskega stanja posameznika v primeru, da ima posameznik zaradi navedene osebne okoliščine dolgove in so sredstva z bančnega računa samodejno odvedena za njihovo poplačilo, zaradi česar posameznik raje posluje z gotovino. Vendar je Zagovornik ob tem opozoril, da ima lahko posameznik dolgove iz različnih razlogov. Iz navedenega ni mogoče samodejno zaključiti, da gre za diskriminacijo zaradi premoženjskega stanja. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-174/2021\)](#)

1.10.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine premoženjskega stanja

Zagovornik v letu 2021 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije zaradi osebne okoliščine premoženjskega stanja.

1.10.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine premoženjskega stanja

Humanitarna skladišča morajo biti po oceni Zagovornika dostopna brez pogoja PCT

Zagovornik je prejel pobudo za izvedbo ocene diskriminatornosti Odloka 146/2021, ki je med drugim začasno določal pogoj PCT za osebe, ki opravljajo delo pri izvajalcih dejavnosti in za osebe, ki so uporabniki storitev ali udeleženi ali prisotni pri izvajanju dejavnosti. Odlok 146/2021 je začel veljati 15. 9. 2021. V Odloku je bilo določeno, da navedene omejitve ne veljajo v primerih »nujne oskrbe z osnovnimi življenjskimi izdelki in potrebščinami, zagotavljanja javnega reda in miru, varnosti in obrambe, nujne medicinske pomoči ter zaščite in reševanja«. Po Odloku so se za nujno oskrbo z osnovnimi življenjskimi izdelki in potrebščinami štele (izključno): prodajalne, ki v pretežni meri prodajajo živila in pijačo, vključno s prodajo živil in pijače zunaj prodajaln, pri čemer se kot izjema ne štejejo prodajalne znotraj trgovskega centra; in specializirane prodajalne s farmacevtskimi, medicinskimi, kozmetičnimi in toaletnimi izdelki, pri čemer se kot izjema ne štejejo prodajalne znotraj trgovskega centra. Zagovornik je ugotovil, da Odlok izključuje najrevnejše skupine prebivalstva, ki se z osnovnimi življenjskimi potrebščinami oskrbujejo v humanitarnih skladiščih, centrih za razdeljevanje hrane in drugih krajih, ki omogočajo brezplačen dostop do osnovnih življenjskih dobrin socialno ogroženim skupinam. Opozoril je, da odsotnost tovrstne izjeme v Odloku 146/2021 kaže na potencialno neenako obravnavo najrevnejših skupin prebivalstva. Zagovornik je Vladi priporočil, da vključi humanitarna skladišča, centre za razdeljevanje hrane in druge kraje, ki omogočajo brezplačen dostop do osnovnih življenjskih dobrin socialno ogroženim skupinam, v nujno oskrbo z osnovnimi življenjskimi izdelki in potrebščinami. Priporočilo je bilo upoštevano. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-31/2021/2)

Potrdilo o cepljenju, prebolelosti ali PCR testu kot pogoj za prehajanje meja statističnih regij ni diskriminacija

Zagovornik je 5. 4. 2021 prejel predlog za obravnavo, v katerem je predlagatelj zatrjeval diskriminatornost Odloka o začasni omejitvi gibanja ljudi in prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2. Ta je kot pogoje za prehajanje statističnih regij v državi opredeljeval cepljenje, prebolelost ali negativni rezultat PCR testa. Predlagatelj je zatrjeval diskriminacijo, saj v času veljavnosti odloka niso imeli vsi prebivalci dostopa do cepiva, le malo jih je covid-19 prebolelo, ostali pa naj bi bili diskriminirani na podlagi premoženjskega stanja glede na ceno PCR testa, ki se je gibala med 60 in 120 EUR na test. Zagovornik je ugotovil, da je 12. 4. 2021 začel veljati nov Odlok o začasni omejitvi gibanja ljudi in prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2, ki je vseboval vsebinsko podobno določbo. Prepoved prehajanja med vsemi statističnimi regijami pa je bila odpravljena z odločitvijo, sprejeto na 71. redni seji Vlade Republike Slovenije. Prejšnjo omejitev prehajanja med regijami je odpravil Odlok o začasni prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2, ki takšne omejitve ni več vseboval. Posledično Zagovornik ocene diskriminatornosti pred tem veljavnega odloka ni izvedel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-19/2021/3)

1.10.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine premoženjskega stanja

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno-varstvenih prejemkih (ZSVarPre-H) in glede Predloga zakona o spremembi in dopolnitvi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS-J)

Zagovornik je Državnemu zboru priporočil sprejetje rešitve v predlogu ZSVarPre-H, po kateri bi se trenutno veljavnim dokazilom za dostop do socialne pomoči, s katerimi preživninski upravičenec dokazuje neprejemanje preživnine pri uveljavljanju te pravice, dodala možnost dokazovanja z odločbo o priznanju nadomestila preživnine. Glede predloga ZUPJS-J pa, da bi med dokazna sredstva sodile tudi druge listine, iz katerih je razvidno, da oseba prejemkov ne prejema ali jih prejema v višini, ki je nižja od višine izvršilnega pravnega naslova. [\(0070-16/2021/1\)](#)

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede izboljšanja položaja brezdomnih oseb

Brezdomni ljudje so zaradi svojega družbenega statusa pogosto diskriminirani in tarče različnih oblik nasilja. Zagovornik je MDDSZ ob svetovnem dnevu brezdomcev priporočil sprejetje ukrepov, med drugim tudi Resolucije o nacionalnem programu socialnega varstva 2021–2030, za izboljšanje njihovega položaja in preprečevanje brezdomstva. [\(0709-38/2020/43\)](#)

Status priporočila: ● Akt je še v procesu sprejemanja.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Stanovanjskega zakona

Zagovornik je Državnemu zboru priporočil uskladitev (dviga) višine subvencije najemnine glede na načrtovan dvig višine neprofitne najemnine in novo določbo, ki bi izrecno prepovedovala diskriminacijo pri nepremičninskem oglaševanju in na trgu nepremičnin. Priporočil je tudi širitev kroga upravičencev do neprofitnega najema stanovanja v skladu z Direktivo 2003/109/ES o statusu nedržavljanov EU, ki so rezidenti za daljši čas, in da se v zakonu utemeljijo razpisna merila za izbor najemnikov javnih najemnih stanovanj (kot posebnega ukrepa za zagotavljanje enakosti po ZVarD). [\(0709-62/2020/2\)](#)

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede nujne oskrbe z osnovnimi življenjskimi izdelki in potrebščinami

Zagovornik je Vladi priporočil, naj Odlok o načinu izpolnjevanja pogoja prebolevnosti, cepljenja in testiranja za zaježitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2, ki ga je sprejela 11. 9. 2021, dopolni in kot kraje nujne oskrbe izrecno navede tudi humanitarna skladišča, centre za razdeljevanje hrane in druge kraje, ki omogočajo brezplačen dostop do osnovnih življenjskih dobrin socialno ogroženim skupinam. [\(050-31/2021/2\)](#)

Status priporočila: ● Upoštevano s spremembo odloka.

1.10.5 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine premoženjskega stanja

Zagovornik je v letu 2021 s pomočjo sredstev javnega obveščanja in objav na družabnih omrežjih posebej izpostavljala položaj posameznih ranljivih skupin v času širjenja bolezni covid-19. Na različne načine je utemeljeval potrebo po prilagajanju protikoronskih ukrepov načelu, da kot družba ne smemo pozabiti na nikogar.

1.10.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine premoženjskega stanja

Zaradi omejevanja širjenja okužb s covidom-19 je Zagovornik z organizacijami civilne družbe sodeloval večinoma pisno.

Pisno sodelovanje o položaju brezdomcev se je nanašalo na vprašanja o številu brezdomnih ljudi, ključnih razlogih za brezdomnost, izvajanju preventivnih in podpornih programov, izvajanju posebnih aktivnosti in ukrepov v času epidemije covid-19, načinih in obsegu financiranja programov za brezdomce ter ovire in izzive pri preprečevanju brezdomstva. Zagovornik je analizo odgovorov v okviru tega pisnega sodelovanja vključil v priporočilo glede izboljšanja položaja brezdomnih oseb.⁶

⁶ Dostopno na: www.zagovornik.si/priporocila-2021-2/

1.11 Izobrazba

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

57. člen Ustave Republike Slovenije
(izobrazba in šolanje)

Izobraževanje je svobodno.

Osnovnošolsko izobraževanje je obvezno in se financira iz javnih sredstev.

Država ustvarja možnosti, da si državljani lahko pridobijo ustrezno izobrazbo.

1.11.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine izobrazbe

Ocena, kakšna izobrazba je potrebna za opravljanje posameznega poklica, sodi v polje proste presoje zakonodajalca

Zagovornik je prejel vprašanje stranke glede skladnosti z načelom enakosti, in sicer v zvezi z ureditvijo, po kateri pravniki z opravljenim pedagoškim izpitom ne morejo poučevati predmeta državljanske kulture in etike v osnovnih šolah, teologi in politologi pa to možnost imajo. Zagovornik je po opravljeni analizi ugotovil, da je učiteljski poklic v Republiki Sloveniji reguliran, kar pomeni, da pogoje opravljanja takšnega dela določa zakon oz. podzakonski predpis. Ocena, kakšna izobrazba je potrebna za opravljanje posameznega poklica, sodi v polje proste presoje zakonodajalca. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-32/2021\)](#)

Neenotna praksa, ali univerzitetni študijski program etnologije in kulturne antropologije omogoča pridobitev sociološke smeri izobrazbe

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je zatrjevala kršitev načela enakosti glede pristopa k izpitu iz socialnega varstva. Socialna zbornica Slovenije in kasneje MIZŠ sta vlogo kot ne-utemeljeno zavrnila, saj stranka nima ustrezne izobrazbe. Je namreč etnologinja in kulturna antropologinja. Stranka je navedla primer druge osebe, ki je z enako izobrazbo k izpitu leta 2016 lahko pristopila. Zagovornik je ugotovil, da je zakonodajalec pristop k strokovnemu izpitu omejil na določene študijske smeri. Ker je stranka že vložila tožbo na Upravno sodišče, je Zagovornik pojasnil, da v postopke pred pristojnimi organi ne more vstopati. Stranki je svetoval, naj v sodnem postopku uporabi argument načela enakosti, saj je po prejetem odgovoru s strani Socialne zbornice Slovenije ugotovil, da praksa, kako opredeliti študij etnologije in kulturne antropologije, ni enotna. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-133/2020/2\)](#)

Svetovanje mlademu zdravniku, ki mu Ministrstvo za zdravje in Zdravniška zbornica nista želela priznati naziva dr. med.

Na Zagovornika se je obrnil posameznik, ki je diplomiral na Medicinski fakulteti v drugi državi članici Evropske unije ter si tako pridobil naziv doktor medicine. Skupaj z več kolegi, ki so prav tako študirali v tujini, je oddal vlogo za priznavanje poklicne kvalifikacije. Ministrstvo za zdravje mu je po izpolnjenem pogoju prilagoditvenega pogoja izdalo odločbo o priznanju poklicne kvalifikacije. Po opravljenem specialističnem izpitu v Sloveniji je ugotovil, da mu je z odločbo priznana poklicna kvalifikacija zdravnik, ne pa tudi naziv dr. med. Navedel je, da vsi kolegi z iste univerze teh težav niso imeli. Zagovornik je z vidika svojih pristojnosti poudaril, da je zanj ključno vprašanje, ali nepriznavanje naziva temelji na osebni okoliščini stranke. Stranka je kot svojo osebno okoliščino navedla izobrazbo. Zagovornik je glede na navedbe stranke poudaril, da je treba med seboj primerjati stranko in druge študente, ki so prav tako zaključili študij medicine v drugi državi članici Evropske unije, saj jih to postavlja v medsebojno primerljiv položaj. Ugotovil je, da je vrsta in raven izobrazbe enaka pri stranki in pri njih. Zato je videti, da izobrazba ni tista osebna okoliščina, zaradi katere je stranka manj ugodno obravnavana v primerjavi s kolegi z enako medicinsko izobrazbo iz tujine. Zagovornik je dodal, da je v primeru primerjave s študenti, ki so študij zaključili na medicinski fakulteti v Republiki Sloveniji, vprašljiva primerljivost položajev. Posameznikom, ki so študij medicine zaključili na medicinski fakulteti v Republiki Sloveniji, namreč ni treba pridobiti odločbe o priznanju poklicne kvalifikacije. Zato je Zagovornik stranki svetoval, da uporabi obstoječa pravna sredstva. Stranki je predlagal, da na Ministrstvo za zdravje naslovi zahtevo za izdajo dopolnilne odločbe. V primeru zavrnitve ali molka organa ima stranka možnost vložiti pritožbo in nato upravni spor. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-225/2021)

1.11.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine izobrazbe

Zavrnitev vpisa v drugi letnik druge bolonjske stopnje ne pomeni diskriminacije

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo od študenta, ki je končal študij druge bolonjske stopnje in se želel vpisati v drugo bolonjsko stopnjo druge študijske smeri na isti fakulteti. Univerza mu prošnje ni odobrila. Pritožil se je zaradi diskriminacije na podlagi izobrazbe. Primerjal se je z diplomanti stare univerzitetne smeri, ki jim je bil omogočen vpis neposredno v drugi letnik. Zagovornik je v zadevi ugotovil, da pritožnik ni v primerljivem položaju z diplomanti stare univerzitetne smeri, saj ti s končanjem študija niso pridobili magistrske izobrazbe, pritožnik pa jo je. Vpis neposredno v drugi letnik druge bolonjske stopnje jim šele omogoča pridobitev magistrskega naslova, ki pa ga je pritožnik že pridobil. Posledično Zagovornik diskriminacije zaradi izobrazbe ni ugotovil. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. 0700-2/2020/21 z dne 31. 8. 2020)

1.11.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine izobrazbe

Predpisana izobrazba za strokovne vodje šol vožnje po oceni Zagovornika ne pomeni diskriminacije

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem so izpostavljene posledice Zakona o voznikih z dne 15. 12. 2016 za samostojne podjetnike, ki izvajajo dejavnost šole vožnje. Pobudnik je zatrjeval, da je zakon diskriminatoren do manjših šol vožnje, ki novih pogojev ne bodo mogle izpolniti. Zagovornik je pobudnika obvestil, da se sme skladno s svojimi pristojnostmi opredeliti le do tistih pogojev zakona, ki so povezani z osebnimi okoliščinami, to pa je pogoj izobrazbe, ki jo je zakon določil za strokovne vodje šol vožnje. Zagovornik je po izvedenem postopku ugotovil, da pogoj predpisane stopnje izobrazbe kot pogoj za pridobitev dovoljenja za strokovnega vodjo šole vožnje ne pomeni diskriminacije, saj po njegovi oceni takšno različno obravnavanje temelji na legitimnem cilju in ocenjuje, da so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna, potrebna in sorazmerna. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. **(050-3/2018/3)**

Zahtevana stopnja izobrazbe za določeno delovno mesto po oceni Zagovornika ni diskriminacija

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo v zvezi s 14. členom Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (ZSPJS). Ta določa, da javnemu uslužbencu, ki opravlja delo na delovnem mestu z nižjo izobrazbo od zahtevane, pripada osnovna plača, ki je za dva ali en plačni razred nižja od osnovne plače delovnega mesta, na katerem opravlja delo. Predlagateljica je navedla, da mora javni uslužbenec za enako delo dobiti enako plačilo ter da izobrazba, ki ne odstopa za več kot eno stopnjo, za delo, ki ga človek kakovostno opravlja več let, ne bi smela biti merilo za nižjo plačo. Predlagateljica je menila, da je 14. člen ZSPJS protiustaven in zagovornika prosila za preučitev. Zagovornik je ugotovil, da javni uslužbenci, ki izpolnjujejo zahtevano stopnjo izobrazbe, in tisti, ki je ne, pa opravljajo delo na enakem delovnem mestu, niso v primerljivem položaju, saj eni izpolnjujejo zahtevane pogoje za opravljanje dela, drugi ne. Prvi so za opravljanje dela na določenem delovnem mestu ustrezno kvalificirani tudi s pogojem (formalne) izobrazbe, drugi ne. Izobrazba je v konkretnem primeru namreč razlog neprimerljivosti primerjanih položajev. Ker je razlog neprimerljivosti položajev hkrati tudi ena izmed osebnih okoliščin po ZVarD (tj. izobrazba), je Zagovornik dodatno ocenil, ali je razlikovanje javnih uslužbencev glede na izobrazbo skladno z načelom sorazmernosti. Zagovornik je ocenil, da zmanjšanje osnovne plače ne pomeni diskriminacije, saj takšno različno obravnavanje temelji na legitimnem cilju, pri čemer so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna, potrebna in sorazmerna. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. **(050-34/2021/4)**

Datum upoštevanja napredovanja pri plači v javnem sektorju ni diskriminacija

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo Zakona o spremembi in dopolnitvah Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (ZSPJS-V), ki naj bi bil diskriminatoren in protiustaven. Sporen naj bi bil 4. odstavek 16. člena ZSPJS, ki določa, da javni uslužbenec oziroma funkcionar, ki napreduje v višji plačilni razred v naziv oziroma v višji naziv, pridobi pravico do plače v skladu z višjim plačilnim razredom, pridobljenim nazivom ali višjim nazivom 1. decembra leta, v katerem je napredoval. Po mnenju pobudnice gre za zadrževanje plačila iz naslova napredovanja, ki se pridobi s 1. aprilom v tekočem letu, izplačilo pa šele decembra za tekoče leto. Zagovornik je ugotovil, da prvi element diskriminacije — to je osebna okoliščina smislu ZVarD — ni podan. Javni uslužbenci imajo na področju napredovanja drugačen položaj kot zaposleni v javnem sektorju, zato skupini nista primerljivi. Določba pa velja za vse javne uslužbenke enako, torej med njimi do diskriminacije na osnovi navedenega člena ne prihaja. Posledično je Zagovornik ocenil, da določba ne pomeni diskriminacije. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-28/2021/2)

1.11.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine izobrazbe

Zagovornik v letu 2021 ni izdal priporočil glede osebne okoliščine izobrazbe.

1.11.5 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine izobrazbe

Zagovornik je v letu 2021 s pomočjo sredstev javnega obveščanja in objav na družabnih omrežjih posebej izpostavljal položaj posameznih ranljivih skupin v času širjenja bolezni covid-19. Na različne načine je utemeljeval potrebo po prilagajanju protikoronskih ukrepov načelu, da kot družba ne smemo pozabiti na nikogar.

1.11.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine izobrazbe

Zaradi omejevanja širjenja okužb s covidom-19 je Zagovornik z organizacijami civilne družbe sodeloval večinoma pisno.

Pisno sodelovanje o izzivih gluhih na področju izobraževanja se je nanašalo na vprašanja o zaznanih težavah gluhih na področju osnovnošolskega, srednješolskega in visokošolskega izobraževanja, razlogih za slabo izobraženost gluhih, o primerih dobrih praks za izboljšanje izobraženosti gluhih, vplivu epidemije covid-19 na izobraževanje gluhih. Zagovornik je analizo odgovorov v okviru tega pisnega sodelovanja vključil v posebno poročilo Položaj gluhih v izobraževalnem sistemu.⁷

⁷ Dostopno na: <https://www.zagovornik.si/posebna-porocila/>

1.12 Zdravstveno stanje

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

51. člen Ustave Republike Slovenije
(pravica do zdravstvenega varstva)

Vsakdo ima pravico do zdravstvenega varstva pod pogoji, ki jih določa zakon.
Zakon določa pravice do zdravstvenega varstva iz javnih sredstev.
Nikogar ni mogoče prisiliti k zdravljenju, razen v primerih, ki jih določa zakon.

1.12.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine zdravstvenega stanja

Upoštevanje prisotnosti na delu pri določitvi višine dodatka za povečan obseg dela lahko pomeni posredno diskriminacijo delavcev zaradi zdravstvenega stanja

Zagovornik je prejel dopis posameznika, katerega direktor višino izplačila dodatka za povečan obseg dela pogojuje s prisotnostjo na delu. Bolniška odsotnost ali odsotnost delavca zaradi dopusta pomeni zmanjšanje dodatka. Stranka je na Zagovornika naslovila vprašanje, ali gre v primeru upoštevanja delovne prisotnosti pri določitvi višine plačila dodatka za povečan obseg dela za posredno diskriminacijo tistih delavcev, ki so bili na dopustu ali so bili bolniško odsotni. Zagovornik je pojasnil, da čas koriščenja letnega dopusta ni osebna okoliščina po ZVarD, zato v tem primeru o diskriminaciji ne moremo govoriti. Čas bolniške odsotnosti zaradi lastnega zdravstvenega stanja ali pa zaradi zdravstvenega stanja osebe, za katero mora domnevno diskriminirana oseba skrbeti, pa ni stvar izbire, temveč gre za okoliščino, na katero posameznik ne more vplivati. V teh primerih je Zagovornik kot razlog odsotnosti prepoznal osebno okoliščino, in sicer zdravstveno stanje, ali pa tudi starševstvo. Zagovornik je na tej podlagi stranki svetoval, kakšne so njene pravne možnosti, in jo povabil, da pri Zagovorniku vloži predlog za obravnavo diskriminacije. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-146/2020)**

Upoštevanje prisotnosti na delu pri določitvi višine izplačil poslovne uspešnosti ali božičnice lahko pomeni diskriminacijo delavcev zaradi zdravstvenega stanja

Tudi v letu 2021 je Zagovornik prejel vprašanja zaposlenih glede določitve višine poslovne uspešnosti. V primerih je šlo za to, da je delodajalec božičnico, ki po zakonu sicer ni obvezna za izplačilo, izplačal v različnem znesku, ki je bil izračunan glede na prisotnost delavcev. Ena izmed strank je navedla, da je zaposlena za nedoločen čas in je zdaj že tri leta bolniško odsotna, v teh treh letih pa ni prejela božičnice. Zagovornik je v pojasnilu opozoril na sodbo Upravnega sodišča Republike Slovenije I U 29/2020-21, ki je potrdilo Zagovornikovo odločbo, da gre v tem primeru za diskriminacijo zaradi zdravstvenega stanja. Svetoval ji je, če njen delodajalec določa upravičenost in izračunava višino poslovne uspešnosti ali božičnice na enak način, naj kadrovske službe ali vodstvo seznanjeni z odločbo Zagovornika in s sodbo Upravnega sodišča ter predlaga nediskriminatoren način določanja višine poslovne uspešnosti. Lahko pa pri Zagovorniku poda tudi predlog za obravnavo diskriminacije. Druga stranka je v prošnji za svetovanje zapisala, da se je delodajalec zaradi odločbe Zagovornika in strahu pred inšpekcijskimi službami odločil, da bodo božičnice letos ukinjene ali minimalne, ker morajo biti za vse izplačane v isti višini. Zagovornik je stranki poleg navedene sodbe pojasnil vsebino instituta poslovne uspešnosti. Delodajalec jo je namreč dolžan izplačati, če je tako dogovorjeno s kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi, pri tem pa mora upoštevati določbe ZDR-1 in ZVarD na način, da nobenega od delavcev zaradi njegovih osebnih okoliščin ne postavlja v slabši položaj. Stranki se na pojasnilo Zagovornika nista odzvali. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-179/2020, 0702-235/2021)**

Vpliv daljše bolniške odsotnosti na letno oceno uslužbenca potencialno pomeni diskriminacijo

Zagovornik je prejel dopis stranke, ki je bila zaradi bolniške odsotnosti in dela s krajšim delovnim časom kot prilagoditve na svoje zdravstveno stanje s strani nekdanjega delodajalca ocenjena z oceno 3. Vodja enote, ki jo je ocenjevala, ji je povedala, da bi jo sama sicer ocenila z oceno 4, ker pa je bila delavka toliko časa odsotna iz zdravstvenih razlogov in ker so bile pri njenem prihodu nazaj na delovno mesto izvedene določene prilagoditve, so jo nadrejeni ocenili s 3. Stranko je zato zanimalo, ali lahko daljša bolniška odsotnost vpliva na letno oceno uslužbenca. Zagovornik je stranki pojasnil, da se je do vprašanja, ali sme odsotnost z dela vplivati na oceno javnega uslužbenca, že opredelil. Glede na to, da je šlo v predmetnem primeru za javno uslužbenko, je Zagovornik stranki pojasnil, da zadeva sodi v pristojnost MJU. To področje ureja Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (ZSPJS). Zagovornik je stranki predstavil relevanten pravni okvir in možnosti za ukrepanje. V primeru, da je bil javni uslužbenec ocenjen in seznanjen z oceno, a se z njo ne strinja, začne teči rok za podajo zahteve za preizkus ocene pred komisijo. Zagovornik je stranki predlagal, da na MJU naslovi vprašanje, ali ima zoper delno oceno zdaj že nekdanjega delodajalca na voljo pravno sredstvo. Zagovornik je namreč zgolj neobvezujoče ocenil, da ima posameznica pravno sredstvo na voljo zgolj zoper oceno, ki jo bo za leto 2021 prejela naslednje leto do 15. marca od novega delodajalca in bi lahko zgolj v tem okviru, če bi ocena nekdanjega delodajalca vplivala na končno oceno, uveljavljala ugovor, da je bila neupravičeno kot kriterij za ocenjevanje upoštevana stranka upravičena bolniške odsotnosti z dela. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-244/2021)**

Vprašanje strokovne ustreznosti oskrbe oskrbovanke doma za starejše ne pomeni diskriminacije

Zagovornik je prejel dopis sina oskrbovanke doma starejših občanov (DSO), ki je bila zaradi okužbe s covidom-19 nameščena v t. i. sivo cono. To je pomenilo, da ni smela zapuščati svoje sobe, osebje pa je do nje pristopalo v osebni zaščiti. Posameznik je trdil, da oskrbovanka v sivi coni ni bila deležna ustrezne oskrbe, zato je Zagovornik na DSO naslovil poizvedbo. Na podlagi odgovorov DSO je Zagovornik posamezniku pojasnil, da v primeru oskrbovanke na podlagi prejetih podatkov ni zaznati izpolnjevanja elementov diskriminacije. Ni šlo namreč za to, da bi bila oskrbovanka zaradi svojih osebnih okoliščin deležna slabše obravnave, temveč je bila za posameznika vprašljiva strokovnost obravnave kot taka. Zagovornik je stranki svetoval, da če meni, da je vprašljiva strokovnost ravnanja osebja konkretnega DSO, poda prijavo na Socialno inšpekcijo oz. na Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije. Poleg tega je dodal, da svetuje konstruktivno sodelovanje v komunikaciji z vodstvom in ostalim delovnim osebjem v DSO v dobrobit oskrbovanke. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-181/2020)

Možnosti posameznika z Apertovim sindromom za kritje stroškov rednih terapij po končanju šolanja

Zagovornik je prejel dopis posameznika, ki zaradi posebne genetske bolezni potrebuje redno tedensko terapijo, ki je povezana z visokimi stroški. Na Zagovornika se je obrnil z vprašanjem, zakaj so mu terapije do konca šolanja pripadale oz. je stroške terapij krila država, potem pa ne več. Zagovornik je stranki pojasnil, da je bilo tako zaradi določbe 23. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Zagovornik je pridobil dodatne informacije od Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Zagovornik je glede na odgovor zavoda posamezniku svetoval, da se obrne na svojega osebnega zdravnika, da ga na podlagi svoje ocene oz. ocene zdravnika specialista skladno z Zakonom o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in Pravili obveznega zdravstvenega zavarovanja uradno napoti na izvedbo potrebnih zdravstvenih storitev, vključno z zdraviliškim zdravljenjem in na fizioterapevtske obravnave. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-25/2021)

Ali zdravstveni center izpolnjuje pogoje za opravljanje določenih zdravstvenih postopkov, ni vprašanje s področja diskriminacije

Na Zagovornika se je obrnila posameznica v zvezi z ukinitvijo koncesije oziroma dovoljenja za opravljanje določenih zdravstvenih postopkov, konkretnije postopkov oploditve z biomedicinsko pomočjo (OBMP). Vprašanje, ali konkreten zdravstveni center izpolnjuje pogoje za opravljanje postopkov OBMP, ni vprašanje s področja diskriminacije, ampak vprašanje izpolnjevanja zakonsko predpisanih pogojev, ki zagotavljajo strokovnost izvajalca. Neplodnost sicer spada pod osebno okoliščino zdravstvenega stanja, vendar pregled upravičenosti nepodaljšanja oz. odvzema bodisi koncesije bodisi dovoljenja za izvajanje postopkov ni v pristojnosti Zagovornika, če ni hkrati podan tudi očitok, da za nepodaljšanje oz. odvzem koncesije obstoji diskriminatoren razlog. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0705-15/2021)

Možnost maturantov, okuženih s covid-19, za opravljanje mature v jesenskem roku s priznavanjem za nazaj

Na Zagovornika se je obrnila mama maturantke, ki se je okužila s covidom-19, zaradi česar ni mogla pristopiti k prvemu delu mature. Preostala ji je možnost opravljanja mature v jesenskem roku, kar je povzročilo težavo v primeru, če izbrana fakulteta, zaradi sprejemnih izpitov in zasedbe mest, jesenskih terminov za vpis ne izvaja. Sprejemni izpiti so v juliju, in če oseba, ki se želi vpisati, nima opravljene mature, izpade iz izbirnega postopka. Zagovornik je stranko opozoril na stališče Državnega izpitnega centra, da bodo imeli okuženi kandidati po predložitvi dokazil možnost opravljanja mature v jesenskem roku s t. i. priznavanjem za nazaj. Stranko je opozoril tudi na Sklep o prilagoditvah splošne in poklicne mature v šolskem letu 2020/2021, ki vsebuje podrobnejše določbe. Zagovornik je na podlagi javno dostopnih medijskih poročil ugotovil, da se je fakulteta, na katero se je dijakinja imela namen vpisati, odzvala in pojasnila, da bo našla način za vpis oseb, ki zaradi okužbe s koronavirusom niso mogle opravljati mature, vendar iz teh poročil podrobnosti, kako bo to storila, niso bile razvidne. Zato je Zagovornik stranko naprosil, da mu sporoči, na kakšen način se je fakulteta odzvala po njenem posredovanju. Stranka na Pojasnilo Zagovornika ni odgovorila. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-75/2021\)](#)

Potrdilo zdravnika, da se oseba zaradi svojega zdravstvenega stanja ne sme cepiti, je pogoj za dostop do brezplačnega testiranja

Zagovornika je za pomoč zaprosil posameznik in opisal situacijo svoje zelo bolne ostarele matere. Za vsak obisk zdravnika ter drugih zadev mora opraviti test, saj ji je bilo cepljenje odsvetovano. Zagovornik je stranki predlagal, naj za svojo mater pridobi potrdilo zdravnika, da se zaradi zdravstvenega stanja ne sme cepiti. Tako bo testiranje zanjo brezplačno. Ob tem je Zagovornik dodal, da sam dejstva, ali strankina mama spada med osebe, ki se zaradi svojega zdravstvenega stanja ne smejo cepiti, ne more presojati, saj gre za vprašanje s področja zdravstvene stroke. Ob tem je stranko seznanil tudi s seznamom nujnih zdravstvenih storitev, do katerih je mogoče dostopati brez pogoja PCT. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-189/2021\)](#)

Svetovanja glede omejitve gibanja na podlagi odlokov o določitvi pogojev vstopa v Republiko Slovenijo zaradi zaježitve in obvladovanja nalezljive bolezni COVID-19

V času tretjega vala epidemije bolezni covid-19 se je na Zagovornika obrnilo več posameznikov v zvezi z omejitvijo svobode gibanja in zagotovitvijo enakih možnosti glede njihove mobilnosti. Poudarili so, da se lahko osebe, ki so prebolele covid-19 in osebe, ki so bile cepljene, neomejeno gibljejo tudi čez mejo, za preostale pa velja omejitev svobode gibanja. Menili so, da je takšna ureditev, dokler cepljenje ni dostopno vsem prebivalcem, diskriminatorna na podlagi zdravstvenega stanja. Zagovornik je strankam pojasnil, da je prejel več predlogov za obravnavo Odloka o določitvi pogojev vstopa v Republiko Slovenijo zaradi zaježitve in obvladovanja nalezljive bolezni covid-19, ki je veljal od 29. marca 2021 do 12. aprila 2021. Strankam je pojasnil, da sta dva postopka v zvezi s pravico zapustiti državo in se vanjo vrniti po navedenem Odloku že odprta, prav tako pa je na Vlado naslovil Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede prepovedi izhoda iz države št. 050-18/2021/3 z dne 1. 4. 2021. Postopki svetovanja so bili s tem zaključeni. [\(0702-62/2021\)](#)

1.12.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine zdravstvenega stanja

Božičnica, vezana na prisotnost delavca na delovnem mestu, pomeni nedopustno diskriminacijo zaradi zdravstvenega stanja

Zagovornik je leta 2021 v več primerih ugotovil diskriminacijo pri izplačevanju poslovne upešnosti oziroma božičnice, ko so delodajalci kot merilo za način izračuna božičnice upoštevali odsotnost z dela zaradi zdravstvenega stanja (bolniškega staleža) ali starševstva (materinski ali očetovski dopust, dopust za nego otroka). V teh primerih so delodajalci izplačilo znižali za tiste zaposlene, ki so bili na bolniškem ali starševskem dopustu. V primerih je Zagovornik ugotovil bodisi posredno bodisi neposredno diskriminacijo, odvisno od tega, kako so bila merila za izračun izplačila formulirana. Če so se merila neposredno nanašala na bolniško ali starševsko odsotnost, je ugotovil neposredno diskriminacijo. Če so bila na videz nevtralna glede na osebne okoliščine zaposlenega in so se nanašala na odsotnost na splošno, je ugotovil posredno obliko diskriminacije. Ta je namreč podana, kadar na videz nevtralnemu merilu postavlja v slabši položaj osebe z določeno osebno okoliščino, hkrati pa tak način obračunavanja ni skladen s testom sorazmernosti, kar Zagovornik preveri v vsakem primeru posebej. V teh primerih so torej merila veljala za vse zaposlene enako, a so v slabši položaj posredno postavila zaposlene zaradi njihovih osebnih okoliščin zdravstvenega stanja, starševstva, nosečnosti in tudi spola (ker so noseče lahko samo ženske oz. ker lahko očetovski dopust izkoristijo samo moški). V primeru dveh izdanih odločb je kršitelj vložil tožbo na Upravno sodišče Republike Slovenije, postopek še poteka. V enem primeru je Zagovornik izdal sklep o ustavitvi postopka ugotavljanja diskriminacije pri izplačilih poslovne uspešnosti, saj ne prijavitelj ne domnevni kršitelj v postopku nista priložila dokazil za svoje navedbe. (Odločbe št. **0700-14/2020/7** z dne 22. 2. 2021, **0700-19/2021/7** z dne 30. 7. 2021, **0700-4/2021/8** z dne 7. 9. 2021, **0700-14/2021/10** z dne 7. 9. 2021, **0700-17/2021/12** z dne 6. 10. 2021, **0700-55/2020/17** z dne 11. 10. 2021, **0700-16/2021/10** z dne 18. 11. 2021, **0700-3/2021/6** z dne 13. 12. 2021, Sklep o ustavitvi postopka št. **0700-1/2021/11** z dne 11. 10. 2021).

1.12.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine zdravstvenega stanja

Omejitev izhoda iz države za zajezitev epidemije je bila po oceni Zagovornika diskriminatorna

Zagovornik je prejel dva predloga za obravnavo v zvezi z odlokom, s katerim je Vlada RS prebivalcem Slovenije zaradi slabe epidemiološke situacije v času epidemije covid-19 prepovedala potovanja v države na rdečem seznamu. Prepoved ni veljala za prebolevalce in cepljene osebe ter za nekaj posebnih izjem. Prvi pobudnik je navedel, da ga s tem Vlada RS diskriminira na podlagi njegovega zdravstvenega stanja, saj boleznimi covid-19 ni prebolel, ker je upošteval ukrepe in se tako ni okužil z virusom SARS-CoV-2, prav tako pa mu še ni bilo omogočeno, da bi se lahko cepil. S tem mu je bil onemogočen dostop do nepremičnine v Republiki Hrvaški.

Drugi pobudnik je v pobudi izpostavil izjavo ministra za notranje zadeve, da naj bi šlo za ukrep zaradi nevarnosti, če bi državljani v času velikonočnih praznikov odpotovali v države nekdanje Jugoslavije. Drugi pobudnik je menil, da gre za očitne ukrepe ustvarjanja neenakosti in Zagovornika pozval k ukrepanju. Prepoved izhoda iz države je bila določena v Odloku o določitvi pogojev vstopa v Republiko Slovenijo zaradi zaježitve in obvladovanja nalezljive bolezni COVID-19 (Uradni list RS, št. 46/2021). Odlok je veljal od 29. 3. 2021 do 11. 4. 2021. Zagovornik je ocenil, da je prepoved izhoda iz države oz. potovanja v države na rdečem seznamu, kot je to določal prvi odstavek 11. člena Odloka, glede na opravljeni tridelni test sorazmernosti sicer sledila legitimnemu cilju preprečevanja širjenja okužb, sredstvo za doseganje tega cilja pa je bilo le delno ustrezno, predvsem pa ni bilo (nujno) potrebno in sorazmerno v ožjem smislu za doseganje preprečitve nenadzorovanega širjenja bolezni covid-19 in preprečitve razpada zdravstvenega sistema ter s tem nenazadnje ogrožitve obstoja države.

Ker ni bila potrjena izjema od prepovedi (neposredne) diskriminacije, je Zagovornik ocenil, da je bil ukrep prvega odstavka 11. člena Odloka diskriminatoren. Diskriminatoren je bil do vseh oseb, ki takrat še niso prebolele covid-19 ali pa še niso bile cepljene proti tej nalezljivi bolezni (torej zaradi njihovega zdravstvenega stanja – nevsebnosti protiteles proti virusu SARS-CoV-2) in hkrati niso spadale v nobeno od posebnih izjem (iz prvega odstavka 10. člena Odloka). Diskriminatoren pa je bil tudi do vseh posameznikov, ki po narodnosti oz. poreklu prihajajo iz drugih držav nekdanje Jugoslavije (torej z vidika njihovih osebnih okoliščin narodnosti in državljanstva), ki se niso uvrščali v nobeno izmed izjem od prepovedi izhoda iz države. V predmetni zadevi je Odlok s svojim 11. členom svobodo gibanja osebam pretirano omejil, saj je (glede na predstavljeni namen oz. cilj ukrepa) nesorazmerno posegel v pravico do uživanja zasebnosti v povezavi z zasebno lastnino v drugi državi in v pravico do zasebnega in družinskega življenja oseb, ki to pravico uresničujejo v drugi državi, kot je njihova država prebivališča. Glede na to, da ocenjevani Odlok v času postopka ocene pri Zagovorniku ni več veljal, in ker domnevno neustavnost 11. člena obravnavanega odloka Ustavno sodišče že obravnava, Zagovornik ni vložil zahteve za začetek postopka za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisa pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije po 38. členu ZVarD. Postopek ocene diskriminatornosti predpisa je bil s tem zaključen. (050-16/2021/4 in 050-18/2021/10)

1.12.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine zdravstvenega stanja

Priporočilo glede izvajanja Nacionalne strategije cepljenja proti covidu-19

Zagovornik je Vladi priporočil, naj z vsemi razpoložljivimi viri in ukrepi zagotovi dosledno in čimprejšnje cepljenje najranljivejših skupin, še posebej starejših in oseb s kroničnimi boleznimi. Pri tem naj zagotovi tudi spoštovanje pravice do enake obravnave prebivalcev ne glede na njihov kraj bivanja. (0709-23/2021/1)

Status priporočila: ● Upoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o zagotavljanju sredstev za investicije v slovensko zdravstvo v letih 2021 do 2031

Zagovornik je MZ priporočil, naj se država zaveže k doseganju ključnih ciljev, določenih z Resolucijo o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016–2025, zlasti cilju preseganja neenakosti v zdravju. Zagovornik je tudi priporočil, da se v predlogu bolj konkretno določijo cilji razvoja zadostnih zmogljivosti negovalnih bolnišnic in negovalnih domov, potreb po ustrezni paliativni oskrbi bolnikov ter zagotovi sredstva za zagotavljanje dostopnosti zdravstvenih storitev za ljudi z invalidnostmi. (0070-11/2021/1)

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede prepovedi izhoda iz države

Zagovornik je v priporočilu glede določb odloka, ki omejujejo pravico zapustiti državo in vstopiti vanjo, opozoril na potencialno slabšo obravnavo tistih, ki niso imeli dostopa do cepljenja, tistih, ki niso preboleli covid-19, in potomcev priseljencev ali tujih državljanov. Zagovornik je dodal, da je pogojevanje izhoda iz države s plačilom kazni za tiste, ki zaradi svojih osebnih okoliščin ne izpolnjujejo pogojev za izhod, potencialno neskladno z odlokom, z zakonom o nalezljivih boleznih in z Ustavo. (050-18/2021/3)

Status priporočila: ● Upoštevano s prenehanjem veljave odloka.

1.12.5 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika glede osebne okoliščine zdravstvenega stanja

Okrogla miza ob Svetovnem dnevu atopijskega dermatitisa

Predstavniki Zagovornika se je 19. septembra 2021 udeležil okrogle mize Zavoda Atopika ob Svetovnem dnevu atopijskega dermatitisa (ki je 14. septembra). Atopijski dermatitis je kronična, močno srbeča vnetna bolezen kože, ki ima zapleten mehanizem nastanka ter številne vzročne dejavnike. Bolniki z atopijskim dermatitisom, predvsem starši otrok s to boleznijo, pogosto ne dobijo vseh ustreznih informacij o zdravljenju bolezni in tudi o tem, do česa vse so ti kronični bolniki upravičeni. Predstavniki Zagovornika je predstavil pristojnosti in delo Zagovornika. Pojasnil je tudi, da sta invalidnost in zdravstveno stanje osebni okoliščini, varovani po ZVarD, zato morajo biti vse osebe z invalidnostjo in bolniki, tudi tisti z atopijskim dermatitisom, obravnavani enako, zagotovljeno jim je tudi varstvo te pravice.

1.12.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo glede osebne okoliščine zdravstvenega stanja

Zaradi omejevanja širjenja okužb s covidom-19 je Zagovornik z organizacijami civilne družbe sodeloval večinoma pisno.

Pisno sodelovanje o položaju brezdomcev se je nanašalo na vprašanja o številu brezdomnih ljudi, ključnih razlogih za brezdomnost, izvajanju preventivnih in podpornih programov, izvajanju posebnih aktivnosti in ukrepov v času epidemije covida-19, načinih in obsegu financiranja programov za brezdomce ter ovire in izzive pri preprečevanju brezdomstva. Zagovornik je analizo odgovorov v okviru tega pisnega sodelovanja vključil v priporočilo glede izboljšanja položaja brezdomnih oseb.⁸

Predstavniki Zagovornika na delovnem sestanku s člani Društva za pomoč otrokom z redkimi boleznimi Viljem Julijan

Sodelavca Zagovornika sta se 4. maja 2021 na povabilo Društva za pomoč otrokom z redkimi boleznimi Viljem Julijan udeležila spletnega delovnega sestanka. Na srečanju so predstavniki nevladne organizacije predstavili težave, s katerimi se soočajo otroci z redkimi, večinoma neozdravljivimi boleznimi in njihovi starši. Opozorili so na težave pri urejanju dodatka za nego otroka, težave so zaznali tudi v Zakonu o osebni asistenci. Sodelavca Zagovornika sta predstavila pristojnosti Zagovornika ter načine, kako lahko Zagovornik pomaga v primerih, ko menijo, da so diskriminirani, in v primerih, ko menijo, da je diskriminatoren predpis. Poudarila sta svetovalno funkcijo Zagovornika in predstavila nekaj konkretnih primerov ugotavljanja diskriminacije zaradi osebnih okoliščin invalidnosti in zdravstvenega stanja otrok.

Sestanek Zagovornika glede kriterijev za določanje poslovne uspešnosti

11. februarja 2021 se je Zagovornik srečal s predstavniki Delovne skupine Strateškega sveta za kolektivno dogovarjanje (DS SSKD) pri Gospodarski zbornici Slovenije (GZS). Pobudo za sestanek je dala GZS z namenom strokovne razprave Zagovornika s člani DS SSKD. Tema razgovora je bilo zlasti vprašanje, ali so po oceni Zagovornika določbe kolektivnih pogodb gospodarskih dejavnosti v delu, v katerem določajo kriterije za poslovno uspešnost oz. določajo izhodišča za njeno obravnavo na ravni delodajalcev, skladne z zakonom in prenesejo preizkus po 21. členu Zakona o varstvu pred diskriminacijo.

⁸ Dostopno na: <https://www.zagovornik.si/priporocila/>

1.13 Nosečnost in/ali starševstvo

1.13.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine nosečnosti in/ali starševstva

Upoštevanje prisotnosti na delu pri določitvi višine izplačil poslovne uspešnosti lahko pomeni diskriminacijo delavcev zaradi starševstva

Tudi v letu 2021 je Zagovornik prejel vprašanja zaposlenih glede določitve višine poslovne uspešnosti. V primerih je šlo za to, da je delodajalec božičnico, ki po zakonu sicer ni obvezna za izplačilo, izplačal v različnem znesku, ki je bil izračunan glede na prisotnost delavcev. Zagovornik je strankam pojasnil svoje stališče, da gre v primeru zmanjševanja poslovne uspešnosti v primeru odsotnosti zaradi starševskega, materinskega ali očetovskega dopusta, za diskriminacijo zaradi starševstva in posredno tudi spola (saj starševski dopust večinoma koristijo ženske, očetovskega pa moški. Zagovornik je stranke v pojasnilu informiral tudi o sodbi Upravnega sodišča Republike Slovenije I U 29/2020-21, ki je potrdilo Zagovornikovo odločbo, da gre v tem primeru za diskriminacijo. Strankam je svetoval, naj delodajalce opozorijo na diskriminacijo ali pa pri Zagovorniku podajo predlog za obravnavo diskriminacije, ki je lahko tudi anonimen. Postopki svetovanja so bili s tem zaključeni. (0702-252/2021, 0702-235/2021)

Koriščenje starševskega dopusta ne sme biti razlog za odpoved pogodbe o zaposlitvi

Na Zagovornika se je po nasvet obrnila posameznica, ki je po zaključenem porodniškem dopustu in koriščenju dopusta iz prejšnjega leta prejela odpoved pogodbe o zaposlitvi. Razlog za odpoved naj bi bil, da dela ni, stranka pa je navedla, da so razlogi v njeni nosečnosti in koriščenju starševskega dopusta. Zagovornik je stranki predstavil pravni okvir varstva pred odpovedjo v teh primerih. Informiral jo je, da lahko v primeru, če meni, da razlog za odpoved pogodbe o zaposlitvi ni utemeljen, zoper odpoved delodajalca v 30 dneh od vročitve odpovedi vložiti tožbo pred pristojnim delovnim sodiščem. Delodajalec mora v odpovedi pisno obrazložiti dejanski razlog za odpoved. Pomembno je, da gre za resničen in dejansko obstoječ razlog, ki ne prikriva drugega razloga, kar bi bilo treba dokazati tudi v sodnem postopku, če bi do njega prišlo. Zagovornik je stranko informiral, da kot neutemeljeni razlog za odpoved štejeta tudi nosečnost in starševstvo. V zvezi s posebnim varstvom staršev je posameznico opozoril na določbo 115. člena ZDR-1, ki določa, da delodajalec ne sme odpovedati pogodbe o zaposlitvi delavki v času nosečnosti ter delavki, ki doji otroka do enega leta starosti, in staršem v času, ko izrabljajo starševski dopust v strnjenem nizu v obliki polne odsotnosti z dela in še en mesec po izrabi tega dopusta. Zagovornik je stranko spodbudil, naj se v primeru potrebe po dodatni/nadaljnji pomoči ponovno obrne nanj. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-117/2021)

Zaradi koriščenja »varstva zaradi višje sile« staršev ne smejo prizadeti negativne posledice

Zagovornika je za mnenje in nasvet prosila premeščena delavka. Menila je, da je premestitev posledica občasnega koriščenja t. i. »varstva zaradi višje sile« zaradi varstva njenih otrok v času epidemije covid-19, saj so redne šole v tem času izvajale izobraževanje na daljavo. Zagovornik je stranki pojasnil, da ima v skladu s t. i. interventno zakonodajo, sprejeto zaradi epidemije, pravico do odsotnosti z dela v primerih, ko ne more opravljati dela zaradi višje sile, ki je posledica obveznosti varstva otroka zaradi odrejene karantene ali druge zunanje objektivne okoliščine nezmožnosti obiskovanja šole (zaprtje šol). Zagovornik je stranki pojasnil, kakšna so njena pravna sredstva zoper premestitev ter ji predstavil možnost vodenja postopka ugotavljanja diskriminacije. Stranka se za vložitev predloga za obravnavo ni odločila. Postopek svetovanja je bil s tem končan. **(0702-33/2021)**

Doječe matere so deležne dodatne zaščite na področju zaposlovanja

Na Zagovornika se je obrnila delavka glede neenake obravnave doječih in nedoječih mater v delovnopravni zakonodaji. Delavka je menila, da je diskriminirana v primerjavi z materami delavkam, ki dojijo, ker sama zaradi zdravstvenih razlogov otroka ni smela dojiti, zato zanjo varstvo pred odpovedjo velja krajše časovno obdobje kot v primeru doječih mater. Zagovornik je delavki pojasnil, da gre pri doječih materah za posebej ranljivo skupino žensk (prisotne imamo namreč kar tri relevantne dejavnike, in sicer: ženski spol, materinstvo oz. starševstvo in dojenje). Doječe matere so lahko zaradi dejstva, da želijo na delovnem mestu uveljavljati pravico do odmora za dojenje, žrtev diskriminacije v več pojavnih oblikah. Zagovornik je pojasnil, da skuša zakonodaja takšne situacije z zakonskim okvirjem čim bolj omejiti in to posebej ranljivo skupino žensk zaščititi. Doječe matere so deležne dodatne zaščite. Pri tem je pomembno opomniti, da so matere ne glede na okoliščino dojenja posebej varovana kategorija delavcev ter da doječe in nedoječe matere niso v primerljivem položaju. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-43/2021)**

Delavka ne sme biti za svoje delo ocenjena slabše, če koristi pravice, ki ji pripadajo zaradi starševstva

Zagovornika je za pomoč prosilo več delavk glede domnevne diskriminacije pri oceni njihove delovne uspešnosti. Menile so, da so prejele nižjo letno oceno dela zaradi koriščenja skrajšane delovnega časa zaradi starševstva. Zagovornik je strankam pojasnil, kateri so zakonsko predpisani elementi ocenjevanja delovne uspešnosti in izpostavil problematične razloge, ki jih je v primeru delavk v obrazložitvi njihove ocene navedel delodajalec. Zagovornik je strankam predstavil njihove pravne možnosti in jih spodbudil k vložitvi predloga za obravnavo diskriminacije. Stranke v teh primerih predlogov niso vložile. Postopki svetovanja so bili s tem zaključeni. **(0702-74/2021, 0702-244/2021, 0702-140/2021)**

1.13.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine nosečnosti in/ali starševstva

Božičnica, vezana na prisotnost delavca na delovnem mestu, pomeni nedopustno diskriminacijo zaradi zdravstvenega stanja in/ali starševstva

Zagovornik je leta 2021 v več primerih ugotovil diskriminacijo pri izplačevanju poslovne uspešnosti oziroma božičnice, ko so delodajalci kot merilo za način izračuna božičnice upoštevali odsotnost z dela zaradi zdravstvenega stanja (bolniškega staleža) ali starševstva (materinski ali očetovski dopust, dopust za nego otroka). V teh primerih so delodajalci izplačilo znižali za tiste zaposlene, ki so bili na bolniškem ali starševskem dopustu. V primerih je Zagovornik ugotovil bodisi posredno bodisi neposredno diskriminacijo, odvisno od tega, kako so bila merila za izračun izplačila formulirana. Če so se merila neposredno nanašala na bolniško ali starševsko odsotnost, je ugotovil neposredno diskriminacijo. Če so bila na videz nevtralna glede na osebne okoliščine zaposlenega in so se nanašala na odsotnost na splošno, je ugotovil posredno obliko diskriminacije. Ta je namreč podana, kadar na videz nevtralnemu merilu postavlja v slabši položaj osebe z določeno osebno okoliščino, hkrati pa tak način obračunavanja ni skladen s testom sorazmernosti, kar Zagovornik preveri v vsakem primeru posebej. V teh primerih so torej merila veljala za vse zaposlene enako, a so v slabši položaj posredno postavila zaposlene zaradi njihovih osebnih okoliščin zdravstvenega stanja, starševstva, nosečnosti in tudi spola (ker so noseče lahko samo ženske oz. ker lahko očetovski dopust izkoristijo samo moški). V primeru dveh izdanih odločb je kršitelj vložil tožbo na Upravno sodišče Republike Slovenije, postopek še poteka. V enem primeru je Zagovornik izdal sklep o ustavitvi postopka ugotavljanja diskriminacije pri izplačilih poslovne uspešnosti, saj ne prijavitelj ne domnevni kršitelj v postopku nista priložila dokazil za svoje navedbe. (Odločbe št. 0700-14/2020/7 z dne 22. 2. 2021, 0700-19/2021/7 z dne 30. 7. 2021, 0700-4/2021/8 z dne 7. 9. 2021, 0700-14/2021/10 z dne 7. 9. 2021, 0700-17/2021/12 z dne 6. 10. 2021, 0700-55/2020/17 z dne 11. 10. 2021, 0700-16/2021/10 z dne 18. 11. 2021, 0700-3/2021/6 z dne 13. 12. 2021, Sklep o ustavitvi postopka št. 0700-1/2021/11 z dne 11. 10. 2021).

Zagovornik je prispeval k sklenitvi poravnave v primeru nižje izplačanih nagrad za poslovno uspešnost zaradi porodniške in bolniške odsotnosti

Na Zagovornika se je obrnila posameznica glede nižjega plačila nagrade za poslovno uspešnost, na podlagi njene odsotnosti z delovnega mesta zaradi porodniške ter bolniške odsotnosti. Iz predloga je izhajalo, da je delodajalec predlagateljici za leto 2017, 2018 in 2019 izplačal del plače, namenjen za poslovno uspešnost glede na njeno prisotnost na delovnem mestu. Zagovornik se je z namenom preveritve dejstev iz predloga za obravnavo z zaprosilom za pojasnitve, obrnil na delodajalca. Delodajalec je v poslanem odgovoru Zagovorniku pojasnil, da so se odločili, da s predlagateljico dosežejo sporazumno rešitev in sledijo pojasnilom Zagovornika o prepovedi posredne diskriminacije pri izplačilu poslovne uspešnosti na podlagi osebnih okoliščin nosečnosti, starševstva in zdravstvenega stanja. Predlagateljica je Zagovornika obvestila, da je s podjetjem sklenila ustrezno poravnavo pri izplačilih poslovne uspešnosti, delodajalec ji je namreč izplačal razliko do polne delovne uspešnosti za vsa pretekla leta. Zagovornik je postopke ugotavljanja diskriminacije nato s sklepom zaključil. (Sklep o ustavitvi postopka št. 0700-18/2021 z dne 14. 5. 2021)

1.13.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine nosečnosti in/ali starševstva

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine nosečnosti in/ali starševstva.

1.13.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine nosečnosti in/ali starševstva

Priporočilo glede pravnega varstva delavk, ki so pred kratkim rodile in delajo za določen čas

Zagovornik je MDDSZ priporočil, naj okrepi varstvo delavk, ki so pred kratkim rodile in delajo za določen čas. Zavzel se je zlasti za bolj učinkovito pravno varstvo žrtev diskriminacije zaradi spola in drugih oblik diskriminacije žensk in moških v delovnih razmerjih. Priporočil je tudi proučitev različnih možnih rešitev za bolj varne in kontinuirane zaposlitve. **(0709-20/2021/1)**
Status priporočila: ● Upoštevano.

Priporočilo glede ocenjevanja javnih uslužbencev

Zagovornik je MJU priporočil izdajo okrožnice, v kateri naj vse državne organe in javne zavode opozori, da zniževanje letnih ocen dela zaradi upravičene odsotnosti z dela pomeni posredno diskriminacijo, ki je zakonsko prepovedana, in da morajo osebe, pristojne za ocenjevanje uslužbencev, to upoštevati pri dodeljevanju letnih ocen dela. **(0700-26/2020/42)**
Status priporočila: ● Upoštevano.

Priporočilo glede spremembe Družinskega zakonika

Zagovornik je MDDSZ priporočil, naj pripravi ustrezno spremembo prehodnih določb Družinskega zakonika tako, da bi sodišča lahko t. i. deljena skrbništva odredila tudi v vseh primerih postopkov ločitev, začelih pred 15. 4. 2019, kadar je to v največjo otrokovo korist. **(0709-34/2021/1)**
Status priporočila: ● Neupoštevano.

1.14 Državljanstvo

1.14.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine državljanstva

Svetovanje stranki v zvezi z domnevno diskriminacijo zaradi državljanstva in narodnosti na delovnem mestu

Na Zagovornika se je po pomoč obrnila stranka bolgarske narodnosti. Zatrjevala je diskriminacijo zaradi državljanstva in narodnosti, predvsem v zvezi z delovnimi pogoji in zaposlovanjem. Med drugim je kot morebitne kršitelje navedla večje število delodajalcev, pa tudi upravne enote ter centre za socialno delo. Zagovornik je pojasnil, kaj pomeni diskriminacija ter da v obravnavnem primeru ne izkazuje vseh potrebnih dejstev, ki bi opravičevala domnevo, da je bila kršena prepoved diskriminacije in da se dokazno breme prevali na domnevne kršitelje. Iz izkazovanja svojega trditvenega bremena mora stranka, ki zatrjuje diskriminacijo, predstaviti dovolj konkretne okoliščine svojega primera in vsaj nekaj možnih dokazov, na podlagi katerih je mogoče verjetno sklepati, da bi v zadevi lahko šlo za diskriminacije. Zgolj navedbe, da je oseba slabše obravnavana zaradi svoje osebne okoliščine, v postopku ugotavljanja diskriminacije ne zadostujejo. Zagovornik je stranki pojasnil, da vsaka nepravilnost in nepravičnost še ne pomeni diskriminacije ter jo informiral o načinu izvajanja postopka ugotavljanja diskriminacije. Stranka se na pojasnilo ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-113/2021)**

Dopustnost vprašanja delodajalca o državljanstvu kandidata je odvisna od konkretne situacije

Na Zagovornika se je obrnila stranka glede razgovora za delo, na katerem ji je delodajalec zastavil vprašanje, katero državljanstvo ima. Zanimalo jo je, ali je takšno vprašanje dopustno zastaviti oziroma ali gre za diskriminacijo. Zagovornik je stranki pojasnil, da tako ZDR-1 kot ZVarD delodajalca zavezuje, da mora pri zaposlovanju zagotavljati enako obravnavo iskalcu oz. iskalki zaposlitve. Zaposlovanje in delo tujcev sicer ureja poseben Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev. Po tem zakonu imajo pravico do prostega dostopa na trg dela samo nekatere skupine tujcev, ostale zaposlitve tujcev pa je treba izpeljati po posebnih postopkih, ki jih določa navedeni zakon. Poleg tega je v nekaterih primerih državljanstvo zakonsko predpisan pogoj za prijavo na prosto delovno mesto (npr. vojska, policija, javna uprava). Iz vprašanja stranke ni bilo razvidno, za kakšno delovno mesto gre, presoja ustreznosti vprašanja v zvezi z državljanstvom, ki je bilo stranki postavljeno, pa je odvisna od konkretne situacije. Če gre za preverjanje pogojev za opravljanje dela ali za način izvedbe zaposlitve, gre lahko za ustrezno vprašanje. Nekateri tujci namreč potrebujejo soglasje zavoda za zaposlovanje ali dovoljenje za sezonsko delo, kar ureja delodajalec. Če pa gre za podatek, ki ni v neposredni zvezi z delovnim razmerjem in ga delodajalec želi pridobiti zato, da bi iskalca zaposlitve diskriminiral na podlagi državljanstva, pa gre za prepovedano vprašanje. V teh primerih ima kandidat za zaposlitev pravico odkloniti odgovor na takšno vprašanje. Stranka se na pojasnilo ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-47/2021)**

Dostop do socialnih stanovanj za izbrisane prebivalce Republike Slovenije

Na Zagovornika se je obrnila stranka iz družine izbranih iz registra stalnega prebivalstva Republike Slovenije. Ker ni slovenska državljanica, niti državljanica ostalih članic Evropske unije in nima priznanega statusa upravičenca, ki je bil izbrisan iz registra stalnega prebivalstva, nima pravice dostopa do socialnih stanovanj. Zagovornik ji je svetoval, kako v postopku lahko vseeno sodeluje in katere argumente naj pri tem uporabi. Posebej je opozoril na problematiko Stanovanjskega zakona, ki neenako obravnava državljanke tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas, in svetoval neposredno uporabo direktive Evropske unije št. 2003/109/ES. Stranka se na pojasnilo ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-218/2021)**

Svetovanje državljanke EU o možnosti vložitve vloge za izdajo potrdila o prijavi prebivanja z veljavnostjo petih let

Na Zagovornika se je obrnila državljanica Bolgarije, ki je pojasnila ovire, s katerimi se srečuje pri pridobivanju potrdila o prijavi prebivanja. Zatrjevala je diskriminacijo v primerjavi z drugimi državljani EU, ki jim je potrdilo o prijavi prebivališča izdano z veljavnostjo petih let. Navedla je, da mora potrdila o prijavi prebivanja pridobivati vsak mesec, saj ima pogodbo o zaposlitvi za kratek čas. Navedla je tudi, da na upravni enoti pogosto zavračajo njeno fotografijo, zaradi česar se mora na novo fotografirati. To ji povzroča dodatne stroške in jo časovno obremenjuje. Zagovornik je v zvezi s pisanjem stranke na upravno enoto naslovil poizvedbo, ali bi lahko glede na predstavljene okoliščine v postopku pridobitve potrdila o prijavi prebivanja podali izjavo o nameravanim bivanju v Republiki Sloveniji in na ta način pridobili potrdilo z daljšo veljavnostjo (največ pet let) ter vprašanje v zvezi z zavračanjem fotografij. Iz odgovora upravne enote izhaja, da je na konkretni upravni enoti prišlo do spremembe prakse in bo tujcem, če bodo izpolnjevali zakonske pogoje, po novem izdajala potrdila z veljavnostjo petih let, razen če stranka izrecno poda izjavo, da bo v RS prebivala krajši čas. Zagovornik je stranki svetoval, da naslednjič kot državljanica EU pri upravni enoti izrecno zaprosi za izdajo potrdila z veljavnostjo petih let. V zvezi z zavračanjem fotografij je Zagovornik predlagal, da uporabi možnost fotografije (e-fotograf) z referenčno številko fotografije iz elektronskega odložišča fotografij, ki jo izda za to pooblaščen fotograf. Fotografija bo v osrednjem elektronskem odložišču shranjena eno leto, v tem obdobju pa se bo lahko neomejeno uporabljala za izdelavo dokumenta. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-198/2021)**

Svetovanje stranki v zvezi z urejanjem pravic izbrisanemu prebivalcu Republike Slovenije

Stranka je Zagovorniku preposlala pismo svojega očeta, v katerem navaja, da je eden iz množice izbranih ter ga zaprosila za pomoč. Zagovornik je stranki pojasnil, da sta diskriminatorsnost izbriša v svojih odločbah potrdila tako Ustavno sodišče RS kot tudi ESČP. Zagovornik je ob tem poudaril, da za pridobitev statusa izbrisanega nima pristojnosti. Stranko je napotil na upravno enoto, če pa je ta o izdaji dovoljenja za stalno prebivanje ali dopolnitveno odločbo že odločala, je v primeru zavrnitve treba uporabiti pravna sredstva – pritožbo na Ministrstvo za notranje zadeve. Zagovornik je z namenom nujenja dodatne pomoči stranki zastavil dodatna vprašanja. Zagovornik odgovora ni prejel. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-138/2021)**

Omejitev števila tujcev brez slovenskega državljanstva v športni ekipi je lahko dopustna, če je utemeljena s testom sorazmernosti

Pravilnik o tekmovanjih ene od športnih zvez določa, da imajo na državnih prvenstvih pravico sodelovati le državljani Slovenije, kar pa ne velja za državna ligaška tekmovanja, kjer lahko tekmujeta dva tuja igralca, zato je stranko zanimalo, ali je tovrstno omejevanje diskriminatorno. Zagovornik je izpostavil stališče iz sodbe Sodišča EU, da se zdi že na prvi pogled legitimno, da se naslov državnega prvaka v neki športni disciplini pridrži domačemu državljanu, saj je ta državni element mogoče šteti za značilnost naslova državnega prvaka. Poleg tega je namen omejitve števila tujih igralcev v ekipi lahko tudi v spodbujanju razvoja igralcev iz lokalnega okolja in s tem širjenje športa. Na drugi strani je lahko namen ureditve omogočiti okrepitev športne discipline s tujimi igralci iz držav, kjer je ta šport bolj razvit. Specifika športa je taka, da lahko že majhno število vrhunskih igralcev ključno prevesi razmerje moči na stran ene od ekip, pri čemer je seveda relevantno vprašanje številčnosti ekipe. Posledično bi lahko slovenska ekipa z velikim številom tujih igralcev premagovala ostale ekipe, ki takšnih možnosti pridobitve, tako kakovostnih igralcev iz tujine, ne bi imele. Zagovornik je stranki pojasnil, da je takšna ureditev lahko ustrezna, če je utemeljena z legitimnim ciljem in skladna z načelom sorazmernosti. Stranko je povabil k oddaji predloga za obravnavo diskriminacije. Stranka se za to ni odločila. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-51/2021)

1.14.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine državljanstva

Zagovornik v letu 2021 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije zaradi osebne okoliščine državljanstva.

1.14.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine državljanstva

Izključitev tujih študentov iz solidarnostnega dodatka v času epidemije covid-19 ni diskriminacija

Zagovornik je prejel pobudo, v kateri pobudnik navaja, da je po njegovem mnenju pri izplačilu solidarnostnega dodatka za študente v PKP7 prišlo do posredne diskriminacije zaradi pogojevanja upravičenosti do pomoči s stalnim prebivališčem v Sloveniji. Iz ukrepa so bili izključeni mednarodni študentje, ki v Sloveniji redno študirajo, živijo in delajo. Zagovornik je ocenil, da položaj odraslih oseb s stalnim prebivališčem v RS v svojih bistvenih dejanskih in pravnih prvinah ni primerljiv s položajem odraslih oseb, ki v RS stalnega prebivališča nimajo. Ne obstaja pravna in tudi ne ustavnopravna podlaga, na osnovi katere bi bilo mogoče utemeljevati, da bi morali imeti študentje s prijavljenim začasnim prebivališčem RS prav tako priznano ugodnost enkratnega solidarnostnega dodatka.

Ozko določene ekonomske in socialne pravice ali ugodnosti, ki so začasnim prebivalcem priznane, imajo popolnoma drugačno naravo in težo ter zasledujejo povsem druge cilje, kot so varovanje otrokovih pravic in pravic iz dela, kjer so pravice začasnih in stalnih prebivalcev izenačene. Poleg tega posameznik s študijem v RS in pridobitvijo dovoljenja za začasno prebivanje še vedno ohranja pravice in ugodnosti iz naslova ukrepov za omejitev epidemije, ki jih nudi država, v kateri ima prijavljeno stalno prebivališče oziroma katere državljan je. Glede na navedeno je Zagovornik odločil, da podrobnejše ocene diskriminatornosti ne bo izvedel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-7/2021/3)

Ureditev oprostitev sodnih taks za tujce brez prebivališča v Sloveniji po oceni Zagovornika ni diskriminatorna

Zagovornik je po uradni dolžnosti preučil ureditev oprostitev sodnih taks tujcem, in sicer vprašanje, ali so tujci s stalnim ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju: RS) ali tujci brez prebivališča v RS v skladu z veljavno zakonodajo izključeni iz pravice do oprostitve sodnih taks. Tuji državljani so oproščeni plačila sodnih taks že po zakonu, če tako določa mednarodna pogodba ali če velja vzajemnost. Če eden od teh dveh pogojev ni izpolnjen, tujci v RS niso oproščeni plačila sodnih taks. Tuje državljanke se torej lahko oprosti plačila sodne takse le, če tako določa mednarodna pogodba ali če velja vzajemnost. Zagovornik je ocenil, da državljani tuje države, s katero RS nima sklenjene mednarodne pogodbe oziroma glede katere ne velja pogoj vzajemnosti (pri čemer ne gre za državljane tretjih držav, ki zakonito bivajo v eni izmed držav članic v skladu z načelom nediskriminacije iz 4. člena Direktive 2003/8/ES), zaradi pomanjkanja pravne podlage niso v primerljivem položaju z državljani tuje države, s katero RS ima sklenjeno mednarodno pogodbo oziroma glede katere velja pogoj vzajemnosti. Zagovornik je ocenil, da tudi sicer izključitev možnosti takšne oprostitve za tujce, ki prihajajo iz držav, s katerimi RS nima sklenjenih ustreznih mednarodnih pogodb, oziroma tujce, za katere ne velja vzajemnost, ne pomeni diskriminacije, saj takšno različno obravnavanje temelji na legitimnem cilju in ocenjuje, da so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna, potrebna in sorazmerna. Če bi bila tujcu iz te skupine omogočena možnost uveljavljanja oprostitve sodne takse, pri čemer zaradi umanjkanja pravne podlage ne bi bilo mogoče priti do podatkov glede njegovega premoženjskega stanja, bi prišlo do zastoja v sodnih postopkih. Takšno stanje bi bilo problematično z vidika učinkovitega sodnega varstva v smislu zasledovanja sojenja brez nepotrebnega odlašanja oziroma pravice do sojenja v razumnem roku. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-9/2019/5)

Izključitev tujcev iz možnosti prekinitve karantene z negativnim covid-19 testom je bila odpravljena in ni diskriminacija

Zagovornik je prejel pobudo v zvezi z možnostjo prekinitve karantene s predložitvijo negativnega testa na covid-19, ki je bila priznana državljanom, tujcem pa ne. To možnost so državljani omogočale določbe takrat veljavnega Odloka o določitvi pogojev vstopa v Republiko Slovenijo zaradi zaježitve in obvladovanja nalezljive bolezni COVID-19 (Uradni list RS, št. 196/20 in 204/20). Pobudnik je zastavil vprašanje o razlogih in namenu veljavnosti takšne določbe, po kateri je prekinitev karantene z negativnim izvidom testa na prisotnost novega koronavirusa možna samo za državljane Republike Slovenije. Zagovornik je v zadevi prepoznal možno diskriminatornost predpisa na podlagi državljanstva kot osebne okoliščine.

Nato je ugotovil, da je Vlada RS sama spremenila sporno določbo na način, da se je določba nanašala na osebo in ne več na državljana. Ker je Vlada možno diskriminatornost v naslednjem odloku odpravila, Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti odloka ni izvedel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-2/2021/3)

1.14.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine državljanstva

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela

Zagovornik je MDDSZ priporočil, da v osnutku predloga zakona pojasni namene in cilje predlaganih sprememb zakonskih določb glede redefinicije primerne zaposlitve, podaljšanja obdobja javnih del in sprememb glede obravnave pritožb zoper odločbe Zavoda za zaposlovanje ter jih podkrepil s podatki in obrazloži, kako MDDSZ zagotavlja sorazmernost predlaganih ukrepov. Priporočil je tudi, da predlog zakona dopolni in odpravi določbo veljavnega zakona, ki določa zahtevo po vstopnem znanju slovenskega jezika za tujce, saj ta razlikuje med registrirano brezposelnimi osebami na podlagi (osebne okoliščine) državljanstva, posredno pa lahko tudi na podlagi drugih osebnih okoliščin. (0709-29/2021/1)

Status priporočila: ● Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19 (enkratni solidarnostni dodatek za novorojenca)

Zagovornik je opravil oceno diskriminatornosti 101. člena Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19 (PKP7) in ocenil, da predpis iz prejetja socialne ugodnosti neupravičeno izključuje tiste, ki imajo v Sloveniji začasno bivališče in v Sloveniji tudi prebivajo. Določa namreč, da lahko izredno pomoč prejmejo le upravičenci s stalnim bivališčem v Sloveniji. Zagovornik je MDDSZ priporočil, da takoj začne postopek odprave diskriminatornosti zakona. (050-9/2021/8)

Status priporočila: ● Neupoštevano. Zagovornik je vložil zahtevo za presojo ustavnosti.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Stanovanjskega zakona

Zagovornik je Državnemu zboru priporočil uskladitev (dviga) višine subvencije najemnine glede na načrtovan dvig višine neprofitne najemnine in novo določbo, ki bi izrecno prepovedovala diskriminacijo pri nepremičninskem oglaševanju in na trgu nepremičnin. Priporočil je tudi širitev kroga upravičencev do neprofitnega najema stanovanja v skladu z Direktivo 2003/109/ES o statusu nedržavljanov EU, ki so rezidenti za daljši čas, ter da se v zakonu utemeljijo razpisna merila za izbor najemnikov javnih najemnih stanovanj (kot posebnega ukrepa za zagotavljanje enakosti po ZVarD). (0709-62/2020/2)

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede prepovedi izhoda iz države

Zagovornik je v priporočilu glede določb odloka, ki omejujejo pravico zapustiti državo in vstopiti vanjo, opozoril na potencialno slabšo obravnavo tistih, ki niso imeli dostopa do cepljenja, tistih, ki niso preboleli covid-19, in potomcev priseljencev ali tujih državljanov. Zagovornik je dodal, da je pogojevanje izhoda iz države s plačilom kazni za tiste, ki zaradi svojih osebnih okoliščin ne izpolnjujejo pogojev za izhod, potencialno neskladno z odlokom, z zakonom o nalezljivih boleznih in z Ustavo. (050-18/2021/3)

Status priporočila: ● Upoštevano s prenehanjem veljave odloka.

1.15 Kraj bivanja ali stalno prebivališče

1.15.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine kraja bivanja ali stalnega prebivališča

Različna višina sofinanciranja, ki je odvisna od kraja stalnega prebivališča, ne pomeni nujno diskriminacije zaradi kraja bivanja

Na Zagovornika se je obrnil oče hčerke, ki je zaradi invalidnosti vključena v zavod v dnevno obravnavo. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport krije zgolj stroške za čas šolskega koledarja, stroške nadstandardnih dejavnosti zunaj tega časovnega obdobja pa krijejo starši. Zavod se je z občinami dogovoril o možnosti sofinanciranja nadstandarda (tj. obravnave izven šolskega koledarja). Občine stroške krijejo različno, nekatere v celoti, druge delno. Stranka navaja, da zaradi kraja stalnega prebivališča prihaja do diskriminacije, saj zavod staršem nadstandardne dejavnosti v okviru istega programa varstva obračunava na različne načine, za nekatere letno, druge mesečno. Zagovornik je pojasnil, da različno obračunavanje (mesečno, letno) dejansko nima različnega učinka. Razlike pa obstajajo med višinami plačil, ki jih nosijo starši uporabnikov, saj je od posamezne občine odvisno, kakšno višino pomoči zagotavljajo z namenom sofinanciranja nadstandardnih programov. Zagovornik je pojasnil, da gre pri navedenem sofinanciranju za diskrecijo posamezne občine in za izvajanje izvirnih pristojnosti občine. Pojasnil je tudi, da poleg konkretne pomoči občin v slovenski družbi obstajajo tudi druge oblike pomoči materialno ogroženim osebam, ki jih nudi bodisi država bodisi občine. Zagovornik je stranki pojasnil, da lahko starši v primeru socialne ogroženosti posežejo po različnih vrstah pomoči, tudi za namen kritja stroškov otrokovega varstva. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-241/2021\)](#)

Izključitev iz možnosti izgradnje sončne elektrarne za spomeniško zaščitene zgradbe ni vprašanje diskriminacije

Zagovornik je prejel pisanje stranke, ki je naletela na težave pri izgradnji sončne elektrarne. Ker nepremičnino, kjer naj bi se elektrarna nahajala, obdajajo stavbe pod spomeniškim varstvom, je takšna gradnja onemogočena, stranki pa je s tem poseženo v pravico do samooskrbe. Stranka je zatrjevala diskriminacijo zaradi kraja bivanja. Zagovornik je pojasnil, da pogoji za postavitve in izgradnjo sončne elektrarne lahko vsebujejo izjeme s področja spomeniškega varstva, kar pa ni povezano s krajem bivanja stranke, temveč s statusom zgradbe. Pojasnil je, da lahko dokončno stališče sprejme po izvedbi ugotovitvenega postopka. Stranko je pozval k podaji predloga za obravnavo diskriminacije in predložitvi vse dokumentacije. Stranka se za postopek ni odločila. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-158/2020\)](#)

Različna ureditev izvajanja bogoslužja v času epidemije covid-19 v Sloveniji in na Hrvaškem ni vprašanje diskriminacije

Zagovornik je prejel vprašanje stranke glede izvajanja bogoslužja v Sloveniji v zvezi z ukrepi proti epidemiji novega koronavirusa. Na območju Republike Slovenije je namreč veljala omejitev trideset kvadratnih metrov na vernika. Hrvaška je isto vprašanje urejala drugače, in sicer je veljala omejitev sedem kvadratnih metrov na vernika. Zagovornik je pojasnil, da iz prejete ga ne zaznava neenake obravnave, ki bi temeljila na osebnih okoliščinah stranke. Vsaka država sprejema ukrepe, ki veljajo na ozemlju pod njeno pristojnostjo, ti pa veljajo enako za vse ljudi, ki so na ozemlju države, ne glede na kraj njihovega bivanja znotraj posamezne države. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0705-47/2020/2)

1.15.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine kraja bivanja ali stalnega prebivališča

Področje sosežiga odpadkov v Termoelektrarni Šoštanj

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, ki so jo zatrjevali prebivalci Šaleške doline zaradi napovedanega sosežiga nenevarnih odpadkov v Termoelektrarni Šoštanj (TEŠ). Iz predloga je izhajalo, da naj bi bila dejavnost diskriminatorna, saj prebivalce Šaleške doline diskriminira na podlagi osebne okoliščine kraja bivanja. Diskriminatorna naj bi bila tudi Uredba o sosežigalnicah odpadkov in napravah za sosežig odpadkov, ki naj bi takšen sosežig odpadkov v TEŠ omogočala. Uredba sicer ureja različne mejne vrednosti emisij za sežig in sosežig. Med postopkom pri Zagovorniku je bil načrt sosežiga odpadkov v TEŠ preklican, zato je odpadel eden od elementov diskriminacije, t.j. poseg v pravico, interes ali ugodnost. Glede na navedeno je Zagovornik predlog za obravnavo zavrnil. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. 0700-9/2020/21 z dne 8. 9. 2021)

Ugotavljanje diskriminacije zaradi kraja bivanja pri ohranjanju zdravega življenjskega okolja

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije od prebivalcev regije, v kateri se je širila kmetijska dejavnost hmeljarstva. Zatrjevali so diskriminacijo zaradi kraja bivanja in prikrajšanje pri pravici do zdravja in zdravega življenjskega okolja. Zagovornik je ugotovil, da se očitki predlagateljev nanašajo na pomanjkljivo zakonodajo na področju varstva okolja in hmeljarstva za namen določanja mejnih vrednosti emisij in odmikov obdelovalnih površin od naselij, na neizvajanje obveznosti ter na pomanjkljiv nadzor pristojnih institucij v tem primeru. Zagovornik je ugotovil, da v zadevi ni mogoče identificirati skupine primerjave, katere položaj bi bil v bistvenih elementih enak, kot je položaj prebivalcev doline. Skupina primerjave je bistveni pogoj za ugotovitev diskriminacije. Ker je ni mogoče identificirati, Zagovornik diskriminacije ni mogel ugotoviti, je pa z zadevo seznanil Varuha človekovih pravic in mu jo odstopil v nadaljnje reševanje. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. 0700-40/2019/21 z dne 15. 12. 2020)

1.15.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine kraja bivanja ali stalnega prebivališča

Omejitev prejetja solidarnostne pomoči ob rojstvu otroka na tiste s stalnim bivališčem v Sloveniji po oceni Zagovornika diskriminatorna

Zagovornik načela enakosti je opravil oceno diskriminatornosti 101. člena Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19 (PKP7). Obravnavani člen določa vrednost in pogoje pridobitve enkratnega solidarnostnega dodatka za otroke, rojene v času tik pred, med in leto po koncu epidemije novega koronavirusa, torej do 15. junija 2022. Zagovornik je ocenil, da predpis iz prejetja socialne ugodnosti neupravičeno izključuje tiste, ki imajo v Sloveniji začasno bivališče in v Sloveniji tudi prebivajo. Določa namreč, da lahko izredno pomoč prejmejo le upravičenci s stalnim bivališčem v Sloveniji. Tako po oceni Zagovornika nekatere osebe diskriminira na podlagi njihove osebne okoliščine stalnega prebivališča in državljanstva. Ker so žrtve diskriminacija otroci, gre po Zakonu o varstvu pred diskriminacijo za hujšo obliko diskriminacije. Zagovornik je Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve priporočil, naj takoj začne postopek odprave diskriminatornosti zakona, v nasprotnem primeru bo glede na oceno o diskriminatornosti predpisa v skladu z Zakonom o varstvu pred diskriminacijo na ustavno sodišče vložil zahtevo za presojo ustavnosti. Ministrstvo priporočila ni upoštevalo, zato je Zagovornik zahtevo za presojo ustavnosti 101. člena PKP7 tudi vložil. Ustavnemu sodišču je predlagal, naj zadevo obravnava prednostno, saj gre v obravnavani zadevi po oceni Zagovornika za hujšo obliko diskriminacije. Žrtev diskriminacije so namreč otroci, ki jim je izredna solidarnostna pomoč dejansko namenjena, diskriminacija pa je tudi množična. Ureditev je po oceni Zagovornika v neskladju z 2., 3.a, 8., 14., 15., 50., 53. in 56. členom Ustave, z nekaterimi členi Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Evropske socialne listine, Mednarodnega pakta o socialnih, ekonomskih in kulturnih pravicah in Konvencije o otrokovih pravicah. Postopek pred Ustavnim sodiščem še poteka. [\(050-9/2021/7\)](#)

1.15.4 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine kraja bivanja ali stalnega prebivališča

Priporočilo glede Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19 (enkratni solidarnostni dodatek za novorojenca)

Zagovornik je opravil oceno diskriminatornosti 101. člena Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19 (PKP7) in ocenil, da predpis iz prejetja socialne ugodnosti neupravičeno izključuje tiste, ki imajo v Sloveniji začasno bivališče in v Sloveniji tudi prebivajo. Določa namreč, da lahko izredno pomoč prejmejo le upravičenci s stalnim bivališčem v Sloveniji. Zagovornik je MDDSZ priporočil, da takoj začne postopek odprave diskriminatornosti zakona. [\(050-9/2021/8\)](#)
Status priporočila: ● Neupoštevano. Zagovornik je vložil zahtevo za presojo ustavnosti.

1.16 Zakonski stan

1.16.1 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine zakonskega stanu

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal svetovanja in podpore glede osebne okoliščine zakonskega stanu.

1.16.2 Ugotavljanje diskriminacije zaradi osebne okoliščine zakonskega stanu

Zagovornik v letu 2021 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije zaradi osebne okoliščine zakonskega stanu.

1.16.3 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine zakonskega stanu

Predpisi, ki urejajo dostop do postopkov oploditve z biomedicinsko pomočjo, so po oceni Zagovornika diskriminatorni do neplodnih žensk, ki niso v zakonski ali zunajzakonski skupnosti

Zagovornik je ocenil, da je zakonodaja, ki ureja dostop do postopkov oploditve z biomedicinsko pomočjo (OBMP), diskriminatorna do neplodnih žensk, ki niso v zakonski ali zunajzakonski skupnosti. Tem ženskam pomoč pri zanositvi ni na voljo le zato, ker so samske, razvezane, ovdovele ali pa živijo v druge vrste partnerstvu oziroma življenjski skupnosti, vključno z istospolno partnersko zvezo. Po oceni Zagovornika je manj ugodna obravnava, ki so je na področju zdravstvene oskrbe deležne samo zaradi te njihove osebne okoliščine, neutemeljena in torej neupravičena. Na ustavno sodišče je zato vložil zahtevo za izvedbo ocene ustavnosti delov zakonov, ki urejata dostop do postopkov OBMP. Po 14. členu ustave so namreč človekove pravice zagotovljene vsem, ne glede na njihove osebne okoliščine, 55. člen Ustave pa vsem zagotavlja svobodno odločanje o rojstvu otrok. Postopek pred Ustavnim sodiščem RS še poteka. [\(050-1/2017/24\)](#)

1.17 Vse osebne okoliščine

1.17.1 Svetovanje, informiranje in podpora

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal svetovanja in podpore glede vseh osebnih okoliščin hkrati.

1.17.2 Ugotavljanje diskriminacije

Zagovornik v letu 2021 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije zaradi vseh osebnih okoliščin hkrati.

1.17.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov glede vseh osebnih okoliščin hkrati.

1.17.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo glede dostopnosti in brezplačnosti testiranja na covid-19

Zagovornik je Vladi priporočil, da testiranje s HAG testi ohrani splošno dostopno in brezplačno. **(050-32/2021/9)**

Status priporočila: ● Upoštevano.

Priporočilo glede Predloga nacionalnega programa visokega šolstva 2021–2030

Zagovornik je MIZŠ priporočil, da se v nacionalni program dodajo novi cilji oziroma ukrepi spremljanja dejanskega zagotavljanja enakih možnosti študentov z različnimi osebnimi okoliščinami, uvedbe posebnih, namenskih štipendij za študente s posebnimi potrebami ter spodbude za usposabljanja in osveščanja pedagoškega osebja na področju uresničevanja človekovih pravic in varstva pred diskriminacijo študentov s posebnimi potrebami. **(0070-19/2021/1)**

Status priporočila: ● Akt je še v procesu sprejemanja.

Priporočilo glede Predloga zakona o varstvu potrošnikov

Zagovornik je MGRT priporočil, naj v zakon vključi jasno določbo o prepovedi diskriminacije potrošnikov; obveznosti glede zagotavljanja dostopnosti pri komunikaciji za potrošnike z invalidnostmi v ustreznih jezikih in pisavah ter prepoved oglaševanja, ki spodbuja k neena-koprnosti ali nestrpnosti in sovraštvu. **(0070-14/2021/1)**

Status priporočila: ● Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede osnutka Nacionalnega programa spodbujanja razvoja in uporabe umetne inteligence v RS do leta 2025

Zagovornik je v priporočilu MJU poudaril, da kršitev prepovedi diskriminacije predstavlja eno ključnih tveganj za človekove pravice v kontekstu razvoja in uporabe umetne inteligence, zato je priporočil, da to vprašanje oziroma tveganje v okviru programa izrecno izpostavi in posebej osvetli. **(382-3/2021/1)**

Status priporočila: ● Upoštevano z dopolnitvijo osnutka.

Priporočilo glede dostopnosti Pravno-informacijskega sistema RS

Zagovornik je Službi Vlade RS za zakonodajo v luči zagotavljanja pravne varnosti vseh pravnih in fizičnih oseb priporočil, naj z vsemi razpoložljivimi viri in ukrepi zagotovi dostopnost Pravno-informacijskega sistema RS (PISRS) kot osrednjega brezplačnega vira podatkov o veljavnih predpisih. **(0702-93/2021/2)**

Status priporočila: ● Upoštevano.

1.17.5 Izobraževanje in osveščanje Zagovornika

Civilnopravna sodniška šola

V organizaciji Centra za izobraževanje v pravosodju na Ministrstvu za pravosodje je 25. marca 2021 predstavnica Zagovornika na Civilnopravni sodniški šoli 2020 izvedla predavanje »Novi pravni pojmi na področju protidiskriminacijskega prava«. V predavanju je predstavila slovensko terminologijo, ki se vzpostavlja na področju protidiskriminacijskega prava (in ob njem) ter v zvezi z oblikami diskriminacije, izjemami od prepovedi diskriminacije, posebnimi ukrepi ter posameznimi osebnimi okoliščinami. S predstavitvijo terminologije je bilo udeležencem poglobljeno predstavljeno protidiskriminacijsko pravo ter pravna, teoretska in praktična vprašanja, ki jih je treba razreševati pri odločanju.

Okrogla miza o enakopravnosti v poslovnem okolju

Na okrogli mizi v organizaciji študentske organizacije Mladi projektni managerji in ob Dnevu projektnega managementa je 12. maja 2021 sodeloval tudi predstojnik Zagovornika Miha Lobnik, ki je uvodoma predstavil nastanek in delo institucije Zagovornika ter njeno sistematično delo na različnih nalogah. Poudaril je, da so varstvo pred diskriminacijo dolžna zagotavljati tudi podjetja svojim zaposlenim in uporabnikom storitev. Spregovoril je o splošnem stanju na področju diskriminacije v Sloveniji ter predstavil nekaj podatkov iz Zagovornikove raziskave javnega mnenja, npr. da vsak peti Slovenec meni, da je doživel diskriminacijo, največkrat na področju dela in zaposlovanja. Predstojnik Miha Lobnik je odgovarjal tudi na praktična vprašanja, kako naj podjetja ukrepajo zoper zaposlenega, ki izvaja diskriminacijo.

Okrogla miza o etičnih dilemah umetne inteligence

Predstavnik Zagovornika je 17. junija 2021 aktivno sodeloval na okrogli mizi Nove Ljubljanske banke (NLB) z naslovom Etične dileme umetne inteligence, ki je potekal v okviru javnega natečaja za razvoj računalniške aplikacije, temelječe na umetni inteligenci, za ocenjevanje kreditne sposobnosti posameznikov. Predstavil je zakonske pristojnosti in naloge Zagovornika in različne oblike ter področja diskriminacije, ki se najbolj povežani s tehnologijami umetne inteligence.

Mednarodna konferenca Regulacija umetne inteligence z vidika etičnosti in človekovih pravic

V okviru predsedovanja Slovenije Svetu Evropske unije je 20. junija 2021 potekala mednarodna konferenca o regulaciji umetne inteligence (v ang. izvirniku z naslovom Regulation of Artificial Intelligence – Ethical and Fundamental Rights Aspects), ki jo je organiziralo Ministrstvo za pravosodje. Dogodek na najvišji politični ravni je opozoril na tveganja, ki jih za spoštovanje človekovih pravic in enake obravnave predstavlja uveljavljanje umetne inteligence na številnih področjih. Na konferenci je v imenu Zagovornika in Equineta aktivno sodeloval tudi predstojnik Zagovornika Miha Lobnik. Poudaril je, da je področje umetne inteligence eno najbolj vznemirljivih, saj lahko prispeva k izboljšanju kakovosti življenja ljudi. Hkrati pa uvajanje umetne inteligence pomeni tveganje in dejansko ogroža spoštovanje človekovih pravic, kot sta pravici do enake obravnave in enakih možnosti. Predstojnik Zagovornika je pojasnil, da so prijave diskriminacije zaradi algoritemskega odločanja sicer še redke, kar pa bi lahko pripisali tudi zakritosti delovanja umetne inteligence. Poudaril je še, da je treba v postopke priprave zakonodaje, ki bo urejala uporabo umetne inteligence, vključiti tudi strokovnjake državnih organov, ki se ukvarjajo z zaščito ljudi pred diskriminacijo.

Spletni seminar za zaposlene v pravosodju

Na seminarju »Uporaba protidiskriminacijskega prava EU – Spletni seminar za zaposlene v pravosodju«, ki je potekal 3. septembra 2021 v organizaciji European Academy of Law in Centra za izobraževanje v pravosodju na Ministrstvu za pravosodje RS, je imela predstavnica Zagovornika predavanje z naslovom Izvrševanje: pravna sredstva, sankcije in rešitve v primerih diskriminacije. Predstavila je pravna sredstva, ki jih je mogoče uporabiti v primerih diskriminacije, vrste možnih poprav krivic in sankcije, ki jih lahko izrekajo pristojni organi, ter druge možne rešitve vprašanj na tem področju (poravnava, mediacija). Predstavljeni so bili primeri iz različnih držav članic EU v okviru njihovega izvajanja evropskega protidiskriminacijskega prava.

Slovensko sociološko srečanje 2021: Pandemična družba

Predstavniki Zagovornika so se udeležili Slovenskega sociološkega srečanja 2021 z naslovom Pandemična družba, ki ga je 24. in 25. septembra 2021 po spletu organiziralo Slovensko sociološko društvo. Osrednja tema srečanja je bila epidemija covid-19, sodelujoči pa so na različnih okroglih mizah spregovorili o družbenih posledicah epidemije ter o tematikah kot so starižem, spolna neenakost, vzgoja in izobraževanje ter številne druge. Predstavnica Zagovornika se je na več panelih vključila v razpravo in pojasnila Zagovornikove zakonske pristojnosti in nekatere konkretne dejavnosti.

Okrogla miza Protislovja enakih možnosti

Predstojnik Zagovornika Miha Lobnik je 8. oktobra 2021 na XXVII. dnevih Socialne zbornice Slovenije v okviru okrogle mize Protislovja enakih možnosti predstavil zakonske pristojnosti in naloge Zagovornika kot neodvisnega samostojnega državnega organa, specializiranega za varstvo pred diskriminacijo. Pojasnil je, kako Zagovornik ljudem svetuje in ugotavlja diskriminacijo v posameznih primerih. Predstavil je delovanje Zagovornika na družbeni ravni, s poudarkom na področju socialnega varstva.

Na dnevih Socialne zbornice Slovenije je Miha Lobnik, zagovornik načela enakosti predstavil delovanje Zagovornika na družbeni ravni, s poudarkom na področju socialnega varstva.

Konferenca o kaznivih dejanjih iz sovraštva

Na konferenci »Izkoreninjanje kaznivih dejanj iz sovraštva in sovražnega govora – učinkoviti boj zoper sovražni govor in dejanjem iz sovraštva ter zaščita žrtev«, ki jo je 28. oktobra 2021 organiziralo Ministrstvo za pravosodje RS v sodelovanju z Evropsko komisijo v okviru slovenskega predsedovanja Svetu EU, je imela predstavnica Zagovornika predstavitev z naslovom Vloga Zagovornika načela enakosti v naslavljanju spletnega sovražnega govora. Predstavila je pristojnosti Zagovornika ter kako lahko Zagovornik na podlagi ZVarD ukrepa in je že ukrepal v primerih spletnega diskriminatornega govora. Namen dodelitve pristojnosti Zagovorniku na področju diskriminatornega govora, zapisov in objav je, da se s tem omogoči nasloviti tiste primere sovražnega govora, ki jih kazenskoopravni sistem ne pokriva.

1.17.6 Sodelovanje Zagovornika s civilno družbo

Srečanje s predstavniki Platforme Sloga glede uresničevanja Agende 2030 za trajnostni razvoj

Sodelavci Zagovornika so se 6. maja na pobudo Platforme Sloga, ki združuje 36 nevladnih organizacij, na spletu sestali z njihovima predstavnikoma. Namen srečanja je bil vzajemna predstavitev delovanja, predstavniki SLOGE pa so podrobneje spregovorili o razvojnem sodelovanju, ki ga je želela platforma izpostaviti v okviru predsedovanja Slovenije Svetu EU. Tema srečanja je bilo tudi uresničevanje Agende 2030 za trajnostni razvoj, tako v okviru politik razvojnega sodelovanja kot doma v Sloveniji. Odprava neenakosti je v Agendi 2030 presečna tematika, nekatere teme iz agende pa so tudi neposredno vključene v vsebino slovenske zunanje politike (enakost spolov). SLOGA med drugim opravlja funkcijo »nadzornika« (watchdog) pri uresničevanju Agende 2030. Na to temo pripravljajo tudi senčna poročila. Pojasnili so, da je glavni cilj platforme SLOGA v Sloveniji, da bi država projektom mednarodnega razvojnega sodelovanja namenila 0,4 % BDP, kar je tudi mednarodna zaveza Slovenije. V Sloveniji se SLOGA ukvarja tudi s promocijo t. i. globalnega učenja, ki se osredotoča na ozaveščanje o človekovih pravicah in pomenu globalnega pristopa k njihovemu spodbujanju v kontekstu globalne solidarnosti. Pri tem ima vprašanje odprave neenakosti pomembno vlogo.

1.18 Druge okoliščine, ki niso osebne okoliščine po ZVarD

Zadeve, ki so predstavljene v nadaljevanju, so primeri, ki bi jih lahko uvrstili pod *druge osebne okoliščine*, vendar jih Zagovornik ni prepoznal kot osebne okoliščine. Gre namreč za takšne vrste značilnosti posameznika, na katere posameznik lahko vpliva in bi se jim lahko zlahka odrekel ter so lahko stvar izbire. Gre za lastnosti posameznika, ki niso nespremenljive in neodtujljive ter niso posebej varovane s predpisi ali mednarodnimi konvencijami.

Druge osebne okoliščine, ki jih Zagovornik v letu 2021 ni prepoznal kot osebne okoliščine:

- pogoj PCT (preboleznost, cepljenost ali testiranost),
- obveznost uporabljanja zaščitnih sredstev,
- samotestiranje,
- delovno mesto,
- zaposlitveni status, samozaposlenost,
- datum vpisa v register samozaposlenih,
- prejemanje plače v tuji valuti,
- poklic,
- znanstveni naziv.

1.18.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Pogoj PCT (preboleznost, cepljenost ali testiranost)

Pogojevanje opravljanja delovnih nalog s cepljenjem načeloma ne pomeni diskriminacije

Na Zagovornika se je z očitkom diskriminatornosti pogoja PCT večkrat obrnil eden od sindikatov. Sindikat je zatrjeval tudi nezakonito zlorabo osebnih podatkov v zvezi z (ne)cepljenimi uslužbenci, kršitev enakopravnosti ter drugih temeljnih pravic iz delovnega razmerja, izsiljevanje uslužbencev s strani nadrejenih ter delodajalca, pri čemer naj bi s pogojevanjem dodeljevanja nalog s cepljenjem poskušali doseči, da se uslužbenci odločijo za sicer prostovoljno polno cepljenje proti covidu-19. Zagovornik je sindikatu pojasnil, da so za navedene očitke pristojni drugi organi. Z vidika vprašanja diskriminacije je sindikatu pojasnil stališče Zagovornika o pogoju PCT, da pa bi lahko šlo za diskriminacijo tistih uslužbencev, ki se ne smejo cepiti iz zdravstvenih razlogov ali tistih, ki cepljenje zavračajo zaradi vere ali prepričanja. To pa lahko Zagovornik ugotavlja samo v vsakem posameznem primeru posebej. Sindikatu je svetoval, da če kateri izmed uslužbencev zatrjuje katero izmed izjem, naj poda individualno prijavo in utemeljuje svojo osebno okoliščino oz. več njih. Do drugih vprašanj – očitanih kaznivih dejanj in drugih nepravilnosti, ki niso povezane z diskriminacijskim pravom – se Zagovornik ne more in sme opredeljevati. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-146/2021)**

Pogoj PC (prebolevnosti ali cepljenosti), določen z odlokom za državno upravo, ne odpira vprašanja diskriminacije, temveč vprašanje skladnosti z ustavnim načelom zakonitosti

Na Zagovornika se je obrnil posameznik, zaposlen v državni upravi, ki bi moral za svoje delo izpolnjevati pogoj PC – prebolevnosti ali cepljenosti. PC pogoj za delavce v državni upravi je bil določen z Odlokom o načinu izpolnjevanja pogoja prebolevnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2. Iz njegovih določb je bilo razvidno, da je Vlada RS že upoštevala eno od možnih izjem, v primeru katere bi pogoj PC lahko pomenil nedopustno neenako obravnavo – to so zaposleni, ki se ne smejo cepiti iz zdravstvenih razlogov. Zanje je bila predvidena t. i. primerna prilagoditev. Za ostale skupine izjeme niso bile predvidene. Zagovornik je pojasnil, da pogoj PC ne odpira vprašanja diskriminacije, temveč vprašanje skladnosti pogoja, ki je bil določen z odlokom, z ustavnim načelom zakonitosti v luči Zakona o nalezljivih boleznih, Zakona o delovnih razmerjih ter Zakona o varnosti in zdravju pri delu. Stranki je pojasnil, da je bila v zvezi z zadevo že vložena zahteva za presojo ustavnosti pred Ustavnim sodiščem, ki je v primeru, če Vlada RS odloka ne bo sama spremenila, edino, ki lahko odpravi, ali razveljavi omenjeni odlok. Stranki je pojasnil še, da ima na individualni ravni delavec zoper negativne posledice necepljenja možnost prijave na Inšpektorat RS za delo, zoper odpoved pogodbe o zaposlitvi pa ima v skladu z ZDR-1 možnost sodnega varstva. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. Ustavno sodišče je 29. 11. 2021 z odločbo št. U-I-210/21-25 odločilo, da je pogoj PC v neskladju z ustavo. **(0702-210/2021)**

Pogoj PCT za obisk domov za starejše, namenjen zaščiti najranjlivejših, ni diskriminacija

Na Zagovornika se je obrnila nevladna organizacija in navedla, da je pogoj PCT za vstop v dom za starejše diskriminatoren do oskrbovancev, predvsem tistih, ki so nepokretni. Zagovornik je društvu predstavil svoje stališče glede pogoja PCT. Opozoril je, da dozdajšnja spoznanja kažejo, da se tveganje za težji potek bolezni covid-19 in smrt eksponentno povečuje s starostjo, tveganje pa je večje tudi pri posameznikih z določenimi kroničnimi obolenji. V primeru pogoja PCT za obisk doma za starejše je primarni cilj takšnega ukrepa varovanja zdravja oskrbovancev. Zato Zagovornik izpolnjevanje pogoja PCT s strani svojcev in drugih bližnjih, ob vseh drugih zaščitnih ukrepih, šteje kot nujen za varen obisk. Strinjal se je z ugotovitvijo nevladne organizacije, da se lahko svojci pokretnih oskrbovancev izognejo preverjanju pogoja PCT tako, da se z oskrbovanci sestanejo zunaj doma, nepokretni stanovalci pa te možnosti nimajo. Pri tem pa gre za vprašanje možnosti nadzora nad spoštovanjem ukrepov oz. njihovega izigravanja in ne za vprašanje s področja diskriminacije. Zagovornik je poudaril, da za odločanje, kakšni pogoji naj veljajo v določenih institucijah, ni pristojen, ampak je za to pristojna zdravstvena stroka. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-178/2021)**

Presoja skladnosti odloka, ki določa pogoj PCT za dostop do zdravstvene oskrbe, z Zakonom o pacientovih pravicah, ni v pristojnosti Zagovornika in zato ne odpira vprašanja diskriminacije

Na Zagovornika se je v zvezi s pogojem PCT in dostopom do zdravstvenih storitev obrnilo več posameznikov. Nekateri so izrazili mnenje, da pogojevanje dostopa do zdravstvenih storitev s pogojem PCT ni skladno z Zakonom o pacientovih pravicah in da predstavlja diskriminacijo. Zagovornik je pobudnikom pojasnil ureditev pogoja PCT od 6. 9. 2021 naprej ter izjeme od tega pogoja pri dostopu do zdravstvenih storitev. Zagovornik je poudaril, da nujne zdravstvene storitve ne smejo biti pogojevane z izpolnjevanjem pogoja PCT, kar je bilo v takrat veljavnih odlokih upoštevano. Zagovornik je pojasnil, da je glede na obrazložitev ukrepov cilj pogoja zagotavljati varen dostop do zdravstvenih storitev. Postavilo pa se je vprašanje skladnosti takšne ureditve, določene z odlokom kot podzakonskim aktom, z Zakonom o pacientovih pravicah. Poudaril je, da gre pri tem za vprašanje, ki presega pristojnosti Zagovornika. Ocenil je, da bi bil za opredelitev do tega vprašanja lahko pristojen Varuh človekovih pravic, zato mu je zadevo odstopil v reševanje. Postopki svetovanja so bili s tem zaključeni. (0702-144/2021, 0702-150/2021, 0702-170/2021)

PCT pogoj za izvedbo šolskega roditeljskega sestanka oziroma izvedba sestanka v hibridni obliki nista diskriminacija

Zagovornika je ravnateljica osnovne šole seznanila z očitki staršev proti šoli v zvezi s predlaganim hibridnim načinom izvedbe roditeljskega sestanka, saj vsi starši niso izpolnjevali pogoja PCT. Zagovornik je stranki pojasnil stališče o pogoju PCT z vidika diskriminacijskega prava. Stališče je zavzel v Oceni diskriminatornosti Odloka o začasnih omejitvah ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji št. 050-27/2021/6. Poudaril je, da je glede na normativno ureditev PCT pogoj zahtevan za (fizično) udeležbo na roditeljskem sestanku s strani vseh udeležencev. Šola ne krši zakona, če zahteva pogoj PCT v skladu z veljavnimi predpisi. Dokler Ustavno sodišče ne odloči, da je pogoj PCT na splošno ali v konkretni situaciji protiustaven, vsi veljavni odloki in pravni akti glede ukrepov za zmanjšanje posledic pandemije veljajo. Zagovornik je šoli kot alternativno možnost neobvezno predlagal, da izvede sestanek samo po spletu za vse starše. Ob tem je opozoril, da navedena rešitev lahko povzroči neenakosti glede na tiste starše, ki nimajo povezave z internetom ali ustrezne računalniške opreme. Če v konkretnem primeru obstajajo takšni starši, naj se preveri, ali izpolnjujejo pogoj PCT. Zanje se lahko organizira spremljanje roditeljskega sestanka po spletu v prostorih šole oz. na šolski računalniški opremi. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-224/2021)

Zahteva po izpolnjevanju pogoja PCT ni diskriminacija

Zagovornik je prejel večje število vprašanj, pritožb in pobud posameznikov, ki so izrazili mnenje, da pogojevanje s pogojem PCT za dostop do delovnega mesta, trga dobrin in storitev, zdravstvene oskrbe ipd. pomeni diskriminacijo. Zagovornik je v pojasnilih v zvezi s pogojema C in T (cepljenje oz. testiranje) predstavil stališče, da pogoj načeloma ne pomeni diskriminacije na podlagi osebnih okoliščin posameznika. Stališče je zavzel v Oceni diskriminatornosti Odloka o začasnih omejitvah ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji št. 050-27/2021/6. V stališču je opozoril na morebitne izjeme, kdaj bi pogoj lahko predstavljal diskriminacijo zaradi zdravstvenega stanja ali vere ali prepričanja. V zvezi s pomisleki pobudnikov o skladnosti odlokov, s katerimi je bil predpisan pogoj PCT, z ustavo, je Zagovornik pojasnil, da lahko sprejete predpise glede ukrepov na področju omejevanja epidemije covid-19 ocenjuje zgolj skozi vidik spoštovanja načela enakosti iz 14. člena Ustave RS in ZVarD, ne pa z vidika skladnosti z ustavo nasploh. Zagovornik ni tisti državni organ, ki bi lahko sprejel končno odločitev, da predpis ni skladen z ustavo in kakor koli vplival na samo vsebino predpisa. Pristojnost odločiti, ali je posamezen predpis protiustaven, ima zgolj Ustavno sodišče Republike Slovenije. Slednje ima pristojnost za sprejem končne odločitve, da predpis ni skladen z Ustavo RS ali drugim zakonom. Pojasnil je, da dokler Ustavno sodišče v zadevi ne odloči, vsi veljavni odloki in pravni akti glede ukrepov za zmanjšanje posledic epidemije veljajo, zavezanci pa so jih dolžni spoštovati. Zagovornik je v odgovorih posameznikom pojasnjeval vsebino odlokov, izjeme od pogoja PCT in obveznosti delodajalcev za kritje stroškov testiranja. Postopki svetovanja so bili s tem zaključeni. [\(0702-118/2021, 0702-120/2021, 0702-196/2021, 0702-202/2021, 0702-203/2021, 0702-264/2021\)](#)

Zavrnitev dokazila o izpolnjevanju PCT pogoja bi pomenila diskriminacijo, če bi bila utemeljena na eni izmed osebnih okoliščin

Na Zagovornika se je obrnil posameznik in zatrjeval diskriminacijo. Navedel je, da je uslužbenec bencinske črpalke od njega zahteval PCT. Posameznik mu je pokazal SMS sporočilo, iz katerega je razvidno, da je bil izvid testiranja na covid-19 negativen. V SMS sporočilu so bile navedene začetnice imena osebe. Dodal je, da sam nima digitalnega potrdila zaradi varstva osebnih podatkov. Zagovornik je stranki pojasnil, da zavrnitev dokazila o izpolnjevanju PCT testa ne pomeni diskriminacije, dokler ni zavrnitev utemeljena na eni izmed osebnih okoliščin v smislu ZVarD. Iz pojasnil pristojnih organov je razvidno, da so kot verodostojna sprejeta tista potrdila, iz katerih sta jasno razvidna identiteta in datum cepljenja, oziroma testiranja. Če evropskega digitalnega potrdila oseba pri sebi nima, ne v digitalni ne papirnati obliki, lahko kot potrdilo pokažemo tudi cepilni kartonček ali papirnati izvid o negativnem testu na koronavirus. SMS-sporočilo o opravljenem hitrem testiranju (HAG) pa po stališču ministrstva za zdravje ne velja kot dokazilo za izpolnjevanje pogoja PCT, saj iz SMS ni razvidna identiteta osebe. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-276/2021\)](#)

Zahteva po predložitvi PCT potrdila ob prehodu meje in izrečena karantena nista diskriminatorna

Na Zagovornika se je več posameznikov obrnilo s prošnjo za svetovanje v zvezi s pogojem PCT pri prehajanju meje. Ena od posameznic ni predložila PCT potrdila ob prehodu meje in je posledično prejela karantensko odločbo. Zagovornik je stranki pojasnil, da pravila za prehajanje meje, ki so zahtevala PCT pogoj v izogib karanteni, ne pomenijo diskriminacije, saj pogoja C in T, ki sta na voljo osebi, ki covid-19 ni prebolela, nista povezana z osebnimi okoliščinami posameznika. Zagovornik je stranki pojasnil pravila o prehajanju meje, vrste dokazil, ki se upoštevajo ob vstopu v Slovenijo za dokazovanje pogoja PCT, ter dejstvo, da se oseba, ki ne predloži enega od upoštevanih dokazil, napoti v karanteno na domu za deset dni. Zagovornik je stranki svetoval, da uporabi možnost predčasne prekinitve karantene, kakršna je veljala v tistem času. Eden od posameznikov se je skliceval na Resolucijo Parlamentarne skupščine Sveta Evrope št. 2361, ki prepoveduje diskriminacijo na podlagi (ne)cepljenosti in na Uredbo EU št. 2021/953. Zagovornik je glede Resolucije 2361 opozoril, da gre za resolucijo, ki je pravno nezavezujoča, glede uredbe pa, da je navedba o prepovedi diskriminacije vključena v uvodni recital in ne v pravno zavezujoči del uredbe. Pojasnil je, da je bistvo uredbe v vzpostavitvi pravne podlage za enotno digitalno covidno potrdilo EU, da Resolucije 2361 ni mogoče razumeti na način, da nasprotuje digitalnemu COVID potrdilu EU ali pogoju PCT. Postopki svetovanja so bili s tem zaključeni. **(0702-156/2021, 0702-197/2021)**

Nadzor nad upoštevanjem ukrepov zaradi covid-19 ni vprašanje s področja diskriminacije

Na Zagovornika se je obrnil posameznik v zvezi z razmerami v državi, povezanimi z epidemijo covid-19. Izrazil je nestrinjanje z vzpostavljenim sistemom prehajanja meje, omejitvijo dostopa do dobrin in storitev pod pogojem PCT. Izpostavil je, da se s pogojem PCT ljudi sili v testiranja, kjer se jih veliko po nepotrebnem okuži. Opozoril je na nepravilno nošenje maske, nepravilno umivanje rok ter na splošno neupoštevanje zaščitnih ukrepov ter na pomanjkljiv nadzor glede tega. Zagovornik je stranki predstavil svoje stališče glede pogoja PCT, ki ga je zavzel v Oceni diskriminatornosti Odloka o začasnih omejitvah ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji. Glede ostalih navedb je pojasnil, da zanje ni pristojen ter stranko napotil na organe, pristojne za nadzor nad upoštevanjem ukrepov zaradi covid-19. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-171/2021)**

PCT pogoj ne pomeni diskriminacije cepljenih ljudi

Zagovornik je prejel pritožbo posameznika, ki je v zvezi s pogojem PCT zatrjeval diskriminacijo v obratni smeri. Menil je, da je kot cepljena oseba v primerjavi z necepljenimi v podrejenem položaju oz. da ima manj pravic in večje omejitve gibanja, če se želi izogniti okužbi s covidom-19. Zagovornik je stranki predstavil svoje stališče v zvezi s pogojem PCT ter pojasnil, da odločitve za cepljenje ni mogoče prepoznati kot osebno okoliščino v smislu določb ZVarD. Posameznik se namreč lahko odloči za cepljenje, lahko pa tudi ne. Gre torej za izbiro posameznika in ne za primoranost, ki bi bila pogojena z nespremenljivimi in neodtujljivimi lastnostmi posameznika. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-173/2021)**

Obveznost uporabljanja zaščitnih sredstev

Nepravilno nameščena zaščitna maska na delovnem mestu ni osebna okoliščina, zato ne gre za diskriminacijo

Na Zagovornika se je obrnil delavec, ki je zaradi zavrnitve pravilnega nošenja maske prejel pisno opozorilo na izpolnjevanje delovnih obveznosti in možnosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi. Delavec posledično ni bil upravičen do nagrade za poslovno uspešnost. Zagovornik je pritrdil, da pisno opozorilo delavcu na izpolnjevanje obveznosti in možnost odpovedi pogodbe o zaposlitvi, ne sme biti utemeljeno izključno na podlagi osebne okoliščine v smislu ZVarD. Vendar Zagovornik nepravilno nameščene zaščitne maske na delovnem mestu ni prepoznal kot osebno okoliščino v smislu ZVarD. Prav tako je Zagovornik poudaril, da kriteriji, ki so vzpostavljeni za izplačilo nagrade za poslovno uspešnost, ne smejo temeljiti na razlikovanju delavcev na podlagi njihovih osebnih okoliščin. Vendar delavcu del plače iz naslova poslovne uspešnosti ni bil izplačan zaradi opozorila pred odpovedjo, ki mu je bilo izdano ravno zaradi zavrnitve pravilnega nošenja zaščitne maske na delovnem mestu, pri tem pa ne gre za osebno okoliščino po ZVarD. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-76/2021)**

Zavrnitev nošenja maske je izbira posameznika oz. v primeru otroka njegovih staršev, zato ne pomeni diskriminacije

Na Zagovornika se je obrnil eden od staršev osnovnošolca, ki si ni smel ogledati predstave, saj otrok na podlagi odločitve staršev ne nosi zaščitne maske. Zagovornik je pojasnil, da vprašanje ne sodi na področje diskriminacije. Če bi prepoved ogleda predstave temeljila na nespremenljivih in neodtujljivih osebnih lastnostih (kot so spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali katera koli druga osebna okoliščina), bi lahko govorili o osebni okoliščini v smislu določb ZVarD in s tem (ob izpolnjenosti drugih elementov) o diskriminaciji. Zavrnitev nošenja maske pa je izbira posameznika oz. v primeru otroka njegovih staršev. Zagovornik je staršem pojasnil, da odločitev za nenošenje zaščitne maske ne pomeni neodtujljive in nespremenljive osebne okoliščine (v smislu »druge osebne okoliščine« v skladu z določbami ZVarD). Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-175/2021)**

Nošenje oziroma zavrnitev nošenja zaščitne maske ni osebna okoliščina, zato ne gre za diskriminacijo

Na Zagovornika se je obrnilo več posameznikov, ki so zatrjevali diskriminacijo v zvezi z obveznostjo nošenja zaščitne maske v zaprtih prostorih. Zagovornik je strankam pojasnil, da nošenje oziroma zavrnitev nošenja zaščitne maske ne more prepoznati kot osebno okoliščino v smislu ZvarD – tudi ne kot »drugo osebno okoliščino«, saj v tem ravnanju neprepoznava narave osebne okoliščine kot take, torej kot prirojene ali pridobljene osebne značilnosti, lastnosti, stanja ali statusa, ki so praviloma trajno in nerazdružljivo povezani z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto, ali pa jih posameznik ne spreminja zlahka. Če bi odklonitev izvedbe storitve temeljila na nespremenljivih in neodtujljivih osebnih lastnostih, bi lahko govorili o diskriminaciji. Zavrnitev nošenja maske pa je izbira posameznika in ne pomeni neodtujljive in nespremenljive osebne okoliščine. Obveznost nošenja obraznih mask v javnih zaprtih krajih oz. prostorih, je bila predpisana podlagi strokovnega mnenja epidemiološke zdravstvene stroke, da maske pomembno preprečujejo širjenje virusa SARS-CoV-2 in s tem epidemije covid-19, za presojanje pravilnosti tega stališča pa Zagovornik ni pristojen. Postopki svetovanja so bili s tem zaključeni. (0702-107/2021, 0702-149/2021, 0702-204/2021)

Samotestiranje

Čas prihoda na delo zaradi izvajanja samotestiranja ne odpira vprašanja diskriminacije

Na Zagovornika se je obrnila stranka zaradi novega režima prihoda na delovno mesto zaradi obveznosti samotestiranja. Navedla je, da mora v službo prihajati eno uro pred sodelavci, ki so cepljeni proti covidu-19. Zagovornik je pojasnil, da se je do vprašanja pogoja PCT že opredelil in da ta ne pomeni diskriminacije. Stranki je svetoval, naj se najprej obrne na delodajalca, in sicer zaradi morebitne kršitve delovnopravne zakonodaje, saj naj bi se testiranje praviloma organiziralo v okviru delovnega časa in na stroške delodajalca. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-251/2021)

Pogojevanje dela osebnega asistenta s samotestiranjem ne pomeni diskriminacije

Zagovornika je zaprosila za pomoč težko gibalno ovirana oseba, ki vsakodnevne ovire premaguje s pomočjo osebnih asistentov. Pojasnila je, da delo osebnega asistenta ni le na njenem domu, saj ji omogoča, da hodi v službo, trgovino, k zdravniku itn., kar ji je od uvedbe samotestiranja osebnih asistentov skrajno oteženo. Pojasnila je, da test velja samo na njenem domu. Zagovornik je preučil veljavno ureditev. Ugotovil je, da se za osebne asistente šteje, da za opravljanje dela izpolnjujejo pogoj PCT, če se presejalno testirajo s testom HAG za samotestiranje. Zagovornik je ob tem poudaril, da opravljanje dela osebnega asistenta pomeni več kot le pomoč uporabniku storitve osebne asistence na domu. Pri tem je izhajal iz definicije storitve osebne asistence iz Zakona o osebni asistenci. Glede na navedeno je zavzel stališče, da bi morale samotestiranje osebnega asistenta zadostovati za spremljanje uporabnika asistence pri vsakodnevni opravilih. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-193/2021)

Zavrnitev samotestiranja v primeru šolarjev oz. dijakov je odločitev staršev, ki nima narave osebne okoliščine, zato ne gre za diskriminacijo

Zagovornik je po uvedbi obveznega samotestiranja šolarjev in dijakov prejel veliko število dopisov staršev, ki so navedeno obveznost prepoznali kot očitno diskriminacijo. Zagovornik je strankam pojasnil, da zavrnitev samotestiranja ne pomeni neodtujljive in nespremenljive okoliščine v smislu »druge osebne okoliščine« po določbah ZVarD. V tem primeru ne gre za prirojeno ali pridobljeno osebno značilnost, lastnost, stanje ali status, ki bi bil praviloma trajno in nezdružljivo povezan z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto, ali pa je posameznik ne spreminja zlahka. Zavrnitev samotestiranja je namreč odločitev posameznika oz. v primeru otroka njegovih ali njenih staršev. Otroku ni odrejeno šolanje na daljavo zaradi njegovih ali njenih osebnih okoliščin, temveč zaradi zavračanja samotestiranja, ki ga izrazijo starši. Posledično o diskriminaciji v takih primerih ni mogoče govoriti. Kot morebitno izjemo od navedenega je Zagovornik navedel primer, ko bi bila nezmožnost samotestiranja povezana z zdravstvenim stanjem otroka. V takšnem primeru je mogoče govoriti o osebni okoliščini (zavrnitev testiranja, ki se poveže z osebno okoliščino zdravstvenega stanja), vendar je potrebno, da tovrstne medicinske indikacije otroka potrdi zdravnik. Zagovornik je v pojasnilih še opozoril, da zadeve obravnava izključno z vidika svojih pristojnosti na področju varstva pred diskriminacijo, kar ne pomeni hkrati tudi sodbe, da je zahteva po samotestiranju otrok ustavna, zakonita ali strokovno utemeljena. Do teh vprašanj oz. vidikov zadeve se Zagovornik ne more opredeljevati, saj to presega njegove pristojnosti. Postopki svetovanja so bili s tem zaključeni. [\(0702-270/2021, 0702-267/2021\)](#)

Delovno mesto

Delo na raziskovalnem delovnem mestu ni osebna okoliščina, prav tako ne vir financiranja tega delovnega mesta, zato ne gre za diskriminacijo

Zagovornik je s strani sindikata prejel poziv k oceni diskriminatornosti 64. člena nedavno sprejetega Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZrID). Sindikat je navedel, da ZZrID s tem, ko za raziskovalce za delo na projektih za določen čas uzakonja zakonsko izjemo od splošnega sistema plač v javnem sektorju, omogoča odstop od načela enakega plačila za delo na primerljivih delovnih mestih, nazivih in funkcijah. Zato sindikat določbo ocenjuje kot diskriminatorno. Zagovornik je pojasnil, da je potrebno v primeru ZZrID z vidika diskriminacije opredeliti, na čem temelji odstop od splošnega sistema plač v javnem sektorju po ZSPJS oz. ali je razlog za različno obravnavo osebna okoliščina v smislu ZVarD. Odstop od splošnega sistema plač v javnem sektorju po ZSPJS temelji na delovnem mestu raziskovalcev, ki se zaposlijo za določen čas na podlagi posebne pogodbe. Razlog za različno obravnavo, ki ga uvaja 64. člen ZZrID, je torej v delovnem mestu (raziskovalec) in viru financiranja plače zaposlenega. Zagovornik je pojasnil, da dela na določenem delovnem mestu ni mogoče šteti kot osebno okoliščino v smislu ZVarD, glede na zgoraj opisano naravo osebne okoliščine kot take. To še toliko bolj velja za vir financiranja. Glede na navedeno iz zadeve ne izhaja, da bi šlo v sistemskem smislu za vprašanje s področja diskriminacije. Le če je kršitev povezana s katero izmed osebnih okoliščin, gre tudi za kršitev diskriminacije v smislu ZVarD. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-295/2021\)](#)

Pri dejstvu, ali je nekdo funkcionar, gre za osebno izbiro kandidirati za funkcijo in zato ne gre za diskriminacijo

Zagovornik je prejel pisanje posameznika, ki je izpostavil, da je v času covida-19 zasledil, da nekateri funkcionarji (npr. ministri) v nasprotju z drugimi (npr. sodniki, tožilci itn.), od države ne prejemajo nikakršnih dodatkov, ki jih sicer prejemajo vsi zaposleni (npr. plačane nadure, dodatek za tveganje itn.). Zagovornik je posameznika opozoril na razločevanje med položajema javnih uslužbencev in funkcionarjev. Zagovornik je pri svojem svetovanju izhajal iz sodbe Višjega sodišča RS VIII Ips 81/2016 z dne 30. 8. 2016, ki opozarja, da funkcionar ni v enakem položaju kot javni uslužbenec, ki je zaposlena oseba. Položaj funkcionarja je že v izhodišču drugačen od položaja zaposlenega javnega uslužbenca, zato je razlikovanje pri urejanju službenega razmerja funkcionarja in urejanju delovnega razmerja javnega uslužbenca utemeljeno. Zakonodajalec lahko predpiše različno ureditev glede na različne položaje oseb in jih tako ureja različno. Pri dejstvu, da je nekdo funkcionar, ne gre za osebno okoliščino. Gre za osebno izbiro kandidirati za določena mesta. To tudi ni status, ki bi bil trajno povezan s posameznikom. Zato iz zadeve ni izhajalo, da bi šlo za vprašanje diskriminacije. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-38/2021)**

Čas zaposlitve v diplomaciji ni osebna okoliščina, zato ne gre za diskriminacijo

Na Zagovornika se je obrnil diplomat, ki je zaradi prejetega obvestila, da je izpolnil pogoje za upokožitev menil, da je deležen diskriminacije na delovnem mestu. Zagovornik je stranki pritr dil, da zakonodaja zagotavlja delavcu varstvo pred diskriminacijo tudi v zvezi s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi. Poudaril pa je, da je treba pri tem opredeliti osebno okoliščino, ki je razlog za drugačno, neenako oziroma slabšo obravnavo, da lahko govorimo o diskriminatornem obravnavanju. Stranki je pojasnil, da zaposlitev v diplomaciji v času samostojnosti Republike Slovenije in ne v času nekdanje skupne države SFRJ, kar je kot razlog diskriminacije navedla stranka, same po sebi ni mogoče prepoznati kot osebno okoliščino v smislu določb ZVarD. Enako velja za delovno mesto, poklic ali delovne izkušnje. V zvezi z osebno okoliščino starosti in upokojevanjem je Zagovornik opozoril na odločbo Ustavnega sodišča U I-146/12 z dne 14. 11. 2013. Zagovornik je v zadevi kot potencialno relevantno prepoznal osebno okoliščino prepričanja, zato je stranko pozval k oddaji Predloga za obravnavo diskriminacije. Stranka se je v odgovoru zahvalila Zagovorniku za izčrpna pojasnila, za postopek pred Zagovornikom pa se ni odločila. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-100/2021)**

Datum vpisa v register samozaposlenih

Registracija s. p. na določen datum ni diskriminacija

Na Zagovornika se je obrnilo več samozaposlenih oseb, ki kot novo registrirani s. p., registrirani po 1. 9. 2020, niso bili upravičeni do izredne pomoči v obliki mesečnega temeljnega dohodka. Zagovornik je strankam pojasnil, da pogoja »registriranosti za opravljanje dejavnosti najmanj od 1. septembra 2020« za upravičenosti do izredne pomoči v obliki mesečnega temeljnega dohodka ni mogoče opredeliti kot osebno okoliščino v smislu ZVarD. Ne gre namreč za prirojeno ali pridobljeno osebno značilnost, lastnost, stanje ali status, ki je praviloma trajno in nerazdružljivo povezana s posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto. Posameznik tudi registracijo s. p. in njegovo odjavo zlahka spreminja. Glede na navedeno iz zadeve torej ni izhajalo, da bi šlo za vprašanje diskriminacije. Zagovornik je zadevo odstopil na Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. Postopki svetovanja so bili s tem zaključeni. **(0702-19/2021, 0702-80/2021)**

1.18.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Prejemanje plače v tuji valuti

Prejemanje plače v tuji valuti ni osebna okoliščina po ZVarD

Na Zagovornika se je obrnil slovenski državljan, zaposlen pri mednarodni organizaciji v tujini. Plačo prejema v ameriških dolarjih (USD). Ker plače ne prejema v evrih, mu nobena od slovenskih bank in hranilnic ni odobrila najema kredita za nakup stanovanja v Sloveniji. Predlagatelj je zato trdil, da ga banke in hranilnice diskriminirajo. V postopku je Zagovornik ugotovil, da osebna okoliščina kraja bivanja ni bila razlog, da banke prijavitelju niso odobrile kredita, temveč je bil razlog, da prejema plačo v USD. Prejemanja plače v določeni valuti Zagovornik ne prepozna kot osebne okoliščine po Zakonu o varstvu pred diskriminacijo, saj ne gre za osebno značilnost, lastnost, stanje ali status, ki bi bil trajno in nerazdružljivo povezan s predlagateljevo osebnostjo oz. njegovo identiteto ali pa ga predlagatelj ne bi mogel spremeniti. Zagovornik je zato postopek zaključil z odločbo o zavrnitvi predloga za obravnavo diskriminacije. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. **0700-10/2021/38** z dne 2. 7. 2021)

1.18.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Pogoj PCT (prebolewnost, cepljenost ali testiranost)

Pogoj PCT pri dostopu do storitev po oceni Zagovornika ne pomeni diskriminacije

Zagovornik je prejel več pobud posameznikov v zvezi z domnevno diskriminatornostjo Odloka o načinu izpolnjevanja pogoja prebolewnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2 (Odlok). Različni predlagatelji so v podanih predlogih opozorili na različne domnevno diskriminatorne določbe Odloka. Opozorili so na domnevno diskriminacijo (zdravih) posameznikov, ki ne izpolnjujejo pogojev P (preboleli) ali C (cepljeni) pri dostopu do različnih dobrin in storitev. Med njimi dostop do goriva, javnega prevoza, opravljanja nujnih zdravstvenih storitev, obiskovanja bank, nakupovalnih centrov, pošitn. Predlagatelji zatrjujejo domnevno diskriminacijo necepljenih oseb pri testiranju, saj testiranje, ki je nujni pogoj za dostop do večine dobrin in storitev, po večini ni brezplačno. Cepljenim testiranja ni treba opravljati. Ena izmed predlagateljic je opozorila na domnevno diskriminacijo pogoja PCT pri dostopu do socialnovarstvenih programov. Predlagatelji so zatrjevali tudi diskriminacijo pri dostopu do blaga in storitev, ker se morajo stranke, ki želijo dostopati do blaga in storitev, testirati pri določenem medicinskem izvajalcu, veljavnost rezultatov traja le 48 ur, stroške testiranja pa mora oseba kriti sama. Medtem za zaposlene zadostuje že samotestiranje s hitrimi antigenskimi testi (HAG testi), rezultat je bil po relevantnem odloku veljaven en teden, stroški pa so manjši oziroma jih pokrije delodajalec in domnevno diskriminacijo tistih necepljenih posameznikov, ki nimajo lastnega prevoza, in v kraju, v katerem bivajo, ni možnosti testiranja. Takšni posamezniki tako brez testiranja nimajo možnosti dostopa do dobrin in storitev. Zagovornik je ocenil, da pogoj PCT pri dostopu do storitev ne pomeni diskriminacije na podlagi osebnih okoliščin posameznikov skladno z ZVarD. Ugotovitev osebne okoliščine je bistveni element ugotavljanja diskriminacije in ocenjevanja, ali je določen predpis diskriminatoren v smislu ZVarD. S pogojem PCT so pri dostopu do storitev zajeti vsi segmenti prebivalstva. Dostopanje do pravic in ugodnosti, kjer so za osebe, ki covida-19 niso prebolele, postavljene omejitve C in T, je posledično omogočeno ne le cepljenim osebam, temveč tudi ostalim osebam, pod dodatnim pogojem negativnega testa. Navedbe posameznikov o domnevni diskriminaciji in omejitvah, ki jih prinaša uvajanje pogoja PCT za dostop do skoraj vseh storitev, tako ne temeljijo na osebnih okoliščinah posameznikov, kot zahteva ZVarD, zato diskriminacije v okviru pristojnosti, ki jih ima Zagovornik, v zadevi ni mogoče potrditi. Protidiskriminacijsko pravo je namenjeno varstvu »zaščitenih skupin«, ki jih opredeljujejo njihove osebne okoliščine. Pogoj T, ki ni povezan z osebnimi okoliščinami posameznikov, temveč je posledica njihove odločitve za ta pogoj, je tako le eden izmed možnih pogojev PCT za dostopanje do dobrin in storitev. Zavzeto stališče, da pogoj PCT načeloma ne pomeni diskriminacije na podlagi osebnih okoliščin posameznika v smislu ZVarD, ne pomeni hkrati tudi sodbe Zagovornika, da je pogoj PCT (oziroma pogoj PC v državni upravi) ustaven, zakonit ali strokovno utemeljen. Ustavno sodišče je tisto, ki lahko edino sprejme končno odločitev o tem, ali je nek predpis skladen z ustavo, ali čezmerno posega v posameznikove z ustavo zagotovljene pravice in svoboščine oziroma ali ni skladen z nekim drugim zakonom. Postopka ocene diskriminatornosti sta bila s tem zaključena. (050-27/2021/6, 050-32/2021/8)

Odlok o določitvi pogojev vstopa v Republiko Slovenijo zaradi zaježitve in obvladovanja nalezljive bolezni covid-19 po oceni Zagovornika ni diskriminatoren

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je predlagateljica zatrjevala, da neupoštevanje namena vzdrževanja stikov z ožjimi družinskimi člani med izjemami od pogoja PCT, predstavlja diskriminacijo. Po odloku, ki je veljal v času podaje pobude, vzdrževanje stikov z ožjimi družinskimi člani ni bilo uvrščeno med izjeme, ki omogočajo prehajanje meje brez izpolnjevanja pogoja PCT in odreditve karantene. Takšna ureditev za predlagateljico pomeni velik strošek, saj se mora pred prehajanjem meje testirati. Ureditev tako ocenjuje kot diskriminatorno. Zagovornik je ocenil, da dejstvo, da določene kategorije oseb niso izrecno navedene med tistimi izjemami, ki jim pogoja PCT pri prehodu meje brez napotitve v karanteno ni treba izpolnjevati, ne pomeni diskriminacije po ZVarD. Splošno je namreč prosto prehajanje meje omogočeno vsem posameznikom ob izpolnjevanju pogoja PCT. Postavljanje pogoja PCT za izhod iz države ne pomeni neenakega obravnavanja na podlagi kakšne izmed osebnih okoliščin, tako tudi določitev nekaterih izjem, za katere pogoj PCT in karantena nista potrebna, tako ne predstavlja diskriminacije skladno z ZVarD. Zagovornik se o smiselnosti izjem, ki jih uveljavljajo veljavni predpisi, ni mogel opredeliti, saj lahko predpis in izjeme skladno s svojimi pristojnostmi po ZVarD ocenjuje po vsebini in to samo z vidika njihove diskriminatornosti in ne njihove smiselnosti ali utemeljenosti. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-35/2021/6)

Delovno mesto

Položaj tujcev, voznikov v mednarodnem transportu s prebivališčem v Sloveniji, pri prehajanju meje v času epidemije covid-19 po oceni Zagovornika ni diskriminatoren

Zagovornik je prejel pobudo v zvezi s položajem voznikov v mednarodnem transportu po Odloku o odrejanju in izvajanju ukrepov za preprečitev širjenja nalezljive bolezni COVID-19 na mejnih prehodih na zunanji meji in na kontrolnih točkah na notranjih mejah Republike Slovenije ter na spremembo tega odloka z dne 12. 11. 2020. Pobudnik je opozoril na ureditev, po kateri voznik, ki prehaja mejo iz družinskih razlogov zaradi vzdrževanja stikov z ožjimi družinskimi člani zunaj držav članic EU ali schengenskega območja in se vrne čez mejo v 72 urah, ni več smel vstopiti v državo brez napotitve v karanteno na domu oz. brez predložitve negativnega izvida testa na prisotnost novega koronavirusa. Pobudnik je položaj voznikov s prijavljenim prebivališčem v Sloveniji primerjal z vozniki, ki v Sloveniji nimajo prijavljenega prebivališča. Zagovornik je ocenil, da ureditev ni diskriminatorna. Ugotovil je, da položaj obeh skupin voznikov ni primerljiv. Razlika med njimi je pri prihodu na delo in odhodu z dela (oziroma napotitvi na opravljanje nalog in vračanje z opravljene naloge), saj vozniki brez prebivališča v Republiki Sloveniji prihajajo na delo neposredno iz tujine in se tja po zaključku vožnje tudi vračajo, vozniki s prebivališčem v Republiki Sloveniji pa prihajajo na delo in odhajajo z dela s tega prebivališča in torej ne morejo prehajati meje iz razloga prihoda na delo ali odhoda z dela. Za obe skupini so bile za namen prehoda meje predvidene tudi različne izjeme v takrat veljavnih odlokih. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-27/2020/8)

Poklic

Različna obravnava menedžerjev z visokimi dohodki v primerjavi z redno zaposlenimi ni diskriminacija

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo v zvezi z diskriminacijo menedžerjev po ZPIZ-2. Ta naj bi namreč diskriminatorno obravnaval menedžerje v primerjavi s samozaposlenimi, družbeniki in kmeti, za katere po 145. členu ZPIZ-2 velja določitev najvišje osnove za plačilo prispevkov pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Posledično v primerjavi z njimi zavarovanci v menedžerskih poklicih, ki so v delovnem razmerju, plačujejo po ZPIZ-2 višje prispevke. Za vse pa obstaja določena najvišja pokojninska osnova v višini štirikratnika najnižje pokojninske osnove po določbi 36. člena ZPIZ-2. Pobudnik je obstoječi pokojninski sistem predstavil kot izrazito nepravilčen do zaposlenih v menedžerskih poklicih, kjer so običajne visoke nagrade kot posledice uspešnosti poslovanja. Pobudnik je predlagal, da Zagovornik izvede oceno diskriminatornosti ZPIZ-2. Zagovornik je v zadevi ocenil, da v predmetni zadevi ni prepoznati nobene osebne okoliščine (skladno z ZVarD), ki bi lahko bila razlog predstavljenega neenakega obravnavanja. Razlog različnega obravnavanja zavarovancev v 144. in 145. členu ZPIZ-2 je namreč vrsta zaposlitve. To, ali je oseba v delovnem razmerju, torej zaposlena pri delodajalcu, ali pa je samozaposlena oz. družbenik ali kmet, pa ni osebna okoliščina po ZVarD. Prav tako osebna okoliščina ni poklic, npr. menedžerski poklic. Tako (menedžerski) poklic sam kot tudi vrsta zaposlitve, sta prosti izbiri posameznika in nimata narave osebne okoliščine. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti ni izvedel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. [\(050-20/2021/3\)](#)

Znanstveni naziv

Različno obravnavanje oseb glede na njihov raziskovalni in pedagoški naziv ni diskriminacija

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo v zvezi z napredovanjem v raziskovalne nazive, ki ga ureja Pravilnik o raziskovalnih nazivih. Pravilnik v 7. členu izenačuje pedagoške in raziskovalne nazive, in sicer tako, da se nazivi prevedejo na naslednji način: redni profesor, znanstveni svetnik je enakovreden znanstvenemu svetniku, izredni profesor, višji znanstveni sodelavec je enakovreden višjemu znanstvenemu sodelavcu, docent, znanstveni sodelavec je enakovreden znanstvenemu sodelavcu ipd. Opozoril pa je, da za razliko od raziskovalnih nazivov za pridobitev višjega pedagoškega naziva na univerzi ni treba biti večkrat izvoljen v nižji naziv (kot velja za raziskovalce). Pobudnika je zanimalo, ali je Pravilnik diskriminatoren, glede na to, da eni skupini (zaposlenim na univerzi) za izvolitev v višji naziv ne postavlja pogoja vnovičnega imenovanja v nižjem nazivu, drugi skupini (raziskovalcem) pa napredovanje v višji naziv pogojuje s ponovnim/vnovičnim imenovanjem v nižjem nazivu. Zagovornik je ugotovil, da gre za dve neprimerljivi skupini, saj položaj pedagoških delavcev ureja Zakon o visokem šolstvu, položaj raziskovalcev pa Zakon o raziskovalni in razvojni dejavnosti. Poleg tega je za obstoj diskriminacije bistveno, da slabša obravnava temelji na določeni osebni okoliščini posameznika. Zagovornik ocenjuje, da opisano merilo razlikovanja, tj. pridobljen naziv (raziskovalni/pedagoški), ne ustreza pojmu osebne okoliščine po ZVarD. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti ni izvedel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. [\(050-11/2021/4\)](#)

2 MINISTRSTVA IN DRUGE INSTITUCIJE

V nadaljevanju so rezultati dela Zagovornika prikazani na način, da so v poglavju o posameznem ministrstvu uvrščene tiste zadeve, ki sodijo v njihov delokrog. Za vsako ministrstvo in druge institucije je vsebina urejena v istih podpoglavjih:

- svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri,
- ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri,
- ocene diskriminatornosti predpisov,
- priporočila Zagovornika,
- posebni in drugi ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja,
- sodelovanje Zagovornika z resorjem.

Ministrstva so navedena po abecednem vrstnem redu.

Številke zadev primerov so vpisane z barvami, ki označujejo posamezna področja družbenega življenja:

Delo in zaposlovanje

- Pogoji za dostop do zaposlitve, samozaposlitve in poklica (vključno z izbirnimi merili in pogoji zaposlovanja, ne glede na vrsto dejavnosti in na vseh ravneh poklicne hierarhije, vključno z napredovanjem);
- dostop do vseh oblik in do vseh ravni karijerne orientacije in svetovanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, nadaljnega poklicnega usposabljanja in preusposabljanja, vključno z delovno prakso;
- zaposlitveni pogoji in pogoji dela, vključno s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi in plačami.

Članstvo v sindikatih

- Članstvo in vključevanje v organizacijo delavcev ali delodajalcev ali v vsako organizacijo, katere člani opravljajo določen poklic, vključno z ugodnostmi, ki jih zagotavljajo take organizacije.

Socialne pravice

- Socialna zaščita, vključno s socialno varnostjo;
- socialne ugodnosti.

Zdravstveno varstvo

- Zdravstveno varstvo.

Izobraževanje

- Vzgoja in izobraževanje.

Trg dobrin in storitev

- Dostop do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji, in preskrbo z njimi.

Drugo

- V to področje spadajo zadeve, ki jih ni mogoče uvrstiti v zgornje kategorije in zadeve, ki naslavlajo vsa področja hkrati ali pa splošno področje varstva pred diskriminacijo.

2.1 Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ)

2.1.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Zgolj občutek diskriminiranosti kandidata za delovno mesto ne zadostuje za ugotovitev diskriminacije

Na Zagovornika se je obrnil neizbrani kandidat na razpisu za delovno mesto, ki je v dopisu navedel le, da ima občutek, da ni bil izbran zaradi svojega imena in priimka in nekoliko temnejše polti. Zagovornik je kot relevantne osebne okoliščine prepoznal raso ali etnično poreklo, v primeru, da stranka nima slovenskega državljanstva, pa tudi državljanstvo. Zagovornik je stranki pojasnil, da lahko vprašanje, ali gre v konkretnem primeru za diskriminacijo, potrdi šele po zaključenem ugotovitvenem postopku, zato jo je spodbudil k oddaji predloga za obravnavo diskriminacije. Stranki je predstavil institut obrnjenega dokaznega bremena, glede na formulacijo dopisa pa je stranko opozoril, da zgolj občutek, bodisi za upravni bodisi za sodni postopek, ne zadostuje. Trditveno breme stranki nalaga, da poda jasne, konkretne in popolne trditve o dejstvih, na katere opira svoje navedbe. Šele potem se dokazno breme prevali na domnevnega kršitelja, ki mora dokazati, da ni diskriminiral. Stranka se za vložitev predloga za obravnavo ni odločila, postopek svetovanja pa je bil s tem zaključen. **(0702-103/2021)**

Vprašanja v zvezi z načrtovanjem družine v postopku izbire kandidatov za delovno mesto niso dopustna

Na Zagovornika se je obrnila oseba, ki je v postopku izbire kandidata za delovno mesto. Vprašala je, ali jo je imel na razgovoru za delovno mesto delodajalec pravico spraševati o morebitnem načrtovanju družine. Zagovornik je pojasnil, da v obravnavanem primeru kot osebne okoliščine, na podlagi katerih posameznica uživa varstvo pred diskriminacijo, lahko prepozna spol, nosečnost in starševstvo, vendar pa lahko obstoj diskriminacije Zagovornik potrdi šele po zaključenem ugotovitvenem upravnem postopku ugotavljanja diskriminacije. Zagovornik je stranki pojasnil postopek in jo pozval, naj natančno in konkretizirano opiše dogodke, za ugotavljanje diskriminacije pa mora podati lastnoročno podpisan Predlog za ugotavljanje diskriminacije. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-275/2021)**

Dopustnost vprašanja delodajalca o državljanstvu kandidata je odvisna od konkretne situacije

Na Zagovornika se je obrnila stranka glede razgovora za delo, na katerem ji je delodajalec zastavil vprašanje, katero državljanstvo ima. Zanimalo jo je, ali je takšno vprašanje dopustno zastaviti oziroma ali gre za diskriminacijo. Zagovornik je stranki pojasnil, da tako ZDR-1 kot ZVarD delodajalca zavezujeta, da mora ta pri zaposlovanju zagotavljati enako obravnavo iskalcu oz. iskalki zaposlitve. Zaposlovanje in delo tujcev sicer ureja poseben Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev. Po tem zakonu imajo pravico do prostega dostopa na trg dela samo nekatere skupine tujcev, ostale zaposlitve tujcev pa je treba izpeljati po posebnih postopkih, ki jih določa navedeni zakon. Poleg tega je v nekaterih primerih državljanstvo zakonsko predpisan pogoj za prijavo na prosto delovno mesto (npr. vojska, policija, javna uprava). Iz vprašanja stranke ni bilo razvidno, za kakšno delovno mesto gre, presoja ustreznosti vprašanja v zvezi z državljanstvom, ki je bilo stranki postavljeno, pa je odvisna od konkretne situacije. Če gre za preverjanje pogojev za opravljanje dela ali za način izvedbe zaposlitve, gre lahko za ustrezno vprašanje. Nekateri tujci namreč potrebujejo soglasje zavoda za zaposlovanje ali dovoljenje za sezonsko delo, kar ureja delodajalec. Če pa gre za podatek, ki ni v neposredni zvezi z delovnim razmerjem, in ga delodajalec želi pridobiti zato, da bi iskalca zaposlitve diskriminiral na podlagi državljanstva, pa gre za prepovedano vprašanje. V teh primerih ima kandidat za zaposlitev pravico odkloniti odgovor na takšno vprašanje. Stranka se na pojasnilo ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-47/2021)**

Zastavitev vprašanja »Ali veste letnico vašega rojstva?« kandidatu za prosto delovno mesto ni diskriminacija

Kandidatu za delovno mesto je članica komisije za razgovore zastavila vprašanje: »Ali veste letnico vašega rojstva?«. Kandidat je vprašanje prepoznal kot nepotrebno in žaljivo v kontekstu njegovega neznanja v zvezi s prejšnjima dvema vprašanjema in posledično diskriminatorno. Zagovornik je stranki potrdil, da kandidat v postopku zaposlovanja nedvomno uživa varstvo pred diskriminacijo, vendar postavitev spornega vprašanja ni mogoče opredeliti kot vprašanja, ki bi temeljilo na osebni okoliščini. Odgovor na vprašanje sicer determinira osebno okoliščino starosti, vendar pa je kandidatova starost delodajalcu oziroma komisiji razvidna že iz prijave kandidata. Poleg tega je stranka v konkretnem primeru kot diskriminatorno prepoznala vprašanje samo, pri čemer ni zatrjevala, da bi bila diskriminirana na podlagi starosti. Glede na to je Zagovornik zaključil, da iz zadeve ne izhaja, da bi šlo za diskriminacijo v smislu določb ZVarD. To seveda ne pomeni, da je postavitev takšnega vprašanja smiselna ali primerna. Prav tako ni izključeno, da ni bilo vprašanje postavljeno z namenom testiranja odziva kandidata. Vendar pa v vsakem primeru obravnava takšnega postopanja članice komisije za razgovore ne sodi med pristojnosti Zagovornika. S tem je bil postopek svetovanja stranki zaključen. **(0702-102/2021)**

Slabša obravnava žensk na delovnem mestu ter predsodek o neprimernosti žensk za tehnične poklice kaže na možno diskriminatorno obravnavo

Na Zagovornika sta se obrnili dve posameznici, zaposleni pri različnih delodajalcih, glede domnevne diskriminacije na delovnem mestu. Prva posameznica je opisala premestitev, sklenitev nove pogodbe za določen čas ter grožnje nadrejenega ob njeni prijavi na delovno mesto inženirja za analize v tehničnem sektorju podjetja, ki naj bi bilo rezervirano za moškega kolega. Druga posameznica je opisala svoje primarno delo po pogodbi o zaposlitvi in zahtevano usposabljanje za delo na stroju, pri čemer naj ji delodajalec ne bi želel dati v podpis »pogodbe za strojnika«, ker je ženska, četudi to delo zdaj dejansko opravlja. Zagovornik je strankama pojasnil, da diskriminacijo na področju delovnih razmerij poleg številnih mednarodnih aktov prepovedujeta tudi ZVarD in delovnoppravna zakonodaja. Slovenska zakonodaja situacije, pri katerih gre za slabšo obravnavo posameznic zaradi osebne okoliščine spola, jasno, vnaprej in nedvoumno opredeljuje kot nezakonite, prepovedane oziroma diskriminatorne. Strankama je predstavil njune pravne možnosti in ju seznanil z institutom obrnjenega dokaznega bremena. Stranki se za vodenje postopka pred Zagovornikom nista odločili. Postopka svetovanja sta bila s tem zaključena. **(0702-57/2021, 0702-163/2021)**

Vidik diskriminacije pri zbiranju osebnih in drugih podatkov pri delodajalcih

Na Zagovornika se je obrnila starejša delavka v podjetju glede vprašalnika, ki ji ga je poslal delodajalec. Vprašalnik je bil poslan samo starejšim delavkam, čeprav so v kolektivu tudi starejši delavci moškega spola. Delavka je menila, da vprašalnik ni korekten z vidika varstva osebnih podatkov ter prosila za nasvet. Zagovornik je stranki pojasnil, da je varstvo osebnih podatkov v pristojnosti Informacijskega pooblaščenca, vendar je lahko področje osebnih podatkov v povezavi z določeno osebno okoliščino (stranka je navedla osebni okoliščini spola in starosti) povezano tudi s področjem varstva pred diskriminacijo. Zagovornik je stranko povabil, da se lahko v primeru, če bi bile starejše delavke zaradi vprašalnika oz. zaradi odklonitve izpolnitve vprašalnika ali pa tudi sicer v delovnem razmerju manj ugodno obravnavane (v primerjavi s starejšimi delavci ali v primerjavi z mlajšimi delavci, ne glede na spol), ponovno obrne nanj. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-162/2021)**

Božičnica, vezana na prisotnost delavca na delovnem mestu, lahko pomeni nedopustno diskriminacijo zdravstvenega stanja ali starševstva

Na Zagovornika se je obrnilo več strank, ki zaradi manjše prisotnosti na delovnem mestu iz razlogov starševskega dopusta niso bile upravičene do božičnice ali poslovne uspešnosti oz. so prejele sorazmerno nižjo božičnico. Zagovornik je stranke seznanil z anonimiziranimi ugotovitvenimi odločbami, v katerih je že zavzel stališče, da kriteriji za določitev upravičenosti in deleža za poslovno uspešnost ali božičnico, ki so vezani na prisotnost posameznega delavca na delu, kršijo prepoved posredne diskriminacije. Če pa je med kriteriji neposredno zapisano, da nižjo božičnico prejmejo zaposleni, ki so bili odsotni zaradi bolniškega staleža ali starševskega dopusta, gre za neposredno diskriminacijo. Varovane osebne okoliščine, na podlagi katerih v teh primerih prihaja do diskriminacije, so raznolike, npr. zdravstveno stanje, nosečnost, starševstvo, tudi spol, ker starševski dopust še vedno koristijo predvsem ženske, očetovski dopust pa samo moški.

Zagovornik je strankam svetoval, naj se s predstavljenimi argumenti obrnejo na delodajalca, če bi želeli, da Zagovornik začne z obravnavo diskriminacije, pa naj vložijo konkretiziran predlog za obravnavo in priložijo dokumentacijo, ki potrjuje njihove navedbe. V dveh konkretnih primerih se stranki za postopek nista odločili. Drugi primeri, v katerih so se stranke odločile za začetek postopka, so predstavljeni pod točkami 1.12.2. in 1.13.2. (0702-144/2020, 0702-163/2020, 0702-179/2020, 0702-235/2021)

Svetovanje stranki v zvezi z domnevno diskriminacijo zaradi državljanstva in narodnosti na delovnem mestu

Na Zagovornika se je po pomoč obrnila stranka bolgarske narodnosti. Zatrjevala je diskriminacijo zaradi državljanstva in narodnosti, predvsem v zvezi z delovnimi pogoji in zaposlovanjem. Med drugim je kot morebitne kršitelje navedla večje število delodajalcev, pa tudi upravne enote ter centre za socialno delo. Zagovornik je pojasnil, kaj pomeni diskriminacija ter da v obravnavnem primeru ne izkazuje vseh potrebnih dejstev, ki bi opravičevala domnevo, da je bila kršena prepoved diskriminacije in da se dokazno breme prevali na domnevne kršitelje. Iz izkazovanja svojega trditvenega bremena mora stranka, ki zatrjuje diskriminacijo, predstaviti dovolj konkretne okoliščine svojega primera in vsaj nekaj možnih dokazov, na podlagi katerih je mogoče verjetno sklepati, da bi v zadevi lahko šlo za diskriminacije. Zgolj navedbe, da je oseba slabše obravnavana zaradi svoje osebne okoliščine v postopku ugotavljanja diskriminacije, ne zadostujejo. Zagovornik je stranki pojasnil, da vsaka nepravilnost in nepravičnost še ne pomeni diskriminacije ter jo informiral o načinu izvajanja postopka ugotavljanja diskriminacije. Stranka se na pojasnilo ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-113/2021)

Za ugotovitev diskriminacije mora biti ugotovljeno, da je osebna okoliščina razlog slabšega oz. manj ugodnega obravnavanja

Na Zagovornika se je obrnila stranka zaradi morebitne diskriminacije na delovnem mestu. Zatrjevala je slabšo obravnavo zaradi članstva v sindikatu (stranka je opravljala funkcijo predsednice sindikata) ter narodnosti. Pojasnila je svoj položaj v času prvega in drugega vala epidemije novega koronavirusa, saj ni vedela, ali delo lahko opravlja od doma, ali je napotena na čakanje, ali mora koristiti letni dopust. Kasneje je bila napotena na čakanje, preostali sodelavci pa so delo lahko opravljali od doma, v čemer je prepoznala diskriminacijo. Zagovornik je pojasnil, da mora pri ugotavljanju diskriminacije obstajati vzročna zveza med osebno okoliščino in slabšo obravnavo, stranka pa jo mora tudi ustrezno izkazati. Zgolj dejstvo, da stranka pripada narodnosti, ki ni večinska, ne pomeni, da gre za diskriminacijo. Stranki je bilo razloženo, kakšne možnosti ukrepanja ima Zagovornik v primerih diskriminacije. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-142/2020)

Koriščenje starševskega dopusta ne sme biti razlog za odpoved pogodbe o zaposlitvi

Na Zagovornika se je po nasvet obrnila posameznica, ki je po zaključenem porodniškem dopustu in koriščenju dopusta iz prejšnjega leta prejela odpoved pogodbe o zaposlitvi. Razlog za odpoved naj bi bil, da dela ni, stranka pa je navedla, da so razlogi v njeni nosečnosti in koriščenju starševskega dopusta. Zagovornik je stranki predstavil pravni okvir varstva pred odpovedjo v teh primerih. Informiral jo je, da lahko v primeru, če meni, da razlog za odpoved pogodbe o zaposlitvi ni utemeljen, zoper odpoved delodajalca v 30 dneh od vročitve odpovedi vložiti tožbo pred pristojnim delovnim sodiščem. Delodajalec mora v odpovedi pisno obrazložiti dejanski razlog za odpoved. Pomembno je, da gre za resničen in dejansko obstoječ razlog, ki ne prikriva drugega razloga, kar bi bilo treba dokazati tudi v sodnem postopku, če bi do njega prišlo. Zagovornik je stranko informiral, da kot neutemeljeni razlog za odpoved štejeta tudi nosečnost in starševstvo. V zvezi s posebnim varstvom staršev je posameznico opozoril na določbo 115. člena ZDR-1, ki določa, da delodajalec ne sme odpovedati pogodbe o zaposlitvi delavki v času nosečnosti ter delavki, ki doji otroka do enega leta starosti, in staršem, v času, ko izrabljajo starševski dopust v strnjenem nizu v obliki polne odsotnosti z dela in še en mesec po izrabi tega dopusta. Zagovornik je stranko spodbudil, naj se v primeru potrebe po dodatni/nadaljnji pomoči ponovno obrne nanj. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-117/2021)**

Zaradi koriščenja »varstva zaradi višje sile« staršev ne smejo prizadeti negativne posledice

Zagovornika je za mnenje in nasvet prosila premeščena delavka. Menila je, da je premestitev posledica občasnega koriščenja t. i. »varstva zaradi višje sile« zaradi varstva njenih otrok v času epidemije covid-19, saj so redne šole v tem času izvajale izobraževanje na daljavo. Zagovornik je stranki pojasnil, da ima v skladu s t. i. interventno zakonodajo, sprejeto zaradi epidemije, pravico do odsotnosti z dela, kadar ne more opravljati dela zaradi višje sile, ki je posledica obveznosti varstva otroka zaradi odredene karantene ali druge zunanje objektivne okoliščine nezmožnosti obiskovanja šole (zaprtje šol). Zagovornik je stranki pojasnil, kakšna so njena pravna sredstva zoper premestitev ter ji predstavil možnost vodenja postopka ugotavljanja diskriminacije. Stranka se za vložitev Predloga za obravnavo ni odločila. Postopek svetovanja je bil s tem končan. **(0702-33/2021)**

Doječe matere so deležne dodatne zaščite na področju zaposlovanja

Na Zagovornika se je obrnila delavka glede neenake obravnave doječih in nedoječih mater v delovnopravni zakonodaji. Delavka je menila, da je diskriminirana v primerjavi z materami delavkami ki dojijo, ker sama zaradi zdravstvenih razlogov otroka ni smela dojiti, zato zanje varstvo pred odpovedjo velja krajše časovno obdobje kot v primeru doječih mater. Zagovornik je delavki pojasnil, da gre pri doječih materah za posebej ranljivo skupino žensk (prisotne imamo namreč kar tri relevantne dejavnike, in sicer: ženski spol, materinstvo oz. starševstvo in dojenje). Doječe matere so lahko zaradi dejstva, da želijo na delovnem mestu uveljavljati pravico do odmora za dojenje, žrtev diskriminacije v več pojavnih oblikah. Zagovornik je pojasnil, da skuša zakonodaja takšne situacije z zakonskim okvirjem čim bolj omejiti in to posebej ranljivo skupino žensk zaščititi. Doječe matere so deležne dodatne zaščite. Pri tem je pomembno opomniti, da so matere, ne glede na okoliščino dojenja, posebej varovana kategorija delavcev ter da doječe in nedoječe matere niso v primerljivem položaju. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-43/2021)**

Delavka ne sme biti za svoje delo ocenjena slabše, če koristi pravice, ki ji pripadajo zaradi starševstva

Zagovornika je za pomoč prosilo več delavk glede domnevne diskriminacije pri oceni njihove delovne uspešnosti. Menile so, da so prejele nižjo letno oceno dela zaradi koriščenja skrajšane delovnega časa zaradi starševstva. Zagovornik je strankam pojasnil, kateri so zakonsko predpisani elementi ocenjevanja delovne uspešnosti in izpostavil problematične razloge, ki jih je v primeru delavk v obrazložitvi njihove ocene navedel delodajalec. Zagovornik je strankam predstavil njihove pravne možnosti in jih spodbudil k vložitvi Predloga za obravnavo diskriminacije. Stranke v teh primerih Predlogov niso vložile. Postopki svetovanja so bili s tem zaključeni. **(0702-74/2021, 0702-244/2021, 0702-140/2021)**

Nepravilno nameščena zaščitna maska na delovnem mestu ni osebna okoliščina, zato ne gre za diskriminacijo

Na Zagovornika se je obrnil delavec, ki je zaradi zavrnitve pravilnega nošenja maske prejel pisno opozorilo na izpolnjevanje delovnih obveznosti in možnosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi. Delavec posledično ni bil upravičen do nagrade za poslovno uspešnost. Zagovornik je pritrldil, da pisno opozorilo delavcu na izpolnjevanje obveznosti in možnost odpovedi pogodbe o zaposlitvi ne sme biti utemeljeno izključno na podlagi osebne okoliščine v smislu ZVarD. Vendar Zagovornik nepravilno nameščene zaščitne maske na delovnem mestu ni prepoznal kot osebno okoliščino v smislu ZVarD. Prav tako je Zagovornik poudaril, da kriteriji, ki so vzpostavljeni za izplačilo nagrade za poslovno uspešnost, ne smejo temeljiti na razlikovanju delavcev na podlagi njihovih osebnih okoliščin. Vendar delavcu del plače iz naslova poslovne uspešnosti ni bil izplačan zaradi opozorila pred odpovedjo, ki mu je bilo izdano ravno zaradi zavrnitve pravilnega nošenja zaščitne maske na delovnem mestu, pri slednjem pa ne gre za osebno okoliščino po ZVarD. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-76/2021)**

Čas prihoda na delo zaradi izvajanja samotestiranja ne odpira vprašanja diskriminacije

Na Zagovornika se je obrnila stranka zaradi novega režima prihoda na delovno mesto zaradi obveznosti samotestiranja. Navedla je, da mora v službo prihajati eno uro pred sodelavci, ki so cepljeni proti covidu-19. Zagovornik je pojasnil, da se je do vprašanja pogoja PCT že opredelil in da ta načeloma ne pomeni diskriminacije. Stranki je svetoval, naj se najprej obrne na delodajalca, in sicer zaradi morebitne kršitve delovnopravne zakonodaje, saj naj bi se testiranje praviloma organiziralo v okviru delovnega časa in na stroške delodajalca. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-251/2021)**

Delavci, ki so starši otrok s posebnimi potrebami, imajo pravico do primerne prilagoditve

V imenu delavke in mame otroka s posebnimi potrebami se je na Zagovornika obrnila predsednica sindikata podjetja, v katerem je delavka zaposlena. Na oddelku, kamor je bila razporejena, je s sodelavkami oblikovala dogovor, ki je omogočal prilagoditev delovnega časa njeni družinski situaciji. Vodstvo jo je razporedilo na drug oddelek, kakršni koli dogovori in prilagoditve so bile prepovedane. Zagovornik je poudaril osebno okoliščino materinstva oz. starševstva v povezavi s pravico do primerne prilagoditve in osebno okoliščino invalidnosti v zvezi s t. i. diskriminacijo preko povezave. Zagovornik je stranki pojasnil, da imajo delavci starši otrok s posebnimi potrebami pravico do primerne prilagoditve po Konvenciji o pravicah invalidov in da bi v tem primeru lahko šlo za diskriminacijo. Zagovornik je predsednico sindikata spodbudil, naj odda prijavo oz. naj k prijavi spodbudi delavko samo. Delavka je prijavo oddala, zato se je obravnava zadeve nadaljevala v okviru postopka ugotavljanja diskriminacije po ZVarD. V slednjem je bila med delavko in delodajalcem dosežena poravnava o ugodnejši razporeditvi delovnega časa za delavko. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-110/2021)**

Različni odmerni odstotek za določitev pokojnine za moške in ženske

Na Zagovornika sta se obrnili dve stranki, ki sta zatrjevali diskriminacijo moških v zvezi z odmernim odstotkom pokojnine po ZPIZ-2. Zagovornik je strankama pojasnil, da se je do navedenega vprašanja že opredelil v Oceni diskriminatornosti Zakona o spremembi ZPIZ-2 št. 050-4/2019, v kateri je ocenil, da razlika v odmernih odstotkih ne pomeni neposredne diskriminacije moških v primerjavi z ženskami, temveč pomeni izjemo od prepovedi diskriminacije. Dodal je, da gre za posebni spodbujevalni ukrep, s katerim se preprečuje posredna diskriminacija žensk. V oceni je sledil odločbi Ustavnega sodišča U-I-298/96 z dne 11. 11. 1999, ki je med drugim navedlo, da bi formalna enakopravnost zaradi dejanskih razlik med moškimi in ženskami povzročila neenakost. Zakonodajalec je ob različni obravnavi moških in ženski namreč upošteval slabši družbeni položaj žensk, ki izhaja iz tradicionalno in zgodovinsko pogojenih različnih družbenih vlog spolov. Zagovornik je stranko opozoril tudi na plačno in pokojninsko vrzel med spoloma, ki kažeta na dejanske ekonomske in socialne razlike med njima. Kljub temu pa je treba slediti postopnemu uveljavljanju enakosti moških in žensk: ko razlik v ekonomskem in socialnem položaju ženk in moških ne bo več oz. bodo bistveno manjše, tudi potrebe po različni zakonski ureditvi ne bo več. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-162/2020/2, 0702-292/2021)**

Novela B Zakona o osebni asistenci potencialno lahko povzroči ukinitve izvajalcev osebne asistence

Na Zagovornika se je obrnilo društvo, ki nudi storitve osebne asistence, in sicer v zvezi z novimi pogoji, kot jih za izvajanje osebne asistence predvideva novela B Zakona o osebni asistenci. Ta pogoje bistveno zaostreje, društva, ki jih v ustreznem roku ne izpolnijo, pa so po novi ureditvi po uradni dolžnosti izbrisana iz registra izvajalcev. Zagovornik je pojasnil, da v zadevi o diskriminaciji načeloma ne moremo govoriti, vendar pa bi se vprašanje neskladnosti s protidiskriminacijskim pravom lahko odprlo, če bi pogoji povzročili, da izvajalci osebne asistence za osebe z določenimi vrstami oz. oblikami invalidnosti ne bi več izvajali osebne asistence oz. bi se ta storitev bistveno poslabšala. Zagovornik je stranko pozval, naj ga obvesti, če bi novela zakona takšne posledice povzročila. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-261/2021)**

Starši oziroma skrbniki oseb s posebnimi potrebami naj od centra za usposabljanje zahtevajo vračilo stroškov oskrbnine zaradi umika v domačo oskrbo

Oče ene izmed oskrbovank centra za usposabljanje, delo in varstvo se je na Zagovornika obrnil v zvezi z vračilom stroškov oskrbnine zaradi umika oseb iz institucionalnega varstva zaradi epidemije covid-19. Zadeva se nanaša na relevantno tematiko, saj gre za posebej ranljivo skupino posameznikov, in sicer za osebe s posebnimi potrebami. Vendar Zagovornik ni prepoznal problema diskriminacije v smislu slabše obravnave ene skupine oseb v primerjavi z drugo, temveč problem financiranja socialnih pravic za starše oseb, nastanjenih v zavodu, ki je nastal zaradi umika v domačo oskrbo zaradi omejevanja okužb s covidom-19. Zagovornik je stranki predstavil relevantne člene t. i. krizne zakonodaje, ki ureja povračilo stroškov oskrbnine in javno dostopne dopise pristojnih institucij. Stranki je svetoval način zakonsko predvidenega ukrepanja v tovrstnih zadevah, in sicer, da od zavoda centra za usposabljanje zahteva preostanek oskrbnine ter nato uveljavlja pravna sredstva pred pristojnim ministrstvom. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-92/2021\)](#)

Vprašanje strokovne ustreznosti oskrbe oskrbovanke doma za starejše ne pomeni diskriminacije

Zagovornik je prejel dopis sina oskrbovanke doma starejših občanov (DSO), ki je bila zaradi okužbe s covidom-19 nameščena v t. i. sivo cono. To je pomenilo, da ni smela zapuščati svoje sobe, osebje pa je do nje pristopalo v osebni zaščiti. Posameznik je trdil, da oskrbovanke v sivi coni ni bila deležna ustrezne oskrbe, zato je Zagovornik na DSO naslovil poizvedbo. Na podlagi odgovorov DSO je Zagovornik posamezniku pojasnil, da v primeru oskrbovanke na podlagi prejetih podatkov ni zaznati izpolnjevanja elementov diskriminacije. Ni šlo namreč za to, da bi bila oskrbovanke zaradi svojih osebnih okoliščin deležna slabše obravnave, temveč je bila za posameznika vprašljiva strokovnost obravnave kot taka. Zagovornik je stranki svetoval, da če meni, da je vprašljiva strokovnost ravnanja osebja konkretnega DSO, poda prijavo na Socialno inšpekcijo oz. na Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije. Poleg tega je dodal, da svetuje konstruktivno sodelovanje v komunikaciji z vodstvom in ostalim delovnim osebjem v DSO v dobrobit oskrbovanke. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-181/2020\)](#)

Sorazmernost ukrepov doma za starejše, ki je v času epidemije covid-19 omejeval obiske

Na Zagovornika se je obrnil posameznik v zvezi s pravili za obiskovalce oskrbovancev doma starejših občanov in izpostavil njihov diskriminatorni učinek v primeru nepokretnih, v primerjavi s pokretnimi oskrbovanci. MDDSZ je glede na resnost razmer v času tretjega vala epidemije in glede na dejstvo, da predstavljajo starejši izjemno ogroženo skupino v primeru okužbe z virusom, izdal poseben protokol. V takratni situaciji je ministrstvo za zdravje pozvalo k nadzoru obiskov oziroma celo k splošni omejitvi ali prepovedi obiskov. Ob tem je ministrstvo dodalo, da je treba pri izvajanju navedenih ukrepov upoštevati pravico pacienta do varstva njegove zasebnosti (osebnega dostojanstva), saj omejevalni posegi ne smejo biti nesorazmerni. V skladu s tem so posamezni domovi za starejše sprejeli svoja interna navodila. Zagovornik je stranki pojasnil, da lahko sorazmernost ukrepov konkretnega doma za ostarele presoja v posameznem postopku ugotavljanja diskriminacije. S tem je bil postopek svetovanja stranki zaključen. [\(0702-67/2021\)](#)

V primerih neprimerne in nestrokovne obravnave, ki ima znake nasilništva, je treba podati prijavo za to pristojnemu organu

Zagovornik je prejel dopis posameznice, ki ga je z anketo seznanila s problematikami konkretnega doma starejših občanov (DSO). Izpostavila je domnevno znašanje osebja nad oskrbovanci, nasilje med samimi oskrbovanci, pomanjkanje psihološke podpore, prekinitve fizioterapije, delovne terapije v času epidemije, omejeno gibanje oskrbovancev itn. Zagovornik je v zvezi s tem stranki pojasnil, da nadzor nad izvajanjem institucionalnega varstva za starejše na splošno, v zadevah, ki niso povezane z diskriminacijo, skladno z veljavno zakonodajo izvajajo različne inšpekcijske službe (socialna inšpekcija, zdravstvena inšpekcija). Opozoril je, da imajo skladno z Zakonom o socialnem varstvu varovanci (uporabniki), ki niso zadovoljni s posamezno storitvijo, možnost podaje ugovora zoper delo strokovnega delavca ali strokovnega sodelavca pri svetu socialnovarstvenega zavoda, zoper opravljeno storitev zasebnika pa na socialno zbornico. Posameznik, ki meni, da so mu bile pri uveljavljanju pravic na področju socialnega varstva kršene pravice iz Kodeksa etičnih načel v socialnem varstvu, pa lahko poda tudi pisno pobudo na Častno razsodišče Socialne zbornice Slovenije. Zagovornik je ob tem opozoril, da v primerih, ki jih izpostavlja stranka, ne more ukrepati, saj je v okviru podeljenih pristojnosti po ZVarD pristojen zgolj za tista ravnanja, ki izpolnjujejo elemente diskriminacije. V primerih neprimerne obravnave, ki ima znake nasilništva, je treba podati prijavo bodisi na policijo, v primeru nestrokovne obravnave s strani strokovnih delavcev DSO pa bodisi na svet varstvenega zavoda, socialno zbornico ali socialno inšpekcijo. Zagovornik je stranki ponudil, da lahko informacije (četudi anonimizirano) pošlje pristojnim nadzornim institucijam. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. S tem je bil postopek svetovanja stranki zaključen. **(0702-155/2020)**

Pogoj PCT za obisk domov za starejše, namenjen zaščitni najranjivejših, ni diskriminacija

Na Zagovornika se je obrnila nevladna organizacija in navedla, da je pogoj PCT za vstop v dom za starejše diskriminatoren do oskrbovancev, predvsem tistih, ki so nepokretni. Zagovornik je društvu predstavil svoje stališče glede pogoja PCT. Opozoril je, da dosedanja spoznanja kažejo, da se tveganje za težji potek bolezni covid-19 in smrt eksponentno povečuje s starostjo, tveganje pa je večje tudi pri posameznikih z določenimi kroničnimi obolenji. V primeru pogoja PCT za obisk doma za starejše je primarni cilj takšnega ukrepa varovanje zdravja oskrbovancev. Zato Zagovornik izpolnjevanje pogoja PCT s strani svojcev in drugih bližnjih, ob vseh drugih zaščitnih ukrepih, šteje kot nujen za varen obisk. Strinjal se je z ugotovitvijo nevladne organizacije, da se lahko svojci pokretnih oskrbovancev izognejo preverjanju pogoja PCT tako, da se z oskrbovanci sestanejo zunaj doma, nepokretni stanovalci pa te možnosti nimajo. Pri tem pa gre za vprašanje možnosti nadzora nad spoštovanjem ukrepov oz. njihovega izigravanja in ne za vprašanje s področja diskriminacije. Zagovornik je poudaril, da za odločanje, kakšni pogoji naj veljajo v določenih institucijah, ni pristojen, ampak je za to pristojna zdravstvena stroka. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-178/2021)**

Pogojevanje dela osebnega asistenta s samotestiranjem ne pomeni diskriminacije

Zagovornika je zaprosila za pomoč težko gibalno ovirana oseba, ki vsakodnevne ovire premaguje s pomočjo osebnih asistentov. Pojasnila je, da delo osebnega asistenta ni le na njenem domu, saj ji omogočajo, da hodi v službo, trgovino, k zdravniku itn., kar ji je od uvedbe samotestiranja osebnih asistentov skrajno oteženo. Pojasnila je, da test velja samo na njenem domu. Zagovornik je preučil veljavno ureditev. Ugotovil je, da se za osebne asistente šteje, da za opravljanje dela izpolnjujejo pogoj PCT, če se presejalno testirajo s testom HAG za samotestiranje. Zagovornik je ob tem poudaril, da opravljanje dela osebnega asistenta pomeni več kot le pomoč uporabniku storitve osebne asistence na domu. Pri tem je izhajal iz definicije storitve osebne asistence iz Zakona o osebni asistenci. Glede na navedeno je zavzel stališče, da bi morale samotestiranje osebnega asistenta zadostovati za spremljanje uporabnika asistence pri vsakodnevnih opravilih. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-193/2021\)](#)

Različna višina sofinanciranja, ki je odvisna od kraja stalnega prebivališča, ne pomeni nujno diskriminacije zaradi kraja bivanja

Na Zagovornika se je obrnil oče hčerke, ki je zaradi invalidnosti vključena v zavod v dnevno obravnavo. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport krije zgolj stroške za čas šolskega koledarja, stroške nadstandardnih dejavnosti zunaj tega časovnega obdobja pa krijejo starši. Zavod se je z občinami dogovoril o možnosti sofinanciranja nadstandarda (tj. obravnave izven šolskega koledarja). Občine stroške krijejo različno, nekatere v celoti, druge delno. Stranka navaja, da zaradi kraja stalnega prebivališča prihaja do diskriminacije, saj zavod staršem nadstandardne dejavnosti v okviru istega programa varstva obračunava na različne načine, za nekatere letno, druge mesečno. Zagovornik je pojasnil, da različno obračunavanje (mesečno, letno) dejansko nima različnega učinka. Razlike pa obstajajo med višinami plačil, ki jih nosijo starši uporabnikov, saj je od posamezne občine odvisno, kakšno višino pomoči zagotavljajo z namenom sofinanciranja nadstandardnih programov. Zagovornik je pojasnil, da gre pri navedenem sofinanciranju za diskrecijo posamezne občine in za izvajanje izvirnih pristojnosti občine. Pojasnil je tudi, da poleg konkretne pomoči občin v slovenski družbi obstajajo tudi druge oblike pomoči materialno ogroženim osebam, ki jih nudi bodisi država bodisi občine. Zagovornik je stranki pojasnil, da lahko starši v primeru socialne ogroženosti posežejo po teh različnih pomočeh tudi za namen kritja stroškov otrokovega varstva. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-241/2021\)](#)

Predstavniki vseh kategorij invalidnosti, ki jih združenje reprezentativno zastopa, bi morali imeti možnost za kandidiranje na volitvah za vodstvo združenja

Posameznik je opozoril na zastarelo ureditev položaja predstavnikov v zvezi društev invalidov. Poudaril je, da obstoječi statut v svojih členih navaja dve kategoriji reprezentativnosti in določa, da so delegati v skupščini zastopani v razmerju 50:50. Dokler je imela zveza društev priznana reprezentativnost le za dve kategoriji invalidnosti, je bilo to po mnenju posameznika sprejemljivo. Zaradi potreb članstva pa je zveza društev naknadno pridobila še dve kategoriji reprezentativnosti za uporabnike. Ti zdaj pri delovanju in odločanju nimajo enakopravnih možnosti, ker se jim onemogoča kandidiranje na volitvah kot predstavnikom novonastalih invalidskih kategorij reprezentativnosti. Zagovornik je glede na navedeno zaznal možnost, da bi šlo lahko v konkretnem primeru za diskriminacijo oseb z določenimi kategorijami invalidnosti. Zagovornik je zato stranko spodbudil k oddaji Predloga za obravnavo diskriminacije in jo pozval h konkretizaciji dejstev ter k dodatnim podatkom in informacijam. Stranka se na Zagovornikovo pojasnilo ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-82/2021)

Materina partnerica v sklenjeni istospolni partnerski zvezi z materjo ima pravico do avtomatskega vpisa v rojstni list otroka

Zagovornik je prejel prošnjo odvetniške pisarne za svetovanje v zvezi z avtomatskim priznanjem starševstva otroka, rojenega v sklenjeni partnerski zvezi dveh partnerk. Zagovornik je v zadevi naslovil dopis na Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ), v katerem je predstavil svoje razumevanje določb s tega področja. MNZ je poslalo mnenje Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ), iz katerega je razvidno, da je treba določila Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih kot Družinskega zakonika tolmačiti na način, da se za starša otroka, rojenega v partnerski zvezi dveh žensk, štejeta obe partnerki. To mnenje MDDSZ je MNZ poslalo v vednost vsem upravnim enotam kot usmeritev pri njihovem delu. Matičar mora ob vpisu rojstva v matični register predhodno preveriti, ali sta starša otroka v veljavni zakonski ali partnerski zvezi, nato pa v skladu s poizvedbo podatke o očetu oz. drugem staršu vpisati v matični register. Če ugotovi, da je mati otroka v sklenjeni istospolni partnerski zvezi, mora materino partnerko vpisati kot drugega starša. Stranka je Zagovornika obvestila, da je bil vpis uspešen. S tem je bil postopek svetovanja zaključen. (0702-15/2019)

2.1.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Božičnica, vezana na prisotnost delavca na delovnem mestu, pomeni nedopustno diskriminacijo zaradi zdravstvenega stanja in/ali starševstva

Zagovornik je leta 2021 v več primerih ugotovil diskriminacijo pri izplačevanju poslovne upešnosti oziroma božičnice, ko so delodajalci kot merilo za način izračuna božičnice upoštevali odsotnost z dela zaradi zdravstvenega stanja (bolniškega staleža) ali starševstva (materinski ali očetovski dopust, dopust za nego otroka). V teh primerih so delodajalci izplačilo znižali za tiste zaposlene, ki so bili na bolniškem ali starševskem dopustu. V primerih je Zagovornik ugotovil bodisi posredno bodisi neposredno diskriminacijo, odvisno od tega, kako so bila merila za izračun izplačila formulirana. Če so se merila neposredno nanašala na bolniško ali starševsko odsotnost, je ugotovil neposredno diskriminacijo.

Če so bila na videz nevtralna glede na osebne okoliščine zaposlenega in so se nanašala na odsotnost na splošno, je ugotovil posredno obliko diskriminacije. Ta je namreč podana, kadar na videz nevtravno merilo postavlja v slabši položaj osebe z določeno osebno okoliščino, hkrati pa tak način obračunavanja ni skladen s testom sorazmernosti, kar Zagovornik preveri v vsakem primeru posebej. V teh primerih so torej merila veljala za vse zaposlene enako, a so v slabši položaj posredno postavila zaposlene zaradi njihovih osebnih okoliščin zdravstvenega stanja, starševstva, nosečnosti in tudi spola (ker so noseče lahko samo ženske oz. ker lahko očetovski dopust izkoristijo samo moški). V primeru dveh izdanih odločb je kršitelj vložil tožbo na Upravno sodišče Republike Slovenije, postopek še poteka. V enem primeru je Zagovornik izdal sklep o ustavitvi postopka ugotavljanja diskriminacije pri izplačilih poslovne uspešnosti, saj ne prijavitelj ne domnevni kršitelj v postopku nista priložila dokazil za svoje navedbe. (Odločbe št. **0700-14/2020/7** z dne 22. 2. 2021, **0700-19/2021/7** z dne 30. 7. 2021, **0700-4/2021/8** z dne 7. 9. 2021, **0700-14/2021/10** z dne 7. 9. 2021, **0700-17/2021/12** z dne 6. 10. 2021, **0700-55/2020/17** z dne 11. 10. 2021, **0700-16/2021/10** z dne 18. 11. 2021, **0700-3/2021/6** z dne 13. 12. 2021, Sklep o ustavitvi postopka št. **0700-1/2021/11** z dne 11. 10. 2021).

V postopku ugotavljanja diskriminacija zaradi spolne identitete ni bila izkazana

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo domnevne diskriminacije transspolne ženske, ki je zatrjevala diskriminacijo na delovnem mestu zaradi svoje spolne identitete. Izvedla je namreč postopek tranzicije in potrditve spolne identitete, s čimer je seznanila svojega nadrejenega ter ga prosila, da jo odslej naslavlja z ženskimi zaimki in imenom. Nadrejeni naj bi jo kljub temu ves čas naslavljal kot moškega, podatke o njeni tranziciji pa naj bi razkrival ostalim zaposlenim. Ker je delala pogodbeno, so kasneje zanjo našli zamenjavo in jo pozvali k podpisu odstopne izjave. Da bi Zagovornik v konkretni zadevi lahko bodisi potrdil bodisi ovrigel navedbe o obstoju diskriminacije oziroma nadlegovanja kot obliko diskriminacije po prvem odstavku 8. člena ZVarD, ki opredeljuje nadlegovanje, bi moral primarno razpolagati z ustreznimi podatki, ki bi domnevno sporno, diskriminatorno ravnanje časovno in vsebinsko konkretizirala do te mere, da bi bila presoja sploh mogoča. Ker predlagateljica kljub večkratnim pozivom svojih navedb ni dopolnila oziroma ustrezno konkretizirala, in torej svojega trditvenega bremena ni izpolnila (kar je tudi predpogoj za prevalitev dokaznega bremena na domnevnega kršitelja), je Zagovornik v konkretni zadevi predlog za obravnavo diskriminacije zavrnil. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. **0700-61/2019/16** z dne 26. 3. 2021)

Zaposlitvena agencija po posredovanju Zagovornika upošteva, da morajo biti oglasi za delo spolno nevtralni

Zagovornik je bil s strani tretje osebe obveščen o oglasu za delo, ki je k zaposlitvi v kavarni vabil ženske. Zagovornik je uvedel postopek ugotavljanja diskriminacije po 34. členu ZVarD. V zadevi je bilo ugotovljeno, da kavarna več ne obratuje, oglas je bil umaknjen, podatka o pravnem lastniku kavarne pa ni bilo mogoče pridobiti. Skladno s četrtem odstavkom 135. člena ZUP lahko organ postopek, ki se je začel po uradni dolžnosti, ustavi, če niso več izpolnjeni pogoji za njegovo vodenje oziroma če organ glede na okoliščine primera presodi, da ni več javnega interesa za njegovo nadaljevanje. Glede na vse navedeno je Zagovornik s sklepom odločil, da se postopek ugotovitve obstoja diskriminacije po ZVarD ustavi. Sklep je postal pravnomočen. (Sklep št. **0700-32/2021/8** z dne 24. 11. 2021)

Zavod RS za zaposlovanje po posredovanju Zagovornika strokovne sodelavce usposablja za prepoznavanje in odpravo diskriminatornih meril v oglasih za delo

Zagovornika je tretja oseba obvestila o spornem oglasu za delo. Podjetje je na spletni strani Zavoda RS za zaposlovanje objavilo razpis za delovno mesto, v katerem je navedeno, da išče disponenta – moškega. Zagovornik je uvedel postopek ugotavljanja diskriminacije po uradni dolžnosti. V postopku je Zagovornik ugotovil, da podjetje v oglas ni uvrstilo pogoja moškega spola, temveč je pogoj v procesu objave oglasa dodal Zavod RS za zaposlovanje. Zavod RS za zaposlovanje je v postopku pojasnil, da je bil vzrok napaka tehnične narave s strani zavoda, do katere je prišlo v postopku napotovanja brezposelnih oseb na delovno mesto disponenta. Zavod je navedel, da se želijo v prihodnje izogniti takim napakam, zato bodo še bolj pozorni na vse morebitne nepravilnosti ter bodo strokovne sodelavce na naslednjem strokovnem usposabljanju še dodatno opozorili tudi na možnosti tovrstnih napak. Zagovornik je po prejemu pojasnil podjetja in Zavoda RS za zaposlovanje ocenil, da nadaljevanje postopka ugotavljanja diskriminacije proti podjetju v konkretni zadevi ni več utemeljeno, saj se je izkazalo, da podjetje dejansko ni postavilo spornega pogoja za zasedbo delovnega mesta. Glede na vse navedeno je Zagovornik s sklepom odločil, da se postopek ugotovitve obstoja diskriminacije po ZVarD ustavi. Sklep je postal pravnomočen. (Sklep št. **0700-42/2021/8** z dne 24. 11. 2021)

Zagovornik pri zdravstveni obravnavi oskrbovanke s covidom-19 ni ugotovil diskriminacije

Zagovornik je ugotovil, da zdravstveno osebje pri zdravstveni obravnavi 92-letne dementne in nepokretne oskrbovanke doma za starejše, ki je zbolela za covidom-19 in nato umrla v bolnišnici, ni kršilo prepovedi diskriminacije. Na podlagi mnenja izvedenke medicinske stroke je ugotovil, da način zdravstvene obravnave oskrbovanke ni bil povezan z njeno starostjo. Ugotovil je tudi, da je bila oskrbovanka prav zaradi svojega splošnega zdravstvenega stanja obravnavana drugače kot drugi hospitalizirani bolniki s covidom-19 z drugačnim zdravstvenim stanjem in prav zato ustrezno, kar ne more biti diskriminacija. Odločba na dan 31. 12. 2021 še ni bila pravnomočna. (Odločba št. **0700-9/2021/29** z dne 29. 11. 2021)

Pri zdravstveni obravnavi stanovalcev domov za starejše občane s covidom-19 diskriminacija ni bila potrjena

Zagovornik v postopku ugotavljanja diskriminacije stanovalcev domov za starejše občane, ki so zboleli za covidom-19, ni potrdil navedb, da jim je bilo zaradi njihove starosti, zdravstvenega stanja in kraja prebivanja bolnišnično zdravljenje onemogočeno, čeprav bi ga potrebovali. Zato je ugotovil, da ministrstvo za zdravje s priporočilom za pripravo ocen stabilnosti napredovane in neozdravljive kronične bolezni za stanovalce DSO v prvem valu epidemije ni povzročilo diskriminacije. Diskriminatorno niso ravnali niti zdravstveni delavci DSO, ki so delovali na podlagi priporočil ministrstva. Ugotovitve iz postopka ne pomenijo, da so bili vsi stanovalci DSO zagotovo deležni ustrezne zdravstvene obravnave, ko so zboleli za covidom-19, vendar je to vprašanje strokovne presoje posameznega zdravnika in presega pristojnosti Zagovornika. Odločba na dan 31. 12. 2021 še ni bila pravnomočna. (Odločba št. **0700-32/2020/119** z dne 21. 12. 2021)

2.1.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Odpuščanje delavcev, ki izpolnijo pogoje za starostno upokožitev, brez navajanja razlogov, je po oceni Zagovornika diskriminacija

Zagovornik je na podlagi prejetih pobud več sindikatov opravil oceno diskriminatornosti 21. in 22. člena Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19 (PKP7), ki sta delodajalcu omogočila, da bi lahko brez navajanja razlogov odpustil samo delavce, ki so dopolnili 60 let in imajo 40 let pokojninske dobe oziroma 65 let in 15 let pokojninske dobe. Zagovornik je v postopku ocenil, da je takšna ureditev diskriminatorna in v neskladju z več členu ustave, saj posega v pravico do varstva pred neposredno diskriminacijo zaradi starosti pri odpuščanju in glede varnosti trajanja delovnega razmerja. Na Ustavno sodišče, ki dokončno odloči o tem, ali je predpis neskladen z ustavo ali ne, je podal zahtevo za oceno ustavnosti teh dveh členov PKP7. Zagovornik je sicer že v parlamentarnem postopku sprejemanja tega interventnega zakona poslancem in vladi priporočil ponovno proučitev in izvedbo testa sorazmernosti takrat še predlagane ureditve. Ustavno sodišče je z odločbo št. U-I-16/21-17 in U-I-27/21-12 z dne 18. 11. 2021 odločilo, da je ukrep neskladen z 8. členom Ustave. [\(050-4/2021/12\)](#)

Predpisana izobrazba za strokovne vodje šol vožnje po oceni Zagovornika ne pomeni diskriminacije

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem so izpostavljene posledice Zakona o voznikih z dne 15. 12. 2016, na za samostojne podjetnike, ki izvajajo dejavnost šole vožnje. Pobudnik je zatrjeval, da je zakon diskriminatoren do manjših šol vožnje, ki novih pogojev ne bodo mogle izpolniti. Zagovornik je pobudnika obvestil, da se sme skladno s svojimi pristojnostmi opredeliti le do tistih pogojev zakona, ki so povezani z osebnimi okoliščinami, to pa je pogoj izobrazbe, ki jo je zakon določil za strokovne vodje šol vožnje. Zagovornik je po izvedenem postopku ugotovil, da pogoj predpisane stopnje izobrazbe, kot pogoj za pridobitev dovoljenja za strokovnega vodjo šole vožnje, ne pomeni diskriminacije, saj po njegovi oceni takšno različno obravnavanje temelji na legitimnem cilju in ocenjuje, da so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna, potrebna in sorazmerna. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. [\(050-3/2018/3\)](#)

Razlika v odmernih odstotkih za izračun pokojnine glede na spol ni diskriminacija

Zagovornik je prejel dva predloga za obravnavo, v katerih predlagatelja zatrjujeta diskriminacijo moških v primerjavi z ženskami glede odmernega odstotka. S spremembo 37. člena ZPIZ-2 se je z dnem 1. 1. 2020 začelo vsakoletno postopno izenačevanje odstotkov za odmero starostne pokojnine za moške in za ženske, z dnem 1. 1. 2025 pa bo doseženo izenačenje teh odstotkov za oba spola. Do takrat bo odmerni odstotek za moške pri isti zavarovalni dobi še vedno nižji od odmernega odstotka za ženske, čeprav bo ta razlika vsako leto manjša. Zagovornik je stališče o tej tematiki že sprejel z izvedeno oceno diskriminatornosti št. 050-4/2019 z dne 19. 9. 2019. Navedel je, da razlika po spolu ni pomenila neposredne diskriminacije moških v primerjavi z ženskami, ampak njeno izjemo.

Določitev večjih odstotkov za odmero starostne pokojnine za ženske je dejansko predstavljala in še predstavlja relativno dalj časa trajajoči posebni (spodbujevalni) ukrep, s katerim se je preprečevala in se še vedno preprečuje dejanska posredna diskriminacija žensk v primerjavi z moškimi. Zdej se ta ukrep z zmanjševanjem razlike postopoma ukinja, predpostavljajoč pri tem, da se tudi posredna diskriminacija žensk dejansko odpravlja. V svoji oceni je Zagovornik sledil odločitvi Ustavnega sodišča z dne 11. 11. 1999 št. U-I-298/96. Predlagateljica sta zatrjevala tudi slabši položaj glede na različne odmerne odstotke, ki so veljali v različnih obdobjih. Glede navedenega je Zagovornik pojasnil, da položaji oseb, ki se upokojujejo oz. so se upokojevali v različnih letih, v katerih so veljale različne zakonske določbe (ZPIZ, ZPIZ-1, ZPIZ-2 – s spremembami) o odmeri starostne pokojnine in različni odmerni odstotki, ne morejo biti dejansko primerljivi. Ne gre namreč za enake ali podobne situacije, ki jih predvideva določba ZVarD o neposredni diskriminaciji. Glede na navedeno je Zagovornik odločil, da podrobnejše ocene diskriminatornosti ne bo izvedel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. [\(050-10/2021/6\)](#)

Prenehanje plačevanja prispevkov poklicnega zavarovanja, v primeru izpolnitve pogojev za starostno pokojnino ni diskriminacija

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo 10. odstavek 202. člena ZPIZ-2, po katerem lahko delodajalec preneha s plačevanjem prispevkov za poklicno zavarovanje za zavarovanca - člana, ki izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do poklicne pokojnine. Pobudnik je navedel, da kljub izpolnjenim pogojem delo nadaljuje, ker želi dopolniti polno pokojninsko dobo, ostaja na istem sistemiziranem delovnem mestu, z istim opisom del in nalog, isto odgovornostjo in istimi razporedi. Ukinja pa se mu pravica, katere namen je uvedba dodatnega pokojninskega zavarovanja. Zagovornik je ugotovil, da je o primerljivi zadevi že odločilo Višje delovno in socialno sodišče v sodbi št. Pdp 795/2019. Zavzelo je stališče, da je namen poklicnega zavarovanja v tem, da pridobijo tisti, ki opravljajo posebno težka in zdravju škodljiva dela ter dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče uspešno poklicno opravljati, pravico do poklicne pokojnine, ki jo pridobijo prej, kot bi pridobili pravico do starostne pokojnine. Po oceni sodišča po tem, ko zavarovanec-član izpolni pogoje za pridobitev pravice do poklicne pokojnine, ni več potrebe po plačevanju prispevkov za poklicno zavarovanje. Z vidika Zagovornikovih pristojnosti je relevantno še, da se predlagatelj, ki zatrjuje diskriminacijo, v zadevi primerja s sodelavci, ki niso v primerljivem položaju (npr. s sodelavcem, ki je pridobil pravico do starostne pokojnine, pa še naprej dela in prejema pokojninski dodatek k plači). Drži, da ima delodajalec po zakonu možnost, da s plačevanjem prispevkov preneha ali pa tudi ne. Dokler odločitev za prenehanje plačevanja prispevkov ne temelji na osebnih okoliščinah posameznikov, ne gre za vprašanje diskriminacije. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti ni izvedel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. [\(050-12/2021/3\)](#)

Ureditev plačevanja dohodnine v primeru osebe, ki dela štiri ure, za preostale štiri ure pa prejema nadomestilo za invalidnost, po oceni Zagovornika ni diskriminacija

Zagovornik je prejel pobudo za izvedbo ocene diskriminatornosti določbe Zakona o dohodnini. Vložil jo je predlagatelj, ki je iz naslova invalidnosti zaposlen za skrajšan delovni čas, za preostanek delovnega časa do polnega pa prejema nadomestilo za invalidnost. Predlagatelj je zatrjeval, da je v primerjavi s primerljivimi prejemniki dohodka v slabšem položaju zaradi svoje invalidnosti, saj ob koncu dohodninskega leta doplačuje več dohodninske obveznosti kot navedene osebe. Svoj položaj je primerjal z osebami, ki delajo polni delovni čas. Zagovornik je v postopku ocene ugotovil, da za primerjavo položajev znesek o doplačilu dohodnine ni relevanten podatek, temveč je relevantno, koliko znaša odmerjena dohodnina v posameznem davčnem letu. Do razlike pri predlagatelju prihaja zato, ker prejema prihodek iz dveh naslovov, delodajalec pa iz naslova plače mesečno odmerja akontacijo dohodnine, kot da je ta njegov edini vir prihodka, saj ne ve, kakšen bo njegov skupni prihodek in na podlagi tega končna osnova za izračun dohodne in s tem povezana dohodninska stopnja. Davčni organ pa upošteva vse prihodke v letu ter na podlagi tega odmeri dohodnino. Ker predlagateljeva akontacija dohodnine ne ustreza dejansko odmerjeni dohodnini, jo mora doplačati, medtem ko je delodajalec za delavca, ki zanj dela polni delovni čas, in je plača njegov edini prihodek, sproti mesečno obračunaval akontacijo dohodnine in je delavec na ta račun dobival nižje neto izplačilo plače že med letom, zato mu dohodnine na koncu leta praviloma ni treba doplačati. Zagovornik je ocenil, da je bil predlagatelj enakopravno obravnavan kot vsi davčni zavezanci v skladu z Zakonom o dohodnini. Med letom je plačeval zgolj akontacijo dohodnine, dohodnina pa mu odmerjena z odločbo o dohodnini, ta pa ni bila višja od odmerjene dohodnine primerljivih delavcev, ki imajo enake bruto prihodke kot predlagatelj. S tem je bil postopek ocene diskriminatornosti zaključen. [\(050-13/2021/11\)](#)

Različna obravnava menedžerjev z visokimi dohodki v primerjavi z redno zaposlenimi ni diskriminacija

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo v zvezi z diskriminacijo menedžerjev po ZPIZ-2. Ta naj bi namreč diskriminatorno obravnaval menedžerje v primerjavi s samozaposlenimi, družbeniki in kmeti, za katere po 145. členu ZPIZ-2 velja določitev najvišje osnove za plačilo prispevkov pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Posledično v primerjavi z njimi zavarovanci v menedžerskih poklicih, ki so v delovnem razmerju, plačujejo po ZPIZ-2 višje prispevke. Za vse pa obstaja določena najvišja pokojninska osnova v višini štirikratnika najnižje pokojninske osnove po določbi 36. člena ZPIZ-2. Pobudnik je obstoječi pokojninski sistem predstavil kot izrazito nepravilno do zaposlenih v menedžerskih poklicih, kjer so običajne visoke nagrade kot posledice uspešnosti poslovanja. Pobudnik je predlagal, da Zagovornik izvede oceno diskriminatornosti ZPIZ-2. Zagovornik je v zadevi ocenil, da v predmetni zadevi ni prepoznati nobene osebne okoliščine (skladno z ZVarD), ki bi lahko bila razlog predstavljenega neenakega obravnavanja. Razlog različnega obravnavanja zavarovancev v 144. in 145. členu ZPIZ-2 je namreč vrsta zaposlitve. To, ali je oseba v delovnem razmerju, torej zaposlena pri delodajalcu, ali pa je samozaposlena oz. družbenik ali kmet, pa ni osebna okoliščina po ZVarD. Prav tako osebna okoliščina ni poklic, npr. menedžerski poklic. Tako (menedžerski) poklic sam kot tudi vrsta zaposlitve sta prosti izbiri posameznika in nimata narave osebne okoliščine. Glede na navedeno zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti ni izvedel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. [\(050-20/2021/3\)](#)

Različna obravnava oseb s slepoto in gibalno oviranih oseb pri načinu ugotavljanja upravičenosti do dodatka za pomoč in postrežbo ni diskriminacija

Na Zagovornika se je obrnil posameznik, ki je zatrjeval diskriminacijo zaradi invalidnosti. Kot gibalno ovirana oseba s priznano invalidnostjo I. kategorije je zatrjeval diskriminacijo v primerjavi s slepimi osebami pri kriterijih za dodelitev dodatka za pomoč in postrežbo. Pri slednjem naj bi bile slepe osebe pred njim v prednosti, ker dodatek prejmejo samodejno po tem, ko se njihova vloga za dodatek za pomoč in postrežbo obravnava na invalidski komisiji. Pogoji za pridobitev dodatka za pomoč in postrežbo so določeni v 99. členu ZPIZ-2, za osebe s slepoto pa ločeno v 100. členu ZPIZ-2. Zagovornik je ocenil, da položaja primerjanih skupin oseb nista primerljiva. Da gre za med seboj neprimerljivi skupini oseb (z različnimi invalidnostmi) kaže tudi dejstvo, da so v slovenski zakonodaji pravice slepih in slabovidnih oseb in pravice gibalno oviranih oseb urejene različno, glede na potrebe posamezne oblike invalidnosti. Poleg tega navedbe pobudnika, da je osebam s slepoto dodatek za pomoč in postrežbo dodeljen samodejno, ne držijo. Izvedenski organ ZPIZ obravnava tako slepe in slabovidne osebe, kot tudi osebe, ki jim je zmanjšana možnost premikanja za 70 %. Pri slepih potrdi slepoto ter določi datum njenega nastanka, pri zavarovancih z zmanjšano možnostjo premikanja potrdi zmanjšano možnost vsaj za 70 % in prav tako določi datum nastanka. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti ni izvedel. S tem je bil postopek ocene diskriminatornosti zaključen. (050-18/2020/20)

Neenako obravnavanje oseb z invalidnostmi na podlagi starosti pri dostopu do osebne asistencije po oceni Zagovornika pomeni diskriminacijo

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je predlagatelj zatrjeval diskriminatornost 6. člena Zakona o osebni asistenci. Predlagatelj je navedel, da petnajst let neguje svojo ženo, ki je invalidsko upokojena in potrebuje neprekinjeno nego oziroma pomoč. Ker je žena presegla starost 65 let, ji je bila z odločbo zavrnjena pravica do pridobitve osebne asistencije. Meni, da bi bila zakonska omejitev starosti za pravico do osebne asistencije logična in primerna, če bi imeli urejeno dolgotrajno oskrbo. Dokler pa ni zakonsko urejene dolgotrajne oskrbe, pa je starostna omejitev neprimerna glede na to, da ZOA v četrtem odstavku 6. člena predpisuje delne izjeme. Zagovornik je v postopku ocenil, da postavitve starostne meje kot pogoja za pridobitev pravice do osebne asistencije sama po sebi še ne pomeni avtomatično diskriminacije, če bi v državi obstajal sistem, po katerem bi imeli tudi upravičenci, ki postavljeno starostno mejo presegajo, dostop do primerljivih socialnih storitev, s pomočjo katerih bi lahko enakovredno zadovoljili svoje potrebe po samostojnem življenju, v duhu deinstitucionalizacije, da bi lahko živeli neodvisno, aktivno in bi bili enakopravno vključeni v družbo. Ker pa za to skupino uporabnikov ni primerljivih socialnih storitev, niti po obsegu in naravi storitev niti po finančni obremenitvi z vidika upravičenca, je Zagovornik ocenil, da je ureditev ZOA diskriminatorna, in sicer gre za neposredno diskriminacijo zaradi starosti. S Priporočilom glede osnutka Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osebni asistenci št. 0070-2/2021/1 je Zagovornik Vladi RS priporočil, naj se osnutek predloga ZOA-B dopolni tako, da odpravi diskriminatorni starostni prag za pridobitev pravice do osebne asistencije starejšim od 65 let, ki ga določa veljavna 3. alineja drugega odstavka 6. člena veljavnega ZOA. Priporočilo ni bilo upoštevano. Postopek ocene diskriminatornosti je bil zaključen. (050-16/2020/17)

Omejitev prejema solidarnostne pomoči ob rojstvu otroka na tiste s stalnim bivališčem v Sloveniji po oceni Zagovornika diskriminatorna

Zagovornik načela enakosti je opravil oceno diskriminatornosti 101. člena Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19 (PKP7). Obravnavani člen določa vrednost in pogoje pridobitve enkratnega solidarnostnega dodatka za otroke, rojene v času tik pred, med in leto po koncu epidemije novega koronavirusa, torej do 15. junija 2022. Zagovornik je ocenil, da predpis iz prejetja socialne ugodnosti neupravičeno izključuje tiste, ki imajo v Sloveniji začasno bivališče in v Sloveniji tudi prebivajo. Določa namreč, da lahko izredno pomoč prejmejo le upravičenci s stalnim bivališčem v Sloveniji. Tako po oceni Zagovornika nekatere osebe diskriminira na podlagi njihove osebne okoliščine stalnega prebivališča in državljanstva. Ker so žrtve diskriminacije otroci, gre po Zakonu o varstvu pred diskriminacijo za hujšo obliko diskriminacije. Zagovornik je Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve priporočil, naj takoj začne postopek odprave diskriminatornosti zakona, v nasprotnem primeru bo glede na oceno o diskriminatornosti predpisa v skladu z Zakonom o varstvu pred diskriminacijo na ustavno sodišče vložil zahtevo za presojo ustavnosti. Ministrstvo priporočila ni upoštevalo, zato je Zagovornik zahtevo za presojo ustavnosti 101. člena PKP7 tudi vložil. Ustavnemu sodišču je predlagal, naj zadevo obravnava prednostno, saj gre v obravnavani zadevi po oceni Zagovornika za hujšo obliko diskriminacije. Žrtev diskriminacije so namreč otroci, ki jim je izredna solidarnostna pomoč dejansko namenjena, diskriminacija pa je tudi množična. Ureditev je po oceni Zagovornika v neskladju z 2., 3.a, 8., 14., 15., 50., 53. in 56. členom Ustave, z nekaterimi členi Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Evropske socialne listine, Mednarodnega pakta o socialnih, ekonomskih in kulturnih pravicah in Konvencije o otrokovih pravicah. Postopek pred Ustavnim sodiščem še poteka. [\(050-9/2021/7\)](#)

Izključenost polnoletnih dijakov iz solidarnostnega dodatka za otroke ni diskriminacija

Zagovornik je prejel pobudo za preučitev enkratnega solidarnostnega dodatka za otroke iz Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (ZIUPOPDVE, PKP7). Pobudnica je zatrjevala, da je zakonodajalec spregledal polnoletne dijake, ki so prav tako upravičeni do subvencionirane prehrane, pa vendar do solidarnostnega dodatka niso upravičeni. To po mnenju pobudnice pomeni diskriminacijo in kršitev ustave. Zagovornik je ocenil, da je v konkretnem primeru treba med seboj primerjati družine, ki imajo otroke – dijake starejše od 18 let in enkratnega solidarnostnega dodatka po PKP7 niso dobile, in družine, ki imajo otroke stare do 18 let in so po PKP7 upravičene do enkratnega solidarnostnega dodatka. Vprašanje, ali ima dijak subvencionirano prehrano ali ne, tako ni več bistveno, saj je solidarnostni dodatek vezan na mladoletnost otroka. Ti dve kategoriji upravičencev (družine oziroma polnoletni na eni in mladoletni otroci na drugi strani) pa med seboj nista v primerljivem položaju, niti v času, ko ni razglašene epidemije, niti v času, ko država s svojimi ukrepi blaži posledice epidemije. Da gre za med seboj neprimerljivi skupini upravičencev, kaže tudi dejstvo, da ZSDP-1 in ZUPJS urejata otroški dodatek za upravičence, ki imajo otroke stare do 18 let, za otroke starejše od 18 let, pa ne, ne glede na to, ali imajo subvencionirano malico ali ne. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti ni izvedel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. [\(050-5/2021/5\)](#)

Izključitev tujih študentov iz solidarnostnega dodatka v času epidemije covid-19 ni diskriminacija

Zagovornik je prejel pobudo, v kateri pobudnik navaja, da je po njegovem mnenju pri izplačilu solidarnostnega dodatka za študente v PKP7 prišlo do posredne diskriminacije zaradi pogojevanja upravičenosti do pomoči s stalnim prebivališčem v Sloveniji. Iz ukrepa so bili izključeni mednarodni študentje, ki v Sloveniji redno študirajo, živijo in delajo. Zagovornik je ocenil, da položaj odraslih oseb s stalnim prebivališčem v RS v svojih bistvenih dejanskih in pravnih prvinah ni primerljiv s položajem odraslih oseb, ki v RS stalnega prebivališča nimajo. Ne obstaja pravna in tudi ne ustavnopravna podlaga, na osnovi katere bi bilo mogoče utemeljevati, da bi morali imeti študentje s prijavljenim začasnim prebivališčem RS prav tako priznано ugodnost enkratnega solidarnostnega dodatka. Ozko določene ekonomske in socialne pravice ali ugodnosti, ki so začasnim prebivalcem priznane, imajo popolnoma drugačno naravo in težo ter zasledujejo povsem druge cilje, kot so varovanje otrokovih pravic in pravic iz dela, kjer so pravice začasnih in stalnih prebivalcev izenačene. Poleg tega posameznik s študijem v RS in pridobitvijo dovoljenja za začasno prebivanje še vedno ohranja pravice in ugodnosti iz naslova ukrepov za omejitve epidemije, ki jih nudi država, v kateri ima prijavljeno stalno prebivališče oziroma katere državljan je. Glede na navedeno je Zagovornik odločil, da podrobnejše ocene diskriminatornosti ne bo izvedel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen.

(050-7/2021/3)

Izključenost otrok, rojenih leta 2020 pred razglasitvijo epidemije, iz solidarnostnega dodatka, je bila odpravljena in ni diskriminacija

Na Zagovornika se je obrnilo več pobudnikov, ki so opozorili na problematiko solidarnostnega dodatka za otroke v višini 500 EUR. Dodatek je v sedmi protikoronski paket (Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 oziroma PKP7) vključila Vlada RS, prejeli pa naj bi ga le otroci, ki so bili rojeni po razglasitvi epidemije, torej po 12. 3. 2020. Pobudniki so menili, da predlagani ukrep v neenak, slabši položaj postavlja vse tiste otroke, ki so bili v letu 2020 rojeni še pred razglasitvijo epidemije. Zagovornik je ugotovil, da je bila ureditev med postopkom že ustrezno spremenjena, in sicer na način, da so bili v Zakonu o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19, ki je začel veljati 31. 1. 2020, upoštevani vsi otroci, rojeni od vključno 1. januarja 2020 naprej. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti predpisa ni izvedel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-31/2020)

2.1.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo glede pravnega varstva delavk, ki so pred kratkim rodile in delajo za določen čas

Zagovornik je MDDSZ priporočil, naj okrepi varstvo delavk, ki so pred kratkim rodile in delajo za določen čas. Zavzel se je zlasti za bolj učinkovito pravno varstvo žrtev diskriminacije zaradi spola in drugih oblik diskriminacije žensk in moških v delovnih razmerjih. Priporočil je tudi proučitev različnih možnih rešitev za bolj varne in kontinuirane zaposlitve. (0709-20/2021/1)
Status priporočila: ● Upoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o izplačilu neizplačanega dodatka za pomoč in postrežbo

Zagovornik je MDDSZ priporočil, da predlog predloži v sprejem Vladi in da ga ta pošlje v zakonodajni postopek v Državni zbor z namenom, da se omogoči v čim večji meri odpraviti krivice zaradi neizplačevanja dodatka za pomoč in postrežbo v obdobju od 1. 1. 2003 do 31. 12. 2016 za tiste, katerih starši so takrat uveljavili pravico do dodatka za nego otroka. **(0070-1/2021/1)**

Status priporočila: ● Upoštevano s sprejemom Zakona o izplačilu neizplačanega dodatka za pomoč in postrežbo (Uradni list RS, št. 121/21).

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osebni asistenci

Zagovornik je MDDSZ podal priporočilo, s katerim je izrazil previdnost nad rešitvami, ki ne širijo, ampak ožijo, ali so že doslej zoževale dostopnost osebne asistencije, npr. načrtovano zvišanje praga upravičenosti do osebne asistencije iz 30 na 40 ur tedensko ter starostni prag, ki preprečuje pridobitev pravice do osebne asistencije starejšim od 65 let in mlajšim od 18 let. **(0070-2/2021/1)**

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela

Zagovornik je MDDSZ priporočil, da v osnutku predloga zakona pojasni namene in cilje predlaganih sprememb zakonskih določb glede redefinicije primerne zaposlitve, podaljšanja obdobja javnih del in sprememb glede obravnave pritožb zoper odločbe Zavoda za zaposlovanje ter jih podkrepil s podatki in obrazloži, kako MDDSZ zagotavlja sorazmernost predlaganih ukrepov. Priporočil je tudi, da predlog zakona dopolni in odpravi določbo veljavnega zakona, ki določa zahtevo po vstopnem znanju slovenskega jezika za tujce, saj ta razlikuje med registrirano brezposelnimi osebami na podlagi (osebne okoliščine) državljanstva, posredno pa lahko tudi na podlagi drugih osebnih okoliščin. **(0709-29/2021/1)**

Status priporočila: ● Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih

Zagovornik je MDDSZ priporočil, naj ob sodelovanju z drugimi deležniki in vključujoč romsko skupnost analizira raznolikost vzrokov za neopravičene izostanke romskih učencev, njihovega zgodnjega osipništva in nenadaljevanja šolanja v srednješolskih programih ter opredeli, kateri od že izvedenih programov so bili uspešni pri doseganju zastavljenih ciljev. Dodatno je priporočil, da opravi natančno oceno nujnosti in primernosti ukrepov in pripravi načrt ciljanih posebnih ukrepov za spodbujanje romskih otrok k doseganju osnovnošolske in višjih stopenj izobrazbe. **(0070-13/2021/1)**

Status priporočila: ● Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno-varstvenih prejemkih

Zagovornik je MDDSZ priporočil, da opravi celovito presojo učinkov na enakopravnost, enake možnosti in enako obravnavo (ang. equality impact assessment) pri merilu višine minimalnega dohodka, ki določa različne starostne pogoje glede na spol upravičencev; pri načrtovanju ukrepov, ki naj bi bili ciljno usmerjeni zlasti v Rome (ki bi se jim v posebnih primerih denarna pomoč izplačevala v naravi) ter pri uvajanju krivdnega razloga za neupravičenost do denarne pomoči zaradi pravnomočne pogojne obsodbe na kazen zapora, izrečene za naklepno kaznivo dejanje. [\(0070-12/2021/1\)](#)

Status priporočila: ● Zakonodajni postopek še teče.

Priporočilo glede Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19 (enkratni solidarnostni dodatek za novorojenca)

Zagovornik je opravil oceno diskriminatornosti 101. člena Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19 (PKP7) in ocenil, da predpis iz prejetja socialne ugodnosti neupravičeno izključuje tiste, ki imajo v Sloveniji začasno bivališče in v Sloveniji tudi prebivajo. Določa namreč, da lahko izredno pomoč prejmejo le upravičenci s stalnim bivališčem v Sloveniji. Zagovornik je MDDSZ priporočil, da takoj začne postopek odprave diskriminatornosti zakona. [\(050-9/2021/8\)](#)

Status priporočila: ● Neupoštevano. Zagovornik je vložil zahtevo za presojo ustavnosti.

Priporočilo glede izboljšanja položaja brezdomnih oseb

Brezdomni ljudje so zaradi svojega družbenega statusa pogosto diskriminirani in tarče različnih oblik nasilja. Zagovornik je MDDSZ ob svetovnem dnevu brezdomcev priporočil sprejetje ukrepov, med drugim tudi sprejem Resolucije o nacionalnem programu socialnega varstva 2021–2030, za izboljšanje njihovega položaja in preprečevanje brezdomstva. [\(0709-38/2020/43\)](#)

Status priporočila: ● Akt je še v procesu sprejemanja.

Priporočilo glede priprave celovitega zakona o pravnem priznanju spola

Zagovornik je MDDSZ priporočil, da pripravi celovit zakon o pravnem priznanju spola, v okviru katerega naj med drugim smiselno uredi upravni postopek pravnega priznanja spola tako, da bo zadostovala samoopredelitev osebe, v okviru enega postopka na upravnih enotah in tako, da se omogoči tudi vpis tretje, nevtralne možnosti pri označevanju spola za transspolne in interspolne ljudi. [\(0709-14/2021/284\)](#)

Status priporočila: ● V teku.

Priporočilo glede Predloga resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2021–2030

Zagovornik je MDDSZ priporočil odpravo pravnih pomanjkljivosti glede opredelitve prepovedi diskriminacije zaradi spola. Priporočil je tudi ukrepe za večjo transparentnost zagotavljanja enakega plačila za primerljivo delo in okrepitev učinkovitosti varstva v primerih kršitev. (0709-19/2021/1)

Status priporočila: 🟡 Delno upoštevano z določitvijo političnih in normativnih ukrepov ter spremembami Kazenskega zakonika.

Priporočilo glede spremembe Družinskega zakonika

Zagovornik MDDSZ priporoča, naj pripravi ustrezno spremembo prehodnih določb Družinskega zakonika tako, da bi sodišča lahko t. i. deljena skrbništva odredila tudi v vseh primerih postopkov ločitev, začelih pred 15. 4. 2019, kadar je to v največjo otrokovo korist. (0709-34/2021/1)

Status priporočila: 🔴 Neupoštevano.

2.1.5 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MDDSZ je v okviru splošnih ukrepov za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o Zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2I), kjer je po spolu izenačilo odmerno lestvico za pokojnine. Na področju zaposlovanja je **MDDSZ** izvajalo Aktivno politiko zaposlovanja (APZ), ki ima namen povečati zaposlenost, zaposljivost ter konkurenčnost in prožnost delodajalcev z usposabljanji, izobraževanji in spodbudami za zaposlovanje. Za boljšo delovno in socialno vključenost oseb z mednarodno zaščito je v sklopu APZ izvajalo program usposabljanja na delovnem mestu. V APZ sta dva dodatna programa, posebej namenjena Romom. Gre za možnost dvoletne vključitve v program javnih del ter neformalno usposabljanje in izobraževanje za osnovno opismenjevanje. **MDDSZ** je poročalo tudi o dvigu delnega plačila za izgubljeni dohodek po Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1) ter dvigu prispevkov v primeru dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva.

MDDSZ je sodelovalo v procesu vpisa pravice do uporabe in razvoja slovenskega znakovnega jezika v Ustavo, pripravilo je dopolnitev Zakona o osebni asistenci (ZOA) ter Akcijski načrt za invalide 2022–2030. Izvajalo je dva ciljno raziskovalna projekta na temo invalidnosti, ob predsedovanju Slovenije Svetu EU pa pripravilo mednarodno konferenco o vključevanju oseb z invalidnostmi v družbo. **MDDSZ** je objavilo javni razpis za sofinanciranje projektov za osebe z invalidnostmi, poročalo je tudi o izboljšavi dostopnosti blaga in storitev za invalide z Evropsko kartico ugodnosti. Dodatno je **MDDSZ** izpostavilo javni razpis za sofinanciranje za mlade s posebnimi potrebami.

Glede ukrepov, sprejetih kot odziv na epidemijo koronavirusa, je **MDDSZ** v Zakonu o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala (ZIUOPDVE) predlagalo, da se v času razglašene epidemije pri ugotavljanju položaja materialno ogroženih oseb za priznanje denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka ne upošteva njihovo premoženje (razen prihrankov in vrednostnih papirjev). Uvedlo je tudi avtomatično podaljševanje pravic iz javnih sredstev med epidemijo.

V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je **MDDSZ** poročalo o projektu »Očka v akciji«, s katerim so želeli prispevati k ozaveščanju o pomenu aktivnega vključevanja moških v očetovstvo in enakomernejše porazdelitve starševske skrbi za otroka. Sodelovalo je tudi pri projektu »CP4Europe«, katerega namen je povečati priložnosti za participacijo otrok, okrepiti promocijo orodij za povečanje participacije in zagotoviti večje prepoznavanje pomembnosti participacije v oblikovanju javnih politik države.

2.1.6 Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom

Sestanek z državnim sekretarjem Cvetom Uršičem

Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik je 22. junija 2021 državnemu sekretarju MDDSZ Cvetu Uršiču predstavil delo, ki ga je organ za varstvo pred diskriminacijo opravil v letu 2020.

Med prijavi domnevne diskriminacije, ki jih je prejel Zagovornik, so prijavitelji največkrat zatrdili diskriminacijo na področju dela in zaposlovanja in pri dostopu do blaga, storitev in stanovanja, je izpostavil Lobnik.

Diskriminacija pri delu in zaposlovanju je bila kot najpogostejša oblika diskriminacije navedena tudi v Zagovornikovi raziskavi o diskriminaciji v Sloveniji. Ta je razkrila, da je diskriminacija pri nas še vedno razširjen pojav, saj je vsak peti prebivalec navedel, da je že bil žrtev diskriminacije, je še povedal zagovornik.

Ob predstavitvi dela Zagovornika sta Lobnik in Uršič spregovorila tudi o aktualnih izzivih s področja varstva pred diskriminacijo.

Zagovornik je državnemu sekretarju predstavil argumente za dopolnitev zakona o osebni asistenci tako, da ne bi bil več diskriminatoren do starejših od 65 let. Izpostavil je tudi vprašanje dostopa do osebne asistencije za mladoletne s posebnimi potrebami.

Državnemu sekretarju je povedal za težave pri dostopnosti medijskih vsebin za osebe z invalidnostmi. Opozoril ga je, da bi morali biti minimalni standardi dostopnosti teh vsebin sprejeti že vsaj leta 2011.

Lobnik je Uršiču predstavil tudi ključne ugotovitve iz Zagovornikovega posebnega poročila o položaju gluhih v izobraževalnem sistemu in priporočil uvedbo posebnih namenskih štipendij za študente z invalidnostmi in izboljšanje možnosti vključevanja gluhih odraslih v dejavnosti vseživljenjskega učenja na njim prilagojen način.

Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik je državnemu sekretarju MDDSZ Cvetu Uršiču predstavil tudi ključne ugotovitve iz Zagovornikovega posebnega poročila o položaju gluhih v izobraževalnem sistemu.

Državni sekretar se je Lobniku in sodelavcem Zagovornika zahvalil za dobro delo in predstavil rešitve, s katerimi je ministrstvo že in še bo naslovido izpostavljene teme.

Na srečanju sta zagovornik in državni sekretar spregovorila tudi o Akcijskem programu za invalide 2022–2026, o direktivi EU o transparentnosti plač in o prioritethih temah s področja delovanja ministrstva med predsedovanjem Slovenije Svetu EU.

Strokovni svet za enakost spolov (SSES)

Strokovni svet za enakost spolov je strokovno-posvetovalni organ, ki deluje pri MDDSZ in je namenjen spremljanju in ocenjevanju stanja in napredka pri uresničevanju enakosti žensk in moških na različnih področjih družbenega življenja.

Prva seja SSES je potekala 9. februarja 2021 po spletu. Udeležila se je tudi predstavnica Zagovornika. Člani SSES so se seznanili s poročilom MDDSZ o ukrepih za zajezitev pandemije covid-19 ter s podatki policije o nasilju nad ženskami in nasilju v družini v letu 2020. Člani SSES so obravnavali tudi osnutek predloga Nacionalnega programa za enake možnosti žensk in moških 2021–2030.

Predstavnica Zagovornika je med drugim opozorila na pojav t. i. presečne diskriminacije, da je treba pozornost nameniti tudi ekonomskemu nasilju, zlasti nad starejšimi, na potrebo po spodbujanju raznolikosti na delovnem mestu ter na pomanjkanje razčlenjenih podatkov, ki otežujejo varstvo pred diskriminacijo na sistemski ravni. Člani SSES so bili obveščeni tudi o Javnem razpisu za sofinanciranje projektov s področja enakosti žensk in moških za leto 2021, ki je bil objavljen konec leta 2020.

Druga in zadnja seja SSES v letu 2021 je potekala dopisno od 24. do 28. maja 2021. Člani SSES so bili pozvani, da se opredelijo do predloga sklepa, s katerim se SSES seznani s 7. periodičnim poročilom RS po Konvenciji Združenih narodov za odpravo vseh oblik diskriminacije žensk (CEDAW). Zagovornik se je odzval s pisnimi predlogi za izboljšave poročila, med drugim glede zbiranja t. i. razčlenjenih podatkov v javnem sektorju o osebnih okoliščinah ljudi z vidika varstva pred diskriminacijo in glede t. i. presečne diskriminacije, ki je Zakon o varstvu pred diskriminacijo ne opredeljuje kot posebno obliko diskriminacije.

ZAGOVORNIK IZPOSTAVLJA

66. člen Ustave Republike Slovenije (varstvo dela)

Država ustvarja možnosti za zaposlovanje in za delo ter zagotavlja njuno zakonsko varstvo.

Obravnavani primeri diskriminacije – Inšpektorat za delo

Inšpektorat za delo ne vodi evidenc zbirk podatkov po obravnavanih zadevah, temveč po ugotovljenih kršitvah določb delovnopravne zakonodaje, tudi v primerih ugotovljenih kršitev prepovedi diskriminacije. Inšpektorat za delo evidenc in statistike tudi ne vodi po osebnih okoliščinah, zaradi katerih je prišlo do diskriminacije.

V letu 2021 so kršitve prepovedi diskriminacije ugotovljene v večjem številu kot v preteklih letih. Diskriminacija je bila ugotovljena pri skupno 31 primerih pri 29 različnih delodajalcih, kar je največ do zdaj. Inšpektorat je v zvezi z zbiranjem podatkov o kršitvah pojasnil, da so v evidencah inšpektorata nekatere kršitve lahko evidentirane večkrat, saj so lahko npr. evidentirane enkrat kot kršitev v inšpekcijskem postopku in drugič v prekrškovnem postopku. Poleg tega je lahko kršitev v prekrškovnem postopku prav tako evidentirana enkrat kot kršitev pravne in drugič kot kršitev odgovorne osebe pri delodajalcu. Zato so poročali o številu ugotovljenih primerov diskriminacije (in o številu delodajalcev, kjer so bile kršitve ugotovljene), ne pa o evidentiranih kršitvah samih.

Velika večina primerov se je nanašala na kršitev prepovedi diskriminacije delavcev v delovnem razmerju, samo v treh primerih pa je bila evidentirana kršitev prepovedi diskriminacije kandidatov za zaposlitev. Od tega je bil en primer opredeljen kot kršitev 27. člena ZDR-1 (enaka obravnava glede na spol). Od navedenih 29 delodajalcev, kjer so inšpektorji ugotovili kršitev, prihaja eden iz javnega sektorja, vsi ostali pa iz zasebnega sektorja. Gre za različno velike gospodarske družbe (večinoma družbe z omejeno odgovornostjo, dve pa imata status delniške družbe) in tri samostojne podjetnike. Večina primerov je bila evidentiranih kot kršitev 6. člena ZDR-1, v dveh primerih pa so inšpektorji primer evidentirali kot kršitev 6. člena ZVarD.

V treh primerih ugotovljene diskriminacije kandidatov za zaposlitev je šlo za naslednje okoliščine:

- v enem primeru je delodajalec razvrstil kandidate za delovno mesto pripravnika glede na njihovo starost,
- v drugem primeru je šlo za diskriminatorno objavo prostega delovnega mesta glede na osebno okoliščino spola, saj je delodajalec z javno objavo iskal »natakarico«,
- v tretjem primeru pa je delodajalec javno, na družabnem omrežju Facebook, objavil oglas, da išče »moškega, starega od 28 do 42 let, za delovno mesto procesnega tehnologa/vodje proizvodnje«, s tem pa je kandidate diskriminiral na podlagi dveh osebnih okoliščin starosti in spola.

V dveh primerih diskriminacije kandidatov so inšpektorji ukrepali z uvedbo postopka o prekršku in izdali odločbo z izrekom opomina, v enem pa je bil delodajalec na kršitev opozorjen v zapisniku.

V primerih ugotovljene diskriminacije delavcev v času trajanja delovnega razmerja se jih je večina nanašala na to, da je delodajalec različnim delavcem izplačal različne zneske regresa za letni dopust in to (v posameznih primerih) v različnih rokih. Take primere so inšpektorji evidentirali kar pri 19 delodajalcih. V veliki večini teh primerov osebna okoliščina, na podlagi katere je delodajalec delavce obravnaval neenakopravno, ni bila razvidna.

Osebno okoliščino oz. okoliščino, ki je bila podlaga za diskriminacijo, pa je bilo zaznati v dveh primerih:

- v enem primeru je šlo za to, da je delodajalec izplačal nižje zneske regresa tistim delavcem, ki so bili med letom odsotni iz zdravstvenih razlogov, in tistim s statusom invalida, ki opravljajo delo s krajšim delovnim časom;
- v drugem primeru pa je delodajalec delavcema, ki jima je prenehalo delovno razmerje, izplačal sorazmerni znesek regresa v nižji odmeri, kot pa bi ga jima bil moral, za razliko od delavke, ki je delala celotno koledarsko leto, in je prejela bistveno višji regres od minimalnega.

V edem od obravnavanih primerov diskriminacije je delodajalec delavcem s statusom invalida izplačal krizni dodatek, ostalim pa ne (za delavce s statusom invalida je namreč prejel povračilo s strani Ministrstva za delo, družino socialne zadeve in enake možnosti, za ostale delavce pa ne).

Tudi v letu 2021 so inšpektorji ugotovili primere kršitev prepovedi diskriminacije v zvezi s kriteriji za odmero višine dela plače za poslovno uspešnost delodajalca (oziroma božičnico ali 13. plačo). Delodajalec je v obravnavanih primerih uporabil navidezno nevtralna merila (npr. prisotnost na delu), ki pa so učinkovala na način, da so postavila v slabši položaj osebe z določeno osebno okoliščino (boleznijo, poškodbo, odsotnostjo z dela zaradi starševstva ali nege otroka, starostjo, invalidnostjo ipd.). Tisti delavci, ki so bili zaradi zgoraj navedenih okoliščin več časa odsotni z dela, namreč niso prejeli t. i. »božičnice« oz. so jo prejeli v nižjih zneskih kot njihovi sodelavci, ki so bili več prisotni na delu. Merila je delodajalec v obravnavanih primerih določil v splošnem aktu (pravilnik), sklepu, ali pa se je zanje je v podjetniški kolektivni pogodbi dogovoril s sindikati.

Kadar pri delodajalcu postavljeni (navidezno nevtralni) kriteriji za izplačilo božičnice učinkujejo na način, da so delavci z določeno osebno okoliščino v manj ugodnem položaju, gre za posredno diskriminacijo; ta kršitev je sankcionirana v kazenskih določbah ZDR-1 in ZVarD. Navedeni postopki, ki jih je bilo v letu 2021 izvedenih oz. končanih pet, so bili povečini uvedeni na podlagi predlogov Zagovornika načela enakosti za uvedbo postopka inšpekcijskega nadzora in postopka o prekršku. V vseh petih primerih so bili poleg inšpekcijskih uvedeni tudi postopki o prekršku, inšpektorji pa so v prekrškovnih postopkih v štirih primerih izrekli globo, v enem pa opomin. Globo je delodajalec plačal le v enem primeru, v vseh ostalih pa bo o zadevi dokončno odločilo sodišče, kamor se je delodajalec obrnil, ker se ni strinjal z ukrepom inšpektorja. Gre za primere, kjer je v letu 2021 inšpektor že ugotovil kršitev v inšpekcijskem postopku in jo tudi evidentiral, nekaj takih postopkov pa je v času priprave tega poročila še v teku in bodo predvidoma zajeti v letno poročilo za leto 2022.

Inšpektorji so v primerih ugotovljenih kršitev prepovedi diskriminacije ukrepali na naslednje načine:

- z opozorilom na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru (v devetih primerih),
- z opozorilom na zapisnik na podlagi 53. člena ZP-1 (v sedmih primerih ugotovljenih kršitev),
- z izdajo odločbe o prekršku z opominom na podlagi 21. člena ZP-1 (v sedmih primerih) in
- z izdajo odločbe o prekršku z globo (v šestih primerih).

V posameznih primerih se inšpektorji niso omejili na spodnjo mejo, določeno v razponu globe, za kršitev 6. člena ZDR-1 (to je 3.000 evrov za delodajalca pravno osebo in 450 evrov za odgovorno osebo delodajalca), temveč so izrekli višjo globo znotraj dopustnega razpona oz. so izrekli višjo sankcijo od najnižje predpisane, zaradi pravila o steku. V enem primeru je tako bila določena globa v razponu (6.000 evrov za delodajalca in 900 evrov za odgovorno osebo), v dveh primerih pa globa v steku (4.500 evrov za delodajalca in 1.350 evrov za odgovorno osebo ter v drugem primeru 9.000 evrov za delodajalca in 1.350 evrov za odgovorno osebo). Običajno pa so inšpektorji pri izreku globe upoštevali najnižji v zakonu predvideni znesek globe v razponu, to je za prekršek po 217. členu ZDR-1 3.000 evrov za delodajalca – pravno osebo in 450 evrov za odgovorno osebo po ZDR-1 oz. po 45. členu ZVarD 3.000 evrov za delodajalca – pravno osebo in 250 evrov za odgovorno osebo.

V nekaterih primerih inšpekcijski postopki še niso zaključeni oz. ukrep še ni bil vročen delodajalcu. V letu 2021 inšpektorji niso ugotovili nobene kršitve 133. člena ZDR-1, ki predvideva enako plačilo žensk in moških.

*Tabela: Pregled prejetih podatkov Inšpektorata za delo glede obravnavanih primerov diskriminacije – primerjava med leti 2017, 2018, 2019, 2020 in 2021**

Inšpekcijski organ	Prejete prijave 2017	Ugot. primeri 2017	Prejete prijave 2018	Ugot. primeri 2018	Prejete prijave 2019	Ugot. primeri 2019	Prejete prijave 2020	Ugot. primeri 2020	Prejete prijave 2021	Ugot. primeri 2021
Inšpektorat za delo	/	11	/	17	/	16	/	12	/	31

* Ko so se inšpektorati odzvali in sporočili, da prijav niso imeli, je navedena številka 0. Če podatka ni oziroma se inšpektorat ni odzval, je označeno z /.

2.2 Ministrstvo za finance (MF)

2.2.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

(Ne)imetištvo bančne plačilne kartice oz. bančnega računa ni mogoče enoznačno opredeliti kot osebno okoliščino premoženjskega stanja

Zagovornik je prejel dopis posameznice, ki se je pritožila, da se v zdravstvenem domu plačilo za test na covid-19, ki je eden od pogojev PCT za dostop do številnih storitev, lahko izvede samo s plačilno kartico. Pojasnila je, da sredstev na plačilni kartici nima, ima pa gotovino. Ker storitve ne more opraviti, se počuti diskriminirano. Na zagovornika je naslovila vprašanje, ali to pomeni diskriminacijo ljudi, ki nimajo transakcijskega računa ali plačilne kartice. Zagovornik je stranki pojasnil, da po predpisih ponudniki dobrin in storitev niso dolžni omogočiti obeh načinov plačevanja, tj. s kartico in z gotovino). (Ne)imetištvo bančne plačilne kartice oz. (ne)imetištvo bančnega računa ni mogoče enoznačno opredeliti kot osebno okoliščino v smislu določb ZVarD. Je stvar izbire posameznika, saj so bančni računi enostavno dostopni. Poleg tega je vsaka banka dolžna odpreti osnovni plačilni račun, če potrošnik to zahteva, banke lahko zavrnejo prošnjo za odprtje osnovnega računa le v nekaterih zakonsko določenih izjemnih primerih. Osnovni plačilni račun je bil uveden na podlagi Direktive 2014/92/EU, katere namen je, da se potrošnikom zagotovi dostop do plačilnega računa ne glede na njihove finančne okoliščine. Nizko stanje na računu oz. nedelovanje kartice bi lahko bila posledica osebne okoliščine premoženjskega stanja posameznika v primeru, da ima posameznik zaradi navedene osebne okoliščine dolgove in so sredstva z bančnega računa samodejno odvedena za njihovo poplačilo, zaradi česar posameznik raje posluje z gotovino. Vendar je Zagovornik ob tem opozoril, da ima lahko posameznik dolgove iz različnih razlogov. Iz navedenega ni mogoče samodejno zaključiti, da gre za diskriminacijo zaradi premoženjskega stanja. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-174/2021)

2.2.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

V zadevi zavrženega denarnega nakazila v tretjo državo diskriminacija ni bila ugotovljena

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije od predlagatelja, ki je navedel, da naj bi bil neenako obravnavan pri poskusu nakazila denarja v Libanon ter da ga je banka neenako obravnavala na podlagi njegove narodnosti. Predlagatelj je v bančni poslovalnici želel svojemu bratu nakazati denar. Ko je uslužbenka začela postopek nakazila denarja prek mednarodne bančne storitve za prenos denarja Western Union, je predlagatelja zaprosila, da ji izroči na vpogled osebno izkaznico za namen preverjanja identitete. Po vnosu predlagateljevih podatkov v računalniški sistem je prišlo do določenih omejitev, na katere se je uslužbenka banke odzvala z besedami »denarja ne morete nakazati, ker prihajate iz take države, saj veste iz kake države prihajate, ali ste v svoji domovini član kakšne politične stranke ipd.«. Banka je zavrnitev zatem utemeljila s predpisi o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma.

Zagovornik je ocenil, da predlagatelj ni predložil vseh razpoložljivih dokazov za svoje trditve, čeprav je navedel, da z nekaterimi dokazi razpolaga. Prav tako se ni odzval na Zagovornikov poslan dopis z vsemi ugotovitvami v seznanitev in izjasnitev. Glede na navedeno Zagovornik diskriminacije ni potrdil. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. [0700-48/2019/7](#) z dne 12. 2. 2021)

Postavitev starostne meje za pridobitev potrošniškega kredita ne pomeni diskriminacije

Zagovornik načela enakosti je na podlagi informacije posameznika, da pri banki ni mogel najeti kredita zaradi svoje starosti (76 let), začel postopek ugotavljanja diskriminacije po uradni dolžnosti. Zagovornik je ugotovil, da banka različno obravnava kreditorejmalce glede na njihovo starost, zato je ugotavljal, ali je takšna obravnava upravičena oziroma dopustna. Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) določa splošno izjemo od prepovedi neposredne diskriminacije. Neenako obravnavanje zaradi določene osebne okoliščine ne pomeni diskriminacije, če takšno različno obravnavanje temelji na legitimnem cilju in so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna, potrebna in sorazmerna. Zagovornik je ugotovil, da je cilj odgovornega kreditiranja banke, ki sledi zakonskim predpisom po uspešnem obvladovanju kreditnega tveganja, legitimen, zato je v nadaljevanju ugotavljal, ali je bila postavitev starostne omejitve za kreditorejmalce ustrezno, potrebno in sorazmerno sredstvo. Zagovornik je v postopku ugotovil, da banka s tem, ko je sprejela Kreditno politiko, ki kot najvišjo starost kreditorejmalca ob zapadlosti kreditnega posla potrošniškega kreditiranja določa starostno mejo 75 let, ni kršila prepovedi diskriminacije, saj je podana izjema, skladna z ZVarD. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. [0700-49/2020/4](#) z dne 5. 3. 2021)

Prejemanje plače v tuji valuti ni osebna okoliščina po ZVarD

Na Zagovornika se je obrnil slovenski državljani, zaposlen pri mednarodni organizaciji v tujini. Plačo prejema v ameriških dolarjih (USD). Ker plače ne prejema v evrih, mu nobena od slovenskih bank in hranilnic ni odobrila najema kredita za nakup stanovanja v Sloveniji. Predlagatelj je zato trdil, da ga banke in hranilnice diskriminirajo. V postopku je Zagovornik ugotovil, da osebna okoliščina kraja bivanja ni bila razlog, da banke prijavitelju niso odobrile kredita, temveč je bil razlog, da prejema plačo v USD. Prejemanja plače v določeni valuti Zagovornik ne prepoznava kot osebne okoliščine po Zakonu o varstvu pred diskriminacijo, saj ne gre za osebno značilnost, lastnost, stanje ali status, ki bi bil trajno in nerazdružljivo povezan s predlagateljevo osebnostjo oz. njegovo identiteto ali pa ga predlagatelj ne bi mogel spremeniti. Zagovornik je zato postopek zaključil z odločbo o zavrnitvi predloga za obravnavo diskriminacije. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. [0700-10/2021/38](#) z dne 2. 7. 2021)

2.2.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v delokrogu MF.

2.2.4 Priporočila Zagovornika

Zagovornik v letu 2021 ni izdal priporočil v delokrogu MF.

2.2.5 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MF je v svojem odgovoru o splošnih ukrepih poročalo o zagotavljanju splošne enake obravnave pri svojem delu. Pri tem je navedlo uporabo ženske in moške slovnične oblike v javnih razpisih in uradnih dopisih. MF je poročalo še o omogočanju dostopnosti informacij ranljivim skupinam na spletu (predvsem slepim in slabovidnim) ter o omogočanju dostopa do prostorov ministrstva z invalidskim vozičkom.

MF **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti v letu 2021 ni izvajalo.

2.2.6 Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom

Zagovornik v letu 2021 z ministrstvom ni neposredno sodeloval.

2.3 Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT)

2.3.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Registracija s. p. na določen datum ni diskriminacija

Na Zagovornika se je obrnilo več samozaposlenih oseb, ki kot novo registrirani s. p., registrirani po 1. 9. 2020, niso bili upravičeni do izredne pomoči v obliki mesečnega temeljnega dohodka. Zagovornik je strankam pojasnil, da pogoja »registriranosti za opravljanje dejavnosti najmanj od 1. septembra 2020« za upravičenosti do izredne pomoči v obliki mesečnega temeljnega dohodka ni mogoče opredeliti kot osebno okoliščino v smislu ZVarD. Ne gre namreč za prirojeno ali pridobljeno osebno značilnost, lastnost, stanje ali status, ki je praviloma trajno in nerazdružljivo povezana s posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto. Posameznik tudi registracijo s .p. in njegovo odjavo zlahka spreminja. Glede na navedeno iz zadeve torej ni izhajalo, da bi šlo za vprašanje diskriminacije. Zagovornik je zadevo odstopil na Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. Postopki svetovanja so bili s tem zaključeni. **(0702-19/2021, 0702-80/2021)**

Morebitna diskriminacija v trgovini zaradi osebne okoliščine rase ali etnične pripadnosti

Na Zagovornika se je obrnila stranka romskega porekla, ki je zatrjevala diskriminacijo v trgovini. Trgovka je od stranke zahtevala, naj pokaže vsebino nahrbtnika. Prošnja, naj se ji izroči knjiga pritožb, je bila stranki zavrnjena. Zagovornik je stranko pozval, naj natančno in konkretizirano opiše dogodke, za ugotavljanje diskriminacije pa mora podati lastnoročno podpisani predlog za ugotavljanje diskriminacije ter navesti kontaktne podatke morebitnih prič za namen izvedbe dokaznega postopka. Stranka se na poziv Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-278/2021)**

Zaračunavanje tiskanih računov lahko učinkuje diskriminatorno

Na Zagovornika se je obrnil posameznik v zvezi z zaračunavanjem prejemanja klasičnih papirnatih računov. Uporabniki so namreč poleg položnice od podjetja, ponudnika storitev, prejeli poziv, naj se prijavijo na e-račun, sicer jim bodo zaračunani dodatni stroški. Zagovornik je stranki pojasnil, da ima podjetje sicer legitimni interes vzpostaviti elektronsko poslovanje, vendar mora pri tem paziti, da je enak dostop do njegovih storitev omogočen vsem posameznikom ne glede na njihove osebne okoliščine. Izpostavil je možnost, da bi lahko šlo v konkretnem primeru za posredno diskriminacijo zaradi premoženjskega stanja (nimajo vsi posamezniki dostopa do interneta in do računalnika oziroma druge ustrezne elektronske naprave ter s tem elektronske pošte), starosti (starejši pogosto niso računalniško pismeni, nimajo dostopa do interneta in do računalnika oziroma druge ustrezne elektronske naprave

ter s tem elektronske pošte) ali invalidnosti (nekateri zaradi gibalnih, senzoričnih oziroma psihosocialnih vzrokov nimajo sposobnosti, da bi uporabljali internet, računalnik oziroma drugo ustrezno elektronsko napravo in s tem elektronsko pošto). Stranko je spodbudil k vložitvi Predloga za obravnavo diskriminacije, jo seznanil z možnostjo sprožitve postopka po uradni dolžnosti ter ji zastavil nekatera dodatna vprašanja. Stranka se za postopek ugotavljanja diskriminacije ni odločila. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-18/2021)**

Zagovornik je svetoval varnostni službi, ki se pri svojem delu srečuje s situacijami ločevanja po spolu

Zagovornik je prejel več dopisov varnostne službe, ki varuje gostinske lokale in diskoteke. Pri svojem delu se v varnostni službi srečujejo z različnimi situacijami, za katere so želeli preveriti, ali predstavljajo diskriminacijo. V svojem dopisu so našteali različne situacije, ki so z vidika prava varstva pred diskriminacijo različno relevantne, kot je na primer klub, rezerviran za moške, in klub, rezerviran za istospolno usmerjene ženske, in vprašanje ločenih sanitarij po spolu ter na to vezano vprašanje, kako ravnati v primeru transspolne osebe. Zagovornik je v zvezi z izpostavljenimi vprašanji podal nekatere splošne usmeritve. Pri tem je opozoril, da navedenih situacij ne more na splošno razglasiti za diskriminacijo oziroma nediskriminacijo. Ali gre v nekem konkretnem primeru za diskriminacijo ali ne, Zagovornik potrди šele po zaključenem ugotovitvenem upravnem postopku ugotavljanja diskriminacije. Varnostno službo je povabil, naj vloži Predlog za obravnavo diskriminacije v primeru t. i. »kluba lezbijk«, »cigara kluba«, saj gre za prostore ali storitve, ki so rezervirani oziroma rezervirane le za en spol oziroma spolno usmeritev, saj Zagovornik podobnega primera še ni obravnaval. Varnostna služba na poziv Zagovornika ni odgovorila. S tem je bil postopek svetovanja zaključen. **(0702-242/2021)**

Odločitve za (ne)cepljenje ni mogoče primerjati z odločitvijo za izbiro vere

Zagovornik je prejel splošno vprašanje, ali je izbira vere osebna odločitev in ali je dopustna diskriminacija na podlagi vere na različnih področjih življenja, vključno z dostopom do dobrin in storitev. Stranka je odločitev za to, kateri veroizpovedi pripadati, primerjala z odločitvijo o cepljenju, saj da je oboje stvar svobodne izbire posameznika. Zagovornik je pojasnil, da je vera lahko prirojena ali pridobljena osebna okoliščina, ki je ni mogoče spremeniti oz. od posameznika ni dopustno zahtevati, da jo spremeni. Je namreč tesno povezana z njegovo identiteto. Med drugim gre za posebej zaščiten osebno okoliščino, kar izhaja iz Splošne deklaracije človekovih pravic, Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Evropske socialne listine in Listine EU o temeljnih pravicah. Zapisana je tudi v 14. členu Ustave Republike Slovenije. Zagovornik se je opredelil tudi do pojma prepričanje in pri tem izhajal iz sklepa Vrhovnega sodišča št. I Up 27/2008 z dne 23. 6. 2008. Slednje je zavzelo stališče, da je v okviru protidiskriminacijske zakonodaje varovan le eden od pomenov besede »prepričanje« po SSKJ in ne prepričanje kot sodba posameznika oz. prepričanost o določenem dejstvu. Zagovornik samega dejstva, da se posameznik ne želi cepiti, če v ozadju ni osebne okoliščine, ne more šteti za prepričanje. Stranki je pojasnil, da posledično pripadnosti določeni veroizpovedi ni mogoče primerjati z odločitvijo za (ne)cepljenje. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-185/2021)**

Nasprotovanje cepljenju proti covidu-19 iz verskih razlogov

Zagovornik je prejel odziv stranke, ki jo je vznemirilo pogojevanje dostopa do različnih pravic in ugodnosti s cepljenjem proti covidu-19. Stranka je navedla, da cepljenju nasprotuje iz verskih razlogov. Zagovornik je na stranko naslovil pojasnilo, da je s pogojem PCT (prebolevnost, cepljenost, testiranost), ki je namenjen obvladovanju epidemije covid-19, zajeta velika večina prebivalstva, saj je dostopanje do storitev in dobrin omogočeno tako cepljenim kot tudi prebolevnikom in osebam pod pogojem negativnega testa. Zagovornik je stranko pozval, naj – če želi sprožiti postopek za obravnavo diskriminacije – vloži predlog za obravnavo ter v njem podrobneje pojasni svoje versko prepričanje in navede dokazila za to, da vera, ki jo goji stranka, prepoveduje cepljenje oziroma testiranje. Stranka se za postopek ni odločila. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-86/2021)

Potrdilo zdravnika, da se oseba zaradi svojega zdravstvenega stanja ne sme cepiti, je pogoj za dostop do brezplačnega testiranja

Zagovornika je za pomoč zaprosil posameznik in opisal situacijo svoje zelo bolne ostarele matere. Za vsak obisk zdravnika ter drugih zadev mora opraviti test, saj ji je bilo cepljenje odsvetovano. Zagovornik je stranki predlagal, da naj za svojo mater pridobi potrdilo zdravnika, da se zaradi zdravstvenega stanja ne sme cepiti. Tako bo testiranje zanjo brezplačno. Ob tem je Zagovornik dodal, da sam dejstva, ali strankina mama spada med osebe, ki se zaradi svojega zdravstvenega stanja ne smejo cepiti, ne more presojudati, saj gre za vprašanje s področja zdravstvene stroke. Ob tem je stranko seznanil tudi s seznamom nujnih zdravstvenih storitev, do katerih je mogoče dostopati brez pogoja PCT. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-189/2021)

Zavrnitev dokazila o izpolnjevanju PCT pogoja bi pomenila diskriminacijo, če bi bila utemeljena na eni izmed osebnih okoliščin

Na Zagovornika se je obrnil posameznik in zatrjeval diskriminacijo. Navedel je, da je uslužbenec bencinske črpalke od njega zahteval PCT. Posameznik mu je pokazal SMS sporočilo, iz katerega je razvidno, da je bil izvid testiranja na covid-19 negativen. V SMS sporočilu so bile navedene začetnice imena osebe. Dodal je, da sam nima digitalnega potrdila zaradi varstva osebnih podatkov. Zagovornik je stranki pojasnil, da zavrnitev dokazila o izpolnjevanju PCT testa ne pomeni diskriminacije, dokler ni zavrnitev utemeljena na eni izmed osebnih okoliščin v smislu ZVarD. Iz pojasnil pristojnih organov je razvidno, da so kot verodostojna sprejeta tista potrdila, iz katerih sta jasno razvidna identiteta in datum cepljenja, oziroma testiranja. Če evropskega digitalnega potrdila oseba pri sebi nima ne v digitalni ne papirnati obliki, lahko kot potrdilo pokažemo tudi cepilni kartonček ali papirnati izvid o negativnem testu na koronavirus. SMS-sporočilo o opravljenem hitrem testiranju (HAG) pa po stališču ministrstva za zdravje ne velja kot dokazilo za izpolnjevanje pogoja PCT, saj iz SMS ni razvidna identiteta osebe. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-276/2021)

2.3.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2021 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije v delokrogu MGRT.

2.3.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Pogoj PCT pri dostopu do storitev po oceni Zagovornika ne pomeni diskriminacije

Zagovornik je prejel več pobud posameznikov v zvezi z domnevno diskriminatornostjo Odloka o načinu izpolnjevanja pogoja prebolevnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2 (Odlok). Različni predlagatelji so v podanih predlogih opozorili na različne domnevno diskriminatorne določbe Odloka. Opozorili so na domnevno diskriminacijo (zdravih) posameznikov, ki ne izpolnjujejo pogojev P (preboleli) ali C (cepljeni) pri dostopu do različnih dobrin in storitev. Med njimi dostop do goriva, javnega prevoza, opravljanja nenujnih zdravstvenih storitev, obiskovanja bank, nakupovalnih centrov, pošt itn. Predlagatelji zatrjujejo domnevno diskriminacijo necepljenih oseb pri testiranju, saj testiranje, ki je nujni pogoj za dostop do večine dobrin in storitev, po večini ni brezplačno. Cepljenim testiranja ni treba opravljati. Ena izmed predlagateljic je opozorila na domnevno diskriminacijo pogoja PCT pri dostopu do socialnovarstvenih programov. Predlagatelji so zatrjevali tudi diskriminacijo pri dostopu do blaga in storitev, ker se morajo stranke, ki želijo dostopati do blaga in storitev, testirati pri določenem medicinskem izvajalcu, veljavnost rezultatov traja le 48 ur, stroške testiranja pa mora oseba kriti sama. Medtem za zaposlene zadostuje že samotestiranje s hitrimi antigenskimi testi (HAG testi), rezultat je bil po relevantnem odloku veljaven en teden, stroški pa so manjši oziroma jih pokrije delodajalec in domnevno diskriminacijo tistih necepljenih posameznikov, ki nimajo lastnega prevoza, in v kraju, v katerem bivajo, ni možnosti testiranja. Takšni posamezniki tako brez testiranja nimajo možnosti dostopa do dobrin in storitev. Zagovornik je ocenil, da pogoj PCT pri dostopu do storitev ne pomeni diskriminacije na podlagi osebnih okoliščin posameznikov skladno z ZVarD. Ugotovitev osebne okoliščine je bistveni element ugotavljanja diskriminacije in ocenjevanja, ali je določen predpis diskriminatoren v smislu ZVarD. S pogojem PCT so pri dostopu do storitev zajeti vsi segmenti prebivalstva. Dostopanje do pravic in ugodnosti, kjer so za osebe, ki covida-19 niso prebolele, postavljene omejitve C in T, je posledično omogočeno ne le cepljenim osebam, temveč tudi ostalim osebam, pod dodatnim pogojem negativnega testa. Navedbe posameznikov o domnevni diskriminaciji in omejitvah, ki jih prinaša uvajanje pogoja PCT za dostop do skoraj vseh storitev, tako ne temeljijo na osebnih okoliščinah posameznikov, kot zahteva ZVarD, zato diskriminacije v okviru pristojnosti, ki jih ima Zagovornik, v zadevi ni mogoče potrditi. Protidiskriminacijsko pravo je namenjeno varstvu »zaščitenih skupin«, ki jih opredeljujejo njihove osebne okoliščine. Pogoj T, ki ni povezan z osebnimi okoliščinami posameznikov, temveč je posledica njihove odločitve za ta pogoj, je tako le eden izmed možnih pogojev PCT za dostopanje do dobrin in storitev. Zavzeto stališče, da pogoj PCT načeloma ne pomeni diskriminacije na podlagi osebnih okoliščin posameznika v smislu ZVarD, ne pomeni hkrati tudi sodbe Zagovornika, da je pogoj PCT (oziroma pogoj PC v državni upravi) ustaven, zakonit ali strokovno utemeljen. Ustavno sodišče je tisto, ki lahko edino sprejme končno odločitev o tem, ali je določen predpis skladen z ustavo, ali prekomerno posega v posameznikove z ustavo zagotovljene pravice in svoboščine oziroma ali ni skladen z nekim drugim zakonom. Postopka ocene diskriminatornosti sta bila s tem zaključena. [\(050-27/2021/6, 050-32/2021/8\)](#)

Humanitarna skladišča morajo biti po oceni Zagovornika dostopna brez pogoja PCT

Zagovornik je prejel pobudo za izvedbo ocene diskriminatornosti Odloka 146/2021, ki je med drugim začasno določal pogoj PCT za osebe, ki opravljajo delo pri izvajalcih dejavnosti in za osebe, ki so uporabniki storitev ali udeleženi ali prisotni pri izvajanju dejavnosti. Odlok 146/2021 je začel veljati 15. 9. 2021. V Odloku je bilo določeno, da navedene omejitve ne veljajo v primerih »nujne oskrbe z osnovnimi življenjskimi izdelki in potrebščinami, zagotavljanja javnega reda in miru, varnosti in obrambe, nujne medicinske pomoči ter zaščite in reševanja«. Po Odloku so se za nujno oskrbo z osnovnimi življenjskimi izdelki in potrebščinami štele (izključno): prodajalne, ki v pretežni meri prodajajo živila in pijačo, vključno s prodajo živil in pijače zunaj prodajaln, pri čemer se kot izjema ne štejejo prodajalne znotraj trgovskega centra; in specializirane prodajalne s farmacevtskimi, medicinskimi, kozmetičnimi in toaletnimi izdelki, pri čemer se kot izjema ne štejejo prodajalne znotraj trgovskega centra. Zagovornik je ugotovil, da Odlok izključuje najrevnejše skupine prebivalstva, ki se z osnovnimi življenjskimi potrebščinami oskrbujejo v humanitarnih skladiščih, centrih za razdeljevanje hrane in drugih krajih, ki omogočajo brezplačen dostop do osnovnih življenjskih dobrin socialno ogroženim skupinam. Opozoril je, da odsotnost tovrstne izjeme v Odloku 146/2021 kaže na potencialno neenako obravnavo najrevnejših skupin prebivalstva. Zagovornik je Vladi priporočil, da vključi humanitarna skladišča, centre za razdeljevanje hrane in druge kraje, ki omogočajo brezplačen dostop do osnovnih življenjskih dobrin socialno ogroženim skupinam, v nujno oskrbo z osnovnimi življenjskimi izdelki in potrebščinami. Priporočilo je bilo upoštevano. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-31/2021/2)

2.3.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo glede Predloga zakona o varstvu potrošnikov

Zagovornik je MGRT priporočil, naj v zakon vključi jasno določbo o prepovedi diskriminacije potrošnikov; obveznosti glede zagotavljanja dostopnosti pri komunikaciji za potrošnike z invalidnostmi v ustreznih jezikih in pisavah ter prepoved oglaševanja, ki spodbuja k neenakopravnosti ali nestrpnosti in sovraštvu. (0070-14/2021/1)

Status priporočila: ● Zakonodajni postopek še teče.

2.3.5 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

V okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja je **MGRT** poročalo o noveli Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1K),⁹ ki zavezuje družbe, da vključijo v svoje poslovno poročilo tudi opis politike raznolikosti. Z določbo je želelo zagotoviti bolj uravnoteženo spolno zastopanost v organih vodenja ali nadzora srednjih in velikih gospodarskih družb. MGRT je poročalo o javnem razpisu za financiranje spodbud za ponovni zagon poslovanja podjetij v obmejnih problemskih območjih. Ukrepi so namenjeni odpravljanju neenakega položaja v območjih manj razvitih regij.

⁹ Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1K). Dostopno na: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2021-01-0413?sop=2021-01-0413>

V okviru **posebnih ukrepov** je **MGRT** poročalo o spodbujanju ženskega podjetništva prek agencije SPIRIT Slovenija, ki je za podjetnice začetnice izvajala brezplačno usposabljanje in brezplačno individualno mentoriranje.

2.3.6 Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom

Obravnavani primeri diskriminacije – Tržni inšpektorat

Tržni inšpektorat izvaja nadzor v zvezi z dostopom do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti. Nadzor izvajajo samo na podlagi prejetih prijav. V letu 2021 je obravnaval naslednje primere:

- Vstop v prodajalno z oblačili za ženske dovoljen samo ženskam (spol, navodila za diskriminacijo): Trgovec v času epidemije, ko je bilo omejeno število strank, ki so bile lahko hkrati prisotne v prodajalni, vstopa ni dovolil osebam moškega spola. Pri nadzoru je bilo ugotovljeno, da je trgovec osebi, ki je nadzirala vstop v prodajalno (varnostniku), podal navodila za diskriminacijo (da lahko vstopajo samo osebe ženskega spola), kar je imelo za posledico diskriminacijo oseb moškega spola. Zaradi kršitve določb 6. in 9. člena ZVarD je bila izdana odločba o prekršku z izrekom opomina.
- Onemogočen vstop v trgovino osebi z invalidnostjo (navodila za diskriminacijo): Na podlagi predloga Zagovornika načela enakosti, ki je v upravnem postopku ugotovil diskriminacijo, je Tržni inšpektorat RS izvedel prekrškovni postopek zoper pravno in odgovorno osebo. Odgovorna oseba je podala ustna navodila za diskriminacijo, in sicer, da v času po 10. uri lahko v prodajalno vstopajo samo neranljive skupine (ne sme pa dovoliti vstopa rizičnim skupinam - upokojemcem, nosečnicam, invalidom). To ni bilo v skladu s takrat veljavnim Odlokem o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji, ki je določal, da v prodajalnah z živili v času od 8.00 do 10.00 nakup lahko opravijo izključno ranljive skupine (npr. invalidi, upokojemci, nosečnice). Po 10. uri pa omejitev ni bilo, zaradi česar je bil invalid diskriminiran, ker v zadevni prodajalni ob približno 14. uri ni mogel opraviti nakupa. Zaradi kršitve 9. člena ZVarD je bila pravni in odgovorni osebi izdana odločba o prekršku z izrekom opomina.
- Zavrnitev prevoza določeni skupini oseb (rasa oziroma etično poreklo): Na podlagi predloga Zagovornika načela enakosti, ki je v upravnem postopku ugotovil diskriminacijo, je Tržni inšpektorat RS izvedel prekrškovni postopek zoper pravno in odgovorno osebo. Taksist, ki je bil na določen kraj napoten s strani centrale, je neupravičeno zavrnil naročen prevoz skupine oseb, ker so bili migranti. Zaradi kršitve 6. člena ZVarD, je bila pravni in odgovorni osebi izdana odločba o prekršku z izrekom opomina.
- Zavrnitev prevoza določeni skupini oseb (rasa oziroma etično poreklo): Na podlagi predloga Zagovornika načela enakosti, ki je v upravnem postopku ugotovil diskriminacijo, je Tržni inšpektorat RS izvedel prekrškovni postopek zoper samostojnega podjetnika. Taksist, ki je bil na določen kraj napoten s strani centrale, je neupravičeno zavrnil naročen prevoz skupine oseb, ker so bili migranti. Zaradi kršitve 6. člena ZVarD, je bila pravni in odgovorni osebi izdana odločba o prekršku z izrekom opomina.

- Gostinski obrat (zavrnitev postrežbe gostu, ni izpolnjeval pogoja PCT): S strani gosta (oškodovanca) je inšpektorat prejel predlog za uvedbo postopka, ker ga v gostinskem obratu niso postregli, ker ni izpolnjeval pogoja PCT. Po preučitvi zadeve, upoštevajoč tudi pojasnila Zagovornika, objavljena na njegovi spletni strani, je bilo predlagatelju odgovorjeno, da Tržni inšpektorat ne bo izvedel postopka o prekršku, saj zavrnitev postrežbe zaradi neizpolnjevanja pogoja PCT ni diskriminacija v smislu ZVarD.
- Teniški klub, nižja cena igralnine za ženske (spol): Na podlagi predloga Zagovornika načela enakosti, ki je v upravnem postopku ugotovil diskriminacijo, je Tržni inšpektorat RS uvedel inšpekcijski postopek zoper teniški klub, ki pa še ni zaključen.
- Gostinski obrat (zavrnitev postrežbe osebi, ki ne izpolnjuje pogoja PCT): Inšpektorat je prejel prijavo stranke, ki je v gostinskem obratu niso postregli, ker ni izpolnjevala pogoja PCT. Navajala je, da gre za diskriminacijo. Po preučitvi zadeve, upoštevajoč tudi pojasnilo Zagovornika na njegovi spletni strani, v zadevnem primeru ni šlo za diskriminacijo.
- Trgovina (zavrnitev vstopa osebi, ki ne nosi maske): Inšpektorat je prejel več prijav in vprašanj, ki so se nanašala na zavrnitev vstopa v prodajalno sebi, ki ne nosi zaščitne maske, da gre za diskriminacijo. Po preučitvi zadeve je bilo ugotovljeno, da v zadevnem primeru ne gre za osebne okoliščine v smislu ZVarD in da ne gre za diskriminacijo.

Tabela: Pregled prejetih podatkov Tržnega inšpektorata glede obravnavanih primerov diskriminacije – primerjava med leti 2017, 2018, 2019, 2020 in 2021*

Inšpekcijski organ	Prejete prijave 2017	Ugot. primeri 2017	Prejete prijave 2018	Ugot. primeri 2018	Prejete prijave 2019	Ugot. primeri 2019	Prejete prijave 2020	Ugot. primeri 2020	Prejete prijave 2021	Ugot. primeri 2021
Tržni inšpektorat	7	4	3	2	4	0	6	2	8	4

* Ko so se inšpektorati odzvali in sporočili, da prijav niso imeli, je navedena številka 0. Če podatka ni oziroma se inšpektorat ni odzval, je označeno z /.

2.4 Ministrstvo za infrastrukturo (Mzi)

2.4.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Brezplačni medkrajevni prevoz za upokojence, invalide in vojne veterane, ki niso v delovnem razmerju, ni diskriminacija

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je delno upokojeni invalid tretje kategorije. Stranka je navedla, da si tudi sama želi ugodnosti brezplačnega medkrajevnega prevoza, kot pripada polno upokojenim invalidom in upokojencem. Zagovornik je ugotovil, da skladno z Zakonom o prevozih v cestnem prometu brezplačni medkrajevni prevoz pripada upokojencem oz. osebam starejšim od 65 let, imetnikom invalidske kartice ugodnosti in posameznikom s statusom vojnega veterana. Vsem kategorijam pa pripada pod pogojem, da niso v delovnem razmerju ali ne opravljajo samostojne registrirane dejavnosti. Če bi bila ugodnost priznana tudi posameznikom v delovnem razmerju, ti ne bi mogli biti več upravičeni do povračila stroškov. Zagovornik je pojasnil, da ne gre za primerljive skupine posameznikov (zaposlene in nezaposlene osebe z invalidnostmi), zato v zadevi ne gre za vprašanje diskriminacije po ZVarD. Zagovorniku je podobno vprašanje poslal tudi eden od sindikatov. Postopka svetovanja sta bila zaključena. [\(0702-248/2021/2, 0702-262/2021\)](#)

Oprostitev plačila letne dajatve za osebna vozila

Zagovornik je prejel dopis pobudnika glede domnevno sporne in diskriminatorne ureditve uveljavljanja oprostitve plačila letne dajatve za osebna vozila, kot ga ureja peti odstavek 9. člena Zakona o dajatvah za motorna vozila (ZDajMV). Pobudnik je Zagovorniku poslal tudi zavrnilno odločbo upravne enote in ministrstva (pritožbenega organa) ter tožbo v upravnem sporu, ki je bila vložena v zadevi. Zagovornik je pobudniku svetoval, da v upravnem sporu opozori na namen instituta oprostitve plačila letne dajatve za vozila, tj. zagotovitev večje mobilnosti oseb z invalidnostmi. V zvezi s tem je Zagovornik stranko spodbudil, da v že obstoječem sodnem postopku izkaže tiste okoliščine, ki potrjujejo dejstvo, da vozilo, za katero uveljavlja oprostitev dajatve, služi prav namenu prevoza pobudnikovega sina z invalidnostmi oziroma da gre za edino osebno vozilo, ki se uporablja za prevoz upravičenca po navedenem zakonu. Prav tako je Zagovornik pobudniku svetoval, naj v postopku opozarja na priporočilo Zagovornika (št. 070-87/2019/1 z dne 22. 8. 2019), v katerem je ta v okviru svoje systemske funkcije že zavzel stališče glede kriterijev za upravičenost do oprostitve plačila letne dajatve za motorna vozila, kot jih ureja peti odstavek 9. člena ZDajMV. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-78/2021\)](#)

2.4.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2021 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije v delokrogu Mzi.

2.4.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v delokrogu MZI.

2.4.4 Priporočila Zagovornika

Zagovornik v letu 2021 ni izdal priporočil v delokrogu MZI.

2.4.5 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

V okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja je **MZI** poročalo o določitvi parkirnih mest za osebe z invalidnostmi, o ureditvi dvizhne ploščadi na vhodu ministrstva in o prilagoditvi dostopnosti njihovega spletišča za uporabnike z različnimi oblikami oviranosti.

V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je **MZI** poročalo o izvedbi programa za večjo varnost »Sožitje«, s katerim se izvajajo celoviti preventivni dogodki oziroma usposabljanja za seniorje in upokojenece po celi Sloveniji, ter izvedbo programa »Vozimo Pametno« za povečanje interesa za problematiko prometne varnosti pri mladih.

2.4.6 Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom

Zagovornik v letu 2021 z ministrstvom ni neposredno sodeloval.

2.5 Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ)

2.5.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Kolektivna pogodba za dejavnost vzgoje in izobraževanja v RS ne sledi trendom pokojninske zakonodaje na področju enakopravnosti glede na spol

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je zatrjevala diskriminatornost 62. člena Kolektivne pogodbe za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji. Ta namreč določa, da se učna obveznost zmanjšuje za dve uri, in sicer za moške po 35 letih delovne dobe, za ženske pa po 30 letih delovne dobe. V praksi takšna določba učinkuje na način, da moški pet let prejeto nižje plačilo za enako število opravljenih učnih ur kot ženske. Zagovornik je ugotovil, da gre za določbo kolektivne pogodbe, ki sledi pokojninski zakonodaji iz leta 1992, ni pa skladna z novimi trendi s tega področja. Zagovornik je stranki pojasnil, da s svojimi ugotovitvami formalno ne more posegati v kolektivno dogovarjanje med delodajalci in predstavniki zaposlenih oz. v vsebino kolektivnih pogodb. Zagovornik je po zaključenem svetovanju na Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter reprezentativne sindikate, organizirane v dejavnosti vzgoje in izobraževanja, naslovil Priporočilo za spremembo 62. člena Kolektivne pogodbe za dejavnost vzgoje in izobraževanja. Odgovora na priporočilo ni prejel. Postopek svetovanja stranki je bil s tem zaključen. (0702-16/2021/2)

Delo na raziskovalnem delovnem mestu ni osebna okoliščina, prav tako ne vir financiranja tega delovnega mesta, zato ne gre za diskriminacijo

Zagovornik je s strani sindikata prejel poziv k oceni diskriminatornosti 64. člena nedavno sprejetega Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZrID). Sindikat je navedel, da ZZrID s tem, ko za raziskovalce za delo na projektih za določen čas uzakonja zakonsko izjemo od splošnega sistema plač v javnem sektorju, omogoča odstop od načela enakega plačila za delo na primerljivih delovnih mestih, nazivih in funkcijah. Zato sindikat določbo ocenjuje kot diskriminatorno. Zagovornik je pojasnil, da je treba v primeru ZZrID z vidika diskriminacije opredeliti, na čem temelji odstop od splošnega sistema plač v javnem sektorju po ZSPJS oz. ali je razlog za različno obravnavo osebna okoliščina v smislu ZVarD. Odstop od splošnega sistema plač v javnem sektorju po ZSPJS temelji na delovnem mestu raziskovalcev, ki se zaposlijo za določen čas na podlagi posebne pogodbe. Razlog za različno obravnavo, ki ga uvaja 64. člen ZZrID, je torej v delovnem mestu (raziskovalec) in viru financiranja plače zaposlenega. Zagovornik je pojasnil, da dela na določenem delovnem mestu ni mogoče šteti kot osebno okoliščino v smislu ZVarD, glede na zgoraj opisano naravo osebne okoliščine kot take. To še toliko bolj velja za vir financiranja. Glede na navedeno iz zadeve ne izhaja, da bi šlo v sistemskem smislu za vprašanje s področja diskriminacije. Le če je kršitev povezana s katero izmed osebnih okoliščin, gre tudi za kršitev diskriminacije v smislu ZVarD. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-295/2021)

Ocena, kakšna izobrazba je potrebna za opravljanje posameznega poklica, sodi v polje proste presoje zakonodajalca

Zagovornik je prejel vprašanje stranke glede skladnosti z načelom enakosti, in sicer v zvezi z ureditvijo, po kateri pravniki z opravljenim pedagoškim izpitom ne morejo poučevati predmeta državljanske kulture in etike v osnovnih šolah, teologi in politologi pa to možnost imajo. Zagovornik je po opravljeni analizi ugotovil, da je učiteljski poklic v Republiki Sloveniji reguliran polic, kar pomeni, da pogoje opravljanja takšnega dela določa zakon oz. podzakonski predpis. Ocena, kakšna izobrazba je potrebna za opravljanje posameznega poklica, sodi v polje proste presoje zakonodajalca. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-32/2021\)](#)

Slabši položaj otrok, ki zaradi slabega premoženjskega stanja nimajo opreme za šolanje na daljavo

Na Zagovornika se je obrnila mati, ki je prejela obvestilo šole, da smejo zaradi okuženega sošolca k pouku le preboleli in cepljeni dijaki. Menila je, da je ukrep diskriminatoren do necepljenih dijakov, ki se testirajo, saj z negativnim testom prav oni dokazujejo, da v šolo prihajajo zdravi (česar ne morejo zagotoviti prebolezniki in cepljeni). Zagovornik je stranki predstavil ureditev, ki velja za vzgojno-izobraževalne ustanove v zvezi z odzivanjem na potrjen primer okužbe s covidom-19. V skladu z navedenim mora šolar oz. dijak, ki je prepoznan kot visoko tvegani telesni stik in ne spada v katero izmed izjem (ni ne preboleznik in ne cepljen), v karanteno na domu. Stranki je pojasnil, da sam ni pristojen za sprejem takšne ureditve. Je pa izpostavil problematiko družin, ki svojim otrokom zaradi slabega premoženjskega stanja ne morejo zagotoviti nujno potrebne opreme za šolanje na daljavo. V takšnih primerih lahko pride do diskriminacije na podlagi premoženjskega stanja. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-212/2021\)](#)

PCT pogoj za izvedbo šolskega roditeljskega sestanka oziroma izvedba sestanka v hibridni obliki nista diskriminacija

Zagovornika je ravnateljica osnovne šole seznanila z očitki staršev proti šoli v zvezi s predlaganim hibridnim načinom izvedbe roditeljskega sestanka, saj vsi starši niso izpolnjevali pogoja PCT. Zagovornik je stranki pojasnil stališče o pogoju PCT z vidika diskriminacijska prava. Stališče je zavzel v Oceni diskriminatornosti Odloka o začasnih omejitvah ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji št. 050-27/2021/6. Poudaril je, da je glede na normativno ureditev PCT pogoj zahtevan za (fizično) udeležbo na roditeljskem sestanku s strani vseh udeležencev. Šola ne krši zakona, če zahteva pogoj PCT v skladu z veljavnimi predpisi. Dokler Ustavno sodišče ne odloči, da je pogoj PCT na splošno ali v konkretni situaciji protiustaven, vsi veljavni odloki in pravni akti glede ukrepov za zmanjšanje posledic pandemije veljajo. Zagovornik je šoli kot alternativno možnost neobvezno predlagal, da izvede sestanek samo po spletu za vse starše. Ob tem je opozoril, da navedena rešitev lahko povzroči neenakosti glede na tiste starše, ki nimajo povezave z internetom ali ustrezne računalniške opreme. Če v konkretnem primeru obstajajo takšni starši, naj se preveri, ali izpolnjujejo pogoj PCT. Zanje se lahko organizira spremljanje roditeljskega sestanka po spletu v prostorih šole oz. na šolski računalniški opremi. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-224/2021\)](#)

Zavrnitev samotestiranja v primeru šolarjev oz. dijakov je odločitev staršev, ki nima narave osebne okoliščine, zato ne gre za diskriminacijo

Zagovornik je po uvedbi obveznega samotestiranja šolarjev in dijakov prejel veliko število dopisov staršev, ki so navedeno obveznost prepoznali kot očitno diskriminacijo. Zagovornik je strankam pojasnil, da zavrnitev samotestiranja ne pomeni neodtujljive in nespremenljive okoliščine v smislu »druge osebne okoliščine« po določbah ZVarD. V tem primeru ne gre za prirojeno ali pridobljeno osebno značilnost, lastnost, stanje ali status, ki bi bil praviloma trajno in nezdružljivo povezan z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto, ali pa je posameznik ne spreminja zlahka. Zavrnitev samotestiranja je namreč odločitev posameznika oz. v primeru otroka njegovih ali njenih staršev. Otroku ni odrejeno šolanje na daljavo zaradi njegovih ali njenih osebnih okoliščin, temveč zaradi zavračanja samotestiranja, ki ga izrazijo starši. Posledično o diskriminaciji v takih primerih ni mogoče govoriti. Kot morebitno izjemo od navedenega je Zagovornik navedel primer, ko bi bila nezmožnost samotestiranja povezana z zdravstvenim stanjem otroka. V takšnem primeru je mogoče govoriti o osebni okoliščini (zavrnitev testiranja, ki se poveže z osebno okoliščino zdravstvenega stanja), vendar je potrebno, da tovrstne medicinske indikacije otroka potrdi zdravnik. Zagovornik je v pojasnilih še opozoril, da zadeve obravnava izključno z vidika svojih pristojnosti na področju varstva pred diskriminacijo, kar ne pomeni hkrati tudi sodbe, da je zahteva po samotestiranju otrok ustavna, zakonita ali strokovno utemeljena. Do teh vprašanj oz. vidikov zadeve se Zagovornik ne more opredeljevati, saj to presega njegove pristojnosti. Postopki svetovanja so bili s tem zaključeni. ([0702-270/2021](#), [0702-267/2021](#))

Otroci, ki se identificirajo kot LGBTI osebe, so posebej ranljiva skupina

Zagovornik je prejel dopis, v katerem društvo izraža zaskrbljenost nad položajem LGBTI mladine v javnem šolstvu ob opazno naraščajoči homofobiji v političnem in medijskem prostoru. Kot posebej zaskrbljujoče so dopis izpostavlja govor poslanca Državnega zbora, ki je rohnel proti »kulturnemu marksizmu in LGBT ideologiji« v slovenskih šolah ter naslovnico tednika Demokracija, ki je izšla 26. 8. 2021, na kateri v črno obarvana družina drži dežnik, ki jih »varuje« pred »mavrico«, z naslovom Kako šolarje obvarovati pred indoktrinacijo LGBT+. Zagovornik je poudaril, da so otroci, ki se identificirajo kot LGBTI osebe, zaradi spleta več dejavnikov posebej ranljiva skupina, ki ji je, kot opozarja društvo, treba nameniti posebno varstvo. Pojasnil je, da izjave posameznikov in objave različnih medijev, ki se pogosto razumejo kot sovražni govor, Zagovornik navadno presoja z vidika morebitnega nadlegovanja iz prvega odstavka 8. člena ZVarD ali z vidika morebitnega pozivanja k diskriminaciji iz prvega odstavka 10. člena ZVarD. Pošiljatelja je povabil, da v enem ali drugem primeru poda predlog za obravnavo diskriminacije. Društvo se za uvedbo postopka ni odločilo. S tem je bil postopek svetovanja zaključen. ([0702-183/2021](#))

Omejeno število vpisnih mest na srednjih šolah ni diskriminacija

Na Zagovornika se je obrnila mati devetošolca, ki je izpostavila omejitve vpisa v Ljubljani na skorajda vseh gimnazijah, in da je število točk, potrebnih za vpis, veliko višje od prejšnjih let. Meni, da gre za sistemsko kršenje pravice otrok in diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine starosti v posameznem vpisnem letu. Zagovornik je pojasnil, da različne generacije otrok oz. mladostnikov, ki se vpisujejo v izobraževalne programe, med seboj niso v primerljivem položaju. Posamezno generacijo definira njihova številčnost, njihov uspeh ter drugi dejavniki, ki so spremljali njeno šolanje. Pravice do izobraževanja in šolanja ni mogoče razlagati na način, da je treba vsakemu kandidatu zagotoviti mesto na želeni izobraževalni ustanovi oziroma vrsti izobraževalne ustanove. Pravica zagotavlja možnost kandidiranja za mesto pod nediskriminativnimi pogoji glede na ostale kandidate v določenem vpisnem roku. S tem je bil postopek svetovanja stranki zaključen. [\(0702-109/2021\)](#)

Možnost maturantov, okuženih s covidom-19, za opravljanje mature v jesenskem roku s priznavanjem za nazaj

Na Zagovornika se je obrnila mama maturantke, ki se je okužila s covidom-19, zaradi česar ni mogla pristopiti k prvemu delu mature. Preostala ji je možnost opravljanja mature v jesenskem roku, kar je povzročilo težavo v primeru, če izbrana fakulteta zaradi sprejemnih izpitov in zasedbe mest jesenskih terminov za vpis ne izvaja. Sprejemni izpiti so v juliju, in če oseba, ki se želi vpisati, nima opravljene mature, izpade iz izbirnega postopka. Zagovornik je stranko opozoril na stališče Državnega izpitnega centra, da bodo imeli okuženi kandidati po predložitvi dokazil možnost opravljanja mature v jesenskem roku s t. i. priznavanjem za nazaj. Stranko je opozoril tudi na Sklep o prilagoditvah splošne in poklicne mature v šolskem letu 2020/2021, ki vsebuje podrobnejše določbe. Zagovornik je na podlagi javno dostopnih medijskih poročil ugotovil, da se je fakulteta, na katero se je dijakinja nameravala vpisati, odzvala in pojasnila, da bo našla način za vpis oseb, ki zaradi okužbe s koronavirusom niso mogle opravljati mature, vendar iz teh poročil podrobnosti, kako bo to storila, niso bile razvidne. Zato je Zagovornik stranko naprosil, da mu sporoči, na kakšen način se je fakulteta odzvala po njenem posredovanju. Stranka na Pojasnilo Zagovornika ni odgovorila. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-75/2021\)](#)

Neenotna praksa, ali univerzitetni študijski program etnologije in kulturne antropologije omogoča pridobitev sociološke smeri izobrazbe

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je zatrjevala kršitev načela enakosti glede pristopa k izpitu iz socialnega varstva. Socialna zbornica Slovenije in kasneje Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve sta vlogo kot neutemeljeno zavrnila, saj stranka nima ustrezne izobrazbe. Je namreč etnologinja in kulturna antropologinja. Stranka je navedla primer druge osebe, ki je z enako izobrazbo k izpitu leta 2016 lahko pristopila. Zagovornik je ugotovil, da je zakonodajalec pristop k strokovnemu izpitu omejil na določene študijske smeri. Ker je stranka že vložila tožbo na Upravno sodišče, je Zagovornik pojasnil, da v postopke pred pristojnimi organi ne more vstopati. Stranki je svetoval, naj v sodnem postopku uporabi argument načela enakosti, saj je po prejetem odgovoru s strani Socialne zbornice Slovenije ugotovil, da praksa, kako opredeliti študij etnologije in kulturne antropologije, ni enotna. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-133/2020/2\)](#)

Zavrnitev nošenja maske je izbira posameznika oz. v primeru otroka njegovih staršev, zato ne pomeni diskriminacije

Na Zagovornika se je obrnil eden od staršev osnovnošolca, ki si ni smel ogledati predstave, saj otrok na podlagi odločitve staršev ne nosi maske. Zagovornik je pojasnil, da vprašanje ne sodi na področje diskriminacije. Če bi prepoved ogleda predstave temeljila na nespremenljivih in neodtujljivih osebnih lastnostih (kot so spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali katera koli druga osebna okoliščina), bi lahko govorili o osebni okoliščini v smislu določb ZVarD in s tem (ob izpolnjenosti drugih elementov) o diskriminaciji. Zavrnitev nošenja maske pa je izbira posameznika oz. v primeru otroka njegovih staršev. Zagovornik je staršem pojasnil, da odločitev za nenošenje zaščitne maske ne pomeni neodtujljive in nespremenljive osebne okoliščine (v smislu »druge osebne okoliščine« v skladu z določbami ZVarD). Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-175/2021)**

Omejitev števila tujcev brez slovenskega državljanstva v športni ekipi je lahko dopustna, če je utemeljena s testom sorazmernosti

Pravilnik o tekmovanjih ene od športnih zvez določa, da imajo na državnih prvenstvih pravico sodelovati le državljani Slovenije, kar pa ne velja za državna ligaška tekmovanja, kjer lahko tekmujeta dva tuja igralca, zato je stranko zanimalo, ali je tovrstno omejevanje diskriminatorno. Zagovornik je izpostavil stališče iz sodbe Sodišče EU, da se zdi že na prvi pogled legitimno, da se naslov državnega prvaka v neki športni disciplini pridrži domačemu državljanu, saj je ta državni element mogoče šteti za značilnost naslova državnega prvaka. Poleg tega je namen omejitve števila tujih igralcev v ekipi lahko tudi v spodbujanju razvoja igralcev iz lokalnega okolja in s tem širjenje športa. Na drugi strani je lahko namen ureditve omogočiti okrepitev športne discipline s tujimi igralci iz držav, kjer je ta šport bolj razvit. Specifika športa je taka, da lahko že majhno število vrhunskih igralcev ključno prevesi razmerje moči na stran ene od ekip, pri čemer je seveda relevantno vprašanje številčnosti ekipe. Posledično bi lahko slovenska ekipa z velikim številom tujih igralcev premagovala ostale ekipe, ki takšnih možnosti pridobitve tako kakovostnih igralcev iz tujine ne bi imele. Zagovornik je stranki pojasnil, da je takšna ureditev lahko ustrezna, če je utemeljena z legitimnim ciljem in skladna z načelom sorazmernosti. Stranko je povabil k oddaji Predloga za obravnavo diskriminacije. Stranka se za vložitev predloga ni odločila. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-51/2021)**

2.5.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zavrnitev izdaje soglasja k napredovanju raziskovalke zaradi neizpolnjevanja pogoja uspešno zaključenega mentorstva ni diskriminacija

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je predlagateljica navajala, da ji je bilo s strani Znanstvenega sveta Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (v nadaljevanju: ZSA) zavrnjeno napredovanje v naziv višje znanstvene sodelavke iz razloga neizpolnjevanje zahtevanega kriterija mentorska dejavnost. Predlagateljica je menila, da je mnenje ZSA neupravičeno, saj odločitev za materinstvo njene mlade raziskovalke, ki sicer svoje obveznosti opravlja redno in uspešno, in bi, če ne bi rodila, doktorirala v roku, ne sme predstavljati ovire pri napredovanju njene mentorice, če želimo biti družba z enakimi možnostmi. Pri tem se je predlagateljica oprla na 33. člen Pravilnika o pogojih in postopkih za napredovanje delavcev v raziskovalnih nazivih na Znanstveno raziskovalnem centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti (v nadaljevanju: ZRC SAZU), ki dovoljuje napredovanje brez enega merila ob večkratnem preseganju drugih meril. ZSA je izdalo soglasja zavrnil z obrazložitvijo, da je uspešno zaključena mentorska dejavnost kazalnik, ki ga pri napredovanju ni mogoče spregledati ne glede na preseganje drugih kazalnikov. Zagovornik je v postopku ugotovil, da je ZSA v okviru pooblastila o diskreciji, ki mu ga daje Pravilnik o raziskovalnih nazivih, smel skleniti, da nedokončanih mentorstev ne bo spregledal pri preverjanju izpolnjevanja pogojev. Neuporaba diskrecije pa sama po sebi ne pomeni, da je ZSA ravnal proti predpisom ali da je predlagateljico obravnavala neenako v primerjavi z drugimi kandidati. Prav tako preseganje drugih meril ne vzpostavlja upravičenja predlagateljice, da se ji neizpolnjevanje enega od pogojev spregleda. Glede na navedeno Zagovornik diskriminacije ni ugotovil. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. [0700-40/2020/12](#) z dne 7. 9. 2021)

Vrtec po posredovanju Zagovornika otroku omogoča prehrano, skladno z njegovo vero

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo od očeta, katerega otrok iz verskih razlogov družine ne uživa določene vrste mesa. Otrok je obiskoval vrtec, kjer pa mu prehrane niso prilagodili in ni prejel nadomestnega živila. Vrtec se je skliceval na smernice zdrave prehrane ter da je dolžan prilagoditi jedilnik le takrat, kadar to zahtevajo zdravstveni razlogi na strani otroka. Zagovornik je v zadevi prepoznal možno posredno diskriminacijo otroka zaradi vere ali prepričanja. Postopek se je zaključil s sklepom o ustavitvi postopka, saj je oče dosegel dogovor z vrtcem. Sklep je postal pravnomočen. (Sklep št. [0700-24/2021/6](#) z dne 22. 4. 2021)

Zavod za gluhe in naglušne ni diskriminiral učencev pri pouku

Zagovornik je vodil postopek ugotavljanja diskriminacije gluhih in naglušnih učencev na osnovni šoli, ki deluje v okviru enega od zavodov za gluhe in naglušne. Prejel je namreč prijavo starša enega od učencev, da učitelji v šoli v času veljavnosti ukrepov za preprečevanje širjenja nalezljive bolezni covid-19 nosijo zaščitne maske. Zaradi tega naj bi imeli učenci težave pri sledenju učne snovi, saj je za njihovo razumevanje v komunikaciji poleg znakovnega jezika neizogibno branje z ustnic. Med postopkom se je izkazalo, da učitelji v šoli ne nosijo »navadnih« zaščitnih mask, temveč vizirje – tako kot to predvideva izjema v posebnem odloku Vlade o zaščitnih ukrepih v času epidemije/pandemije covid-19.

Ti predstavljajo primerno prilagoditev, s katero se dejansko preprečuje posredna diskriminacija gluhih in naglušnih učencev. Napačni predstavi starša, da gre za običajne maske, je botroval komunikacijski nesporazum med staršem in vodstvom šole, ki pa je bil tudi z Zagovornikovo pomočjo odpravljen. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. [0700-20/2021/11](#) z dne 17. 5. 2021)

Zavrnitev vpisa v drugi letnik druge bolonjske stopnje ne pomeni diskriminacije

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo od študenta, ki je končal študij druge bolonjske stopnje, se je želel vpisati v drugo bolonjsko stopnjo druge študijske smeri, na isti fakulteti. Univerza mu prošnje ni odobrila. Pritožil se je zaradi diskriminacije na podlagi izobrazbe. Primerjal se je z diplomanti stare univerzitetne smeri, ki jim je bil omogočen vpis neposredno v drugi letnik. Zagovornik je v zadevi ugotovil, da pritožnik ni v primerljivem položaju z diplomanti stare univerzitetne smeri, saj ti s končanjem študija niso pridobili magistrske izobrazbe, pritožnik pa jo je. Vpis neposredno v drugi letnik druge bolonjske stopnje jim šele omogoča pridobitev magistrskega naslova, ki pa ga je pritožnik že pridobil. Posledično Zagovornik diskriminacije zaradi izobrazbe ni ugotovil. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. [0700-2/2020/21](#) z dne 31. 8. 2020)

Sodelovanje na športnem tekmovanju iz parakarateja je omogočeno vsem tekmovalcem ne glede na vrsto invalidnosti

Zagovornik je od nevladne organizacije prejel predlog za obravnavo domnevne diskriminacije, vezan na sodniška pravila za tekmovanja v para karateju, ki jih je izdala sodniška komisija Karate zveze Slovenije (KZS) maja 2020. Omenjena pravila naj bi nastopanje na tekmovanjih omogočila trem kategorijam tekmovalcev, in sicer: 1) na invalidskih vozičkih, 2) slepim in slabovidnim, 3) z motnjami v duševnem razvoju. Po mnenju predlagatelja naj bi bila pravila diskriminatorna, saj med tekmovalce ne vključujejo vseh oseb z invalidnostmi, zlasti tistih tekmovalcev, ki so gibalno ovirani in za svoje gibanje ne potrebujejo invalidskega vozička, temveč druge pripomočke, kot so bergle in rolator oziroma za svoje gibanje ne potrebujejo nobenega od prej naštetih pripomočkov (osebe s cerebralno paralizo, mišično distrofijo, genske motnje, amputacije idr.) Skladno z omenjenimi pravili naj bi se tako le določenim osebam z invalidnostmi onemogočilo nastopanje na tekmovanjih v okviru KZS. Zagovornik je postopku ugotovil, da se navkljub pisnim pravilom, ki jih je maja 2020 kot prevod pravil World Karate Federation izdala sodniška komisija KZS in ki predvidevajo tri kategorije tekmovalcev, državna prvenstva odvijajo po vsakokratnih razpisnih pravilih posameznega državnega prvenstva ter da so na podlagi teh do zdaj na tekmovanje lahko pristopili vsi tekmovalci, ne glede na vrsto invalidnosti. Ker Zagovornik v ravnanju KZS pri organizaciji državnih prvenstev v para karateju ni zaznal omejevanja posameznikov na podlagi njihovih invalidnosti, z odločbo diskriminacije ni ugotovil. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. [0700-51/2020/18](#) z dne 15. 11. 2021)

Prepoved izvajanja fizične pomoči učenki v času šolanja na daljavo je diskriminacija

Zagovornik je ugotovil diskriminacijo učenke, ki je morala zaradi svojega zdravstvenega stanja v povezavi z invalidnostjo pouk deloma ali v celoti opravljati na daljavo. Zaradi gibalne oviranosti sta ji zavod, v katerem se izobražuje, in ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport priznala pravico do spremljevalke za fizično pomoč pri pouku. Ji pa ministrstvo te možnosti ni omogočilo koristiti v času, ko je zaradi varstva svojega zdravja šolske obveznosti opravljala doma. Kot je pojasnilo Zagovorniku, je menilo, da za to ni zakonske podlage. Zagovornik je ugotovil, da je bilo sklepanje ministrstva napačno. Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami in na njegovi podlagi sprejeti pravilnik ne določata, da se sme fizična pomoč pri izobraževanju upravičencem nuditi izključno v prostorih zavoda, v katerem se sicer izobražujejo. Določata le, da jim ta pomoč pripada v obdobju šolanja. Zagovornik je tako odločil, da je bila učenka zaradi njenih osebnih okoliščin invalidnosti in zdravstvenega stanja, zaradi katerih se je morala šolati na daljavo, obravnavana slabše kot njeni sošolci, ki so se šolali v izobraževalnem zavodu in so imeli zato še naprej tudi dostop do fizične pomoči pri pouku. Učenka te pomoči v času šolanja na daljavo ni imela, pa čeprav ji je bila tudi s strani pristojnega ministrstva priznana kot bistvena za uspešno izvedbo izobraževalnega procesa. Zagovornik je v odločbi navedel, da gre v tem primeru za hujšo obliko diskriminacije, saj je bil diskriminatorne obravnave deležen otrok. Poudaril je, da je pravica do izobraževanja temeljna pravica. Po zakonu o izenačevanju možnosti invalidov imajo osebe z invalidnostmi pravico do ustreznih prilagoditev pri vključevanju v šolski proces in do prilagoditev šolskega procesa. Poudaril je še, da ima država tudi po mednarodnih konvencijah o pravicah otrok in invalidov dolžnost, da z aktivnimi ukrepi nevtralizira ovire, ki otrokom s posebnimi potrebami otežujejo enakopravno uresničevanje njihovih človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Na dan 31. 12. 2021 odločba še ni bila pravnomočna. (Odločba št. [0700-28/2021/13](#) z dne 21. 12. 2021)

2.5.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Prilagoditev načina upoštevanja dosežkov učencev, dijakov in študentov za pridobitev Zoisove štipendije glede na epidemijo covid-19 ni diskriminacija

Zagovornik je prejel pobudo, vezano na problematiko določil Zakona o interventnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic epidemije COVID-19 (ZIU00PE, Uradni list RS, št. 80/20). Pobudnica je opozorila na ureditev v času epidemije covid-19, po kateri so imeli v letu 2021 prednost pri dodelitvi štipendije tisti, ki so izjemne dosežke pridobili v šolskih letih 2017/2018 in 2018/2019. Dosežki, pridobljeni v šolskem letu 2019/2020 so bili razveljavljeni, čeprav so bila tekmovanja do razglasitve epidemije 15. marca 2020 izvedena. Ker tudi v šolskem letu 2020/2021 ni bilo tekmovanj na ravni, ki ustrezajo za pridobitev Zoisove štipendije, je pobudnica menila, da bosta na ta način dve generaciji učencev, dijakov in študentov neenakopravno obravnavani in ostali brez štipendije. Zagovornik je ocenil, da razlog v različni obravnavi niso osebne okoliščine posameznikov. Ureditev upošteva dejstvo nezmožnosti izvedbe tekmovanj ter izenačuje položaje vseh oseb, ki so se v šolskem letu 2019/2020 udeleževale ali imele namen udeležiti tekmovanj. Okoliščine pridobljenega dosežka v določenem letu oziroma merila, po katerem, kot relevantni ne štejejo izjemni dosežki v šolskem letu 2019/2020, po oceni Zagovornika ni mogoče opredeliti kot osebno okoliščino posameznika, kot jo opredeljuje ZVarD.

Če ministrstvo ne bi pripravilo opisane rešitve iz ZIUOOPE, bi bili tisti učenci, ki so se udeleževali ali imeli namen udeležiti tekmovanj, ki v prejšnjem šolskem letu niso bila zaključena, v slabšem položaju kot tisti, ki so se udeležili zaključenih tekmovanj. Glede na navedeno Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti ni izvedel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-33/2020/3)

Zakon o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa je po oceni Zagovornika diskriminatoren do gluhih športnikov

Zagovornik je opravil oceno diskriminatornosti Zakona o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa (ZDPIDŠ). Predpis podrobneje ureja pogoje, po katerih lahko vrhunski športniki prejmejo poseben dodatek k pokojnini. Tako imajo športniki z medaljo s svetovnega prvenstva v olimpijski panogi ali disciplini pravico do dodatka k pokojnini. Gluhi športniki s primerljivim dosežkom pa ne. Po oceni Zagovornika so vrhunski gluhi športniki in negluhi športniki v primerljivem položaju, zato bi morali biti izenačeni tudi v pravicah. Zagovornik je ugotovil, da ureditev v ZDPIDŠ pomeni neposredno diskriminacijo gluhih športnikov. Upošteva vse navedeno je Zagovornik v luči ocenjene diskriminatornosti predpisa pripravil priporočilo, v katerem je pristojne organe pozval k ustrezni spremembi zakonodaje oziroma odpravi diskriminacije. Priporočilo je bilo upoštevano s sprejemom poslanskega zakona, s katerim je bila diskriminatornost odpravljena. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-25/2021/1)

Dolgotrajno zaprtje šol v času epidemije covid-19 je po oceni Zagovornika povzročilo diskriminacijo otrok, ranljivih skupin otrok in staršev, zlasti žensk

Zagovornik načela enakosti je opravil oceno diskriminatornosti predpisov, na podlagi katerih so se učenci in dijaki zaradi epidemije v obdobju 47 tednov od marca 2020 do vključno junija 2021 (ko bi morale biti šole odprte 52 tednov) šolali na daljavo. Ocenil je, da je zaprtje šol, otroke in mladostnike postavilo v slabši položaj na podlagi njihove starosti v primerjavi z drugimi skupinami prebivalstva na področju dostopa do ustavne pravice do izobrazbe in šolanja iz 57. člena ustave. Ocenil je tudi, da je imelo zaprtje šol negativne posledice še posebej za ranljive skupine otrok in mladostnikov na podlagi njihovega premoženjskega stanja, invalidnosti, rase ali etničnega porekla, narodnosti, državljanstva, jezika, družbenega položaja in kraja bivanja. Ukrepi so v primerjavi z drugimi prebivalci nesorazmerno prizadeli tudi starše in skrbnike šolajočih se otrok, ki so morali prevzeti skrb za izvajanje šolanja na daljavo, zlasti ženske. Zagovornik je cilje ocenjevanega ukrepa prepoznal kot legitimne, saj je država z njimi želela varovati in je dejansko varovala zdravje in življenje ljudi. Vendar sredstva za doseganje tega cilja – dolgotrajnega zaprtja šol – Zagovornik naknadno v tej oceni ni prepoznal kot primernega oziroma ustreznega, saj šole niso predstavljale pomembnega vira okužb med otroki in mladostniki, NIJZ pa je namesto zapiranja šol zaradi pomena šolanja predlagal zapiranje ostalih dejavnosti. Zagovornik sredstva dolgotrajnega, še zlasti popolnega zaprtja šol tudi ni prepoznal kot nujno potrebnega. Po mnenju NIJZ zaprtje šol v tako dolgem obdobju ni bilo nujno, Vlada in MIZŠ pa sta imela na voljo različne možnosti oziroma modele izobraževanja. Uporabila pa sta najskrajnejši model popolnega zaprtja VIZ, ki je prizadel veliko večino učencev in dijakov.

Prav tako Zagovornik sredstva dolgotrajnega zaprtja šol ni prepoznal kot sorazmernega, saj teža posledic izobraževanja na daljavo na otroke ter starše ali skrbnike (zlasti ženske) ni bila sorazmerna, glede na koristi tega ukrepa. Zagovornik je zato vladi in Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) priporočil, naj se v prihodnje vzdržita dolgotrajnega zapiranja šol za vse. Odgovora Zagovornik ni prejel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil zaključen. [\(050-15/2021/56\)](#)

Različno obravnavanje oseb glede na njihov raziskovalni in pedagoški naziv ni diskriminacija

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo v zvezi z napredovanjem v raziskovalne nazive, ki ga ureja Pravilnik o raziskovalnih nazivih. Pravilnik v 7. členu izenačuje pedagoške in raziskovalne nazive, in sicer tako, da se nazivi prevedejo na naslednji način: redni profesor, znanstveni svetnik je enakovreden znanstvenemu svetniku, izredni profesor, višji znanstveni sodelavec je enakovreden višjemu znanstvenemu sodelavcu, docent, znanstveni sodelavec je enakovreden znanstvenemu sodelavcu ipd. Opozoril pa je, da za razliko od raziskovalnih nazivov za pridobitev višjega pedagoškega naziva na univerzi ni treba biti večkrat izvoljen v nižji naziv (kot velja za raziskovalce). Pobudnika je zanimalo, ali je Pravilnik diskriminatoren, glede na to, da eni skupini (zaposlenim na univerzi) za izvolitev v višji naziv ne postavlja pogoja vnovičnega imenovanja v nižjem nazivu, drugi skupini (raziskovalcem) pa napredovanje v višji naziv pogojuje s ponovnim/vnovičnim imenovanjem v nižjem nazivu. Zagovornik je ugotovil, da gre za dve neprimerljivi skupini, saj položaj pedagoških delavcev ureja Zakon o visokem šolstvu, položaj raziskovalcev pa Zakon o raziskovalni in razvojni dejavnosti. Poleg tega je za obstoj diskriminacije bistveno, da slabša obravnava temelji na določeni osebni okoliščini posameznika. Zagovornik ocenjuje, da opisano merilo razlikovanja, tj. pridobljen naziv (raziskovalni/pedagoški), ne ustreza pojmu osebne okoliščine po ZVarD. Glede na navedeno zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti ni izvedel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. [\(050-11/2021/4\)](#)

Določitev minimalne starosti otroka za sprejem v vrtec ni diskriminacija

Zagovornik je prejel pobudo za obravnavo ureditve, ki za sprejem v vrtec postavlja spodnjo starostno mejo otrok. Predlagateljica je zatrjevala diskriminatornost občinskega Pravilnika o sprejemu otrok v vrtec in Pravilnika o spremembah Pravilnika o sprejemu otrok v vrtec. Poudarila je, da so otroci, ki so v vpisnem letu (npr. 2021/22) do vključno 1. 10. 2021 dopolnili starost enajst mesecev, kar je pogoj za sprejem v vrtec, obravnavani na Komisiji za sprejem v vrtec, ostali ne. Dodala je, da so obravnavani zgolj v primeru, da odprejo novo enoto. Tako zaradi občinskega Pravilnika ostanejo brez mesta v vrtcu mlajši od enajst mesecev. Kot primer je navedla otroka, ki dopolni enajst mesecev 5. 10. 2021 in zato ni bil obravnavan pred Komisijo. Predlagateljica je Zagovornika prosila za obravnavo Pravilnika z vidika diskriminacije zaradi starosti. Zagovornik je torej ocenil, da starostna meja otrok za sprejem v vrtec iz drugega odstavka 20. člena Zakona o vrtcih ni diskriminatorna. Otroci pod 11 meseci starosti in otroci nad 11 meseci starosti zaradi različne stopnje psihofizičnega razvoja otrok v eni in drugi skupini ter različnih možnosti njihovega varstva s strani staršev niso v primerljivem položaju. Starostna meja sledi običajnemu psihofizičnemu razvoju otroka, da je otrok sploh sposoben vključitve v vrtec. Na drugi strani pa starostna meja primora starše ali skrbnike, da uporabijo starševski dopust, s čimer je poskrbljeno, da je otrok v najnežnejšem obdobju s svojimi starši ali skrbniki in (še) ne v vrtcu.

Starševstvo in starševska skrb ne zajema le pravic, ampak tudi dolžnosti, ki se nanašajo na skrb za otroka, torej tudi na vzgojo, varstvo in nego. Dodatno je Zagovornik ocenil, da je razlikovanje po starosti otrok pri možnosti vpisa v vrtec glede na načelo sorazmernosti upravičeno. Zagovornik je namreč (ob predpostavki primerljivosti položajev) ocenil, da minimalna starostna meja za sprejem otrok v vrtec ne pomeni diskriminacije, saj po njegovi oceni takšno različno obravnavanje temelji na legitimnem cilju, pri čemer so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna, potrebna sorazmerna. S tem je bil postopek ocene diskriminatornosti zaključen. [\(050-26/2021/3\)](#)

2.5.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo glede izenačitve položaja moških in žensk v 62. členu Kolektivne pogodbe za dejavnost vzgoje in izobraževanja v RS

Zagovornik je MIZŠ podal priporočilo, da naj skupaj z reprezentativnimi sindikati pristopi k spremembi 62. člena kolektivne pogodbe na način, da položaj moških in ženskih vzgojiteljev, pomočnikov vzgojitelja, varuha, učitelja in predavatelja višje šole izenačijo pri zmanjšanju učne obveznosti, saj zdaj moški pet let prejemajo nižje plačilo za enako število opravljenih učnih ur kot ženske. [\(0702-16/2021/2\)](#)

Status priporočila: ● V teku.

Priporočilo glede Zakona o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa

Zagovornik je na podlagi izvedene ocene diskriminatornosti zakona MIZŠ priporočil, da pripravi in v Državni zbor vloži predlog za spremembo zakona na način, da v krog upravičencev do dodatka k pokojnini vključi tudi gluhe vrhunške športnike invalide, dobitnike medalj s svetovnih prvenstev v olimpijskih kolektivnih in individualnih športnih panogah oziroma disciplinah gluhih športnikov (olimpijskih v smislu disciplin, zastopanih na olimpijadi gluhih). [\(050-25/2021/2\)](#)

Status priporočila: ● Upoštevano s sprejemom Zakon o spremembi Zakona o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa (ZDPIDŠ-A, Uradni list RS, št. 119/21), ki so ga predlagali poslanci.

Priporočilo glede izvajanja vzgojno-izobraževalnega procesa v času zaprtja šol za vse otroke s posebnimi potrebami

Zagovornik je MIZŠ priporočil, naj skladno z odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-473/20-14 zagotovi izvajanje izobraževalnega procesa za vse otroke s posebnimi potrebami v vseh vzgojno-izobraževalnih zavodih in ne samo za tiste, ki se izobražujejo v šolah s prilagojenim programom in specializiranih zavodih. MIZŠ je Zagovorniku sporočilo, da se ne strinja s priporočilom, saj si odločitev Ustavnega sodišča razlaga drugače. [\(0702-49/2021/3\)](#)

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede izvajanja izobraževanja zaradi zaježitve in obvladovanja epidemije covid-19

Zagovornik je opravil oceno diskriminatornosti predpisov, na podlagi katerih so se učenci in dijaki zaradi epidemije 47 tednov šolali na daljavo in ocenili, da je zaprtje šol otroke in mladostnike postavilo v slabši položaj na podlagi njihove starosti v primerjavi z drugimi skupinami prebivalstva. Ocenil je tudi, da je imelo zaprtje šol negativne posledice še posebej za ranljive skupine otrok in mladostnikov. Ukrepi so v primerjavi z drugimi prebivalci nesorazmerno prizadeli tudi starše in skrbnike šolajočih se otrok, ki so morali prevzeti skrb za izvajanje šolanja na daljavo, zlasti ženske. Zagovornik je zato Vladi in MIZŠ priporočil, naj se v prihodnje vzdrži ta dolgotrajnega zapiranja šol za vse. [\(050-15/2021/57\)](#)

Status priporočila: ● Upoštevano.

Priporočilo glede Predloga nacionalnega programa visokega šolstva 2021–2030

Zagovornik je MIZŠ priporočil, da se v nacionalni program dodajo novi cilji oziroma ukrepi spremljanja dejanskega zagotavljanja enakih možnosti študentov z različnimi osebnimi okoliščinami, uvedbe posebnih, namenskih štipendij za študente s posebnimi potrebami ter spodbude za usposabljanje in osveščanje pedagoškega osebja na področju uresničevanja človekovih pravic in varstva pred diskriminacijo študentov s posebnimi potrebami. [\(0070-19/2021/1\)](#)

Status priporočila: ● Akt je še v procesu sprejemanja.

2.5.5 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MIZŠ je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o izvedbi različnih ukrepov za zagotavljanje kakovostne izvedbe pouka na daljavo med epidemijo covid-19 za vse, kot so: zagotavljanje infrastrukture, e-storitev, IKT-opreme in dostopa do interneta, spremembe pravilnikov, zagotavljanje informacij in usmeritev, prilagoditve mature itn. Z novelo Zakona o vrtcih (ZVrt-G)¹⁰ je MIZŠ uvedlo brezplačno obiskovanje vrtca za drugega otroka iz družine, ki je v vrtcu hkrati s starejšim bratom ali sestrom, ter razširilo to pravico tudi na tretjega in vsakega nadaljnjega otroka. MIZŠ je v okviru spremembe Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI)¹¹ zagotovilo sredstva zasebnim šolam.

Na področju zagotavljanja enakih možnosti je MIZŠ omogočilo uveljavljanje subvencije za domsko oskrbnino družinam z več dijaki, povračilo prevoznih stroškov za prevoze otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter za učence in dijakke iz ranljivih skupin uredilo možnost brezplačne šolske prehrane.

¹⁰ <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2021-01-0412?sop=2021-01-0412>

¹¹ <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO445#>

MIZŠ je poročalo o predpisih, ki omogočajo izvajanje vzgoje in izobraževanja otrokom in mladostnikom, ki so na zdravljenju v bolnišnicah, o ukrepih za preprečevanje zgodnjega opuščanja šolanja, dijakom s posebnimi potrebami je omogočilo uporabo enostavnega računalja pri izvedbi maturitetnega pisnega preizkusa iz matematike. Urejena je bila sistemska umestitev romskih pomočnikov v vrtce, OŠ in OŠ s prilagojenim programom. Prek krajših organiziranih programov v vrtcih so bile vzpostavljene nove spodbude za vključitev romskih otrok v programe predšolske vzgoje, v okviru projekta Skupaj za znanje pa so v sedem večnamenskih centrih po Sloveniji za romske otroke organizirali učno pomoč, romske pomočnike in prostočasne aktivnosti. MIZŠ je izvajalo ukrep, ki je omogočal vpis oseb z mednarodno zaščito brez listin v srednješolske izobraževalne programe ter kandidatov, katerih materni jezik ni slovenski ali niso končali osnovne šole v Sloveniji. Sprejelo je tudi Odredbo o spremembi vzgojno-izobraževalnega programa, po kateri se dodatne ure oziroma začetni pouk slovenščine za učence priseljenke izvajajo v skladu z veljavnimi učnimi načrti.

Na predlog **MIZŠ** je Univerza v Ljubljani začela z izvajanjem CRP 2021, na podlagi katerega bo MIZŠ oblikovalo ustrezne strokovne rešitve na področju spolnega nasilja v visokošolskih in raziskovalnih zavodih. Poročalo je še, da je v sistemu nadaljnega izobraževanja in usposabljanja leta 2021 ponudilo 31 programov profesionalnega usposabljanja, ki omogočajo zagotavljanje enakih možnosti.

MIZŠ je poročalo tudi o izplačilu enkratnega solidarnostnega dodatka za študente, tudi tiste, ki se šolajo v tujini.

V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je **MIZŠ** poročalo o izvajanju intenzivnega tečaja slovenščine za dijake, katerih materni jezik ni slovenski ali niso končali osnovnošolskega izobraževanja v Sloveniji in o umestitvi slovenskega znakovnega jezika (SZJ) v sistem vzgoje in izobraževanja od predšolske do srednješolske ravni. Šolam je izdalo navodila za izvajanje pouka na daljavo, zagotavljanje dostopnosti in tehnične opremljenosti otrok iz socialno šibkih družin in tistih, ki živijo na ruralnih področjih, kjer imajo slabše pogoje za delo na daljavo, vključevanje romskih pomočnikov pri pouku na daljavo, prav tako pa je zagotovilo sredstva za plačilo višjih stroškov za delovanje romskih oddelkov vrtcev. Poročalo je tudi o podpori romskim otrokom pri učenju romščine kot maternega jezika in dodatnemu poučevanju slovenščine ob vstopu v osnovno šolo, za delo z učenci Romi pa je MIZŠ zagotovilo tudi dodatna sredstva.

MIZŠ je poročalo o izvajanju projekta nastanitve mladoletnih priseljenecv brez spremstva v dijaških domovih. Med epidemijo covid-19 in izobraževanja na daljavo je MIZŠ poročalo o številnih ukrepih, med drugim je s pomočjo lokalnih skupnosti socialno ogroženim učencem in dijakom organiziralo brezplačni topli obrok.

2.5.6 Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom

Obravnavani primeri diskriminacije – Inšpektorat za šolstvo

Pobude s področja zatrjevane diskriminacije, ki jih je Inšpektorat za šolstvo in šport prejel v letu 2021, so se nanašale na področja ocenjevanja znanja, vzgojnega ukrepanja, sodelovanja s starši ter na način komuniciranja v šolskem prostoru. Na področju športa se očitki nanašajo na udeležbo športnikov na tekmovanjih in način komuniciranja s posamezniki na treningih.

Inšpektorat je navedel vsebino nekaterih prijav, v katerih so prijavitelji zatrjevali diskriminacijo pri:

- vzgojnem delovanju šole ali vrtca, ki naj bi bilo diskriminatorno v primerjavi z učencem ali otrokom, ki je vzgojno obravnavan;
- slabši oceni ali načinu ocenjevanja, ki naj bi bil diskriminatoren do učenca, dijaka;
- vedno več očitkov se pojavlja v primerih sodelovanja staršev s šolo (da se več sodeluje z enim izmed staršev, da se informacije podajajo le enemu izmed staršev). Do tovrstnih očitkov prihaja v postopkih razvez med starši in postopkih izvrševanja roditeljske pravice;
- na področju športa se očita diskriminacija v primerih neudeležbe na tekmovanjih oziroma v primeru razporejanja posameznih športnikov na različna tekmovanja, kar naj bi pomenilo diskriminatorno obravnavo športnikov;
- načinu komuniciranja ali v šoli ali pri športu, ki naj bi bil pogojen z osebnimi okoliščinami posameznika;
- prejete pobude se nanašajo tudi na področje zaposlovanja, ki sicer ne sodi v pristojnost nadzora šolske inšpekcije, vendar v teh postopkih neizbrani kandidati neizborno kandidata opredelijo kot diskriminacijo;
- inšpektorat je prejel tudi prijave glede načina postavljanja vprašanj kandidatom pri razgovorih, ki bi lahko posledično pomenili neenako obravnavo pri odločanju o delovnem mestu.

V navedenih primerih so posamezniki doživljali navedene okoliščine kot diskriminatorne, medtem ko je inšpektorat prejel tudi dva primera pobud, kjer sta posameznika pričakovala dolžno ukrepanje šole in drugačno obravnavo primerov otrok tujcev in Romov.

Posebno področje dela inšpektorata se je v letu 2021 nanašalo na veljavne odloke o začasnih ukrepih za preprečevanje in obvladovanje okužb z nalezljivo boleznijo covid-19, ki so na področju izobraževanja določali samotestiranje kot pogoj za izobraževanje v šoli ter določali nošenje zaščitne maske v prostorih šole. V teh primerih so se pobude nanašale tako na nestrinjanje z ukrepi kot strinjanje in je bilo kot diskriminatorno navedeno ne/upoštevanje ukrepov.

Prijave, ki jih je inšpektorat prejel, so se nanašale na očitano, vendar nepotrjeno neposredno diskriminacijo zaradi naslednjih osebnih okoliščin:

- narodnost (učenci tujci);
- rasa ali etnično poreklo (izpostavljanje etničnega porekla s strani učiteljice);
- druga osebna okoliščina (osebne značilnosti, ki so jih izpostavljali strokovni delavci ali trenerji, postopki zaposlovanja, ločeni starši).

Po oblikah zatrjevane, a ne potrjene diskriminacije, je inšpektorat obravnaval naslednje prijave:

- dva primera nadlegovanja;
- 12 primerov opravičevanja zapostavljanja ali preziranja oseb ali skupine oseb zaradi osebnih okoliščin;
- dva primera pozivanja k diskriminaciji.

Navedbe pobudnikov so se nanašale izključno na lastno doživetje in doživljanje posameznih dogodkov ali okoliščin v šolskem in športnem prostoru kot diskriminaciji in kot takšni ne pomenijo ugotovljenih elementov diskriminacije po Zakonu o varstvu pred diskriminacijo. Z inšpekcijskimi nadzori in dodatnimi poizvedbami v zvezi z navedenimi pobudami ni bilo ugotovljenih kršitev, ki bi se nanašale na področje diskriminacije. Pobude so bile obravnavane s stališča uresničevanja veljavnih šolskih predpisov oziroma predpisov s področja športa in s tem povezanih pripadajočih pravic in dolžnosti učencev ter sodelovanja s starši. Inšpektorat je poudaril, da tudi šolska zakonodaja določa ravnanja v šolskem prostoru. Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja namreč v 2.a členu določa, da se v vrtcih, šolah in drugih zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v skladu s cilji vzgoje in izobraževanja zagotovi varno in spodbudno učno okolje, kjer je prepovedano telesno kaznovanje otrok in vsakršna druga oblika nasilja nad in med otroki in neenakopravna obravnava, ki bi temeljila na spolu, spolni usmerjenosti, socialnem in kulturnem poreklu, veroizpovedi, rasni, etnični in narodni pripadnosti ter posebnosti v telesnem in duševnem razvoju.

Le v enem primeru je inšpektorat ocenil, da neenaka obravnava staršev pri dostopu oziroma uveljavljanju pravic v zvezi z uresničevanjem starševskih pravic v vrtcu, lahko pomeni tudi kršitve Zakona o varstvu pred diskriminacijo pri enaki obravnavi staršev pri uveljavljanju pravic do sodelovanja z vrtcem. Zato je bil vrtcu na podlagi 14.b člena Zakona o šolski inšpekciji podan predlog za presojo organizacije dela z namenom zagotavljanja spodbudnega okolja za otroka in upoštevanja staršev kot primarnih skrbnikov, ki nosijo glavno odgovornost za otrokovo vzgojo in razvoj.

*Tabela: Pregled prejetih podatkov Inšpektorata za šolstvo glede obravnavanih primerov diskriminacije – primerjava med leti 2017, 2018, 2019, 2020 in 2021**

Inšpekcijski organ	Prejete prijave 2017	Ugot. primeri 2017	Prejete prijave 2018	Ugot. primeri 2018	Prejete prijave 2019	Ugot. primeri 2019	Prejete prijave 2020	Ugot. primeri 2020	Prejete prijave 2021	Ugot. primeri 2021
Inšpektorat za šolstvo in šport	9	/	16	2	6	/	10	0	16	0

* Ko so se inšpektorati odzvali in sporočili, da prijav niso imeli, je navedena številka 0. Če podatka ni oziroma se inšpektorat ni odzval, je označeno z /.

2.6 Ministrstvo za javno upravo (MJU)

2.6.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Pri dejstvu, ali je nekdo funkcionar, gre za osebno izbiro kandidirati za določena mesta in zato ne gre za diskriminacijo

Zagovornik je prejel pisanje posameznika, ki je izpostavil, da je v času covida-19 zasledil, da nekateri funkcionarji (npr. ministri) v nasprotju z drugimi (npr. sodniki, tožilci itn.), od države ne prejemajo nobenih dodatkov, ki jih sicer prejemajo vsi zaposleni (npr. plačane nadure, dodatek za tveganje itn.) Zagovornik je posameznika opozoril na razločevanje med položajema javnih uslužbencev in funkcionarjev. Zagovornik je pri svojem svetovanju izhajal iz sodbe Višjega sodišča RS VIII Ips 81/2016 z dne 30. 8. 2016, ki opozarja, da funkcionar ni v enakem položaju kot javni uslužbenec, ki je zaposlena oseba. Položaj funkcionarja je že v izhodišču drugačen od položaja zaposlenega javnega uslužbenca, zato je razlikovanje pri urejanju službenega razmerja funkcionarja in urejanju delovnega razmerja javnega uslužbenca utemeljeno. Zakonodajalec lahko predpiše različno ureditev glede na različne položaje oseb in jih tako ureja različno. Pri dejstvu, da je nekdo funkcionar, ne gre za osebno okoliščino. Gre za osebno izbiro kandidirati za določena mesta. To tudi ni status, ki bi bil trajno povezan s posameznikom. Zato iz zadeve ni izhajalo, da bi šlo za vprašanje diskriminacije. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-38/2021)**

Upoštevanje prisotnosti na delu pri določitvi višine dodatka za povečan obseg dela lahko pomeni posredno diskriminacijo delavcev zaradi zdravstvenega stanja

Zagovornik je prejel dopis posameznika, katerega direktor višino izplačila dodatka za povečan obseg dela pogojuje s prisotnostjo na delu. Bolniška odsotnost ali odsotnost delavca zaradi dopusta pomeni zmanjšanje dodatka. Stranka je na Zagovornika naslovila vprašanje, ali gre v primeru upoštevanja delovne prisotnosti pri določitvi višine plačila dodatka za povečan obseg dela za posredno diskriminacijo tistih delavcev, ki so bili na dopustu ali so bili bolniško odsotni. Zagovornik je pojasnil, da čas koriščenja letnega dopusta ni osebna okoliščina po ZVarD, zato v tem primeru o diskriminaciji ne moremo govoriti. Čas bolniške odsotnosti zaradi lastnega zdravstvenega stanja ali pa zaradi zdravstvenega stanja osebe, za katero mora domnevno diskriminirana oseba skrbeti, pa ni stvar izbire, temveč gre za okoliščino, na katero posameznik ne more vplivati. V teh primerih je Zagovornik kot razlog odsotnosti prepoznal osebno okoliščino, in sicer zdravstveno stanje, ali pa tudi starševstvo. Zagovornik je na tej podlagi stranki svetoval, kakšne so njene pravne možnosti in jo povabil, da pri Zagovorniku vloži predlog za obravnavo diskriminacije. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-146/2020)**

Vpliv daljše bolniške odsotnosti na letno oceno uslužbenca potencialno pomeni diskriminacijo

Zagovornik je prejel dopis stranke, ki je bila zaradi bolniške odsotnosti in dela s krajšim delovnim časom kot prilagoditve na svoje zdravstveno stanje s strani nekdanjega delodajalca ocenjena z oceno 3. Vodja enote, ki jo je ocenjevala, ji je povedala, da bi jo sama sicer ocenila z oceno 4, ker pa je bila delavka toliko časa odsotna iz zdravstvenih razlogov in ker so bile pri njenem prihodu nazaj na delovno mesto izvedene določene prilagoditve, so jo nadrejeni ocenili s 3. Stranko je zato zanimalo, ali lahko daljša bolniška odsotnost vpliva na letno oceno uslužbenca. Zagovornik je stranki pojasnil, da se je do vprašanja, ali sme odsotnost z dela vplivati na oceno javnega uslužbenca, že opredelil. Glede na to, da je šlo v predmetnem primeru za javno uslužbenko, je Zagovornik stranki pojasnil, da zadeva sodi v pristojnost Ministrstva za javno upravo (MJU). To področje ureja Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (ZSPJS). Zagovornik je stranki predstavil relevanten pravni okvir in možnosti za ukrepanje. Če je bil javni uslužbenec ocenjen in seznanjen z oceno, a se z njo ne strinja, začne teči rok za podajo zahteve za preizkus ocene pred komisijo. Zagovornik je stranki predlagal, da na MJU naslovi vprašanje, ali ima zoper delno oceno zdaj že nekdanjega delodajalca na voljo pravno sredstvo. Zagovornik je namreč zgolj neobvezujoče ocenil, da ima posameznica pravno sredstvo na voljo zgolj zoper oceno, ki jo bo za leto 2021 prejela naslednje leto do 15. marca od novega delodajalca in bi lahko zgolj v tem okviru, če bi ocena nekdanjega delodajalca vplivala na končno oceno, uveljavljala ugovor, da je bila neupravičeno kot kriterij za ocenjevanje upoštevana upravičena bolniška odsotnost z dela. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-244/2021)

2.6.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Diskriminacija javne uslužbenke na porodniškem dopustu pri dodelitvi letne ocene dela

Zagovornik načela enakosti je ugotovil diskriminacijo javne uslužbenke pri dodelitvi letne ocene dela. Njena nadrejena je pri ocenjevanju upoštevala tudi njeno odsotnost zaradi koriščenja dopusta za nego in varstvo novorojenca. Uslužbenka je bila tako deležna slabše obravnavane zaradi osebnih okoliščin starševstva in spola. Zagovornik je diskriminacijo v tem primeru potrdil na podlagi statistične analize, ki je pokazala očitno vzročno povezavo med odsotnostjo oziroma prisotnostjo na delovnem mestu in oceno dela velike večine uslužbencev konkretnega javnega zavoda. Na podlagi obravnavanega primera in možnosti, da se kriterij odsotnosti pri dodeljevanju letnih ocen dela lahko pojavi tudi v državnih organih in drugih javnih zavodih, je Zagovornik Ministrstvu za javno upravo, skladno s svojo pristojnostjo po drugi alineji 21. člena ZVarD, priporočil izdajo okrožnice, v kateri naj vse državne organe in javne zavode opozori, da zniževanje letnih ocen dela zaradi upravičene odsotnosti z dela pomeni posredno diskriminacijo, ki je zakonsko prepovedana, in da morajo osebe, pristojne za ocenjevanje uslužbencev, to upoštevati pri dodeljevanju letnih ocen dela. Priporočilo je bilo upoštevano. Kršiteljica je proti odločbi Zagovornika vložila tožbo na Upravno sodišče, kjer postopek še poteka. (Odločba št. 0700-26/2020/41 z dne 1. 7. 2021)

2.6.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zahtevana stopnja izobrazbe za določeno delovno mesto po oceni Zagovornika ni diskriminacija

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo v zvezi s 14. členom Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (ZSPJS). Ta določa, da javnemu uslužbencu, ki opravlja delo na delovnem mestu z nižjo izobrazbo od zahtevane, pripada osnovna plača, ki je za dva ali en plačni razred nižja od osnovne plače delovnega mesta, na katerem opravlja delo. Predlagateljica je navedla, da mora javni uslužbenec za enako delo dobiti enako plačilo ter da izobrazba, ki ne odstopa za več kot eno stopnjo, za delo, ki ga človek kakovostno opravlja več let, ne bi smela biti merilo za nižjo plačo. Predlagateljica je menila, da je 14. člen ZSPJS protiustaven in zagovornika prosila za preučitev. Zagovornik je ugotovil, da javni uslužbenci, ki izpolnjujejo zahtevano stopnjo izobrazbe in tisti, ki je ne, pa opravljajo delo na enakem delovnem mestu, niso v primerljivem položaju, saj eni izpolnjujejo zahtevane pogoje za opravljanje dela, drugi ne. Prvi so za opravljanje dela na določenem delovnem mestu ustrezno kvalificirani tudi s pogojem (formalne) izobrazbe, drugi ne. Izobrazba je v konkretnem primeru namreč razlog neprimerljivosti primerjanih položajev. Ker je razlog neprimerljivosti položajev hkrati tudi ena izmed osebnih okoliščin po ZVarD (tj. izobrazba), je Zagovornik dodatno ocenil, ali je razlikovanje javnih uslužbencev glede na izobrazbo skladno z načelom sorazmernosti. Zagovornik je ocenil, da zmanjšanje osnovne plače ne pomeni diskriminacije, saj po njegovi oceni takšno različno obravnavanje temelji na legitimnem cilju, pri čemer so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna, potrebna in sorazmerna. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen.

(050-34/2021/4)

Datum upoštevanja napredovanja pri plači v javnem sektorju ni diskriminacija

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo Zakona o spremembi in dopolnitvah Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (ZSPJS-V), ki naj bi bil diskriminatoren in protiustaven. Sporen naj bi bil 4. odstavek 16. člena ZSPJS, ki določa, da javni uslužbenec oziroma funkcionar, ki napreduje v višji plačilni razred v naziv oziroma v višji naziv, pridobi pravico do plače v skladu z višjim plačilnim razredom, pridobljenim nazivom ali višjim nazivom 1. decembra leta, v katerem je napredoval. Po mnenju pobudnice gre za zadrževanje plačila iz naslova napredovanja, ki se pridobi s 1. 4 v tekočem letu, izplačilo pa šele decembra za tekoče leto. Zagovornik je ugotovil, da prvi element diskriminacije — to je osebna okoliščina v smislu ZVarD — ni podan. Javni uslužbenci imajo na področju napredovanja drugačen položaj kot zaposleni v javnem sektorju, zato skupini nista primerljivi. Določba pa velja za vse javne uslužbenke enako, torej med njimi do diskriminacije na osnovi navedenega člena ne prihaja. Posledično je Zagovornik ocenil, da določba ne pomeni diskriminacije. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-28/2021/2)

2.6.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo glede ocenjevanja javnih uslužbencev

Zagovornik je MJU priporočil izdajo okrožnice, v kateri naj vse državne organe in javne zavode opozori, da zniževanje letnih ocen dela zaradi upravičene odsotnosti z dela pomeni posredno diskriminacijo, ki je zakonsko prepovedana, in da morajo osebe, pristojne za ocenjevanje uslužbencev, to upoštevati pri dodeljevanju letnih ocen dela. **(0700-26/2020/42)**

Status priporočila: ● Upoštevano.

Priporočilo za usposabljanje uslužbencev upravnih enot o primerni obravnavi transspolnih oseb

Zagovornik je MJU priporočil, da javnim uslužbencem na upravnih enotah omogoči usposabljanja o primerni obravnavi transspolnih oseb. **(0709-14/2021/286)**

Status priporočila: ● V teku.

Priporočilo glede osnutka Nacionalnega programa spodbujanja razvoja in uporabe umetne inteligence v RS do leta 2025

Zagovornik je v priporočilu MJU poudaril, da kršitev prepovedi diskriminacije predstavlja eno ključnih tveganj za človekove pravice v kontekstu razvoja in uporabe umetne inteligence, zato je priporočil, da to vprašanje oziroma tveganje v okviru programa izrecno izpostavi in posebej osvetli. **(382-3/2021/1)**

Status priporočila: ● Upoštevano z dopolnitvijo osnutka.

2.6.5 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MJU je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo, da so zaradi postopnega prehoda na elektronsko poslovanje, osebam, ki ne uporabljajo informacijsko komunikacijskih tehnologij omogočili izdajo dokumentov v fizični obliki. MJU je z javnim razpisom podprlo dva projekta, izbrana na razpisih za financiranje iz evropskih sredstev. Gre za projekt STELLA z namenom ozaveščati o spolnih stereotipih in razvijati družbeno vedenje, ki spodbuja enakost spolov v osnovnošolskem izobraževanju. Drugi projekt pa se osredotoča na uporabo sistemov odpovedi pravici do polnega sojenja v EU.

V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti MJU ni poročalo o relevantnih ukrepih.

2.6.6 Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom

Zagovornik je imenoval svojega predstavnika v skupino za izvajanje Nacionalnega programa spodbujanja razvoja in uporabe umetne inteligence v Republiki Sloveniji do leta 2025 (NpUI)

Zagovornik je na povabilo MJU septembra 2021 imenoval svojega predstavnika v posvetovalni medresorski večdeležniški skupini za izvajanje Nacionalnega programa spodbujanja razvoja in uporabe umetne inteligence v Republiki Sloveniji do leta 2025 (NpUI), ki jo je sprejela Vlada Republike Slovenije 27. maja 2021. Gre za posvetovalni organ za izvajanje in spremljanje vseh dejavnosti NpUI in bo vključevala tako predstavnike ministrstev in drugih organov kot tudi zunanje strokovnjake in predstavnike deležnikov. Zagovornik je glede obvestila MJU o pripravah podlag za izvedbeni načrt NpUI MJU sporočil, da je pripravljen sodelovati pri ukrepih s področja izobraževanja in osveščanja, ki bi se nanašali na področje človekovih pravic oziroma varstva pred diskriminacijo.

2.7 Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP)

2.7.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal svetovanja in podpore v delokrogu MKGP.

2.7.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2021 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije v delokrogu MKGP.

2.7.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v delokrogu MKGP.

2.7.4 Priporočila Zagovornika

Zagovornik v letu 2021 ni izdal priporočil v delokrogu MKGP.

2.7.5 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

V okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja je **MKGP** z Uredbo o ukrepih kmetijske strukturne politike in kmetijske politike razvoja podeželja podprlo društva na podeželju, ki delujejo na področju izboljšanja pogojev dela in življenja kmečkih in podeželskih žensk. **MKGP** je invalidom in starejšim osebam omogočilo fizični dostop do zaposlenih na Inšpektoratu za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo.

V okviru **posebnih ukrepov** je **MKGP** poročalo o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19, in sicer je kmetom izplačalo enkratni solidarnostni dodatek za izboljšanje socialnega položaja oseb, ki so starejše od 65 let in imajo nizke prejemke.

2.7.6 Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom

Svet za ženske na podeželju (SŽP)

Na pobudo MKGP je Zagovornik imenoval svojo predstavnico v SŽP, ki je posvetovalni organ ministra, pristojnega za kmetijstvo, in mu svetuje glede vprašanj, povezanih s položajem žensk na podeželju.

Predstavnica Zagovornika je v letu 2021 sodelovala na 8. seji SŽP, ki je potekala 20. oktobra 2021 po spletu. Člani SŽP so se seznanili s predlogi Kmetijsko gozdarske zbornice glede izvajanja socialnih storitev, vnosa socialnih programov na kmetije v obliki dopolnilnih dejavnosti ter načinov, kako približati dopolnilne dejavnosti mladim in ženskam. Članom SŽP so bile predstavljene tudi prakse socialno delovne pomoči kmetom v drugih evropskih državah. Člani SŽP so se seznanili tudi s pogledi Zveze slovenske podeželske mladine na dolgoročno vizijo za podeželska območja s poudarkom na vlogi žensk.

2.8 Ministrstvo za kulturo (MK)

2.8.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Prijava spornega članka na Inšpektorat za kulturo in medije

Na Zagovornika se je zaradi spornih izjav, zapisanih v članku, ki je bil objavljen na medijskem portalu, obrnila verska skupnost. Iz besedila namreč izhaja, da avtor posilstvo neposredno povezuje z begunci, še posebej če gre za pripadnike muslimanske vere. Zagovornik je v besedilu prepoznal morebitne elemente nadlegovanja, kot ga opredeljuje ZVarD. Ker je stranka navedla, da je že podala prijavo na Inšpektorat za kulturo in medije pri Ministrstvu za kulturo, jo je Zagovornik pozval, naj pošlje informacijo, kakšen je bil izid postopka. Zagovornik je stranko seznanil tudi z možnim postopkom prijave diskriminacije po ZVarD. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0705-39/2019)

Pomanjkanje minimalnih standardov dostopnosti internetnih vsebin in televizijskih programov v tehnikah, prilagojenih senzorno oviranim osebam

Z dopisom se je na Zagovornika obrnilo več društev in združenj, ki so zatrjevali neposredno diskriminacijo zaradi avdizma, ko je ob dnevu slovenskega znakovnega jezika RTV Slovenija informativno oddajo o slovenskem znakovnem jeziku predvajala brez znakovnega jezika. Zagovornik je strankam pritrdil, da so nanj naslovile izjemno pomembno problematiko, ki zadeva osebe s senzornimi ovirami, ter da to področje v slovenskem prostoru za osebe s senzornimi ovirami ni optimalno urejeno. Zagovornik je pojasnil, da je na to temo že izvedel postopek ugotavljanja diskriminacije, vendar zaradi pomanjkanja konkretnih pravnih podlag, ki bi bile neposredno uporabljive, v konkretnem primeru ni mogel ugotoviti diskriminacije, saj svoje odločitve v nasprotnem primeru ne bi imel na čem utemeljiti. Eden od elementov diskriminacije je namreč poseg v konkretno opredeljeno zavarovano dobrino. Zaradi pomanjkljive pravne ureditve je Zagovornik leta 2020 izdal Priporočilo Vladi RS na področju dostopnosti TV vsebin za senzorno ovirane osebe, sodeloval pa je tudi pri Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah. Odgovora na priporočilo ni prejel. Postopki svetovanja pa so bili zaključeni. (0702-286/2021, 0702-41/2021)

Izjave izrečene v televizijski oddaji v zvezi s skupnostjo LGBT

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je bila zaskrbljena zaradi izjav, zapisanih za promocijo oddaje Intervju na RTV Slovenija in izjav izrečenih v sami oddaji. Šlo je za ostra stališča do skupnosti LGBT. Zagovornik je pojasnil, da tovrstna izražanja presoja v okviru svobode izražanja in opozoril, da ta velja tudi za informacije in ideje, ki so lahko žaljive, šokantne in moteče. Opredelil se je tudi do nadlegovanja in pozivanja k diskriminaciji. Stranko je pozval, naj dopis dopolni s pojasnilom, kako so sporni zapisi in izjave vplivali nanjo, saj se bo le tako lahko opredelil, ali so izpolnjeni objektivni in subjektivni znaki pozivanja k diskriminaciji. Odgovora ali konkretiziranega predloga za obravnavo Zagovornik ni prejel. S tem je bil postopek svetovanja zaključen. (0702-132/2021)

Diskreditacija novinarjev na družbenih omrežjih na podlagi osebnih okoliščin

Zagovornik je prejel dopis, v katerem stranka opozarja na diskreditacijo novinarjev na družbenih omrežjih na podlagi osebnih okoliščin novinarjev, natančneje etnične pripadnosti in spolne usmerjenosti. Zagovornik je pojasnil, kako lahko stranka vloži predlog za obravnavo oz. kako ravnati v primeru anonimnega predloga. Opozoril je tudi na zahteve trditvenega bremena. Zagovornik je izpostavil še elemente nadlegovanja po 8. členu ZVarD, ki jih mora stranka izkazati v okviru ugotovitvenega postopka. Zagovornik je stranko tudi opozoril, da ker gre za očitke diskriminacije v zvezi s konkretno osebo, mora predlog za obravnavo vložiti bodisi ta oseba bodisi druga oseba, vendar mora Zagovornik po 34. členu ZVarD v tem primeru za vodenje postopka pridobiti soglasje diskriminirane osebe. Stranka oziroma konkretni novinar, ki je bil deležen diskreditacije, predloga za obravnavo nista vložila. S tem je bil postopek svetovanja zaključen. (0702-231/2021)

Navedba »ateisti ne prenašajo kristjanov« ne vsebuje elementov diskriminacije

Na Zagovornika se je obrnila stranka, ki je nasprotovala spornemu pisanju župana v občinskem glasilu. Ta je izrazil stališče, da v občini pripadniki drugih veroizpovedi, še posebej ateisti, niso zaželeni, saj da ti »ne prenašajo kristjanov«. Stranka je zatrjevala, da gre za sovražni govor. Zagovornik je pojasnil, da bi v zadevnem primeru lahko govorili o nadlegovanju po 8. členu ZVarD ali pozivanju k diskriminaciji iz 10. člena ZVarD, če bi bili podani potrebni elementi iz definicij katere od obeh navedenih oblik diskriminacije. Po predhodni oceni ti elementi v zadevi niso bili podani. Postopek svetovanja stranki je bil zaključen. (0702-20/2021)

Nadlegovanje in pozivanje k diskriminaciji na družbenih omrežjih

Zagovornik je prejel anonimni predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem stranka vidnejši javni osebi očita nadlegovanje in pozivanje k diskriminaciji. Šlo je za »story« posnetek na spletišču Instagram, v katerem domnevni kršitelj žali t. i. petkove protestnike. Zagovornik je stranko pozval na dopolnitev predloga, na kar ni prejel odgovora. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-223/2021)

2.8.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Pri dostopnosti televizijskih vsebin za senzorno ovirane diskriminacija ni bila ugotovljena

Zagovornik je obravnaval domnevno diskriminacijo oseb z okvaro vida pri dostopu do televizijskih vsebin. Prijavitelj diskriminacije je zatrjeval, da mora biti senzorno oviranim osebam zagotovljena enaka dostopnost do vseh televizijskih vsebin RTV Slovenije in drugih izdajateljev televizijskih programov, kot je to zagotovljeno osebam brez invalidnosti. Zagovornik je v postopku ugotavljanja diskriminacije ugotovil, da je vsebine po zdajšnji zakonodaji, namenjene slepim in slabovidnim ter gluhim in naglušnim v njim prilagojenih tehnikah, dolžna pripravljati samo RTV Slovenija. Zakonodaja pa ne določa, kolikšen naj ta delež bo in katere vsebine naj bodo tako prilagojene.

Zagovornik je sklenil še, da kljub temeljni ustavni pravici do obvešččnosti ni možno trditi, da bi morali vsi izdajatelji televizijskih programov že po ustavi vse vsebine zagotavljati tudi na način, prilagojen senzorno oviranim osebam. Po Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov namreč ponudnikom dobrin in storitev ne sme biti naloženo nesorazmerno breme pri zagotavljanju dostopnosti teh dobrin in storitev osebam z invalidnostmi. Po drugi strani predpisi ne določajo standardov, kakšno dostopnost svojih vsebin morajo zagotavljati komercialne televizije ter kabelski operaterji. Zagovornik je zato odločil, da v tem primeru diskriminacije ne more ugotoviti. Je pa na pristojne organe naslovil Priporočilo Vladi RS na področju dostopnosti televizijskih vsebin za senzorno ovirane osebe z namenom določitve standardov dostopnosti za senzorno ovirane, ki jih morajo zagotavljati komercialni ponudniki televizijskih vsebin. Prijavitelj je proti odločbi Zagovornika vložil tožbo na Upravno sodišče, kjer postopek še poteka. (Odločba št. **0700-29/2019/49** z dne 24. 2. 2021)

Televizija TV3 je s predvajanjem oddaje Faktor dne 21. januarja 2021 kršila prepoved diskriminacije

Zagovornik načela enakosti je februarja 2021 prejel predlog za začetek postopka ugotavljanja diskriminacije zaradi domnevno neprimernih izjav voditeljice oddaje Faktor, ki je bila na televiziji TV3 predvajana 21. januarja 2021. Voditeljica je s svojimi trditvami ljudi razvrstila na podlagi njihove osebne okoliščine rase, jih vrednostno razdelila in ob tem podala jasno sporočilo o manjvrednosti ljudi določene rase. Zagovornik je izjavo voditeljice najprej obravnaval z vidika svobode izražanja po 39. členu Ustave RS in 10. členu Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP). Ti dve določbi varujeta tudi podajanje informacij in idej, ki šokirajo, žalijo in motijo državo oziroma kateri koli del prebivalstva. Zagovornik je ocenil, da izjava voditeljice v sklopu oddaje ne uživa varstva po EKČP. Izjava voditeljice namreč hudo posega v temeljne pravice nekaterih oseb, in sicer v pravico do osebnega dostojanstva in varnosti, pravico do nedotakljivosti telesne in duševne celovitosti, in v pravico do varstva pred spodbujanjem neenakopravnosti in nestrpnosti, kot to določa 63. člen Ustave RS. Zagovornik je zato v postopku ugotovil, da vsebina oddaje vsebuje prepovedano javno opravičevanje zapostavljanja in preziranja oseb zaradi osebnih okoliščin in tudi prepovedano opravičevanje idej o prevladi ali večvrednosti osebe ali skupine oseb z določenimi značilnostmi nad tistimi, ki niso člani te skupine. S predvajanjem te oddaje je zato televizija TV3 kršila 10. člen Zakona o varstvu pred diskriminacijo. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. **0700-15/2021/7** z dne 16. 7. 2021)

Založniško podjetje je z medijsko objavo v reviji kršilo prepoved diskriminacije

Na Zagovornika se je obrnil predlagatelj v zvezi z medijsko objavo članka v tedniku Demokracija ter zatrjeval diskriminacijo zaradi rase in vere. Zagovornik je ocenil, da je primer pomemben za varstvo pred diskriminacijo zaradi rase ali etničnega porekla ter vere ali prepričanja, kar so pravno varovane osebne okoliščine po 1. členu ZVarD, zato je skladno s 34. členom ZVarD po uradni dolžnosti uvedel postopek ugotavljanja diskriminacije. Zagovornik je v postopku ugotavljanja diskriminacije z analizo besedila ugotovil, da je avtor zapisa v njem opravičeval ideje o prevladi in večvrednosti ljudi glede na barvo kože, etnično poreklo in versko prepričanje. S tem je kršil drugi odstavek 10. člena ZVarD. Zagovornik je zapis presodil tudi z vidika pravice do svobode govora in ugotovil, da gre za primer zlorabe te temeljne pravice iz EKČP.

Vsebina zapisa zanika bistvo idej enakopravnosti in enakega dostojanstva vseh ljudi, ki so temeljne ideje konvencije. Odgovorni urednik revije se je skliceval na to, da je objava glosa oziroma satira. Zagovornik je ugotovil, da je objava zaradi opravičevanja idej o prevladi ali večvrednosti ene skupine oseb v primerjavi z drugimi skupinami oseb diskriminatorna ne glede na žanr, v katerem naj bi bila zapisana. Ker je kršitelj v Zagovoru zatrjeval, da gre za glosa ali satiro, zaradi česar naj objava ne bi pomenila diskriminacije, pa se je Zagovornik opredelil tudi do zagovora kršitelja. Z vključitvijo strokovnjaka za področje medijev, je ugotovil, da objava ni bila ne satira ne glosa, saj nima žanrskih značilnosti teh stalnih oblik novinarskega sporočanja. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. 0700-52/2020/11 z dne 20. 9. 2021)

2.8.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v delokrogu MK.

2.8.4 Priporočila Zagovornika

Zagovornik v letu 2021 ni izdal priporočil v delokrogu MK.

2.8.5 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MK je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o Resoluciji o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2021–2025, katere namen je zagotavljanje vsem družbenim skupinam enakopravno sodelovanje v družbi. Z javnimi razpisi je MK sofinanciralo kulturne projekte nepridobitnih kulturnih organizacij ter kulturne projekte ustvarjalcev na področju različnih manjšinskih etničnih skupnosti in priseljencev, (npr. romske skupnosti ter na področju pripadnikov nemško govoreče etnične skupine). Namen razpisov je bil ohranjanje, promocija in razvoj kulture, jezika in identitete skupnosti, spodbujanje kakovostne kulturne ustvarjalnosti pripadnikov skupnosti ter višja raven varovanja kulturnih pravic v okviru deklariranih človekovih pravic. MK je poročalo še o javnem razpisu za izbor operacij za večjo socialno vključenost pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture v okviru evropskega socialnega sklada v letih 2021–2023.

MK je izvedlo javni razpis za izbor kulturnih projektov za razširjanje programskih vsebin, namenjenih senzorno oviranim ljudem. Poročalo pa je tudi o pilotnem projektu za preizkušanje tehnologije za samodejno podnaslavljanje, ki bi invalidom omogočila spremljanje televizijskih programov na javnih in komercialnih televizijah.

V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je MK poročalo o prednostni obravnavi večplastno ranljivih skupin v nekaterih javnih razpisih. MK je poročalo tudi o povečanju števila digitaliziranih in spletno dostopnih vsebin, prilagojenih potrebam pripadnikom različnih skupin invalidov.

2.8.6 Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom

Minister za kulturo Vasko Simoniti je na sestanku z zagovornikom načela enakosti Miho Lobnikom izrazil naklonjenost do reševanja problematike ranljivih skupin.

Zagovornik se je sestal z ministrom za kulturo dr. Vaskom Simonitijem

Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik je 11. maja 2021 ministru za kulturo dr. Vasku Simonitiju predstavil letno poročilo o delu Zagovornika načela enakosti v letu 2020.

Zagovornik je z ministrom za kulturo spregovoril o lanskoletnih izzivih na področju varstva pred diskriminacijo. Omenil je, da je lani tudi na delo Zagovornika načela enakosti pomembno vplivala epidemija covid-19. Kot je povedal, je zaradi stisk prebivalcev opravil več svetovanj in prejel občutno več predlogov za oceno diskriminatornosti predpisov.

Minister in zagovornik sta se strinjala, da je treba v teh, za marsikoga težkih časih posebno pozornost in skrb nameniti potrebam najbolj ranljivih skupin ljudi. Minister dr. Simoniti je ob tem izrazil naklonjenost do reševanja problematike ranljivih skupin.

2.9 Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ)

2.9.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Svetovanja glede omejitve gibanja na podlagi odlokov o določitvi pogojev vstopa v Republiko Slovenijo zaradi zaježitve in obvladovanja nalezljive bolezni covid-19

V času tretjega vala epidemije bolezni covid-19 se je na Zagovornika obrnilo več posameznikov v zvezi z omejitvijo svobode gibanja in zagotovitvijo enakih možnosti glede njihove mobilnosti. Poudarili so, da se lahko osebe, ki so prebolele covid-19 in osebe, ki so bile cepljene, neomejeno gibljejo, tudi čez mejo, za preostale pa velja omejitev svobode gibanja. Menili so, da je takšna ureditev, dokler cepljenje ni dostopno vsem prebivalcem, diskriminatorna na podlagi zdravstvenega stanja. Zagovornik je strankam pojasnil, da je prejel več predlogov za obravnavo Odloka o določitvi pogojev vstopa v Republiko Slovenijo zaradi zaježitve in obvladovanja nalezljive bolezni COVID-19, ki je veljal od 29. marca 2021 do 12. aprila 2021. Strankam je pojasnil, da sta dva postopka v zvezi s pravico zapustiti državo in se vanjo vrniti po navedenem Odloku že odprta, prav tako pa je na Vlado naslovil Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede prepovedi izhoda iz države št. 050-18/2021/3 z dne 1. 4. 2021. Postopki svetovanja so bili s tem zaključeni. (0702-62/2021)

Zahteva po predložitvi PCT potrdila ob prehodu meje in izrečena karantena nista diskriminatorna

Na Zagovornika se je več posameznikov obrnilo s prošnjo za svetovanje v zvezi s pogojem PCT pri prehajanju meje. Ena od posameznic ni predložila PCT potrdila ob prehodu meje ter je posledično prejela karantensko odločbo. Zagovornik je stranki pojasnil, da pravila za prehajanje meje, ki so zahtevala PCT pogoj v izogib karanteni, ne pomenijo diskriminacije, saj pogoja C in T, ki sta na voljo osebi, ki covid-19 ni prebolela, nista povezana z osebnimi okoliščinami posameznika. Zagovornik je stranki pojasnil pravila za prehajanje meje, vrste dokazil, ki se upoštevajo ob vstopu v Slovenijo za dokazovanje pogoja PCT ter dejstvo, da se oseba, ki ne predloži enega od upoštevanih dokazil, napoti v karanteno na domu za deset dni. Zagovornik je stranki svetoval, da uporabi možnost predčasne prekinitve karantene, kakršna je veljala v tistem času. Eden od posameznikov se je skliceval na Resolucijo Parlamentarne skupščine Sveta Evrope št. 2361, ki prepoveduje diskriminacijo na podlagi (ne)cepljenosti in na Uredbo EU št. 2021/953. Zagovornik je glede Resolucije 2361 opozoril, da gre za resolucijo, ki je pravno nevezujoča, glede uredbe pa, da je navedba o prepovedi diskriminacije vključena v uvodni recital in ne v pravno zavezujoči del uredbe. Pojasnil je, da je bistvo uredbe v vzpostavitvi pravne podlage za enotno digitalno covidno potrdilo EU, da Resolucije 2361 ni mogoče razumeti na način, da nasprotuje digitalnemu COVID potrdilu EU ali pogoju PCT. Postopki svetovanja so bili s tem zaključeni. (0702-156/2021, 0702-197/2021)

Svetovanje državljanke EU o možnosti vložitve vloge za izdajo potrdila o prijavi prebivanja z veljavnostjo petih let

Na Zagovornika se je obrnila državljanke Bolgarije, ki je pojasnila ovire, s katerimi se srečuje pri pridobivanju potrdila o prijavi prebivanja. Zatrjevala je diskriminacijo v primerjavi z drugimi EU državljani, ki jim je potrdilo o prijavi prebivališča izdano z veljavnostjo petih let. Navedla je, da mora potrdila o prijavi prebivanja pridobivati vsak mesec, saj ima pogodbe o zaposlitvi za kratek čas. Navedla je tudi, da na upravni enoti pogosto zavračajo njeno fotografijo, zaradi česar se mora na novo fotografirati. To ji povzroča dodatne stroške in jo časovno obremenjuje. Zagovornik je v zvezi s pisanjem stranke na upravno enoto naslovil poizvedbo, ali bi lahko glede na predstavljene okoliščine v postopku pridobitve potrdila o prijavi prebivanja podali izjavo o nameravane bivanju v Republiki Sloveniji in na ta način pridobili potrdilo z daljšo veljavnostjo (največ pet let) ter vprašanje v zvezi z zavračanjem fotografij. Iz odgovora upravne enote izhaja, da je na konkretni upravni enoti prišlo do spremembe prakse in bo tujcem, če bodo izpolnjevali zakonske pogoje, po novem izdajala potrdila z veljavnostjo petih let, razen če stranka izrecno poda izjavo, da bo v RS prebivala krajši čas. Zagovornik je stranki svetoval, da naslednjič kot državljanke EU pri upravni enoti izrecno zaprosi za izdajo potrdila z veljavnostjo petih let. V zvezi z zavračanjem fotografij je Zagovornik predlagal, da uporabi možnost fotografije (e-fotograf) z referenčno številko fotografije iz elektronskega odložišča fotografij, ki jo izda za to pooblaščen fotograf. Fotografija bo v osrednjem elektronskem odložišču shranjena eno leto, v tem obdobju pa se bo lahko neomejeno uporabljala za izdelavo dokumenta. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-198/2021)

Svetovanje stranki v zvezi z urejanjem pravic izbrisanemu prebivalcu Republike Slovenije

Stranka je Zagovorniku preposlala pismo svojega očeta, v katerem navaja, da je eden iz množice izbranih ter ga zaprosila za pomoč. Zagovornik je stranki pojasnil, da sta diskriminatornost izbriša v svojih odločbah potrdila tako Ustavno sodišče RS kot tudi ESČP. Zagovornik je ob tem izpostavil, da za pridobitev statusa izbrisanega nima pristojnosti. Stranko je napotil na upravno enoto, če pa je slednja o izdaji dovoljenja za stalno prebivanje ali dopolnitveno odločbo že odločala, je v primeru zavrnitve treba uporabiti pravna sredstva – pritožbo na Ministrstvo za notranje zadeve. Zagovornik je z namenom nudenja dodatne pomoči stranki zastavil dodatna vprašanja. Zagovornik odgovora ni prejel. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-138/2021)

2.9.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Pri policijski intervenciji v romskem naselju diskriminacija ni bila ugotovljena

Zagovornik je prejel v reševanje pet predlogov za obravnavo diskriminacije, ki so jih vložili stanovalci romskega naselja zaradi policijske intervencije. Predlog se je nanašal na intervencijo z dne 3. 4. 2020 okoli 23.00, v času zaprtja države zaradi epidemije covid-19, ko naj bi policisti policijske uprave Novo mesto neupravičeno intervenirali in pri tem glasno vpili, prebudili več mladoletnih otrok ter se preostalim Romom posmehovali, jih izzivali, enemu od kršiteljev naj bi osebno izkaznico po končanem postopku vrgli na tla. Do vseh prisotnih Romov naj bi se policisti neprimerno vedli ter enemu od njih neupravičeno izrekli denarno kazen. Po mnenju predlagateljice in drugih prebivalcev naselja naj bi bilo policijsko posredovanje nepotrebno, saj niso predvajali glasne glasbe. Njihova intervencija naj bi pri stanovalcih, še posebej pri otrocih, povzročila velik strah, zaradi česar policiji očitajo neenako obravnavo oziroma diskriminacijo. Zagovornik je v postopku ugotovil, da iz vseh zbranih dejstev in dokazov ne izhaja, da bi bilo pri posredovanju policistov v romskem naselju mogoče zaznati temeljni element diskriminacije, tj. vzročno zvezo med osebnimi okoliščinami, ki naj bi bile razlog za obravnavo, in ostalimi uradno izvedenimi policijskimi postopki. Samo dejstvo, da so predlagateljica in ostali prebivalci naselja romske narodnosti, ni bil razlog za to, da so policisti izvedli intervencijo, temveč je bil razlog v kršitvah javnega reda in miru. V predlogih za obravnavo so bile navedene različne domnevne nepravilnosti pri ravnanju policistov pri njihovem interveniranju v naselju, npr. vpitje, razkazovanje orožja, metanje dokumentov na tla, vendar slednjega v ugotovitvenem postopku ni bilo mogoče z gotovostjo potrditi. Posledično Zagovornik diskriminacije ni mogel potrditi. Zagovornik je prijavitelje tudi informiral o pritožbenih postopkih zoper ravnanje policije, ki so namenjeni obravnavi očitkov o prekoračitvi pooblastil. Odločbe so postale pravnomočne. (Odločbe št. 0700-33/2020/24, 0700-33/2020/25, 0700-33/2020/26, 0700-33/2020/27, 0700-33/2020/28 z dne 30. 6. 2021)

2.9.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Omejitev izhoda iz države za zajezitev epidemije je bila po oceni Zagovornika diskriminatorna

Zagovornik je prejel dva predloga za obravnavo v zvezi z odlokom, s katerim je Vlada RS prebivalcem Slovenije zaradi slabe epidemiološke situacije v času epidemije covid-19 prepovedala potovanja v države na rdečem seznamu. Prepoved ni veljala za prebolevnike in cepljene osebe ter za nekaj posebnih izjem. Prvi pobudnik je navedel, da ga s tem Vlada RS diskriminira na podlagi njegovega zdravstvenega stanja, saj bolezn covid-19 ni prebolel, ker je upošteval ukrepe in se tako ni okužil z virusom SARS-CoV-2, prav tako pa mu še ni bilo omogočeno, da bi se lahko cepil. S tem mu je bil onemogočen dostop do nepremičnine v Republiki Hrvaški. Drugi pobudnik je v pobudi izpostavil izjavo ministra za notranje zadeve, da naj bi šlo za ukrep zaradi nevarnosti, če bi državljani čez velikonočne praznike odpotovali v države nekdanje Jugoslavije. Drugi pobudnik je menil, da gre za očitne ukrepe ustvarjanja neenakosti in Zagovornika pozval k ukrepanju. Prepoved izhoda iz države je bila določena v Odloku o določitvi pogojev vstopa v Republiko Slovenijo zaradi zajezitve in obvladovanja nalezljive bolezni COVID-19 (Uradni list RS, št. 46/2021). Odlok je veljal od 29. 3. 2021 do 11. 4. 2021.

Zagovornik je ocenil, da je prepoved izhoda iz države oz. potovanja v države na rdečem seznamu, kot je to določal prvi odstavek 11. člena Odloka, glede na opravljeni tridelni test sorazmernosti sicer sledila legitimnemu cilju preprečevanja širjenja okužb, sredstvo za doseganje tega cilja pa je bilo le delno ustrezno, predvsem pa ni bilo (nujno) potrebno in sorazmerno v ožjem smislu za doseganje preprečitve nenadzorovanega širjenja bolezni covid-19 in preprečitve razpada zdravstvenega sistema ter s tem ne nazadnje ogrožitve obstoja države. Ker ni bila potrjena izjema od prepovedi (neposredne) diskriminacije, je Zagovornik ocenil, da je bil ukrep prvega odstavka 11. člena Odloka diskriminatoren. Diskriminatoren je bil do vseh oseb, ki takrat še niso prebolele covid-19 ali pa še niso bile cepljene proti tej nalezljivi bolezni (torej zaradi njihovega zdravstvenega stanja – nevsebnosti protiteles proti virusu SARS-CoV-2) in hkrati niso spadale v nobeno od posebnih izjem (iz prvega odstavka 10. člena Odloka). Diskriminatoren pa je bil tudi do vseh posameznikov, ki po narodnosti oz. poreklu prihajajo iz drugih držav nekdanje Jugoslavije (torej z vidika njihovih osebnih okoliščin narodnosti in državljanstva), ki se niso uvrščali v nobeno izmed izjem od prepovedi izhoda iz države. V predmetni zadevi je Odlok s svojim 11. členom svobodo gibanja osebam pretirano omejil, saj je (glede na predstavljeni namen oz. cilj ukrepa) nesorazmerno posegel v pravico do uživanja zasebnosti v povezavi z zasebno lastnino v drugi državi in v pravico do zasebnega in družinskega življenja oseb, ki to pravico uresničujejo v drugi državi, kot je njihova država prebivališča. Glede na to, da ocenjevani Odlok v času postopka ocene pri Zagovorniku ni več veljal, in ker domnevno neustavnost 11. člena obravnavanega odloka Ustavno sodišče že obravnava, Zagovornik ni vložil zahteve za začetek postopka za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisa pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije po 38. členu ZVarD. Postopek ocene diskriminatornosti predpisa je bil s tem zaključen. (050-16/2021/4 in 050-18/2021/10)

Odlok o določitvi pogojev vstopa v Republiko Slovenijo zaradi zaježitve in obvladovanja nalezljive bolezni covid-19 po oceni Zagovornika ni diskriminatoren

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je predlagateljica zatrjevala, da neupoštevanje namena vzdrževanja stikov z ožjimi družinskimi člani med izjemami od pogoja PCT, predstavlja diskriminacijo. Po odloku, ki je veljal v času podaje pobude, vzdrževanje stikov z ožjimi družinskimi člani ni bilo uvrščeno med izjeme, ki omogočajo prehajanje meje brez izpolnjevanja pogoja PCT in odreditve karantene. Takšna ureditev za predlagateljico pomeni velik strošek, saj se mora pred prehajanjem meje testirati. Ureditev tako ocenjuje kot diskriminatorno. Zagovornik je ocenil, da dejstvo, da določene kategorije oseb niso izrecno navedene med tistimi izjemami, ki jim pogoja PCT pri prehodu meje brez napotitve v karanteno ni treba izpolnjevati, ne pomeni diskriminacije po ZVarD. Splošno je namreč prosto prehajanje meje omogočeno vsem posameznikom ob izpolnjevanju pogoja PCT. Postavljanje pogoja PCT za izhod iz države ne pomeni neenakega obravnavanja na podlagi kakšne izmed osebnih okoliščin, tako tudi določitev nekaterih izjem, za katere pogoj PCT in karantena nista potrebna, tako ne predstavlja diskriminacije skladno z ZVarD. Zagovornik se o smiselnosti izjem, ki jih uveljavljajo veljavni predpisi, ni mogel opredeliti, saj lahko predpis in izjeme skladno s svojimi pristojnostmi po ZVarD ocenjuje po vsebini in to samo z vidika svojih pristojnosti, torej z vidika njihove diskriminatornosti in ne njihove smiselnosti ali utemeljenosti. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-35/2021/6)

Položaj tujcev, voznikov v mednarodnem transportu s prebivališčem v Sloveniji, pri prehajanju meje v času epidemije covid-19 po oceni Zagovornika ni diskriminatoren

Zagovornik je prejel pobudo v zvezi s položajem voznikov v mednarodnem transportu po Odloku o odrejanju in izvajanju ukrepov za preprečitev širjenja nalezljive bolezni COVID-19 na mejnih prehodih na zunanji meji in na kontrolnih točkah na notranjih mejah Republike Slovenije ter na spremembo tega odloka z dne 12. 11. 2020. Pobudnik je opozoril na ureditev, po kateri voznik, ki prehaja mejo iz družinskih razlogov zaradi vzdrževanja stikov z ožjimi družinskimi člani zunaj držav članic EU ali schengenskega območja in se vrne čez mejo v 72 urah, ni več smel vstopiti v državo brez napotitve v karanteno na domu oz. brez predložitve negativnega izvida testa na prisotnost novega koronavirusa. Pobudnik je položaj voznikov s prijavljenim prebivališčem v Sloveniji primerjal z vozniki, ki v Sloveniji nimajo prijavljenega prebivališča. Zagovornik je ocenil, da ureditev ni diskriminatorna. Ugotovil je, da položaj obeh skupin voznikov ni primerljiv. Razlika med njimi je pri prihodu na delo in odhodu z dela (oziroma napotitvi na opravljanje nalog in vračanje z opravljene naloge), saj vozniki brez prebivališča v Republiki Sloveniji prihajajo na delo neposredno iz tujine in se tja po zaključku vožnje tudi vračajo, vozniki s prebivališčem v Republiki Sloveniji pa prihajajo na delo in odhajajo z dela s tega prebivališča in torej ne morejo prehajati meje iz razloga prihoda na delo ali odhoda z dela. Za obe skupini so bile za namen prehoda meje predvidene tudi različne izjeme v takrat veljavnih odlokih. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-27/2020/8)

Pogojevanje uporabe aplikacije #Ostanizdrav za prehod občinskih meja po oceni Zagovornika pomeni diskriminacijo

Zagovornik načela enakosti je na podlagi enajstih prijav domnevne diskriminacije opravil postopek ocene diskriminatornosti vladnega odloka o omejitvi gibanja, ki je veljal med 15. in 24. decembrom 2020. Odlok je poleg 13 vsebinskih izjem za prehajanje občinskih mej določil, da smejo meje med občinami znotraj nekaterih statističnih regij prehajati tudi osebe s pametnim telefonom in na njem nameščeno aplikacijo za sledenje stikov z okuženimi s koronavirusom #Ostanizdrav. Prijavitelji diskriminacije so zatrjevali neenako obravnavo na podlagi starosti in premoženjskega stanja. V oceni diskriminatornosti predpisa je Zagovornik s testom sorazmernosti ukrepa ocenil, da je bil cilj, ki ga je zasledovala vlada, legitimen. Način, kako je vlada poskušala dodatno zamejiti širjenje virusa, pa je bil po oceni Zagovornika le deloma ustrezen, saj cilja ni možno doseči zgolj z uporabo aplikacije. Ker aplikacije ne uporabljajo vsi, je Zagovornik še ocenil, da je uporaba aplikacije sicer lahko koristno, ne pa tudi nujno potrebno sredstvo za doseganje cilja zavezitve širjenja novega koronavirusa. Zagovornik je zato sklenil, da ureditev iz 6. člena odloka ne more predstavljati izjeme od prepovedi posredne diskriminacije starejših oseb in oseb s slabšim premoženjskim stanjem (ter tudi oseb z določenimi invalidnostmi), ki nimajo pametnih telefonov oz. jih ne zmorejo uporabljati. Te osebe je odlok postavil v slabši položaj v primerjavi z drugimi – nesorazmerno jim je onemogočal, da bi tudi zanje veljala sprostitev gibanja med občinami, saj pogoja namestitve aplikacije zaradi svojih osebnih okoliščin starosti in premoženjskega stanja (ali tudi invalidnosti) niso mogli izpolniti. Odlok je bil zato diskriminatoren. Glede na to, da odlok z diskriminatorno določbo ni bil več veljaven, je Zagovornik odločil, da ne bo podal zahteve za presojo ustavnosti na Ustavno sodišče Republike Slovenije. Kljub temu pa je Vladi RS priporočil, naj v prihodnje pri uvedbi ukrepov upošteva načelo enakih možnosti. Odgovora na priporočilo Zagovornik ni prejel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-30/2020/34)

Potrdilo o cepljenju, prebolelosti ali PCR testu kot pogoj za prehajanje meja statističnih regij ni diskriminacija

Zagovornik je 5. 4. 2021 prejel predlog za obravnavo, v katerem je predlagatelj zatrjeval diskriminatornost Odloka o začasni omejitvi gibanja ljudi in prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2. Ta je kot pogoje za prehajanje statističnih regij v državi opredeljeval cepljenje, prebolelost ali negativni rezultat PCR testa. Predlagatelj je zatrjeval diskriminacijo, saj v času veljavnosti odloka niso imeli vsi prebivalci dostopa do cepiva, le malo jih je covid-19 prebolelo, ostali pa naj bi bili diskriminirani na podlagi premoženjskega stanja glede na ceno PCR testa, ki se je gibala med 60 in 120 EUR na test. Zagovornik je ugotovil, da je 12. 4. 2021 začel veljati nov Odlok o začasni omejitvi gibanja ljudi in prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2, ki je vseboval vsebinsko podobno določbo. Prepoved prehajanja med vsemi statističnimi regijami pa je bila odpravljena z odločitvijo, sprejeto na 71. redni seji Vlade Republike Slovenije. Prejšnjo omejitev prehajanja med regijami je odpravil Odlok o začasni prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2, ki takšne omejitve ni več vseboval. Posledično Zagovornik ocene diskriminatornosti pred tem veljavnega odloka ni izvedel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-19/2021/3)

2.9.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo za odpravo krajevne pristojnost za spremembo podatka o spolu; odprava takse pri spremembi že vpisanega matičnega dejstva

Zagovornik je MNZ priporočil, da odpravi krajevno pristojnost za postopke pravnega priznanja spola in zagotovi, da bo sprememba že vpisanega matičnega dejstva brezplačna in poenotena na vseh upravnih enotah. (0709-14/2021/285)

Status priporočila: ● V teku.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu javnega reda in miru

Zagovornik je v svojem priporočilu pozdravil, da je MNZ pri pripravi novega osnutka novele zakona upoštevalo predloge, ki jih je Zagovornik podal na prvi osnutek sprememb zakona in so se nanašale na prekršek spodbujanja nestrpnosti. V zvezi z novim osnutkom pa je Zagovornik ministrstvu priporočil, da pri oblikovanju določb, ki urejajo prekršek nasilnega in drznega vedenja, kadar je ta storjen med osebami v sorodstvenem ali drugem razmerju, upoštevajo določbe Zakona o partnerski zvezi. Prav tako je priporočil, naj pripravljavec razmisli o določitvi zakonskih pogojev, pod katerimi lahko samoupravne lokalne skupnosti s svojimi predpisi določijo območja ali objekte, kjer prenočevanje na javnem kraju ni dovoljeno. (0070-6/2020/6)

Status priporočila: ● Upoštevano v predlogu zakona.

2.9.5 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MNZ je poročalo, da so njihova delovna področja neposredno povezana s pravicami ljudi, zato so pri izvajanju pristojnosti še posebej pozorni na dosledno uresničevanje 14. člena Ustave Republike Slovenije, tj. da so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na osebne okoliščine.

Policija je v svojem odgovoru na poizvedbo Zagovornika navedla, da je leta 2021 v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja izvedla štiri usposabljanja javnih uslužbencev, ki se v okviru svojih pristojnosti srečujejo s pripadnicami in pripadniki romske skupnosti. V Policiji so leta 2021 zaposlili tudi štiri nove romske policiste.

V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti policija ni poročala o relevantnih ukrepih.

2.9.6 Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom

Sestanek z ministrom za notranje zadeve Alešem Hojsom

Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik je na delovnem sestanku, ki je potekal 6. junija 2021, ministru za notranje zadeve Alešu Hojsu predstavil delo Zagovornika načela enakosti v letu 2020.

Povedal je, da se je v času epidemije podvojilo število svetovanj, ki jih je Zagovornik nudil osebam, ki so menile, da so diskriminirane. Zagovornik je prejel tudi veliko pobud za oceno diskriminatornosti predpisov in izdal več deset priporočil za spodbujanje enakega obravnavanja, je povedal Zagovornik.

Miha Lobnik je ministru predstavil tudi dejavnosti Zagovornika na področju preprečevanja diskriminacije zaradi uvajanja umetne inteligence in avtomatiziranega odločanja. Pogovorila sta se o načrtih Policije glede uporabe umetne inteligence pri odkrivanju in preprečevanju sovražnega govora in drugih prekrškov in kaznivih dejanj.

Predstojnika organov sta naslovila še področje zbiranja podatkov o osebnih okoliščinah žrtev zločinov iz sovraštva. Pogovorila pa sta se tudi o okrepljeni vlogi Policije pri zagotavljanju enakopravne obravnave in enakih možnosti za Rome.

Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik je ministru za notranje zadeve Alešu Hojsu predstavil tudi dejavnosti Zagovornika na področju preprečevanja diskriminacije zaradi uvajanja umetne inteligence in avtomatiziranega odločanja.

Obravnavani primeri diskriminacije – Policija

V skladu z 21. členom ZVarD Zagovornik z namenom spremljanja, beleženja in podajanja ocene stanja na področju varstva pred diskriminacijo v Republiki Sloveniji (RS) zbira tudi podatke o primerih kršitev, ki jih obravnava policija. Na področjih, ki sodijo v pristojnost policije, so tri takšna, ki so z vidika Zagovornikovega področja delovanja relevantna za spremljanje:

- 20. člen Zakona o varstvu javnega reda in miru (vzbujanje nestrpnosti),
- 131. člen Kazenskega zakonika (kršitev enakopravnosti),
- 297. člen Kazenskega zakonika (javno spodbujanje sovraštva).

Določba 20. člena ZJRM-1 navaja, da je prepovedano vzbujanje nestrpnosti z namenom vzbujanja narodnostne, rasne, spolne, etnične, verske, politične nestrpnosti ali nestrpnosti glede spolne usmerjenosti. Gre za kvalificirano obliko prekrškov, opredeljenih v 6., 7., 12., 13. in 15. ZJRM-1 (nasilno ali drzno vedenje, nedostojno vedenje, poškodovanje uradnega napisa, oznake ali odločbe, pisanje po objektih ali uničevanje državnih simbolov). Določba 20. člena ZJRM-1 torej določa diskriminatorni motiv pri izvajanju nekaterih drugih kršitev javnega reda in miru.

Med kaznivimi dejanji, ki jih preiskuje policija, Zagovornik zbira tudi podatke o obravnavanih primerih, ki izpolnjujejo znake kaznivega dejanja po:

- 131. členu KZ-1, tj. kršitev enakopravnosti, ki je povezana s katero koli osebno okoliščino (narodnost, rasa, barva, veroizpoved, etnična pripadnost, spol, jezik, politično ali drugačno prepričanje, spolna usmerjenost, premoženjsko stanje, rojstvo, genetska dediščina, izobrazba, družbeni položaj ali kakšna druga okoliščina).
- 297. členu KZ-1, tj. javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, ki so povezani s katero koli osebno okoliščino (spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali drugo) in bi kot takšna utegnila biti dejanja diskriminacije v skladu z ZVarD.

Na splošno se je izkazalo, da se je tudi pri Policiji tako kot pri inšpektoratih zaradi različnih sistemov beleženja in evidentiranja primerov diskriminacije pokazal problem strukturiranega pregleda podatkov v obliki, kot jo določa ZVarD: po osebnih okoliščinah, področjih in oblikah diskriminacije. Policija namreč obravnavane zadeve vodi drugače – po spolu, starosti in državljanstvu storilcev prekrškov in kaznivih dejanj. Z vidika natančnega spremljanja obravnavanih primerov diskriminacije na nacionalni ravni v skladu z zahtevami ZVarD se kaže potreba po sistemski uskladitvi načina beleženja obravnavanih primerov diskriminacije.

Prekrški po Zakonu o varstvu javnega reda in miru – Vzburjanje nestrpnosti

Policija je v letu 2021 izrekla ukrepe v 56 primerih prekrškov po 20. členu Zakona o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1). Največ kršitev 20. člena ZJRM-1 je bilo storjenih v povezavi s 6. členom ZJRM-1 (nasilno ali drzno vedenje), kar v praksi pomeni, da je do največ kršitev prihajalo ob pretepih in prepirih. Povečalo se je število kršitev v povezavi z 12. členom ZJRM-1 (poškodovanje uradnega napisa, oznake ali odločbe), zmanjšalo se je število primerov po 13. členu (pisanje po objektih), enako pa je ostalo število kršitev po 15. (uničevanje državnih simbolov) členu ZJRM-1.

Policija je poročala o podatkih tudi za nazaj, za obdobje od 2016 do 2021. Pri tem je za leta 2018, 2019 in 2020 poslala drugačne podatke z višjimi vrednostmi, kot jih je poročala za vsako leto posebej.

Tabela: Pregled ukrepov po 20. členu ZJRM-1 – ugotovljene kršitve, kot jih je policija poročala tekoče za vsako leto posebej

Člen ZJRM-1	Število kršitev				
	2016	2017	2018	2019	2020
6. nasilno ali drzno vedenje	29	32	31	39	38
7. nedostojno vedenje	11	8	4	7	11
12. poškodovanje uradnega napisa, oznake ali odločbe	1	7	10	1	3
13. pisanje po objektih	1			3	1
15. uničevanje državnih simbolov		1	1	3	3
SKUPAJ	42	48	46	53	56

Tabela: Pregled ukrepov po 20. členu ZJRM-1 – ugotovljene kršitve, kot jih je policija poročala v letu 2022 za leto 2021, pri tem pa je popravila tudi podatke za leta 2018, 2019 in 2020:

Člen ZJRM-1	Število kršitev					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
6. nasilno ali drzno vedenje	29	32	35	41	43	40
7. nedostojno vedenje	11	8	6	7	12	12
12. poškodovanje uradnega napisa, oznake ali odločbe	1	7	11	1	5	4
13. pisanje po objektih	1	0	3	3	1	1
15. uničevanje državnih simbolov	0	1	1	4	3	2
SKUPAJ	42	48	56	56	64	59

Kazniva dejanja po 131. členu Kazenskega zakonika – Kršitev enakopravnosti

Določba 131. Kazenskega zakonika (KZ-1) določa, da kdor zaradi razlike v narodnosti, rasi, barvi, veroizpovedi, etnični pripadnosti, spolu, jeziku, političnem ali drugačnem prepričanju, spolni usmerjenosti, premoženjskem stanju, rojstvu, genetski dediščini, izobrazbi, družbenem položaju ali kakšni drugi okoliščini prikrajša koga za katero izmed človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, ki so priznane od mednarodne skupnosti ali določene z ustavo ali zakonom, ali mu takšno pravico ali svoboščino omeji ali kdor na podlagi takšnega razlikovanja komu da kakšno posebno pravico ali ugodnost, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do enega leta (1. odstavek). Enako se kaznuje, kdor preganja posameznika ali organizacijo zaradi zavze-manja za enakopravnost ljudi (2. odstavek). Če stori dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena uradna oseba z zlorabo uradnega položaja ali uradnih pravic, se kaznuje z zaporom do treh let (3. odstavek).

Policija je v letu 2021 obravnavala eno kaznivo dejanje po 131. členu KZ-1. Podatki o kaznivih dejanjih po 131. členu Kazenskega zakonika so pripravljene po podanem zaključnem dokumentu, kar pomeni, da podatki zajemajo primere navedenih kaznivih dejanj, za katera je policija v letu 2021 podala zaključni dokument (kazensko ovadbo ali poročilo). Postopki še niso zaključeni.

Tabela: Kazniva dejanja po 131. členu KZ-1 – kršitev enakopravnosti po letih

Leto	Število obravnavanih primerov					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Število osumljencev	5	5	5	9	5	1
Število oškodovancev	11	13	10	14	6	1

Kazniva dejanja po 297. členu Kazenskega zakonika – Spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti

Po določbi 297. člena KZ-1 se kaznuje z zaporem do dveh let, kdor javno spodbuja ali razpihuje sovraštvo, nasilje ali nestrpnost, ki temelji na narodnostni, rasni, verski ali etnični pripadnosti, spolu, barvi kože, poreklu, premoženjskem stanju, izobrazbi, družbenem položaju, političnem ali drugem prepričanju, invalidnosti, spolni usmerjenosti ali kateri koli drugi osebni okoliščini, in je dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi, ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev (1. odstavek). Enako se kaznuje, kdor na način iz prejšnjega odstavka javno širi ideje o večvrednosti ene rase nad drugo ali daje kakršno koli pomoč pri rasistični dejavnosti, ali zanika, zmanjšuje pomen, odobrava, opravičuje, smeši ali zagovarja genocid, holokavst, hudodelstvo zoper človečnost, vojno hudodelstvo, agresijo ali druga kazniva dejanja zoper človečnost, kot so opredeljena v pravnem redu Republike Slovenije (2. odstavek). Če je dejanje iz prejšnjih odstavkov storjeno z objavo v sredstvih javnega obveščanja ali na spletnih straneh, se s kaznijo iz prvega ali drugega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorni urednik oziroma tisti, ki ga je nadomeščal, razen če je šlo za prenos oddaje v živo, ki ga ni mogel preprečiti, ali za objavo na spletnih straneh, ki uporabnikom omogočajo objave vsebin v dejanskem času oziroma brez predhodnega nadzora (3. odstavek). Če je dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena storjeno s prisilo, grdim ravnanjem, ogrožanjem varnosti, sramotitvijo etničnih, narodnostnih, narodnih ali verskih simbolov, poškodovanjem tujih stvari, skrunitvijo spomenikov, spominskih znamenj ali grobov, se storilec kaznuje z zaporem do treh let (4. odstavek). Če stori dejanja iz prvega ali drugega odstavka tega člena uradna oseba z zlorabo uradnega položaja ali pravic, se kaznuje z zaporem do petih let (5. odstavek).

Podatki o kaznivih dejanjih po 297. členu Kazenskega zakonika so pripravljene po podanem zaključnem dokumentu, kar pomeni, da podatki zajemajo primere navedenih kaznivih dejanj, za katera je policija v letu 2021 podala zaključni dokument (kazensko ovadbo ali poročilo).

Tabela: Pregled obravnavanih kaznivih dejanj po 297. členu KZ-1

Leto	Število obravnavanih primerov					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ovadba	5	5	5	9	5	1
Poročilo	11	13	10	14	6	1
SKUPAJ	49	26	32	39	94	89

2.10 Ministrstvo za obrambo (MORS)

2.10.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Pogojevanje opravljanja delovnih nalog s cepljenjem načeloma ne pomeni diskriminacije

Na Zagovornika se je z očitkom diskriminatornosti pogoja PCT večkrat obrnil eden od sindikatov. Sindikat je zatrjeval tudi nezakonito zlorabo osebnih podatkov v zvezi z (ne)cepljenimi uslužbenci, kršitev enakopravnosti ter drugih temeljnih pravic iz delovnega razmerja, izsiljevanje uslužbencev s strani nadrejenih ter delodajalca, pri čemer naj bi s pogojevanjem dodeljevanja nalog s cepljenjem poskušali doseči, da se uslužbenci odločijo za sicer prostovoljno polno cepljenje proti covidu-19. Zagovornik je sindikatu pojasnil, da so za za navedene očitke pristojni drugi organi. Z vidika vprašanja diskriminacije je sindikatu pojasnil stališče Zagovornika o pogoju PCT, da pa bi lahko šlo za diskriminacijo tistih uslužbencev, ki se ne smejo cepiti iz zdravstvenih razlogov ali tistih, ki cepljenje zavračajo zaradi vere ali prepričanja. To pa lahko Zagovornik ugotavlja samo v vsakem posameznem primeru posebej. Sindikatu je svetoval, da če kateri izmed uslužbencev zatrjuje katero izmed izjem, naj poda individualno prijavo in utemeljuje svojo osebno okoliščino oz. več njih. Do drugih vprašanj – očitanih kaznivih dejanj in drugih nepravilnosti, ki niso povezane z diskriminacijskim pravom – se Zagovornik ne more in sme opredeljevati. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-146/2021)**

2.10.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2021 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije v delokrogu MORS.

2.10.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v delokrogu MORS.

2.10.4 Priporočila Zagovornika

Zagovornik v letu 2021 ni izdal priporočil v delokrogu MORS.

2.10.5 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

V okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja je MORS poročalo o izdelavi meril za posamezno javno objavo prostega delovnega mesta ter o sistemiziranih delovnih mestih, enako ne glede na spol.

V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti MORS ni poročalo o relevantnih ukrepih.

2.10.6 Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom

Zagovornik v letu 2021 z ministrstvom ni neposredno sodeloval.

2.11 Ministrstvo za okolje in prostor (MOP)

2.11.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Izključitev iz možnosti izgradnje sončne elektrarne za spomeniško zaščitene zgradbe ni vprašanje diskriminacije

Zagovornik je prejel pisanje stranke, ki je naletela na težave pri izgradnji sončne elektrarne. Ker nepremičnino, kjer naj bi se elektrarna nahajala, obdajajo stavbe pod spomeniškim varstvom, je takšna gradnja onemogočena, stranki pa je s tem poseženo v pravico do samoskrbe. Stranka je zatrjevala diskriminacijo zaradi kraja bivanja. Zagovornik je pojasnil, da so pogoji za postavitve in izgradnjo sončne elektrarne lahko vsebujejo izjeme s področja spomeniškega varstva, kar pa ni povezano s krajem bivanja stranke, temveč s statusom zgradbe. Pojasnil je, da lahko dokončno stališče sprejme po izvedbi ugotovitvenega postopka. Stranko je pozval k podaji predloga za obravnavo in posredovanju vse dokumentacije. Stranka se za postopek ni odločila. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-158/2020)**

Pri izvedbi gradbenih del morajo izvajalci omogočiti možnost dostopa za invalide

Na Zagovornika se je obrnila oseba z invalidnostmi v zvezi z izvedbo gradbenih del v eni od slovenskih občin, kjer je izvajalec del predvidel možen dostop do objekta s ponudniki storitev le po stopnišču in tako iz dostopa popolnoma izključil osebe z invalidnostmi. Zagovornik je na podlagi dopisa ugotovil, da stranka opozarja na relevantno dogajanje, ki je problematično z vidika načela enakosti iz 14. člena Ustave RS, Konvencije o pravicah invalidov ter slovenske zakonodaje. Zagovornik je stranko spodbudil, naj poda predlog za obravnavo diskriminacije, kar lahko stori tudi anonimno, ter poda več podatkov o zadevi. Stranka se na dopis Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0705-7/2021)**

Dostop do socialnih stanovanj za izbrisane prebivalce Republike Slovenije

Na Zagovornika se je obrnila stranka iz družine izbrisanih iz registra stalnega prebivalstva Republike Slovenije. Ker ni slovenska državljanica, niti državljanica ostalih članic Evropske unije in nima priznanega statusa upravičenca, ki je bil izbrisan iz registra stalnega prebivalstva, nima pravice dostopa do socialnih stanovanj. Zagovornik ji je svetoval, kako v postopku lahko vseeno sodeluje in katere argumente naj pri tem uporabi. Posebej je opozoril na problematiko Stanovanjskega zakona, ki neenako obravnava državljanke tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas in svetoval neposredno uporabo direktive Evropske unije št. 2003/109/ES. Stranka se na pojasnilo ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-218/2021)**

2.11.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Področje sosežiga odpadkov v Termoelektrarni Šoštanj

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo diskriminacije, ki so jo zatrjevali prebivalci Šaleške doline zaradi napovedanega sosežiga nenevarnih odpadkov v Termoelektrarni Šoštanj (TEŠ). Iz predloga je izhajalo, da naj bi bila dejavnost diskriminatorna, saj prebivalce Šaleške doline diskriminira na podlagi osebne okoliščine kraja bivanja. Diskriminatorna naj bi bila tudi Uredba o sosežigalnicah odpadkov in napravah za sosežig odpadkov, ki naj bi takšen sosežig odpadkov v TEŠ omogočala. Uredba sicer ureja različne mejne vrednosti emisij za sežig in sosežig. Med postopkom pri Zagovornikom je bil načrt sosežiga odpadkov v TEŠ preklican, zato je odpadel eden od elementov diskriminacije, tj. poseg v pravico, interes ali ugodnost. Glede na navedeno je Zagovornik predlog za obravnavo zavrnil. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. 0700-9/2020/21 z dne 8. 9. 2021)

Ugotavljanje diskriminacije zaradi kraja bivanja pri ohranjanju zdravega življenjskega okolja

Zagovornik je prejel predlog za obravnavo od prebivalcev regije, v kateri se je širila kmetijska dejavnost hmeljarstva. Zatrjevali so diskriminacijo zaradi kraja bivanja in prikrajšanje pri pravici do zdravja in zdravega življenjskega okolja. Zagovornik je ugotovil je, da se očitki predlagateljev nanašajo predvsem na pomanjkljivo zakonodajo na področju varstva okolja in hmeljarstva za namen določanja mejnih vrednosti emisij in odmikov obdelovalnih površin od naselij ter na neizvajanje obveznosti ter na pomanjkljiv nadzor pristojnih institucij v tem primeru. Zagovornik je v zadevi ugotovil, da v zadevi ni mogoče identificirati skupine primerjave, katere položaj bi bil v bistvenih elementih enak, kot je položaj prebivalcev doline. Skupina primerjave je bistveni pogoj za ugotovitev diskriminacije. Ker slednje ni mogoče identificirati, Zagovornik diskriminacije ni mogel ugotoviti, je pa z zadevo seznanil Varuha človekovih pravic ter mu jo odstopil v nadaljnje reševanje. Odločba je postala pravnomočna. (Odločba št. 0700-40/2019/21 z dne 15. 12. 2020)

2.11.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v delokrogu MOP.

2.11.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Stanovanjskega zakona

Zagovornik je Državnemu zboru priporočil uskladitev (dviga) višine subvencije najemnine glede na načrtovan dvig višine neprofitne najemnine in novo določbo, ki bi izrecno prepovedovala diskriminacijo pri nepremičninskem oglaševanju in na trgu nepremičnin. Priporočil je tudi širitev kroga upravičencev do neprofitnega najema stanovanja v skladu z Direktivo 2003/109/ES o statusu nedržavljanov EU, ki so rezidenti za daljši čas, ter da se v zakonu utemeljijo razpisna merila za izbor najemnikov javnih najemnih stanovanj (kot posebnega ukrepa za zagotavljanje enakosti po ZVarD). (0709-62/2020/2)

Status priporočila: ● Neupoštevano.

2.11.5 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MOP je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o sprejeti noveli Stanovanjskega zakona (SZ-1E), ki je znižala zahtevna soglasja etažnih lastnikov za vsa dela, ki zahtevajo gradbeno dovoljenje ali za vsa vzdrževalna dela, v kolikor gre za dela, ki omogočajo lažji fizični dostop do stanovanj (npr. vgradnja dvigala v starejše stavbe, dvižnih ploščadi, klančin). Z novelo Stanovanjskega zakona se krepi fond javnih najemnih stanovanj, ki bo omogočil pridobivanje novih stanovanj, vzpostavitev javnega najema stanovanj (t. i. javne najemniške službe), omogočeno je višje zadolževanje stanovanjskih skladov, uskladitev višine neprofitne najemnine ter prilagoditev sistema subvencioniranja, ki bo zaščitil socialno ogrožena gospodinjstva.

MOP je poročalo tudi o sodelovanju s Stanovanjskim skladom RS pri izvajanju projektov za zagotovitev novih javnih najemnih stanovanj in zagotovitev novih javnih najemnih stanovanj posebej za starejše osebe ter mlade.

V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti MOP ni poročalo o relevantnih ukrepih.

2.11.6 Sodelovanje Zagovornika z resorjem

Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik in minister za okolje in prostor mag. Andrej Vizjak sta na sestanku govorila o dostopnosti javnih najemnih stanovanj, urejanju bivanjske problematike Romov in s tem povezanim prostorskim načrtovanjem.

Sestanek z ministrom mag. Andrejem Vizjakom

Minister za okolje in prostor mag. Andrej Vizjak je 21. junija 2021 sprejel zagovornika načela enakosti Miho Lobnika, ki mu je predstavil Redno letno poročilo 2020.

Razpravljala sta tudi o dostopnosti javnih najemnih stanovanj, urejanju bivanjske problematike Romov in prostorskem načrtovanju.

Minister je poudaril, da je vlada sprejela spremembe Stanovanjskega zakona v smer krepitve fonda javnih najemnih stanovanj, in izkazal pripravljenost Ministrstva za okolje in prostor pri urejanju prostorskih izzivov romske skupnosti.

2.12 Ministrstvo za pravosodje (MP)

2.12.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Domnevno sporna obravnava stranke romskega porekla na policijski postaji

Na Zagovornika se je obrnila stranka romskega porekla, ki je zatrjevala sporno ravnanje delavca Specializiranega državnega tožilstva in v njegovem ravnanju občutila diskriminacijo. Sklicevala se je tudi na obrnjeno dokazno breme iz 40. člena ZVarD. Zagovornik se je za pojasnila obrnil na pristojno policijsko postajo, na kateri je potekalo zaslišanje specializiranega državnega tožilstva, ki je navedbe stranke zanikalo. Zagovornik je stranki posredoval pojasnila policije ter stranki pojasnil, da občutka diskriminiranosti strank ne odvezuje trditvenega bremena, za ugotavljanje diskriminacije pa Zagovornik potrebuje ustrezne dokaze, kot so na primer vsaj navedba kontaktnih podatkov prič, ki jih stranka ni zagotovila. V postopku ugotavljanja diskriminacije mora Zagovornik po pravilih splošnega upravnega postopka z gotovostjo ugotoviti dejstva, na katerih temelji ugotovitev obstoja diskriminacije. Stranka se za vložitev predloga za obravnavo ni odločila, postopek svetovanja pa je bil s tem zaključen. (0702-232/2021)

2.12.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2021 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije v delokrogu MP.

2.12.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Ureditev oprostitev sodnih taks za tujce brez prebivališča v Sloveniji po oceni Zagovornika ni diskriminatorna

Zagovornik je po uradni dolžnosti preučil ureditev oprostitev sodnih taks tujcev, in sicer vprašanje, ali so tujci s stalnim ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju: RS) ali tujci brez prebivališča v RS v skladu z veljavno zakonodajo izključeni iz pravice do oprostitve sodnih taks. Tuji državljani so oproščeni plačila sodnih taks že po zakonu, če tako določa mednarodna pogodba ali če velja vzajemnost. Če eden od teh dveh pogojev ni izpolnjen, tujci v RS niso oproščeni plačila sodnih taks. Tuje državljanke se torej lahko oprosti plačila sodne takse le, če tako določa mednarodna pogodba ali pa če velja vzajemnost. Zagovornik je ocenil, da državljani tuje države, s katero RS nima sklenjene mednarodne pogodbe oziroma glede katere ne velja pogoj vzajemnosti (pri čemer ne gre za državljane tretjih držav, ki zakonito bivajo v eni izmed držav članic v skladu z načelom nediskriminacije iz 4. člena Direktive 2003/8/ES), zaradi pomanjkanja pravne podlage niso v primerljivem položaju z državljani tuje države, s katero RS ima sklenjeno mednarodno pogodbo oziroma glede katere velja pogoj vzajemnosti.

Zagovornik je ocenil, da tudi sicer izključitev možnosti taksne oprostitve za tujce, ki prihajajo iz držav, s katerimi RS nima sklenjenih ustreznih mednarodnih pogodb oziroma tujce, za katere ne velja vzajemnost, ne pomeni diskriminacije, saj takšno različno obravnavanje temelji na legitimnem cilju in ocenjuje, da so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna, potrebna sorazmerna. V primeru, da bi bila tujcu iz te skupine omogočena možnost uveljavljanja oprostitve sodne takse, pri čemer zaradi umanjkanja pravne podlage ne bi bilo mogoče priti do podatkov glede njegovega premoženjskega stanja, bi prišlo do zastoja v sodnih postopkih. Takšno stanje bi bilo problematično z vidika učinkovitega sodnega varstva v smislu zasledovanja sojenja brez nepotrebne odlašanja oziroma pravice do sojenja v razumnem roku. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. [\(050-9/2019/5\)](#)

2.12.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo glede priprave Akcijskega programa za invalide 2022–2026

Zagovornik v priporočilih MP priporočil, naj predvidi ukrepe za odpravo obstoječih pravnih pomanjkljivosti glede opredelitve prepovedi diskriminacije zaradi invalidnosti in pripravi normativne in druge ukrepe za zagotavljanje varstva pravic pri komunikaciji ljudi z invalidnostmi v sodnih in drugih postopkih za vse ljudi z invalidnostmi. Predvidi naj tudi ukrepe za okrepitev pravnega varstva žrtev diskriminacije zaradi invalidnosti, zlasti zaradi nadlegovanja v delovnih razmerjih in v zvezi z delom ter pri preprečevanju povračilnih ukrepov. [\(141-2/2021/2\)](#)
Status priporočila: Delno upoštevano z dopolnitvijo akcijskega programa in napovedanimi spremembami predpisov.

Priporočilo glede Predloga zakona o varstvu osebnih podatkov

Zagovornik je MP priporočil, da v obrazložitvi določbe, ki izjemoma dopušča zbiranje osebnih podatkov o narodni in/ali etnični pripadnosti, pojasni, da je zbiranje teh podatkov dopustno tudi v kontekstu izvajanja t. i. posebnih ukrepov za zagotavljanje enakosti ter ukrepanja na področju ugotavljanja in odpravljanja diskriminacije. Nazadnje je Zagovornik priporočil, da se v predlog zakona vključi dodatna določba, ki bo urejala varstvo osebnih podatkov v okviru uporabe novih tehnologij, ki temeljijo na umetni inteligenci, z vidika varstva temeljnih pravic, zlasti prepovedi diskriminacije. [\(0070-1/2019/5\)](#)
Status priporočila: Upoštevano z dopolnitvijo osnutka predloga zakona.

2.12.5 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MP je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o izvajanju Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodnih taksah, v okviru katerega so plačila sodnih taks opravičene nekatere ranljive skupine (otroci, prejemniki brezplačne pravne pomoči, delavci in zavarovanci kot tožniki v postopkih o individualnih delovnih sporih in socialnih sporih).

MP je izvajalo ukrepe za urejanje dostopa slišočih in gluhih oseb do strokovnega izobraževanja in usposabljanja za sodnega tolmača za slovenski znakovni jezik. MP je poročalo o aktivnostih za izvedbo pilotnega projekta »Pilotna dvorana za spremljanje sodnih postopkov za gluhe in naglušne«, ki bodo gluhim in naglušnim omogočili dostop do pravosodnih storitev. Navedlo je tudi priprave video animacij za navedeno ranljivo skupino v okviru podaktivnosti Postopkovna pravičnost operacije Učinkovito pravosodje. MP je poročalo še o dejavnostih za zagotavljanje dostopnosti za funkcionalno ovirane osebe, in sicer do objektov in v objektih v lasti Republike Slovenije in so v uporabi pravosodnih organov. Dejavnosti so potekale v okviru projekta Mobilnost funkcionalno oviranih oseb v objektih pravosodnih organov, ki je bil del nacionalnega ciljnega raziskovalnega programa CRP 2019.

Glede **ukrepov**, sprejetih kot odziv na **epidemijo koronavirusa**, je MP poročalo o omogočanju mirovanja rokov osebam na probaciji, ki jim je sodišče ali državni tožilec naložil delo v splošno korist. MP je izpostavilo tudi izvajanje spodbujevalnih ukrepov za ženske – matere, ki prestajajo zaporno kazen, kot so npr. podeljevanje ugodnosti prostega izhoda v času epidemije z namenom stika z otroki.

V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je MP poročalo o investicijskem vzdrževanju stavb zavodov za prestajanje kazni zapora. Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij je tam izvajala ukrepe za ureditev dostopnosti za zaprte osebe z invalidnostmi.

2.12.6 Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom

Sestanek z ministrico za pravosodje mag. Lilijano Kozlovič

Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik se je srečal z ministrico za pravosodje mag. Lilijano Kozlovič. Med drugim sta se pogovarjala o spolni nedotakljivosti na delovnem mestu, pa tudi o temah ministrstva ob predsedovanju Slovenije Svetu EU.

Uvodoma je ministrica zagovornika seznanila z delom ministrstva na področju redefinicije kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost, ob čemer je zagovornik izpostavil področje spolne nedotakljivosti na delovnem mestu.

Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik je ministrici za pravosodje mag. Lilijani Kozlovič predlagal, da se na nacionalni ravni uredi področje zbiranja podatkov o enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnostih.

V nadaljevanju mu je ministrica Kozlovič predstavila tudi proaktivne ukrepe ministrstva v primeru ugotovljenih nepravilnosti v Zavodu za prestajanje kazni zapora Ig, ki so zdaj odpravljene. Ob tej priložnosti je zagovornika prijazno povabila na skupen ogled preureditve.

Zagovornik je ministrico seznanil s priporočili Agencije Evropske unije za temeljne pravice (FRA) v zvezi z Zakonom o varstvu osebnih podatkov (ZVOP) in predlagal, da se uredi področje zbiranja podatkov o diskriminaciji, enakopravnosti, enaki obravnavi in enakih možnostih. Pri pripravi predloga Zakona o varstvu prijaviteljev kršitev (t.i. žvižgači) pa je predlagal poseben poudarek tudi varstvu prijaviteljev diskriminacije v delovnih okoljih.

Sogovornika sta spregovorila še o ključnih temah Ministrstva za pravosodje v času predsedovanja Slovenije Svetu EU.

Zagovornik je predlagal, da bi v okviru dogodkov, ki bodo osredotočeni na umetno inteligenco, naslovili vprašanja diskriminacije, ki jo sprožajo algoritmi umetne inteligence.

V okviru obravnave sovražnega govora oziroma kaznivih dejanj iz sovraštva pa se je zavzel za normativno ureditev zločinov, ki so zoper oškodovance usmerjeni zaradi ene ali več njihovih osebnih okoliščin. Tovrstna kazniva dejanja so namreč storjena z diskriminatornim nagibom.

2.13 Ministrstvo za zdravje (MZ)

2.13.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Pogoj PC (prebolevnosti ali cepljenosti), določen z odlokom za državno upravo, ne odpira vprašanja diskriminacije, temveč vprašanje skladnosti z ustavnim načelom zakonitosti

Na Zagovornika se je obrnil posameznik, zaposlen v državni upravi, ki bi moral za svoje delo izpolnjevati pogoj PC – prebolevnosti ali cepljenosti. PC pogoj za delavce v državni upravi je bil določen z Odlokom o načinu izpolnjevanja pogoja prebolevnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2. Iz njegovih določb je bilo razvidno, da je Vlada RS že upoštevala eno od možnih izjem, v primeru katere bi pogoj PC lahko pomenil nedopustno neenako obravnavo – to so zaposleni, ki se ne smejo cepiti iz zdravstvenih razlogov. Zanje je bila predvidena t. i. primerna prilagoditev. Za ostale skupine izjeme niso bile predvidene. Zagovornik je pojasnil, da pogoj PC ne odpira vprašanja diskriminacije, temveč vprašanje skladnosti pogoja, ki je bil določen z odlokom, z ustavnim načelom zakonitosti v luči Zakona o nalezljivih boleznih, Zakona o delovnih razmerjih ter Zakona o varnosti in zdravju pri delu. Stranki je pojasnil, da je bila v zvezi z zadevo že vložena zahteva za presojo ustavnosti pred Ustavnim sodiščem, ki je v primeru, če Vlada RS odloka ne bo sama spremenila, edino, ki lahko odpravi, ali razveljavi omenjeni odlok. Stranki je pojasnil še, da ima na individualni ravni delavec zoper negativne posledice necepljenja možnost prijave na Inšpektorat RS za delo, zoper odpoved pogodbe o zaposlitvi pa ima v skladu z ZDR-1 možnost sodnega varstva. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. Ustavno sodišče je 29. 11. 2021 z odločbo št. U-I-210/21-25 odločilo, da je pogoj PC v neskladju z ustavo. **(0702-210/2021)**

Odklanjanje izplačila prispevkov samostojnim podjetnikom invalidom s strani ZZS za čas upravičene odsotnosti z dela

Na Zagovornika se je obrnila samozaposlena oseba z invalidnostmi, ki prakso ZZS glede izplačevanja prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje prepoznava kot diskriminatorno. Gre za samozaposlenega, ki ima iz naslova invalidnosti priznано oprostitev plačila prispevkov. Ker je bil bolniško odsoten več kot 30 dni, je plačevanje nadomestila za bolniško odsotnost prešlo na ZZS, slednji pa ni štel, da je tudi ZZS oproščen plačila prispevkov za pobudnika. Zagovornik je v zadevi z namenom preverjanja informacij in pridobitve čim več relevantnih podatkov na ZZS poslal poizvedbo. Na njeni podlagi je ugotovil, da Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov določa oprostitev plačila prispevkov tudi za samozaposlene invalide, ki je finančna spodbuda za zaposlovanje invalidov in jo je mogoče razumeti kot pozitivni ukrep. ZZS pa šteje, da se oprostitev nanaša samo na samozaposleno osebo in ne tudi na ZZS. Zagovornik je pojasnila preposlal pobudniku, ta pa se je odločil za vložitev predloga za obravnavo, zato se bo obravnava tematike pred Zagovornikom nadaljevala v okviru ugotovitvenega upravnega postopka. **(0702-108/2021)**

Možnost uporabe tolmača pri dostopu do zdravstvenega varstva za osebe, ki ne govorijo slovensko, ni diskriminacija slovensko govorečih oseb

Zagovornik je prejel dopis mame nedonošenega otroka, ki je zatrjevala neenako obravnavo pri obisku zdravstvenih ustanov. Te so staršem pojasnile, da na preglede z otrokom lahko pride zgolj eden od staršev, bodisi mama bodisi oče. Takšen ukrep je potreben zaradi zamejevanja širjenja epidemije covid-19. Izjema so starši otrok, ki slovenskega jezika ne govorijo, saj te lahko spremlja oseba, ki govori slovensko. Zagovornik je stranki pojasnil, da gre v tem primeru za ukrep, ki preprečuje posredno diskriminacijo zaradi jezika kot osebne okoliščine. Opozoril je, da institut primerne prilagoditve ne posega v pravice drugih in ne odpira vprašanja diskriminacije posameznikov, ki takšne prilagoditve ne potrebujejo. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-31/2021\)](#)

Primernost uporabe vrste cepiva ni vprašanje diskriminacije

Zagovornik je kot eden od naslovnikov javnega pisma nevladne organizacije pozvan k podaji odgovorov na zastavljena javna vprašanja s področja cepljenja. Zagovornik je zastavljena vprašanja analiziral z vidika, kolikor so se nanašala na področje njegovega delovanja. Glede večine vprašanj je ugotovil, da gre za strokovna vprašanja zdravstvene stroke, glede katerih se ne more opredeljevati. Glede preostalih je pojasnil, da brez vodenja postopka ugotavljanja diskriminacije ne more odgovoriti in na splošno ugotoviti obstoj oziroma neobstoj diskriminacije. Eno od zastavljenih vprašanj je bilo, ali je primerno, da je oskrbovancem domov za starejše namenjeno cepivo AstraZeneca, vsem drugim starejšim, ki živijo doma, pa cepivo Pfizer. Zagovornik je pojasnil, da je mogoče diskriminacijo potrditi ali ne potrditi šele po zaključnem ugotovitvenem upravnem postopku ugotavljanja diskriminacije. Opozoril je še, da je primernost uporabe določene vrste cepiva vprašanje zdravstvene stroke in ne vprašanje diskriminacije. S tem je bil postopek svetovanja stranki zaključen. [\(0705-12/2021\)](#)

Položaj upravičencev obveznega zdravstvenega zavarovanja in dodatnega prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja medsebojno ni primerljiv

Zagovornik je prejel prijavo domnevno sporne ureditve triaže napotnic v zdravstvenem sistemu. Posameznik je poudaril, da gre za diskriminacijo, saj se lahko s triažo stopnja nujnosti napotnice spremeni na slabše (npr. iz zelo hitro na hitro) in tako posameznik na storitev čaka dlje časa, medtem ko v primeru sklenjenega dodatnega zavarovanja pri kateri od zavarovalnic posameznik na vrsto pride hitreje, čeprav ima lahko tak posameznik v izhodišču morda samo napotnico stopnje nujnosti »redno«. Prijavitelj je tak sistem označil kot diskriminatoren, saj omogoča, da nekateri brez čakanja pridejo na vrsto, drugim, ki si dodatnega zavarovanja ne morejo privoščiti, pa tovrstno »krajšanje« čakalne vrste ni omogočeno. Zagovornik je stranki pojasnil, da problematike, ki jo izpostavlja, ni mogoče obravnavati oziroma presojati z vidika ZVarD, saj položaji, ki jih stranka izpostavlja, niso primerljivi. Treba je ločiti obvezno zdravstveno zavarovanje in dodatna oz. nadstandardna zdravstvena zavarovanja. Država je skladno z Ustavo dolžna vzpostaviti zdravstveni sistem in skrbeti za njegovo delovanje ter državljanom omogočiti dostop do zdravstvenih storitev. V okviru sistema javnega zdravstva država (tudi z obveznim zdravstvenim zavarovanjem) uresničuje ustavne zaveze.

Drugače kot pri obveznem pa pri dodatnem prostovoljnem zdravstvenem zavarovanju ne gre za izpolnjevanje obveznosti države, vezane na uresničevanje ustavne pravice do socialne varnosti in pravice do zdravstvenega varstva (50., 51. člen Ustave), temveč gre za omogočanje dodatnih možnosti oziroma dostopa do storitev višjega standarda oziroma dodatnih pravic, ki presegajo obseg upravičenj, pravic, ki morajo biti zagotovljene v okviru javnega zdravstvenega sistema. Opisane triažnega sistema ni mogoče oceniti kot diskriminatornega zaradi premoženjskega stanja. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-158/2021\)](#)

Možnosti posameznika z Apertovim sindromom za kritje stroškov rednih terapij po končanju šolanja

Zagovornik je prejel dopis posameznika, ki zaradi posebne genetske bolezni potrebuje redno tedensko terapijo, ki je povezana z visokimi stroški. Na Zagovornika se je obrnil z vprašanjem, zakaj so mu terapije do konca šolanja pripadale oz. je stroške terapij krila država, potem pa ne več. Zagovornik je stranki pojasnil, da je bilo tako zaradi določbe 23. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Zagovornik je pridobil dodatne informacije od Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Zagovornik je glede na odgovor zavoda posamezniku svetoval, da se obrne na svojega osebnega zdravnika, da ga na podlagi svoje ocene oz. ocene zdravnika specialista skladno z Zakonom o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in Pravili obveznega zdravstvenega zavarovanja uradno napoti na izvedbo potrebnih zdravstvenih storitev, vključno z zdraviliškim zdravljenjem in na fizioterapevtske obravnave. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-25/2021\)](#)

Ali zdravstveni center izpolnjuje pogoje za opravljanje določenih zdravstvenih postopkov, ni vprašanje s področja diskriminacije

Na Zagovornika se je obrnila posameznica v zvezi z ukinitvijo koncesije oziroma dovoljenja za opravljanje določenih zdravstvenih postopkov, konkretnije postopkov OBMP. Vprašanje, ali konkreten zdravstveni center izpolnjuje pogoje za opravljanje postopkov OBMP, ni vprašanje s področja diskriminacije, ampak vprašanje izpolnjevanja zakonsko predpisanih pogojev, ki zagotavljajo strokovnost izvajalca. Neplodnost sicer spada pod osebno okoliščino zdravstvenega stanja, vendar pregled upravičenosti nepodaljšanja oz. odvzema bodisi koncesije bodisi dovoljenja za izvajanje postopkov ni v pristojnosti Zagovornika, če ni hkrati podan tudi očitek, da za nepodaljšanje oz. odvzem koncesije obstoji diskriminatoren razlog. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0705-15/2021\)](#)

Presoja skladnosti odloka, ki določa pogoj PCT za dostop do zdravstvene oskrbe, z Zakonom o pacientovih pravicah, ni v pristojnosti Zagovornika in zato ne odpira vprašanja diskriminacije

Na Zagovornika se je v zvezi s pogojem PCT in dostopom do zdravstvenih storitev obrnilo več posameznikov. Nekateri so izrazili mnenje, da pogojevanje dostopa do zdravstvenih storitev s pogojem PCT ni skladno z Zakonom o pacientovih pravicah in da predstavlja diskriminacijo. Zagovornik je pobudnikom pojasnil ureditev pogoja PCT od 6. 9. 2021 naprej ter izjeme od tega pogoja pri dostopu do zdravstvenih storitev. Zagovornik je poudaril, da nujne zdravstvene storitve ne smejo biti pogojevane z izpolnjevanjem pogoja PCT, kar je bilo v takrat veljavnih odlokih upoštevano. Zagovornik je pojasnil, da je glede na obrazložitev ukrepov cilj pogoja zagotavljati varen dostop do zdravstvenih storitev. Postavilo pa se je vprašanje skladnosti takšne ureditve, določene z odlokom kot podzakonskim aktom, z Zakonom o pacientovih pravicah. Poudaril je, da gre pri tem za vprašanje, ki presega pristojnosti Zagovornika. Ocenil je, da bi bil za opredelitev do tega vprašanja lahko pristojen Varuh človekovih pravic, zato mu je zadevo odstopil v pristojno reševanje. Postopki svetovanja so bili s tem zaključeni. [\(0702-144/2021, 0702-150/2021, 0702-170/2021\)](#)

Svetovanje mlademu zdravniku, ki mu Ministrstvo za zdravje in Zdravniška zbornica nista želela priznati naziva dr. med.

Na Zagovornika se je obrnil posameznik, ki je diplomiral na Medicinski fakulteti v drugi državi članici Evropske unije ter si tako pridobil naziv doktor medicine. Skupaj z več kolegi, ki so prav tako študirali v tujini, je oddal vlogo za priznavanje poklicne kvalifikacije. Ministrstvo za zdravje mu je po izpolnjenem pogoju prilagoditvenega pogoja izdalo odločbo o priznanju poklicne kvalifikacije. Po opravljenem specialističnem izpitu v Sloveniji je ugotovil, da mu je z odločbo priznana poklicna kvalifikacija zdravnik, ne pa tudi naziv dr. med. Navedel je, da vsi kolegi z iste univerze teh težav niso imeli. Zagovornik je z vidika svojih pristojnosti poudaril, da je zanj ključno vprašanje, ali nepriznavanje naziva temelji na osebni okoliščini stranke. Stranka je kot svojo osebno okoliščino navedla izobrazbo. Zagovornik je glede na navedbe stranke poudaril, da je treba med seboj primerjati stranko in druge študente, ki so prav tako zaključili študij medicine v drugi državi članici Evropske unije, saj jih to postavlja v medsebojno primerljiv položaj. Ugotovil je, da je vrsta in raven izobrazbe enaka pri stranki in pri njih. Zato je videti, da izobrazba ni tista osebna okoliščina, zaradi katere je stranka manj ugodno obravnavana v primerjavi s kolegi z enako medicinsko izobrazbo iz tujine. Zagovornik je dodal, da je v primeru primerjave s študenti, ki so študij zaključili na medicinski fakulteti v Republiki Sloveniji, vprašljiva primerljivost položajev. Posameznikom, ki so študij medicine zaključili na medicinski fakulteti v Republiki Sloveniji, namreč ni treba pridobiti odločbe o priznanju poklicne kvalifikacije. Zato je Zagovornik stranki svetoval, da uporabi obstoječa pravna sredstva. Stranki je predlagal, da na Ministrstvo za zdravje naslovi zahtevo za izdajo dopolnilne odločbe. V primeru zavrnitve ali molka organa ima stranka možnost vložiti pritožbo in nato upravni spor. Stranka se na pojasnilo Zagovornika ni odzvala. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-225/2021\)](#)

Nadzor nad upoštevanjem ukrepov zaradi covid-19 ni vprašanje s področja diskriminacije

Na Zagovornika se je obrnil posameznik v zvezi z razmerami v državi, povezanimi z epidemijo covid-19. Izrazil je nestrinjanje z vzpostavljenim sistemom prehajanja meje, omejitvijo dostopa do dobrin in storitev pod pogojem PCT. Izpostavil je, da se s pogojem PCT ljudi sili v testiranja, kjer se jih veliko po nepotrebem okuži. Opozoril je na nepravilno nošenje maske, nepravilno umivanje rok ter na splošno neupoštevanje zaščitnih ukrepov ter na pomanjkljiv nadzor glede tega. Zagovornik je stranki predstavil svoje stališče glede pogoja PCT, ki ga je zavzel v Oceni diskriminatornosti Odloka o začasnih omejitvah ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji št. 050-27/2021/6. Glede ostalih navedb je pojasnil, da zanje ni pristojen ter stranko napotil na organe, pristojne za nadzor nad upoštevanjem ukrepov zaradi covid-19. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-171/2021)

PCT pogoj ne pomeni diskriminacije cepljenih ljudi

Zagovornik je prejel pritožbo posameznika, ki je v zvezi s pogojem PCT zatrjeval diskriminacijo v obratni smeri. Menil je, da je kot cepljena oseba v primerjavi z necepljenimi v podrejenem položaju oz. da ima manj pravic in večje omejitve gibanja, če se želi izogniti okužbi s covidom-19. Zagovornik je stranki predstavil svoje stališče v zvezi s pogojem PCT ter pojasnil, da odločitve za cepljenje ni mogoče prepoznati kot osebno okoliščino v smislu določb ZVarD. Posameznik se namreč lahko odloči za cepljenje, lahko pa tudi ne. Gre torej za izbiro posameznika in ne za primoranost, ki bi bila pogojena z nespremenljivimi in neodtujljivimi lastnostmi posameznika. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. (0702-173/2021)

Nošenje oziroma zavrnitev nošenja zaščitne maske ni osebna okoliščina, zato ne gre za diskriminacijo

Na Zagovornika se je obrnilo več posameznikov, ki je zatrjevalo diskriminacijo v zvezi z obveznostjo nošenja maske v zaprtih prostorih. Zagovornik je strankam pojasnil, da nošenje oziroma zavrnitev nošenja zaščitne maske ne more prepoznati kot osebno okoliščino v smislu ZvarD – tudi ne kot »drugo osebno okoliščino«, saj v tem ravnanju neprepoznava narave osebne okoliščine kot take, torej kot prirojene ali pridobljene osebne značilnosti, lastnosti, stanja ali statusa, ki so praviloma trajno in nerazdružljivo povezani z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto, ali pa jih posameznik ne spreminja zlahka. Če bi odklonitev izvedbe storitve temeljila na nespremenljivih in neodtujljivih osebnih lastnostih, bi lahko govorili o diskriminaciji. Zavrnitev nošenja maske pa je izbira posameznika in ne pomeni neodtujljive in nespremenljive osebne okoliščine. Obveznost nošenja obraznih mask v javnih zaprtih krajih oz. prostorih je bila predpisana podlagi strokovnega mnenja epidemiološke zdravstvene stroke, da maske pomembno preprečujejo širjenje virusa SARS-CoV-2 in s tem epidemije covid-19, za presojanje pravilnosti tega stališča pa Zagovornik ni pristojen. Postopki svetovanja so bili s tem zaključeni. (0702-107/2021, 0702-149/2021, 0702-204/2021)

2.13.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zagovornik pri zdravstveni obravnavi oskrbovanke s covidom-19 ni ugotovil diskriminacije

Zagovornik je ugotovil, da zdravstveno osebje pri zdravstveni obravnavi 92-letne dementne in nepokretne oskrbovanke doma za starejše, ki je zbolela za covidom-19 in nato umrla v bolnišnici, ni kršilo prepovedi diskriminacije. Na podlagi mnenja izvedenke medicinske stroke je ugotovil, da način zdravstvene obravnave oskrbovanke ni bil povezan z njeno starostjo. Ugotovil je tudi, da je bila oskrbovanke prav zaradi svojega splošnega zdravstvenega stanja obravnavana drugače kot drugi hospitalizirani bolniki s covidom-19 z drugačnim zdravstvenim stanjem in prav zato ustrezno, kar ne more biti diskriminacija. Odločba na dan 31. 12. 2021 še ni bila pravnomočna. (Odločba št. [0700-9/2021/29](#) z dne 29. 11. 2021)

Trajna izključitev vseh istospolno usmerjenih moških iz krvodajalstva je diskriminacija

Zagovornik načela enakosti je v postopku ugotavljanja diskriminacije odločil, da je trajna prepoved darovanja krvi, ki velja za vse moške, ki so imeli spolne odnose z moškimi, diskriminatorna. Čeprav se hiv in drugi krvno prenosljivi virusi prenašajo tudi v heterospolnih spolnih odnosih, je krvodajalstvo vnaprej in trajno prepovedano le vsem istospolno in biseksualno usmerjenim moškim. Iz možnosti sodelovanja pri tej pomembni človekoljubni dejavnosti so izključeni, čeprav se varnost krvodajalstva zagotavlja tudi s testiranjem vse odvzete krvi na prisotnost virusov. Zagovornik je najprej ocenil, da je cilj uvedene prepovedi darovanja krvi legitimen, saj je prav, da je prejemnikom zagotovljena neoporečna kri. Je pa nato ocenil tudi, da samodejna in trajna prepoved darovanja krvi za vse moške, ki so imeli spolne odnose z moškimi, ni popolnoma ustrezen, niti edini možen in tudi ne sorazmeren ukrep za doseganje zastavljenega cilja. Zagovornik je tako ugotovil, da je trajna prepoved, da bi kri darovali vsi moški, ki so imeli spolne odnose z moškimi, diskriminatorna. Za diskriminacijo sta odgovorna Ministrstvo za zdravje in Zavod za transfuzijsko medicino, ki ju je Varuh človekovih pravic že leta 2018 opozoril na potencialno neustreznost veljavne ureditve. Po pojasnilih Zavoda za transfuzijsko medicino, ki jih je Zagovornik prejel med postopkom ugotavljanja diskriminacije, naj bi z letom 2022 tudi v Sloveniji imeli le še začasne prepovedi darovanja krvi, izbor krvodajalcev pa bo odvisen od tveganosti njihovega spolnega vedenja, ne glede na njihov spol ali spolno usmerjenost. Odločba na dan 31. 12. 2021 še ni bila pravnomočna. (Odločba št. [0700-41/2020/15](#) z dne 3. 12. 2021)

Pri zdravstveni obravnavi stanovalcev domov za starejše občane s covidom-19 diskriminacija ni bila potrjena

Zagovornik v postopku ugotavljanja diskriminacije stanovalcev domov za starejše občane, ki so zboleli za covidom-19, ni potrdil navedb, da jim je bilo zaradi njihove starosti, zdravstvene stanja in kraja prebivanja bolnišnično zdravljenje onemogočeno, čeprav bi ga potrebovali. Zato je ugotovil, da ministrstvo za zdravje s priporočilom za pripravo ocen stabilnosti napredovane in neozdravljive kronične bolezni za stanovalce DSO v prvem valu epidemije ni povzročilo diskriminacije. Diskriminatorno niso ravnali niti zdravstveni delavci DSO, ki so delovali na podlagi priporočil ministrstva. Ugotovitve iz postopka ne pomenijo, da so bili vsi stanovalci DSO zagotovo deležni ustrezne zdravstvene obravnave, ko so zboleli za covidom-19, vendar je to vprašanje strokovne presoje posameznega zdravnika in presega pristojnosti Zagovornika. Odločba na dan 31. 12. 2021 še ni bila pravnomočna. (Odločba št. [0700-32/2020/119](#) z dne 21. 12. 2021)

2.13.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Predpisi, ki urejajo dostop do postopkov oploditve z biomedicinsko pomočjo, so po oceni Zagovornika diskriminatorni do neplodnih žensk, ki niso v zakonski ali zunajzakonski skupnosti

Zagovornik je ocenil, da je zakonodaja, ki ureja dostop do postopkov oploditve z biomedicinsko pomočjo (OBMP), diskriminatorna do neplodnih žensk, ki niso v zakonski ali zunajzakonski skupnosti. Tem ženskam pomoč pri zanositvi ni na voljo le zato, ker so samske, razvezane, ovdovele ali pa živijo v druge vrste partnerstvu oziroma življenjski skupnosti, vključno z istospolno partnersko zvezo. Po oceni Zagovornika je manj ugodna obravnava, ki so je na področju zdravstvene oskrbe deležne samo zaradi te njihove osebne okoliščine, neutemeljena in torej neupravičena. Na ustavno sodišče je zato vložil zahtevo za izvedbo ocene ustavnosti delov zakonov, ki urejata dostop do postopkov OBMP. Po 14. členu ustave so namreč človekove pravice zagotovljene vsem, ne glede na njihove osebne okoliščine, 55. člen Ustave pa vsem zagotavlja svobodno odločanje o rojstvu otrok. Postopek pred Ustavnim sodiščem RS še poteka. ([050-1/2017/24](#))

Urejanje pravic iz zdravstvenega zavarovanja s podzakonskim predpisom ni ustrezno

Zagovornik načela enakosti je dne 27. 5. 2021 prejel predlog posameznice za obravnavno domnevno diskriminatorne in neustavne določbe 34. člena Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja. Omenjena določba določa, da ima zavarovana oseba pravico do ortodontskega zdravljenja, ki vključuje tudi izdelavo ustreznega ortodontskega aparata, če je po doktrinar-nih opredelitvah ortodontske stroke pri osebi prisotna srednja, težja ali zelo težka oblika nepravilnost zob in čeljusti. Pravico do takšnega zdravljenja imajo zavarovane osebe do 18. leta starosti oz. tudi po tej starostni dobi, če je bila potreba po zdravljenju ugotovljena vsaj dve leti prej, preden je oseba dopolnila 18. leto starosti. Predlagateljica je menila, da so s tem diskriminirani vsi tisti, pri katerih pride do izpada mlečnih zob kasneje. Zagovornik je v zadevi ugotovil, da predlagateljica že vodi sodni postopek zaradi zavrnitve ortodontskega zdravljenja. Pri tem ji je svetoval, naj v sodnem postopku opozori, da pravic ni dopustno starostno omejevati s podzakonskim aktom. Starostno omejitev, ki ni nujno sporna, lahko določi le zakon. Glede na navedeno je postopek ocene diskriminatornosti ustavil. ([050-24/2021/7](#))

Izključitev tujcev iz možnosti prekinitve karantene z negativnim covid-19 testom je bila odpravljena in ni diskriminacija

Zagovornik je prejel pobudo v zvezi z možnostjo prekinitve karantene s predložitvijo negativnega testa na covid-19, ki je bila priznana državljanom, tujcem pa ne. To možnost so državljanom omogočale določbe takrat veljavnega Odloka o določitvi pogojev vstopa v Republiko Slovenijo zaradi zaježitve in obvladovanja nalezljive bolezni COVID-19 (Uradni list RS, št. 196/20 in 204/20). Pobudnik je zastavil vprašanje o razlogih in namenu veljavnosti takšne določbe, po kateri je prekinitev karantene z negativnim izvidom testa na prisotnost novega koronavirusa možna samo za državljane Republike Slovenije. Zagovornik je v zadevi prepoznal možno diskriminatornost predpisa na podlagi državljanstva kot osebne okoliščine. Nato je ugotovil, da je Vlada RS sama spremenila sporno določbo na način, da se je določba nanašala na osebo in ne več na državljana. Ker je Vlada možno diskriminatornost v naslednjem odloku odpravila, Zagovornik podrobnejše ocene diskriminatornosti odloka ni izvedel. Postopek ocene diskriminatornosti je bil s tem zaključen. (050-2/2021/3)

2.13.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo glede Predloga zakona o zagotavljanju sredstev za investicije v slovensko zdravstvo v letih 2021 do 2031

Zagovornik je MZ priporočil, naj se država zaveže k doseganju ključnih ciljev, določenih z Resolucijo o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016–2025, zlasti cilju preseganja neenakosti v zdravju. Zagovornik tudi priporoča, da se v predlogu bolj konkretno določijo cilji razvoja zadostnih kapacitet negovalnih bolnišnic in negovalnih domov, potreb po ustrezni paliativni oskrbi bolnikov ter zagotovi sredstva za zagotavljanje dostopnosti zdravstvenih storitev za ljudi z invalidnostmi. (0070-11/2021/1)

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede izboljšanja zdravstvene obravnave transspolnih ljudi

Zagovornik je Ministrstvu za zdravje priporočil, da zagotovi finančna sredstva za ustanovitev nacionalne kontaktne točke; ustanovi delovno skupino z namenom priprave nacionalnih smernic za obravnavo pacientov v postopkih medicinske potrditve spolne identitete; transspolnim pacientom pri zdravljenju spolne disforije omogoči primerljiv dostop do specialistov ter zaposlenim v zdravstvu omogoči izobraževanja in usposabljanja o primerni obravnavi transspolnih oseb. (0709-14/2021/265)

Status priporočila: ● V teku.

2.13.5 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MZ je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o sofinanciranju programov varovanja in krepitev zdravja z namenom preprečevanja rabe dovoljenih in prepovedanih drog ter nekemičnih zasvojenosti, kroničnih nenalezljivih boleznih in krepitev duševnega zdravja. Poročalo je tudi o sofinanciranju programov na področju prehrane in telesne dejavnosti za zdravje ter o razvoju in nadgradnji mreže mobilnih enot za izvajanje preventivnih programov in programov za zmanjševanje škode na področju prepovedanih drog in novih psihoaktivnih snovi. Z navedenimi programi je MZ naslavljalo predvsem potrebe nekaterih ranljivih skupin, kot so: otroci in mladostniki, nosečnice, socialno šibkejši, ruralna populacija, pacienti s kroničnimi nalezljivimi boleznimi, starejši, osebe s težavami z duševnim zdravjem, uporabniki prepovedanih drog, socialno-ekonomsko ogroženi ipd. MZ je poročalo tudi o Zakonu o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk), ki omogoča dostop, uporabo in kakovost dolgotrajne oskrbe vsem zavarovanim osebam, ne glede na njihove osebne okoliščine.

V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti je **MZ** poročalo o začasnih ukrepih na področju organizacije in opravljanja zdravstvene dejavnosti zaradi obvladovanja nalezljive bolezni covid-19. Kljub možnosti prekinitve izvajanja nekaterih zdravstvenih storitev zaradi obvladovanja covid-19 so izvajalci morali zagotavljati izvajanje nekaterih zdravstvenih storitev, na primer: presejalne programe za zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb in raka, preventivne obravnave nosečnic, porodnic in novorojencev, preventivne preglede otrok do dopolnjenega prvega leta starosti, preventivne storitve na področju medicine dela, prometa in športa, cepljenje.

2.13.6 Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom

Predaja Rednega letnega poročila ministru za zdravje Janezu Pokljukarju

Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik je ministru za zdravje Janezu Pokljukarju, 13. julija 2021 predal letno poročilo Zagovornika za leto 2020 in predstavil delovanje organa v preteklem letu.

Lobnik je med drugim poudaril, da se je v prvem in drugem valu epidemije na Zagovornika obrnilo še več ljudi kot sicer. Prejete prošnje za svetovanje in pobude za začetek ustreznih postopkov pred Zagovornikom so se nanašale tudi na sorazmernost ukrepov proti širjenju virusa.

Lobnik in Pokljukar sta si na srečanju izmenjala tudi poglede na zakone s področja zdravstva, glede katerih je Zagovornik ministrstvu podal priporočila za izboljšave. Govorila sta tudi o možnosti uveljavitve posebnih ukrepov za izboljšanje zdravstvenega položaja Romov, ki v Sloveniji v povprečju umirajo 22 let mlajši kot splošno prebivalstvo.

Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik je ministru za zdravje Janezu Pokljukarju predstavil izsledke posebnega poročila o položaju interspolnih ljudi v medicinskih postopkih in posebno poročilo o položaju gluhih v izobraževalnem procesu.

Zagovornik je ministru predstavil še izsledke posebnega poročila o položaju interspolnih ljudi v medicinskih postopkih in posebno poročilo o položaju gluhih v izobraževalnem procesu.

Sogovornika sta govorila tudi o pomenu cepljenja proti covidu-19. Miha Lobnik je ob tem poudaril: »Pozdravljam napore ministrstva za zdravje, NIJZ in izvajalcev na terenu, da z mobilnimi cepilnimi enotami dosežejo tudi tiste, ki težje dostopajo do cepilnih mest. Upam, da bodo možnosti mobilnega cepljenja izkoristile tudi različne ranljive skupine, Romi in drugi ljudje, ki živijo v odročnih krajih.«

Minister Pokljukar pa je poudaril, da si bo ministrstvo še naprej prizadevalo povečati precep-ljenost, saj je to najboljše izhodišče za zagotavljanje enakosti med prebivalci.

2.14 Ministrstvo za zunanje zadeve (MZZ)

2.14.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Čas zaposlitve v diplomaciji ni osebna okoliščina, zato ne gre za diskriminacijo

Na Zagovornika se je obrnil diplomat, ki je zaradi prejetega obvestila, da je izpolnil pogoje za upokožitev menil, da je deležen diskriminacije na delovnem mestu. Zagovornik je stranki pritr dil, da zakonodaja zagotavlja delavcu varstvo pred diskriminacijo tudi v zvezi s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi. Poudaril pa je, da je treba pri tem opredeliti osebno okoliščino, ki je raz log za drugačno, neenako oziroma slabšo obravnavo, da lahko govorimo o diskriminatornem obravnavanju. Stranki je pojasnil, da zaposlitev v diplomaciji v času samostojnosti Republike Slovenije in ne v času nekdanje skupne države SFRJ, kar je kot razlog diskriminacije navedla stranka, same po sebi ni mogoče prepoznati kot osebno okoliščino v smislu določb ZVarD. Enako velja za delovno mesto, poklic ali delovne izkušnje. V zvezi z osebno okoliščino staros ti in upokojevanjem je Zagovornik opozoril na odločbo Ustavnega sodišča U I-146/12 z dne 14. 11. 2013. Zagovornik je v zadevi kot potencialno relevantno prepoznal osebno okoliščino prepričanja, zato je stranko pozval k oddaji Predloga za obravnavo diskriminacije. Stranka se je v odgovoru zahvalila Zagovorniku za izčrpna pojasnila, za postopek pred Zagovornikom pa se ni odločila. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. **(0702-100/2021)**

2.14.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2021 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije v delokrogu MZZ.

2.14.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v delokrogu MZZ.

2.14.4 Priporočila Zagovornika

Zagovornik v letu 2021 ni izdal priporočil v delokrogu MZZ.

2.14.5 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

MZZ je v okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročalo o transparentnosti zaposlovanja in aktivni politiki nadomestnega zaposlovanja v primeru uslužbenke/-ca na materinskem in starševskem dopustu ter o različnih predavanjih za zaposlene na temo pravnega obnašanja ob stiku z različnimi skupinami oseb, ne glede na njihove osebne okoliščine.

V okviru **posebnih ukrepov** je MZZ poročalo o sodelovanju v projektu »Shaping Equal Opportunities«, ki je analiziral stanje enakih možnosti znotraj avstrijske, belgijske, britanske, nemške, nizozemske ter slovenske diplomacije. MZZ je poročalo tudi o zagotavljanju po spolu uravnoveženega nabora opazovalcev volitev, če je prijav več, kot je razpisanih mest, ter ob upoštevanju enakovrednega izpolnjevanja pogojev.

2.14.6 Sodelovanje Zagovornika z ministrstvom

Medresorska komisija za človekove pravice (MKČP)

MKČP je delovno telo vlade, njegovo delo pa koordinira MZZ. MKČP je zadolžena za koordinacijo poročanja Slovenije po ratificiranih mednarodnih pogodbah o človekovih pravicah, spremljanje izvajanja mednarodnih obveznosti Republike Slovenije na področju človekovih pravic ter širše za področje spoštovanja in varstva človekovih pravic v državi in po svetu. V MKČP imata odprto vabilo za sodelovanje na sejah (tj. sodelovanje brez glasovalne pravice) Varuh človekovih pravic in Zagovornik načela enakosti.

Zaradi epidemije nalezljive bolezni covid-19 v letu 2021 ni bilo rednih sej MKČP, so pa med 22. in 26. marcem, 28. junijem in 9. julijem ter med 22. novembrom in 3. decembrom 2021 potekale 12., 13. in 14. dopisna seja MKČP. Pri 12. in 14. seji je s svojim prispevkom sodeloval tudi Zagovornik.

Na 12. dopisni seji so člani MKČP obravnavali končno različico Združenega petega in šestega periodičnega poročila RS na podlagi Konvencije o otrokovih pravicah (KOP), ki ga je pripravilo MDDSZ, in poročilo o ukrepih, sprejetih za uveljavitev določb izbirnih protokolov. Člani MKČP so bili zaproseni za potrditev dokumenta.

Zagovornik je v svojem odzivu priporočil, da se v Poročilu RS na podlagi KOP v delu, ki se nanaša na pristojnosti Zagovornika, besedilo uskladi s pristojnostmi Zagovornika, kot se dejansko izvajajo. Zaradi zakonskih pomanjkljivosti v ZVarD Zagovornik namreč inšpekcijskega nadzora ne izvaja. Zagovornik je pojasnil, da izvaja upravni postopek, na podlagi katerega v posameznih primerih prijavljene diskriminacije ugotavlja, ali in kako je do te prišlo.

Na 13. dopisni seji je MZZ člane MKČP med drugim obvestilo o sprejemu Združenega 5. in 6. poročila po KOP in o pripravi Sedmega periodičnega poročila RS o uresničevanju Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk.

Na 14. dopisni seji so člani komisije obravnavali osnutek Vmesnega poročila RS o izvajanju sprejetih priporočil 3. kroga zagovora Slovenije po Univerzalnem periodičnem pregledu (UPP). Resorji so bili naprošeni za pregled in morebitne pripombe.

Zagovornik je v svojem odzivu podal komentarje na poročanje resorjev o izpolnjevanju priporočil v osnutku vmesnega poročila v zvezi z neodvisnostjo nacionalnih mehanizmov za človekove pravice, glede sprejetja celovite nacionalne strategije na področju boja proti vsem oblikam diskriminacije, v zvezi s preprečevanjem in obravnavo t. i. sovražnega govora in v zvezi z ustrežno zakonsko ureditvijo in obravnavo t. i. zločinov iz sovraštva. Komentarji so se nanašali na že dlje časa zaznane pomanjkljivosti.

2.15 Vlada Republike Slovenije

2.15.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Plačljivosti testiranja ni mogoče obravnavati ločeno od celotnega pogoja PCT

Zagovornik je prejel dopis posameznika, ki je poudaril, da pomeni pogoj PCT diskriminacijo na podlagi premoženjskega stanja, saj je bilo testiranje s hitrimi antigenskimi testi, s katerimi se je dokazovalo izpolnjevanje pogoja PCT (prebolevnost, cepljenost, testiranost), nekaj časa plačljivo. Zagovornik je stranki pojasnil, da elementa plačljivosti testiranja v pogoju PCT ni mogoče šteti za diskriminacijo. Elementa T iz pogoja PCT ni mogoče gledati ločeno od celotnega pogoja PCT, temveč kot eno od možnosti, med katerimi je izbira med C in med T posledica odločitve posameznika. Posledično pa tudi določenega zneska hitrega testa ni mogoče šteti za diskriminacijo. Posameznik se odloči, da se bo cepil, ali pa tudi ne. Ko se odloči, da se ne bo cepil, prevzame nase tudi vse posledice svoje odločitve, v tem primeru posledico obveznosti testiranja. Plačljivosti testiranja se lahko izogne s tem, da se cepi. Protidiskriminacijska zakonodaja z namenom varstva pred diskriminacijo se je razvila zato, da ponudi varstvo zaščitenim skupinam, ki jim je skupna neka jasna in neizpodbitna osebna okoliščina. Necepljenost sama po sebi pa ni takšna osebna okoliščina. Ob tem je Zagovornik poudaril, da navedeno ne pomeni, da je plačljivost testiranja ustrezno urejena in primerna, pomeni pa, da ne pomeni diskriminacije, zato ne sodi v pristojnost Zagovornika. Zagovornik je podprl potrebo po brezplačnem in splošno dostopnem testiranju in v ta namen izdal Priporočilo št. 050-32/2021/9. Priporočilo je upoštevano. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-208/2021, 050-32/2021\)](#)

Zahteva po izpolnjevanju pogoja PCT ni diskriminacija

Zagovornik je prejel večje število vprašanj, pritožb in pobud posameznikov, ki so izrazili mnenje, da pogojevanje s pogojem PCT za dostop do delovnega mesta, trga dobrin in storitev, zdravstvene oskrbe ipd. pomeni diskriminacijo. Zagovornik je v pojasnilih v zvezi s pogojema C in T (cepljenje oz. testiranje) predstavil stališče, da pogoj načeloma ne pomeni diskriminacije na podlagi osebnih okoliščin posameznika. Stališče je zavzel v Oceni diskriminatornosti Odloka o začasnih omejitvah ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji št. 050-27/2021/6. V stališču je opozoril na morebitne izjeme, kdaj bi pogoj lahko predstavljal diskriminacijo zaradi zdravstvenega stanja ali vere ali prepričanja. V zvezi s pomisleki pobudnikov o skladnosti odlokov, s katerimi je bil predpisan pogoj PCT, z ustavo, je Zagovornik pojasnil, da lahko sprejete predpise glede ukrepov na področju omejevanja epidemije covid-19 ocenjuje zgolj skozi vidik spoštovanja načela enakosti iz 14. člena Ustave RS in ZVarD, ne pa z vidika skladnosti z ustavo nasploh. Zagovornik ni tisti državni organ, ki bi lahko sprejel končno odločitev, da predpis ni skladen z ustavo in kakor koli vplival na samo vsebino predpisa. Pristojnost odločiti, ali je posamezen predpis protiustaven, ima zgolj Ustavno sodišče Republike Slovenije.

To ima pristojnost za sprejem končne odločitve, da predpis ni skladen z Ustavo RS ali drugim zakonom. Pojasnil je, da dokler Ustavno sodišče v zadevi ne odloči, vsi veljavni odloki in pravni akti glede ukrepov za zmanjšanje posledic epidemije veljajo, zavezanci pa so jih dolžni spoštovati. Zagovornik je v odgovorih posameznikom pojasnjeval vsebino odlokov, izjeme od pogoja PCT in obveznosti delodajalcev za kritje stroškov testiranja. Postopki svetovanja so bili s tem zaključeni. (0702-118/2021, 0702-120/2021, 0702-196/2021, 0702-202/2021, 0702-203/2021, 0702-264/2021)

Vsako ravnanje, ki spodbudi nestrinjanje, še ne pomeni katere od oblik diskriminacije

Zagovornik je bil s strani društva obveščen o neprimerni vsebini na spletnem portalu – predlagam.vladi.si glede predloga za ukinitve pokojnin. V društvu se niso strinjali z ugotovitvami Urada vlade RS za komuniciranje (UKOM) ter njihovimi pojasnili, prav tako pa so opozorili na številne neprimerne komentarje pod objavo. Zagovornik je stranki pojasnil, da pri presoji tovrstnih zapisov primarno izhaja iz doktrine, da je izražanje mnenj o družbeno pomembnih temah dopustno vse do takrat, dokler ne pomeni katere od oblik diskriminacije v smislu ZVarD ali prekorači meje katerega od kaznivih dejanj. Opozoril je tudi na pomen in vlogo svobode izražanja. Vsako ravnanje, ki spodbudi nestrinjanje oziroma sproži številne komentarje, še ne pomeni katere od oblik diskriminacije. Zagovornik je pojasnil, da v konkretnem primeru objave manjkajo elementi pozivanja k diskriminaciji, ki morajo biti izpolnjeni po ZVarD. Gre za predlog enega od uporabnikov portala, ki je vsekakor problematičen oziroma celo skrajno neprimeren, vendar pa je tudi neuresničljiv. Predlog ostaja na ravni zapisanih besed, zato sam po sebi ne povzroča slabše obravnave v primerjavi z ostalimi skupinami prebivalstva in tudi hipotetično ne more povzročiti slabše obravnave, tj. ukinitve pokojnin. Zagovornik je poleg tega pri preučitvi zapisa ugotovil, da je upravljavec portala izbrisal žaljive komentarje pod zapisom, do zapisa kritične komentarje pa je ohranil, s čimer je bistveno prispeval k ravni komunikacije uporabnikov portala, hkrati pa je s tem zapisu odvzel potencial pozivanja in spodbujanja k diskriminaciji. To so bistveni razlogi, zaradi katerih je Zagovornik zadevo obravnaval v okviru svetovalne vloge in postopka ugotavljanja diskriminacije ni uvedel. S tem je bil postopek svetovanja stranki zaključen. (0702-5/2021)

Drugi primeri svetovanj, informiranj in podpore so predstavljeni v podpoglavjih po posameznih ministrstvih.

2.15.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Primeri ugotavljanja diskriminacije so predstavljeni v podpoglavjih po posameznih ministrstvih.

2.15.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Ocene diskriminatornosti predpisov so opisane v podpoglavjih po posameznih ministrstvih.

2.15.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo glede izvajanja Nacionalne strategije cepljenja proti covidu-19

Zagovornik je Vladi priporočil, naj z vsemi razpoložljivimi viri in ukrepi zagotovi dosledno in čimprejšnje cepljenje najranljivejših skupin, še posebej starejših in oseb s kroničnimi boleznimi. Pri tem naj zagotovi tudi spoštovanje pravice do enake obravnave prebivalcev ne glede na njihov kraj bivanja. [\(0709-23/2021/1\)](#)

Status priporočila: ● Upoštevano.

Priporočilo glede dostopnosti in brezplačnosti testiranja na covid-19

Zagovornik je Vladi priporočil, da testiranje s testi HAG ohrani splošno dostopno in brezplačno. [\(050-32/2021/9\)](#)

Status priporočila: ● Upoštevano.

Priporočilo glede izboljšanja dostopa do informacij in televizije za senzorno ovirane osebe

Zagovornik je na podlagi ugotovitev postopka ugotavljanja domnevne diskriminacije senzorno oviranih oseb pri dostopu do televizijskih vsebin vladi priporočil aktivnejšo vlogo pri zagotavljanju dostopnosti medijev osebam z invalidnostmi. Pravilnik pristojnega ministrstva, ki bi predpisoval tudi minimalne zahteve na tem področju, bi moral biti sprejet že konec leta 2011. [\(0700-29/2019/50\)](#)

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede nujne oskrbe z osnovnimi življenjskimi izdelki in potrebščinami

Zagovornik Vladi priporočil naj Odlok o načinu izpolnjevanja pogoja prebolewnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2, ki ga je sprejela 11. 9. 2021, dopolni in kot kraje nujne oskrbe izrecno navede tudi humanitarna skladišča, centre za razdeljevanje hrane in druge kraje, ki omogočajo brezplačen dostop do osnovnih življenjskih dobrin socialno ogroženim skupinam. [\(050-31/2021/2\)](#)

Status priporočila: ● Upoštevano s spremembo odloka.

Priporočilo glede prepovedi izhoda iz države

Zagovornik je v priporočilu glede določb odloka, ki omejujejo pravico zapustiti državo in vstopiti vanjo, opozoril na potencialno slabšo obravnavo tistih, ki niso imeli dostopa do cepljenja, tistih, ki niso preboleli covid-19, in potomcev priseljencev ali tujih državljanov. Zagovornik je dodal, da je pogojevanje izhoda iz države s plačilom kazni za tiste, ki zaradi svojih osebnih okoliščin ne izpolnjujejo pogojev za izhod, potencialno neskladno z odlokom, z zakonom o nalezljivih boleznih in z Ustavo. (050-18/2021/3)

Status priporočila: ● Upoštevano s prenehanjem veljave odloka.

Priporočilo glede dostopnosti Pravno-informacijskega sistema RS

Zagovornik je Službi Vlade RS za zakonodajo priporočil naj z vsemi razpoložljivimi viri in ukrepi zagotovi dostopnost Pravno-informacijskega sistema RS (PISRS) kot osrednjega brezplačnega vira podatkov o veljavnih predpisih, v luči zagotavljanja pravne varnosti vseh pravnih in fizičnih oseb. (0702-93/2021/2)

Status priporočila: ● Upoštevano.

2.15.5 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

Zagovornik v letu 2021 na Vlado ni naslovil poizvedbe o posebnih in drugih ukrepih za odpravo diskriminacije in spodbujanja enakega obravnavanja, ker je poizvedbe poslal neposredno ministrstvu.

2.15.6 Sodelovanje Zagovornika z Vlado

Sodelovanje Zagovornika z vlado je opisano v okviru podpoglavij sodelovanj s posameznimi ministrstvi.

2.16 Urad vlade za narodnosti

2.16.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Glede svetovanj, informiranj in podpore v okviru osebne okoliščine narodnosti več v poglavju 1.2.1

2.16.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Glede primerov povezanih z ugotavljanjem diskriminacije zaradi osebne okoliščine narodnosti več v poglavju 1.2.2.

2.16.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v delokrogu urada.

2.16.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo glede osnutka Nacionalnega programa ukrepov za Rome za obdobje 2021–2030

Zagovornik je Uradu Vlade RS za narodnosti med drugim priporočil, naj se dokument nadgradi, da bo v skladu z usmeritvami iz »Strateškega okvira EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov«; da bodo ukrepi namenjeni vsem pripadnikom romske skupnosti, ki živijo v Sloveniji, vključno s Sinti; da bodo ukrepi vsebovali opredeljene načine vključevanja in sodelovanja z romsko skupnostjo ter organizacijami civilne družbe in da bodo dodani ukrepi, katerih cilj bo odprava posledic epidemije covid-19 v romski populaciji. (0709-28/2021/2)

Status priporočila: 🟡 Delno upoštevano z odzivom Urada Vlade RS za narodnosti.

Več priporočil glede osebne okoliščine narodnost je v poglavju 1.2.4.

2.16.5 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

Urad vlade za narodnosti je okviru **splošnih ukrepov** za spodbujanje enakega obravnavanja poročal o spremljanju uresničevanja in uresničevanju Nacionalnega programa ukrepov Vlade Republike Slovenije za Rome za obdobje 2017–2021 (NPUR 2017–2021). Poročal je tudi o koordinaciji priprave NPUR 2021–2030 in o izvajanju projekta Krepitev nacionalnega posvetovalnega procesa – Nacionalna platforma za Rome (SIFOROMA) za izboljšanje položaja pripadnic in pripadnikov romske skupnosti in njihove večje vključenosti v družbo ter izboljšanje sobivanja v lokalnem okolju.

V okviru **posebnih ukrepov** za zagotavljanje enakosti UN ni poročal o relevantnih ukrepih.

2.16.6 Sodelovanje Zagovornika z uradom

Sestanek z direktorjem Urada vlade za narodnosti in nadaljnje sodelovanje

23. marca 2021 se je predstojnik Zagovornika Miha Lobnik s sodelavci udeležil sestanka, ki ga je predlagal direktor Urada za narodnosti mag. Stane Baluh. Osrednja tema sestanka so bile priprave novega nacionalnega načrta ukrepov za Rome (NPUR), saj Zagovornik deluje tudi na področju varstva pred diskriminacijo Romov. NPUR držav članic EU morajo slediti novemu EU strateškemu okviru za Rome za obdobje 2020–2030. Lobnik je na sestanku med drugim povedal, da Zagovornik podpira prizadevanja na ravni EU za zbiranje razčlenjenih podatkov, za kar si sam prizadeva že dlje časa. Takšne podatke je treba zbirati v skladu s pravili varstva osebnih podatkov. Lobnik je pojasnil, da se pripadniki romske skupnosti v RS s konkretnimi pobudami redko obračajo na Zagovornika. Na sistemski ravni je Zagovornik od začetka epidemije koronavirusa opozarjal, da se pripadnikov romske skupnosti pri ukrepih ne sme izpustiti, posebno pozornost je Zagovornik namenil področju izobraževanja na daljavo. Glede sodelovanja Zagovornika pri pripravi NPUR je Lobnik pojasnil, da bo Zagovornik sodeloval na ustaljen način, tj. s podajanjem priporočil na predlog NPUR.

16. septembra 2021 je Zagovornik na zaprosilo Urada za narodnosti z vidika svojih pristojnosti poslal odgovore na vprašalnik Sveta Evrope glede priprave petega poročila Slovenije o uresničevanju Okvirne konvencije za varstvo narodnih manjšin. Podal je pisno informacijo o številu obravnavanih pritožb posameznikov glede pripadnosti narodni manjšini oziroma etnični skupini in glede rabe jezikov narodnih manjšin. Zagovornik je ob tem podal tudi informacijo o svojih priporočilih in izsledkih s področja varovanja pravic narodnih manjšin v obdobju 2017–2021.

2.17 Urad vlade za oskrbo in integracijo migrantov

2.17.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Očitke diskriminacije, ki naj bi se zgodila v postopku pred centrom za socialno delo, je treba zatrjevati v pravnih sredstvih zoper odločitev centra

Na Zagovornika se je v imenu družine, ki ima priznan status mednarodne zaščite, obrnila nevladna organizacija zaradi morebitnega nezakonitega postopanja centra za socialno delo, ki naj bi temeljilo na diskriminaciji zaradi narodnosti družine. Center za socialno delo je namreč družini zavrnil vlogo za odobritev denarne socialne pomoči, otroškega dodatka, plačilo prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje in pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev ter izredno denarno socialno pomoč. Nevladna organizacija je zaradi takšnega postopanja zatrjevala diskriminacijo. Zagovornik je pojasnil, da ne sme vstopati v postopke pred drugimi, pristojnimi organi in presojeti zakonitosti njihovih ravnanj. Nevladni organizaciji je pojasnil, da mora morebitne nezakonitosti in neskladja postopanja centra za socialno delo z načelom nediskriminacije nasloviti s pravnimi sredstvi v okviru konkretnega postopka. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-160/2020\)](#)

Učna pomoč učencem priseljencem lahko predstavlja posebni ukrep za zagotavljanje enakosti

Zagovornika je za pomoč prosila posameznica, ki želi nuditi učno pomoč učencem priseljencem. Zagovornik je pozdravil njeno proaktivno delovanje in željo po nudenju tovrstne pomoči učencem, ki so zaradi svojih osebnih okoliščin posebej ranljiva skupina otrok. Ne glede na vstopni položaj otrok priseljencev je ob vpisu v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem njihov pravni status izenačen z vsemi vključenimi otroki. Vendar so za večino učencev priseljencev potrebni posebni ukrepi pomoči, da se lahko tudi ta ranljiva skupina otrok učinkovito vključi v obstoječ izobraževalni sistem. Zagovornik je učno pomoč učencem priseljencev označil za poseben ukrep za zagotavljanje enakosti v skladu s 17. in 18. členom ZVarD, ki se izvaja z namenom podpore priseljencem pri integraciji. Zagovornik je stranki svetoval, naj se poveže z drugimi akterji, ki že delujejo na tem področju ter jo usmeril v izobraževanje za prostovoljce, ki ga organizirajo nevladne organizacije. Postopek svetovanja je bil s tem zaključen. [\(0702-289/2021\)](#)

Več o svetovanju, informiranju in podpori v poglavjih po osebnih okoliščinah narodnosti, rase in etničnega porekla ter državljanstva.

2.17.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Več o ugotavljanju diskriminacije v poglavjih po osebnih okoliščinah narodnosti, rase in etničnega porekla ter državljanstva.

2.17.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Več o ocenah diskriminatornosti predpisov v poglavjih po osebnih okoliščinah narodnosti, rase in etničnega porekla ter državljanstva.

2.17.4 Priporočila Zagovornika

Več o priporočilih v poglavjih po osebnih okoliščinah narodnosti, rase in etničnega porekla ter državljanstva.

2.17.5 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

UOIM je v okviru splošnih ukrepov za spodbujanje enakega obravnavanja poročal o določbah Zakona o mednarodni zaščiti, Uredbi o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic prosilcem za mednarodno zaščito ter Uredbi o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic osebam s priznано mednarodno zaščito, ki ranljivim osebam s posebnimi potrebami omogočajo prilagojene pogoje sprejema, zdravstveno in psihološko svetovanje, nego ter tolmačenje za prosilca, ki potrebuje posebna postopkovna jamstva.

V okviru posebnih ukrepov za zagotavljanje enakosti je **UOIM** poročal o projektu PATS - informiranje žrtev trgovine z ljudmi, spolnega in nasilja po spolu ter standardnih operativnih postopkih za preprečevanje in ukrepanje v primerih spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola nad osebami, ki so obravnavane po določbah Zakona o mednarodni zaščiti. **UOIM** je poročal tudi o nudenju psihosocialne podpore in dejavnosti namenjene preprečevanju in odzivu na nasilje po spolu v okviru Zavoda Emma. V azilnem domu Ljubljana in njegovih izpostavah **UOIM** prosilcem za mednarodno zaščito nudi tečaj slovenskega jezika ter učne pomoči za otroke ter tečaje slovenskega jezika za odrasle. Z različnimi projekti **UOIM** prosilcem za mednarodno zaščito zagotavlja tudi psihiatrično pomoč. **UOIM** poroča še o obeleževanju svetovnega dneva beguncev in nudenju pomoči pri integraciji oseb z mednarodno zaščito.

2.17.6 Sodelovanje Zagovornika z uradom

Zagovornik v letu 2021 z uradom ni neposredno sodeloval.

2.18 Urad vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu

2.18.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal svetovanja in podpore v delokrogu urada.

2.18.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2021 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije v delokrogu urada.

2.18.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v delokrogu urada.

2.18.4 Priporočila Zagovornika

Zagovornik v letu 2021 ni izdal priporočil v delokrogu urada.

2.18.5 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

Urad Vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu je odgovoril, da v okviru njihovega delovnega področja skrbijo za vzdrževanje in krepitev odnosov s slovensko manjšino v sosednjih državah ter s slovenskimi zdomci in izseljenci po svetu in pri tem spodbujajo njihovo kulturno, prosvetno, gospodarsko in drugo povezovanje z domovino. Urad si pri delu ves čas prizadeva zagotoviti ustrezne materialne, družbene in politične pogoje za uspešen in enakovreden razvoj slovenskega jezika, kulture in ohranitev slovenske identitete med rojaki zunaj meja Slovenije.

Glede izvajanja ukrepov na področju varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakega obravnavanja pojasnjujejo, da so pristojnosti Zagovornika načela enakosti z ZVarD omejene na območje Republike Slovenije, medtem ko je njihovo delo usmerjeno predvsem na slovenske skupnosti in posameznike, ki živijo in delujejo zunaj slovenske države.

2.18.6 Sodelovanje Zagovornika z uradom

Zagovornik v letu 2021 z uradom ni neposredno sodeloval.

2.19 Državni zbor Republike Slovenije

2.19.1 Svetovanje, informiranje in podpora – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal svetovanja in podpore v zvezi z delovanjem Državnega zbora.

2.19.2 Ugotavljanje diskriminacije – anonimizirani primeri

Zagovornik v letu 2021 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminacije v zvezi z delovanjem Državnega zbora.

2.19.3 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornik v letu 2021 ni izvajal ocen diskriminatornosti predpisov v zvezi z delovanjem Državnega zbora.

2.19.4 Priporočila Zagovornika

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih družbah

Zagovornik je Državnemu zboru priporočil, da se v predlogu novele zakona določi zavezujoč mehanizem za zagotavljanje uravnotežene zastopanosti spolov v poslovnih in nadzornih organih gospodarskih družb. Zakonodajalca je opozoril, da Slovenija na tem področju v zadnjih letih nazaduje. **(007-4/2019/3)**

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o izplačilu neizplačanega dodatka za pomoč in postrežbo

Zagovornik priporočil, da se zakon sprejme in s tem omogoči odpravo krivice zaradi neizplačevanja dodatka za pomoč in postrežbo v obdobju od 2003 do 2016 za slepe otroke in tiste, ki so vključeni v posebni program vzgoje in izobraževanja do 26. leta starosti. **(0070-1/2021/3)**

Status priporočila: ● Upoštevano s sprejemom zakona.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembi Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami

Zagovornik je priporočil, da se v okviru obravnave predloga novele zakona doseže čim širše soglasje med vsemi deležniki, predvsem s tistimi, ki se vsakodnevno srečujejo z izzivi otrok s posebnimi potrebami v okviru izobraževalnega procesa in širše. Zagovornik je priporočil tudi, da odbor sprejme rešitve, ki bodo v največji možni meri odgovorile na najbolj pereče praktične izzive, s katerimi se vsi otroci s posebnimi potrebami soočajo v izobraževanju. (001-4/2021/8)
Status priporočila: ● Upoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osebni asistenci

Zagovornik je med drugim priporočil dopolnitev zakona tako, da odpravi diskriminatorni starostni prag za pridobitev pravice do osebne asistencije starejšim od 65 let in v zakonu podrobneje opredeli položaj otrok (oseb, mlajših od 18 let), ki jim bo zagotavljal uživanje vseh pravic in obveznosti skladno z njihovo starostjo in zrelostjo. (0070-2/2021/10)
Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o dolgotrajni oskrbi

V priporočilu na predlog zakona se je Zagovornik zavzel za to, da bi besedilo predpisa bolje upoštevalo pravico do enake obravnave in tudi prepovedovalo diskriminacijo pri koriščenju storitev dolgotrajne oskrbe. Priporočil je dopolnitev predloga zakona tako, da bo v njem opredeljena tudi pravica do dolgotrajne oskrbe kot take, da bodo razčlenjeni njeni temeljni elementi in s tem omogočeno njeno varstvo, kot je to omogočeno pri drugih človekovih pravicah. Priporočil je tudi uvedbo ustreznih načinov pravnega varstva za primere, ko storitve po oceni oskrbovancev ne bi bile na primerni ravni. Zagovornik je opozoril še, da v predlogu zakona manjka podrobnejša obrazložitev razlik med pravico do dolgotrajne oskrbe in pravico do osebne asistencije. (0701-14/2020/12)
Status priporočila: ● Delno upoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno-varstvenih prejemkih in glede Predloga zakona o spremembi in dopolnitvi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev

Zagovornik je priporočil sprejetje rešitve v predlogu ZSVarPre-H, po kateri bi se trenutno veljavnim dokazilom za dostop do socialne pomoči, s katerimi preživninski upravičenec dokazuje neprejemanje preživnine pri uveljavljanju te pravice, dodala možnost dokazovanja z odločbo o priznanju nadomestila preživnine. Glede predloga ZUPJS-J pa, da bi med dokazna sredstva sodile tudi druge listine, iz katerih je razvidno, da oseba prejemkov ne prejema ali jih prejema v višini, ki je nižja od višine izvršilnega pravnega naslova. (0070-16/2021/1)
Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitev, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic covid-19

Zagovornik je glede urejanja šolanja na daljavo ter omejevanja delovanja vzgojno-izobraževalnih zavodov v času epidemije covid-19 priporočil, da se zagotovi zakonski okvir za urejanje s podzakonskimi akti, ki bo skladen z načelom sorazmernosti. Zagovornik priporoča, naj se konkretneje določijo cilji teh ukrepov in da naj bo odrejanje ukrepov dopustno le, če je to nujno potrebno. Pri odločanju o sprejemanju teh ukrepov naj se zagotovi sodelovanje vseh ključnih strok in deležnikov. [\(0070-18/2021/1\)](#)

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah

Zagovornik se je v priporočilu glede predloga zakona zavzel za širšo dostopnost vseh storitev za zagotavljanje dostopa do avdiovizualnih medijskih storitev (tudi spletna mesta, spletne aplikacije in elektronski programski vodniki, zagotavljanje informacij o dostopnosti in v dostopnih formatih) ter predlagal razmislek o uzakonitvi strožjega nadzora nad izvajanjem zahtev po dostopnosti. [\(0709-48/2020/7\)](#)

Status priporočila: ● Neupoštevano.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Kazenskega zakonika

Zagovornik je poslankam in poslancem priporočil, da potrdijo novelo zakona, s katero se predlaga sprememba definicije kaznivih dejanj posilstva in spolnega nasilja skladno z modelom afirmativnega soglasja oziroma modelom »ja pomeni ja«. [\(0070-7/2021/1\)](#)

Status priporočila: ● Upoštevano s sprejetjem spremenjenega zakona.

Priporočilo glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu javnega reda in miru

Zagovornik je podprl rešitve v predlogu zakona, ki so v celoti sledile dvema priporočiloma Zagovornika, podanima k osnutkom v času priprave zakona (glej priporočilo št. 0070-6/2020/1 z dne 22. 12. 2020 in priporočilo 0070-6/2020/6 z dne 12. 3. 2021). Ta so se nanašala na usklajitev z določbami Zakona o partnerski zvezi, omejevanje prenočevanja na javnem kraju in opredelitev prekrška na način, ki bo z odprto definicijo zaobjel vse osebne okoliščine. Državnemu zboru je priporočil, da predlagane rešitve sprejme. [\(0070-6/2020/16\)](#)

Status priporočila: ● Upoštevano.

Priporočilo glede predloga za začetek postopka za dopolnitev Ustave z 62.a členom

Zagovornik je Državnemu zboru priporočil sprejem Ustavnega zakona za dopolnitev Ustave z novim 62.a členom, saj ta jezikovnim manjšinam gluhih in gluhoslepih oziroma osebam z nekaterimi oblikami senzornih invalidnosti izrecno priznava pravico do rabe svojega jezika. Zagovornik je ob tem tudi priporočil sprejem zakonodajne ureditve. (0070-6/2021/1)
Status priporočila: ● Upoštevano s sprejetjem Ustavnega zakona.

2.19.5 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

Glede na to, da Državni zbor ni izvajalec posebnih in drugih ukrepov za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja, Zagovornik nanj ni naslovil s tem povezanih poizvedb.

2.19.6 Sodelovanje Zagovornika z Državnim zborom

Zagovornik Miha Lobnik je 7. maja 2021 Redno letno poročilo o delu Zagovornika za leto 2020 predstavil predsedniku Državnega zbora Igorju Zorčiču. Poleg tega je Zagovornik Redno letno poročilo za leto 2020, 29. novembra 2021 predstavil članom Komisije za peticije, človekove pravice in enake možnosti, 1. marca 2022 pa članom Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide.

3 KRATICE IN OKRAJŠAVE

covid-19/SARS-CoV-2	koronavirusna bolezen
Državni zbor	Državni zbor Republike Slovenije
DSO	Dom starejših občanov
ECRI	Komisija Sveta Evrope proti rasizmu in nestrpnosti
EKČP	Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin
EP	Evropski parlament
Equinet	Evropska mreža organov za enakost
ESČP	Evropsko sodišče za človekove pravice
EU	Evropska unija
FRA	Agencija Evropske unije za temeljne pravice
KZ-1	Kazenski zakonik
LGBTIQ+	lezbijke, geji, biseksualne, transspolne in interspolne osebe ter osebe z drugimi spolno nenormativnimi identitetami
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MF	Ministrstvo za finance
MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
MIZŠ	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
MJU	Ministrstvo za javno upravo
MK	Ministrstvo za kulturo
MKČP	Medresorska komisija za človekove pravice
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MNZ	Ministrstvo za notranje zadeve
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MORS	Ministrstvo za obrambo
MP	Ministrstvo za pravosodje
MZ	Ministrstvo za zdravje
Mzi	Ministrstvo za infrastrukturo
MZZ	Ministrstvo za zunanje zadeve
NIJZ	Nacionalni inštitut za javno zdravje
NPUR	Nacionalni program ukrepov za Rome
OBMP	oploditev z biomedicinsko pomočjo
PCT	prebolewnost/cepljenost/testiranost

PKP7	Sedmi protikoronski zakon
PU	Policijska uprava
RS	Republika Slovenija
SIFOROMA	Nacionalna platforma za Rome
SPIRIT Slovenija	Javna agencija Republike Slovenije za spodbujanje podjetništva, internacionalizacije, tujih investicij in tehnologije
SSKJ	Slovar slovenskega knjižnega jezika
SSRS	Stanovanjski sklad Republike Slovenije
SŽP	Svet za ženske na podeželju
UOIM	Urad vlade za oskrbo in integracijo migrantov
Vlada	Vlada Republike Slovenije
Zagovornik	Zagovornik načela enakosti
ZDPIDŠ	Zakon o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa
ZOA	Zakon o osebni asistenci
ZPIZ-2	Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
ZSA	Znanstveni svet Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije
ZSDP-1	Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih
ZSPJS	Zakon o sistemu plač v javnem sektorju
ZUP	Zakon o splošnem upravnem postopku
ZUPJS	Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev
ZVarD	Zakon o varstvu pred diskriminacijo
ZZZS	Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

Redno letno poročilo Zagovornika načela enakosti za leto 2021 – Pregled primerov

Izdajatelj

Zagovornik načela enakosti Republike Slovenije

Zanj

Miha Lobnik, zagovornik načela enakosti

Uredila

mag. Karmen Merlov

Pri pripravi vsebine so sodelovali

Miha Lobnik, mag. Karmen Merlov, Majda Hostnik, dr. Neža Kogovšek Šalamon, mag. Jelena Aleksić, dr. Matevž Kokol, Nevenka Prešlenkova, Mitja Blažič, Boštjan Vernik Šetinc, Sergeja Oštir, Mojca Šmid, Aljoša Gadžijev, Nika Stroligo Urankar, David Kovič, Črt Kaker, Denis Vičič

Pri izvedbi poročila so sodelovale

Katja Grubar, Maja Rangus, Urška Osterc

Fotografije

Arhiv Zagovornika načela enakosti, če ni drugače navedeno.

Lektura

Umetnost besede, Jasmina Spahalić, s. p.

Avtor celostne grafične podobe

Luka Pajntar, kaloop.si

Prelom in priprava na tisk

Blaž Rat, IDEJA.si

Tisk

Silveco d. o. o.

Število izvodov

800

Ljubljana, 2022

Uporaba vsebine poročila je dovoljena z navedbo vira.
Uporabljen slovnični spol v poročilu se nanaša na kateri koli spol.
Publikacija je brezplačna in dostopna vsem.

Redna letna in posebna poročila Zagovornika načela enakosti so objavljena na spletni strani www.zagovornik.si

Tiskana izdaja

ISSN 2630-1946

Spletna izdaja

ISSN 2630-1954

Zagovornik načela enakosti je samostojni državni organ za varstvo pred diskriminacijo, spodbujanje enakopravnosti, enakega obravnavanja in enakih možnosti. Ustanovljen je bil leta 2016 na podlagi Zakona o varstvu pred diskriminacijo, s katerim je Slovenija v svoj pravni red prenesla pet evropskih direktiv s področja enakih možnosti. Zagovornik načela enakosti je polnopravni član Evropske mreže organov za enakost – Equinet.